

Агон Тахмисян

Основни учения на БИБЛИЯТА

София, 2018

Всички права запазени. Никоя част от тази книга не може да бъде издавана под каквато и да е форма без писменото съгласие на автора.

⇒ Съкращения на библейските книги виж в края на книгата.

Азон Тахмисян – автор

Мария Тахмисян – редактор

Николай Г. Георгиев – компютърен дизайн

ISBN-10:954-91519-2-1

ISBN-13:978-954-91519-2-3

Шесто допълнено и преработено издание

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	5
ИМА ЛИ БОГ	7
БИБЛИЯТА	13
ВЯРА И РЕЛИГИЯ	19
БЪДЕЩЕТО НА СВЕТА	25
ВТОРОТО ПРИШЕСТВИЕ	32
БЕЛЕЗИ НА ПОСЛЕДНОТО ВРЕМЕ	38
ХИЛЯДАГОДИШНИНАТА (МИЛЕНИУМЪТ).....	45
НОВИЯТ СВЯТ	52
СПАСИТЕЛНИЯТ ПЛАН	58
НАЙ-ВАЖНИЯТ ВЪПРОС	66
БОЖИЯТ ЗАКОН.....	73
ОПРАВДАНИЕ ЧРЕЗ ВЯРА	82
ПОЧИВНИЯТ ДЕН	87
„АРГУМЕНТИ“ В ПОЛЗА НА НЕДЕЛЯТА	93
ПРАКТИЧЕСКО ОСВЕЩАВАНЕ НА СЪБОТАТА	99
КАК Е ВЪВЕДЕН НЕДЕЛНИЯТ ПРАЗНИК	104
БОЖИЯТ ПЕЧАТ И БЕЛЕГЪТ НА ЗВЯРА.....	111
СЪСТОЯНИЕТО НА МЪРТВИТЕ	118
АД, ПЪКЪЛ, РАЙ	125
ПРОИЗХОД НА ЗЛОТО	133
СПИРИТИЗЪМ	141
СВЕТИЛИЩЕ И СВЕЩЕНСТВО	149
ИЗСЛЕДОВАТЕЛНИЯТ СЪД	156
2 300 ДЕНОНОЩИЯ	163
АДВЕНТИЗЪМ	170
ТРОЙНАТА АНГЕЛСКА ВЕСТ	177
БЕЛЕЗИ НА ИСТИНСКАТА ЦЪРКВА.....	183

ДУХЪТ НА ПРОРОЧЕСТВОТО.....	189
ЗДРАВΟΣЛОВЕН ЖИВОТ	197
БИБЛЕЙСКО КРЪЩЕНИЕ	205
СВЕТОТО ПРИЧАСТИЕ (СВЕТОПРИЧАСТНАТА СЛУЖБА).....	210
МОЛИТВАТА	215
БИБЛЕЙСКИЯТ ПОСТ	220
ДАР ЗА ГОСПОДА	226
ХРИСТИЯНСКИ ОБРАЗЦИ	232
ХРИСТИЯНСКИ СОЦИАЛНИ ОТНОШЕНИЯ.....	237
БОЖИЕТО ТРИЕДИНСТВО.....	243
СВЕТИЯТ ДУХ	249
ЕВОЛЮЦИЯ ИЛИ СЪТВОРЕНИЕ.....	256
ЕЗИЦИ, РЪКОПИСИ И КАНОН НА БИБЛИЯТА.....	263
БИБЛИОГРАФИЯ.....	269
СЪКРАЩЕНИЯ НА БИБЛЕЙСКИТЕ КНИГИ:.....	270
<i>Стар завет</i>	270
<i>Нов Завет</i>	271

Въведение

Библията е най-скъпият дар, даден на човечеството. Но тя е дълбока вода. От друга страна, от възприемането на нейните учения зависи вечната съдба на всеки човек, тъй като тя съдържа Божието послание до човешкия род. В настоящата книга са изложени изчерпателно основните доктрини на Библията.

Препоръчвам на читателя да чете бавно и да разсъждава върху всяка мисъл, защото библейската материя е много по-различна от всичко друго, с което съвременният човек е фамилиаризиран, и защото книгата е написана стегнато и синтезирано.

Отделните глави са подредени в логическа последователност, затова е добре книгата да се чете в този ред, в който е написана. Всяка следваща глава може да бъде разбрана правилно, само ако е усвоена добре предишната.

Настоящата книга е шесто ревизирано и допълнено издание.

Моето желание е Бог да благослови искрения търсач на истината с духовно озарение, за да намери „пътя, истината и живота“!

Библейските текстове са взети от Библия, издадена от Българско библейско дружество от 2002 г., с малки изключения.

Авторът

Има ли Бог

За всеки мислещ човек, над многото въпроси, които го интересуват, с особена настойчивост се откроява и този, поставен в заглавието: Има ли Бог? Вярва или неверие? Да вярвам или да не вярвам?

Може този въпрос да не ни интересува, да сме безразлични към него поради многото други интереси, които ангажират вниманието ни, но последиците от решението на тази дилема са съдбоносни за всеки човек без изключение. Защо? Защото, ако има Бог, по един начин ще устроя живота си, съобразявайки се с този изключителен факт; ако няма Бог, по съвсем друг начин ще планирам и подреда живота си.

Може би сега мнозина мислят за доказателствата относно съществуването на Бога. Трябва веднага да кажем, че такова доказателство е невъзможно по принцип, както е невъзможно и обратното – да се докаже несъществуването на Бога. Защото да се докаже строго научно някакъв факт, означава това да се направи чрез опит, наблюдение и математика. Но това е „два пъти“ невъзможно. Първо, защото Бог не е предмет на точните науки, а на философията и религията, където строго научното доказателство е немислимо; и второ, защото Бог не е подчинен на човешката логика, не е достижим от човешките доводи. Не можем да докажем Божието съществуване точно както мравката не може да докаже съществуването на човека! Човешкото мислене е ограничено и не може да обхване неограничения Бог. По този повод великият физик на нашето време Алберт Айнщайн казва: „Аз виждам образа, но моето въображение не може да ми нарисува художника на този образ. Виждам часовника, но не мога да си представя часовникаря. Човешкият ум не е във състояние да си представи четирите измерения. Как може тогава да си представи Бога, пред Когото хилядите години и хилядите измерения са като едно?“ (Д-р Ив. Панчовски: „Религия на естествениците“, София). А в Библията, *Исаия 40:15, 17, 22, 26* четем:

„Ето народите са като капка от ведро и изглеждат като ситен пращец на везните (...) Всички народи са нищо пред Него (...) Онзи, Който седи над кръга на земята, пред Когото жителите ѝ са като скакалци (...) Вдигнете очите си нагоре и вижте: Кой е създал тези светила и извежда множеството им с брой?“

Той ги вика всичките по име; чрез величието на силата Му и понеже е мощен във власт, нито едно от тях не липсва“.

И така, отговорът на нашия въпрос е из областта на вярата, а вярата има много убедителни основания в заобикалящия ни свят, в Библията и в живота. Кои са те?

От край време природата е била велик „илюстратор“ на Божията мъдрост и мощ. От първичния и непосредствен опит знаем, че всяко нещо в света има своя причина. Книгите имат автори, машините – инженери, сградите – строители. Така и чудният свят, в който сме поставени да живеем, има своя причина. Да приемем, че светът се е създал случайно, без една велика Първопричина, означава да кажем с Блез Паскал (1623 – 1662): „В какви ли невероятности трябва невярващите да вярват, за да си останат невярващи!“.

Исаак Нютон (1642 – 1727), наречен „украсата на човешкия род“, изразява вярата си в Бога с думите: „Удивителният порядък във Всемира може да се припише само на едно могъщо и премъдро Същество...“.

В книгата на Агоп Мелконян „Мъдростта на небето“ (София, 1983) се намира следният забележителен пасаж: „На пръв поглед Вселената, животът и разумът съществуват като че ли благодарение на някакво чудо. Законите и фактите са се „сработили“ така, че всичко около нас се оказва устроено по изумително целесъобразен начин. А каква е тази „цел“? Като че ли нашето собствено съществуване. Затова напоследък някои космолози говорят за „логика“ в устройството на Вселената, логика, която преследва определена цел: Да се създаде възможно най-добър свят за съществуването на разума... Излиза, че над Вселената властва разум, който се е погрижил за нейното целесъобразно устройство. А се знае как някои наричат този разум...“.

Ето някои текстове от Библията, които говорят за този Разум:

*„Небесата разказват за славата Божия
и просторът известява делото на ръцете Му“ (Псалми 19:1).*

*„Защото всяка къща се строи от някого,
а Този Който е устроил всичко, е Бог“ (Евреи 3:4).*

Космонавтът Джеймс Ъруин, дълбоко вярващ човек, прекарал три денонощия на Луната, декларира в интервю, че се е завърнал от там духовно възвишен и по-близо до Бога. Той твърди, че това се отнася и за другите космонавти.

Скептикът Волтер (1694 – 1778) не е могъл да избегне големия въпрос. Той пише: „Светът ме затруднява и аз не мога да мисля, че този часовник съществува и няма часовникар... Атеистите никога не са отговорили на тази мъчнотия, че един часовник доказва часовникаря“.

Учените все повече признават, че съществуването на Универса и специално животът в него изискват невероятно прецизна настройка на много фактори. Това говори за необходимостта от интелигентен дизайн от самото

начало. В своя бестселър „Кратка история на времето“ Стивън Хокинг (един от най-големите физици и космолози на съвремението) отбелязва: „Ако скоростта на разширението една секунда след Големия взрив би била по-малка от едно на 10^{17} , Вселената би реколапсирала, преди някога да стигне настоящите си размери“. И заключава: „Би било много трудно да се обясни защо Вселената е трябвало да започне по този начин, освен като акт на Бога, Който е възнамерявал да създаде същества като нас“ (сп. *Signs of the times*, юни 2001).

И микросветът говори за мъдростта на Твореца, като убеждава мнозина в съществуването Му. Световноизвестният физик на нашето време Макс Борн (1882 – 1970) пише в своето есе „Моят живот и възгледи“: „Позволете ми да кажа няколко думи за себе си и за атома. Ние – атомът и аз, бяхме задружени до съвсем скоро. Аз виждах в него ключ към най-съкровените тайни на природата и той ми откри величието на творението и Твореца...“. В Псалми 104:24 четем:

„Колко са разнообразни Твоите дела, Господи! С мъдрост Си направил всички тях; земята е пълна с Твоите творения“.

Произходът на живота също ни води неизбежно към великия „Аз Съм“. Живата клетка е невероятно сложно образувание. Вероятността да се появи една жива клетка от случайна среща на химичните елементи е практически нулева! Съветският академик В. Глушков пише: „Нали ние се опитваме да синтезираме белтъци, без да очакваме те случайно да се получат от хаоса на материята. Такова нещо по принцип не е изключено. Биологът Леконт де Нойи е изчислил подобна вероятност. Получи се чудовищна цифра; от хаотичните съчетания белтъчна молекула може да се появи един път на 10^{321} години. От тази цифра ще се стреснат даже и астрономите, защото примерно възрастта на нашата Галактика е 10^{10} години“ (Сп. „Наука и техника“ на БТА от 21 февруари 1968 г.).

Може би най-голямата заслуга на Луи Пастър (1822 – 1895) към науката е, че е установил принципа „живот само от живот“ и е опровергал ненаучната хипотеза за самозараждането. Животът произхожда от един космичен източник, от един Създател, а не се появява от само себе си.

Христос представя тази истина с думите: „*Защото както Отец има живот в Себе Си, също така е дал и на Сина да има живот в Себе Си*“ (Йоан 5:26).

Творецът има „живот в Себе Си“, т.е. несъздаден, вътрешно присъщ на Божеството живот.

Понякога се поставя нелогичният въпрос „Кой е създал Бога?“. В книгата си „За произхода и целта на света“ д-р Димитър Пенев пише, че този въпрос е обиден за ума на питателя, защото когато казваме, че Бог е Първопричина за съществуването на всичко, нямаме право да питаме „А кой е създал

Първопричината“, защото ако Първопричината е създадена, тя не е вече Първопричина. Бог е Първопричина, т.е. несъздаден, безначален и безкраен.

Сега нека се обърнем към дилемата „Има Бог, няма Бог“ и проследим последиците от избора, общочовешките философски и морални следствия, произтичащи от двете решения на въпроса.

Ако няма Бог, човекът има животински произход. Той е крайният продукт на дълга верига от случайности, в чието начало стои маймуната! Понятия като морал, нравственост, съвест са относителни и даже губят смисъл. В Библията това е посочено кратко и лаконично в Псалми 14:1:

„Безумният каза в сърцето си: Няма Бог. Поквариха се, извършиха нечестиви дела, няма кой да прави добро“.

Последицата от едно „Няма Бог“ е винаги морално разложение и нечестни дела. Във философията на безбожието всичко се съгласува с прагматичния принцип: право е онова, което е полезно и целта оправдава средствата. Смисълът или по-точно безсмислието на живота е изразено с думите: да ядем и да пием, защото утре ще умрем (Исаия 22:13). Светът е склад с провизии и аз трябва максимално да се възползвам.

Съвсем различно изглеждат нещата, ако реша, че има Бог. Тогава човекът има божествен произход, създаден по образ и подобие на Бога. Неговият живот е тясно свързан с личността, живота и волята на небесния Отец. В Деяния 17:24-28 четем:

„Бог, Който е направил света и всичко, което е в него (...) Той дава на всички и живот, и дишане, и всичко. Направил е от една кръв всички човешки народи да живеят по цялото лице на земята, като им е определил отнапред положени времена и пределите на заселищата им, за да търсят Бога, та дано някак биха Го попипали и намерили, макар че Той не е далеч от всеки един от нас; защото в Него живеем, движим се и съществуваме...“.

Човешкият живот има висш духовен смисъл – формиране на добродетелен характер, стремеж към пълно единение с Бога и небето, както ни казва Ефесяни 2:10:

„Защото сме Негово творение, създадени в Христос Исус за добри дела, в които Бог отнапред е наредил да ходим“.

Понятия като морал, нравственост и съвест имат вече реална основа. Ето един пример за илюстрация: В ранната библейска история е представен животът на един прекрасен млад човек на име Йосиф, възпитан във вярата. Честен и морално чист, с възвишена душевност, той посреща едно огнено изкушение с думите: „Как прочее да сторя аз това голямо зло и да съгреша

пред Бога?“ (Битие 39:9). Йосиф чувства, че носи морална отговорност за постъпките си пред едно висше Същество.

Щом има Бог, хората са братя, защото имат един Баща. Когато забравим Бога, ние се отчуждаваме един от друг, няма какво да ни обединява. В името на какво да обичам и почитам човек, който ми е абсолютно чужд и по произход, и по народност, по култура може би, по образование, интереси, материално състояние? Но в името на Бога ние можем да смятаме всеки човек за брат, независимо от хилядите различия и противоречия.

Нека посочим в края и съдбовната развързка на дилемата: вечна смърт или вечен живот! Тук особено подхождат знаменитите думи на Христос:

„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, но да има вечен живот“ (Йоан 3:16).

От гледна точка на човешката психика Бог е незаменима душевна и духовна потребност. Без Бога няма трайно щастие, няма мир и радост в душата. Нищо не може да замести Неговото присъствие, Божията любов и топлина. Без Бога всичко е суетно, мимолетно и празно. Великият руски писател Достоевски (1821 – 1881) в произведението си „Бесове“ казва, че човек няма само нуждата да бъде щастлив. Всекидневният хляб не е единствената храна, към която се стреми. Той има нужда да вярва всеки миг, че съществува висша радост, абсолютно невъобразима и блажена, от която той няма да бъде изключен. Има нужда да вярва в нещо, което не може да си достави нито чрез работата, нито чрез хитростта. Той има нужда да вярва в неизмеримото, непонятното, безкрайното. „Целият закон на човешкото съществуване – казва Степан Трофимович в последната глава на „Бесове“ се състои в това, че човек може винаги да се преклони пред нещо безкрайно велико. Ако бихме лишили човечеството от това безкрайно велико, то би умряло от отчаяние.“

Без Бога няма утеха. В каква безнадеждност умира невярващият и с каква надежда умира вярващият!

Мъдрецът казва в Притчи 14:32:

*„Нечестивият е смазан във време на бедствието си,
а праведният и в смъртта си има упование“.*

Изводът в тази първа глава може добре да бъде изложен с един цитат от известната религиозна писателка Елън Уайт (1827 – 1915). Този цитат е подходящ преход към главата за Библията. „Бог е дал в Писанията Си достатъчно доказателства за техния божествен произход. Неговото лично съществуване, Неговият характер, достоверността на Неговите изявления

са утвърдени чрез свидетелства, които се позовават на нашата преценка; и тези свидетелства са изобилни. Вярно е, че Той не е премахнал възможността да се усъмни някой (...) и които искат да се съмняват, имат случай за това; обаче тези, които желаят да се запознаят с истината, ще намерят достатъчно основания, за да вярват“ (Уайт, Е. Възпитание).

Библията

Има велики неща, пред които благоговеем и се прекланяме. Колкото повече се просветлява човешкото съзнание, толкова повече го завладяват удивителните неща на битието. Съществуват две велики книги, които трябва да четем – Природата и Библията. Големият руски химик Михаил Василевич Ломоносов (1711 – 1765) е изразил това с думите: „Човешкият род има дадени от Твореца две книги. В едната е показан Своето величие, а в другата – Своята воля. Първата е видимият свят, който Той е сътворил, за да може човекът, гледайки величието, красотата и хармонията на делата Му, да признае Неговото всемогъщество. Втората е книгата на Светите Писания. В нея е изложено Божието намерение за нашето спасение...“.

Библията е книга чудо. Несравнима с никое творение на човешкия дух, претърпяла тежки преследвания и все пак вечно жива, книга, която е дошла и до нас.

Ще разгледаме нейните достойнства в четири аспекта. Библията е най-старата литература, оцеляла до ден днешен в такъв запазен вид. Нейната древност и същевременно запазеност и непромененост (интегритет) не е ли чудо? Минала през жестоки аутодафета, тя и днес шества по света и носи светлина навсякъде. Понеже е Божие Слово, тя е неунищожима. Така я охарактеризира ап. Петър:

„Защото: „всяка твар е като трева и всичката ѝ слава като цвят от трева; тревата изсъхва и цветът ѝ окаква, но Словото Божие трае до века“; и това е словото, което ви е благовестено“
(1Петър 1:24, 25).

Преписвана и превеждана през вековете, днес Библията е разпространена и четена в цял свят. Съгласно данни от 2005 г. съвременните преводи на Библията или на части от нея наброяват 2 377!

Често се задава основателният въпрос: Дали при хилядите преписи и преводи през толкова хилядолетия оригиналният ѝ текст не е променен? Преди всичко трябва да се изтъкне огромният брой ръкописи (манускрипти), буквално хиляди, с които е представена Библията или части от нея, откривани в течение на десетки и стотици години. И все пак, дали текстът не е променен от неумолимия фактор време?

Едно крупно събитие за библейската археология ни помага да се убедим в непроменимостта на първоначалния текст. През 1947 г. бяха открити прочути древни свитъци на части от Библията в пещери край Мъртво море. Това са така наречените Вадикумрански пергаментни свитъци, най-старите ръкописи, с които днес библейската археология разполага. Между тях се намира един свитък на книгата на пророк Исаия, който експертите са датирали във 2-ри век пр. Хр. При това датиране е използван радиоактивният метод, създаден от професор Уилиард Либи (1950). Тези ръкописи са от огромно значение за всеки християнин, тъй като са от времето на Христос и представят библейски текстове, които Христос и апостолите са употребявали.

Първата ни мисъл сега е, дали не е настъпила промяна на оригиналния текст за около 11 столетия. (Най-старата еврейска Библия, с която разполагахме до 1947 г. бе от 10-ти в.сл.Хр.) Какво показва изследванията? Макар че има вариации в буквуване, граматични форми и писмени особености, няма никъде съществена промяна. Ученият свят е бил удивен, че от времето на Христос текстът на еврейската Библия не е претърпял никаква промяна от особено значение. Бог е бдял над Своето Слово, за да стигне то в достъпен вид, непокътнато до всяко поколение.

И така, първото чудо на Библията е нейната древност и непромененост.

Второто й удивително качество е нейната истинност и непротиворечивост. Всеобхватна, с необикновено богата тематика, написана в различни епохи от различни автори, тя все пак не греши и говори винаги истината, какъвто и въпрос да третира. Много хипотези и теории са се сменяли в науката, докато се установи истината в дадена област. И тук сме свидетели на едно изумително обстоятелство: Когато се изясни дадена научна истина, тя винаги се покрива със становището на Библията.

Да вземем пример от биологията. Съвременната генетика, основана от Грегор Мендел (1821 – 1884), се разви в наше време като стройна експериментална наука и откри законите за унаследяване на родителските белези от поколението. Тя показва по неоспорим начин стабилността на вида. Видът варира в широки граници и с това се осигурява приспособимостта на организмите към различни условия и разнообразието на сортове и породи, но границите на основния тип не могат да бъдат премахнати. А какво ни казва Библията по този въпрос? Още на първата й страница четем записаните преди хиляди години слова:

„И Бог каза: Да произрасти земята крехка трева, трева семеносна и плодносно дърво, което да ражда плод, според вида си (...) и стана така. Земята произрасти крехка трева – трева, която да дава семе, според вида си и дърво, което да ражда плод, според вида си (...) И Бог създаде големите морски чудовища и всяко

одушевено същество, което се движи, които водата произведе изобилно според видовете им и всяка крилата птица според вида ѝ (...) И Бог каза: Да произведе земята одушевени животни според видовете им: добитък, влечуги и земни зверове, според видовете им...“ (Битие 1:11, 12, 21, 24).

Няколко пъти се повтаря изразът „всяко според вида си“! Библията се оказва истинна в историята, археологията, здравеопазването, астрономията, космологията и т.н. Мястото не ни позволява да приведем примери. Всеки, който търси истината, може да научи това. Било е време, когато са считали библейските твърдения за легенди, но това се е дължало на невежество в много области. Днес изследванията все повече потвърждават изявленията ѝ. Чуйте сега как самата Библия говори за себе си:

„Същността на Твоето Слово е истина...“ (Псалми 119:160).

*„Освети ги чрез истината, Твоето слово е истина“
(Йоан 17:17).*

Този текст е част от първосвещеническата молитва на Исус Христос. И още нещо към този втори аспект. При обстойно изучаване на Священото Писание прави силно впечатление вътрешното му единство и непротиворечивост. В него откриваме същата мъдрост, порядък, хармония и закон, както в книгата на природата. Затова и пророк Исаия апелира:

*„Потърсете в книгата Господна и прочетете; никое от тях няма да липсва, нито ще бъде без другарката си; защото, Господ каза: Моите уста заповядаха това; и самият Негов Дух ги събра“
(Исаия 34:16).*

Третата особеност на Библията е нейното въздействие върху човека. От паметника мъдреци, философи и социолози са служили на една мечта – да преобразят света и човека, да подобрят обществото и облагородят човешкия характер.

Постигнатото е твърде малко или нищо. Но онова, което никой друг фактор не е в състояние да направи, Библията е постигнала с хиляди хора. Литературата, педагогиката, изкуството могат да дадат някаква култура, възпитание, етикеция, но не могат да променят лошата природа на човека, не могат да го спасят от самия него. Човек се намира в състоянието, описано в Йеремия 13:23, безпомощен срещу злите си наклонности, и животът доказва това:

„Може ли етиопец да промени кожата си или леопард – пъстротата си? Тогава можете да правите добро вие, които сте се научили да правите зло?“.

Единствено Библията, като Божие Слово и сила, може да помогне и преобрази грешника, да го направи Божи син и дъщеря.

Една драматична история, разиграла се преди около 200 години, свидетелства за силата на Библията. Тя е описана от съветския автор В. Ровински в книгата, излязла и на български под заглавие „Бунтовният кораб“. На 28 ноември 1787 г. корабът „Баунти“ с капитан Уилям Блай напуска Англия на път за остров Таити, но поради жестокостта на капитана моряците възстават, изгонват го и слизат на 20 януари 1790 г. на малкото островче Питкърн в Тихи океан, между Австралия и Южна Америка. Там те заживяват с местните жители, но твърде скоро животът им се изражда в пианство, побоища и убийства. Обстановката става непоносима. Един ден най-старият моряк Адам Смит намира в един от сандъците старата корабна Библия. Взема я в ръката си, избърсва прахта и зачита на отворената страница думите в 1Коринтяни 6:10:

„...нито крадците, нито сребролюбците, нито пианиците, нито хулителите, нито грабителите ще наследят Божието царство“.

Те му правят силно впечатление и той започва да посещава домовете на другите моряци, като им чете Словото Божие. Животът на острова коренно се променя. Всички заживяват в мир. По-късно чрез мисионери там прониква и адвентната вест (вестта за скорошното идване на Христос според Св. Писание). Ровински пише, че посетителите оставали учудени от гостоприемството и добрите обноски на скромните островитяни. Тази сила на Божието Слово е декларирана в много пасажи, но особено в Евреи 4:12 и 2Тимотей 3:16, 17:

„Защото Божието Слово е живо, действено, по-остро от всеки меч, остър и от двете страни, пронизва до разделяне душата и духа, ставите и мозъка и издирва помислите и намеренията на сърцето“ (Евреи 4:12).

„Цялото Писание е боговдъхновено и полезно за поука, за изобличение, за поправление, за наставление в правдата, за да бъде Божият човек усъвършенстван, свършено подготвен за всяко добро дело“ (2Тимотей 3:16, 17).

И последното чудо на Библията, което я прави уникална, са нейните пророчества. Около 27% от библейския текст е пророчески. Тази книга съдържа стотици предсказания от различен характер: предвиждания за историческото развитие на света, пророчества за Месия (Христос), предсказания за събитията – симптоми на последното време, пророчества за крайната съдба на света и човечеството и т.н. Тук трябва да отбележим един фундаментален факт. Тъй като в никоя друга свещена книга на народите и в никоя друга литература в нашия свят не се съдържат точни пророчества, освен в Библията, тези пророчества и тяхното точно покритие с историята са божественият печат на Свещеното Писание. Сам Великият Бог се позовава на това:

„Помнете предишните дела от древността; защото Аз съм Бог и няма друг (...) Който от началото изявявам края и от древните времена – нестаналите още неща“ (Исаия 46:9, 10).

Ето накратко един красноречив пример: Историята за възхода и залеза на Отоманската империя пълни тонове. Издигайки се като приливна вълна, турците застрашават Европа през XVI век. В продължение на 400 години вилнеят над Източна Европа. Но постепенно тази империя запада, докато стане „болникът“. Глава 9 на Откровение, написана преди около 2 000 години от ап. Йоан, е забележително пророчество за съдбата на Отоманската империя. Въз основа на Откровение 9:15 Джосая Лич от Филаделфия публикувал през 1838 г. тълкуванието, че на 11 август 1840 г. Турция ще капитулира пред великите сили. Неговите възгледи били отбелязани и осмивани в списания и в атеистичните клубове на Америка. Но когато се разнесли новините за залеза на Турската империя, всички били потресени. За няколко месеца Лич получил повече от 1 000 писма от изтъкнати атеисти, в които те заявявали, че се отказват от борбата против Библията и я приемат като божествено откровение до човека. Тук подхождат думите на ап. Петър:

„Защото никога не е идвало пророчество от човешка воля, но светите човеци са говорили от Бога, движими от Светия Дух“ (2Петър 1:21).

Всичко това, взето заедно, и цялото й съдържание, доказва неоспоримо, че Библията е Божие Слово, Слово на живия Бог. Всяка книга има своя автор. Ако запитаме сега кой е авторът на Библията, трябва да отговорим, че макар и написана чрез човешки представителства, тя ни предава небесна, надземна информация. Пророците и апостолите, като писатели на различните й части, са били вдъхновени и ръководени от Божия Дух. В такъв случай нейният истински автор е сам Бог! Самата Библия отговаря на въпроса за авторството си:

„Цялото писание е боговдъхновено“ (2Тимотей 3:16).

„И това да знаете преди всичко, че никое пророчество в Писанието не е собствено обяснение на пророка на Божията воля; защото никога не е идвало пророчество по човешка воля, а светите човеци са говорили от Бога, движени от Светия Дух“ (2Петър 1:20, 21).

Библията е Божие послание до теб и мен, за да ни осветли относно смисъла и целта на живота и да ни помогне (1Солунци 2:13). Нейното най-велико достойнство е, че ни посочва Спасител, Господ Исус Христос, и път към Божието царство (Деяния 4:12).

И така, драги читателю, ти стоиш пред една велика Книга. Ако тя не съществува, светът би могъл да бъде интерпретиран и материалистически.

Но ето, тя съществува, тя те осветлява, тя апелира към здравия ти разум и към сърцето ти. Известно е възхищението и преклонението на много гении пред Библията. Нека приключим тази част с мнението на класика на българската литература Иван Вазов (1850 – 1921): „Аз не зная под небето друга книга, по-могъща и тъй всеобща, каквато е Библията (...) Там, дето Библията се знае и чете, злините са случайни, а добродетелите са трайни спътници на живота. Учудвам се, че тази свята книга много слабо се знае у нас – не само от миряните, но и от духовниците“.

Чети Библията, въведи я в дома си, в душата си и тя ще те въведе един ден във вечното Божие царство.

Вяра и религия

Природата и законите и говорят за нейния Творец. Навсякъде около нас срещаме вложена мъдрост, информация, порядък, причинно-следствени връзки, логика. Те ни подсказват и внушават съществуването на един велик Дух, велик Разум, Който създава и поддържа битието. Затова и ап. Павел казва, че за будния и търсец човешки дух Бог е дал достатъчно доказателства за съществуването Си в Своето творение:

„Понеже това, което е възможно да се знае за Бога, им е известно, защото Бог им го изяви. Понеже от създаването на света това, което е невидимо у Него, вечната Му сила и божественост, се вижда ясно, разбираемо чрез творенията; така че хората осъзнават без извинение“ (Римляни 1:19, 20).

Макар и да усещаме интуитивно Божия дъх в природата, все пак по-добре можем да Го опознаем чрез Неговото откровение – Библията, Божието Слово. В него Бог разкрива Себе Си, Своя характер и Личност, Своите действия, планове и цели. И тук въводителният текст е Евреи 11:6. С това започва всеки духовен живот, от тук научаваме „азбуката“ на духовния живот:

„А без вяра не е възможно да се угоди на Бога, защото, който идва при Бога, трябва да вярва, че има Бог и че Той възнагражда тези, които Го търсят“ (Евреи 11:6).

Както в този стих, така и в много други пасажи на Писанието се утвърждава основният принцип на библейската и християнската религия – принципът на вярата. Това означава, че ако искаме да се доближим до Бога, да Го опознаем, да Го почитаме и да Му служим, това можем да направим чрез вяра. Библията заявява, че вярата е единственият път към великия Аз Съм. Преди обаче да представим истинската библейска вяра, нека направим кратка съпоставка между двете понятия вяра и религия.

Що е религия? Литературата изобилства с определения. Едно от най-точните може би е това на д-р С.Х.Келлог в книгата му „Произход и развитие на религията“: „Всъщност религията се състои в човешкото долавяне на отношението му към една безгранична Сила или сили, които влияят на неговата участ, на които той по необходимост е подчинен, заедно с чувствата, желанията и действията, които това долавяне извиква в живот“.

И така, отношенията на човека с Бога са неговата религия. От такава гледна точка истинската религия и истинската вяра са идентични, те са едно и също нещо. Понякога обаче вяра и религия се противопоставят в следния смисъл: искрената вяра не се състои от външни форми, ритуали и традиции, наречени религия, а е самият живот – делата и постъпките на вярващия. В такъв смисъл истинското християнство не е някаква формална религия, една от многото, а е чист и възвишен живот за Божия слава и за доброто на всички хора.

Сега вече можем да преминем към същността на правилната библейска вяра в Бога. Нашият основен текст в Евреи 11:6 казва много нещо. Бог е невидим за нашето зрение; можем да Го видим само с очите на вярата. Ап. Павел твърди, че това велико Същество „*обитава в непристъпна виделина*“ (1Тимотей 6:16), а Йоан изтъква, че „*никой никога не е видял Бога*“ (Йоан 1:18). Вярата в Бога не е само някакво чувство, а ясно определено понятие за Него. Тя приема, че между Бога и човека се създават лични отношения – „*възнаграждава тези, които Го търсят*“.

Логично следва и обратното. Към онези, които не Го търсят, към равнодушните и индиферентните, Той няма да е благосклонен. Но щом става дума за лични отношения между Бога и човека, тогава този стих ни казва нещо и за Божието естество. Бог не е безлична сила, някакъв принцип в природата, както приема пантеизмът (сливане на Бога с природата), някаква „природна сила“, както някои по-ограничени хора си представят, а висша, разумна и етична Личност. Но внимавайте – личност не означава непременно човек. Ангелите са също личности, извънземните цивилизации се състоят също от личности и т.н. Христос описва Божеството с думите: „*Бог е Дух и онези, които Му се покланят, с дух и истина трябва да Му се покланят*“ (Йоан 4:24). И така, Бог е велико и безкрайно духовно Същество. А личните отношения, за които ставаше дума по-горе, се олицетворяват в Библията като отношения между любящ Баща и добър син.

Сега трябва да отговорим на въпроса: *Що е вяра?* Библейската дефиниция за вяра произхожда от боговъдъхновения апологет на евангелието ап. Павел:

„А вярата е даване на твърда увереност в онези неща, за които се надяваме, убеждение за неща, които не се виждат“
(Евреи 11:1).

Два аспекта са подчертани тук. Вярата е „*убеждение за неща, които не се виждат*“. Това означава, че обектите на вярата са невидими; тя борави с невидими, небесни действителности. Ограниченото и примитивно мислене твърди: Не вярвам в Бога, защото не Го виждам. Но има много неща, които по принцип са невидими за нас, в чието съществуване обаче сме вече твърдо убедени. Ето ви някои абсолютно невидими неща: електроните в нормално състояние са невидими; черните дупки са невидими, защото никакъв лъч

не може да напусне тези области; електромагнитните вълни почти в целия диапазон (с изключение на видимите лъчи) от радиовълните с дължина на вълната 50 км до гама-лъчите с дължина на вълната 10^{-10} мм са невидими. Но ние твърдо вярваме в съществуването на тези действителности, защото без тях биха били немислими съвременната техника, индустрия и живот.

Така и обектите на вярата са невидими, но много неща в живота и света ни убеждават дълбоко в абсолютното съществуване на тези реалности. Тази фраза на дефиницията „убеждения за неща, които не се виждат“, ни казва и още нещо. Вярата не подлежи на опитно доказване, не може да се експериментира с нея, както се прави в науката. Вярата ни предава ирационално (свръхестествено) познание.

Другият аспект на дефиницията за вяра изглежда така: „... твърда увереност в онези неща, за които се надяваме“. Това е вече субективното отношение на вярата; не само някакво знание и убеждение, но и вътрешното желание на душата. Да се надяваш за нещо, означава да го желаеш, да го обичаш, да вложиш сърце и душа в него. Свещеното Писание ни говори за обновяване на земята, за възкресение и вечен живот. Днес ние не познаваме природни закони и явления, които да ни докажат тези неща, но ги приемаме чрез вяра и ги очакваме с копнеж. Неоснователна ли е тази вяра? Щом Библията се е оказала истинна в толкова много неща, щом всяко нейно твърдение се оказва вярно в обикновения живот, щом нейните пророчества се изпълняват в световната история с математическа точност, тогава приемаме с доверие и онези нейни факти, които са непостижими за човешкия ум – новото битие, възкресението, вечния живот и пр. На базата на проверените и потвърдени истини на Библията ние изграждаме нашата вяра и върху онези библейски изявления, които сега не могат да бъдат проверени.

Библията подчертава една очевидна, но много важна истина – връзката между вяра и дела. В зависимост от това се говори за два вида вяра: жива и мъртва. Ако вярата остане само в сферата на познания и убеждения и не се оплоди в живот на послушание към изричната Божия воля, в живот на благотворителност, пожертвувателност, добри дела, такава вяра е оценена от Божието Слово като мъртва, без никаква стойност. Такава вяра отблъсква и разочарова, защото няма покритие между думи и дела. Тя е в последна сметка лицемерие. Искрената вяра трябва да подтиква към сериозни действия – покаяние, отказване от грехове и пороци, към всекидневен стремеж и съобразяване на живота с Христовите принципи. Това е жива вяра, която реализира великите цели на Твореца с всеки човек (Ефесяни 2:10). Органическата връзка между вяра и дела е представена семпло, но убедително и с хубав пример в Яков 2:14-17:

„Каква полза, братя мои, ако някой казва, че има вяра, а няма дела? Може ли такава вяра да го спаси? Ако някой брат или някоя

сестра са голи и останали без ежедневна храна и някой от вас им каже: идете си с мир, дано бъдете стоплени и нахранени, а не им даде потребното за тялото, каква полза? Така и вярата ако няма дела, сама по себе си е мъртва“.

Вяра, която не се изявява в съответстващи постъпки и цялостно християнско поведение, е окачествена като безполезна, празна и суетна. В историята на предпотопния свят можем да намерим класически пример за илюстрация на това абсолютно необходимо изразяване на вярата чрез дела. Става дума за един от древните патриарси и прародители на човешкия род, Ной. Коментарът е от ап. Павел:

„С вяра Ной, предупреден от Бога за неща, които още не се виждаха, побуден от страхопочитание, направи ковчег за спасение на дома си; чрез която вяра той осъди света и стана наследник на правдата, която е чрез вяра“ (Евреи 11:7).

Корабът на Ной му е бил съвсем излишен, когато го е строил. Но твърдата си увереност, че (съгласно Божието съобщение) светът ще бъде разорен от световна водна катастрофа, той изразил великолепно чрез построяване на защитен кораб. С този акт Ной станал предшественик на бащата на вярата – Авраам. Така и нашата вяра трябва да се трансформира в начин на живот, съобразен с евангелските принципи. Нов живот трябва да ни осени.

В това наше разискване на вярата трябва да засегнем и една друга страна на въпроса, която е първостепенна и определяща религията на християнина, а именно, вярата като сбор от верски принципи, теоретичната страна на вярата. Днес съществуват стотици християнски деноминации със свои верски системи. Тогава коя е правата вяра, къде е истината, има ли някакъв критерий? И още един въпрос: защо е това деление и раздробяване на християнския свят на толкова много деноминации? Ще потърсим отговор в Библията. Ето авторитетните думи на Исус Христос:

„А в последния ден, великия ден на празника, Исус застана, издигна глас и каза: Ако някой е жаден, нека дойде при Мен и да пие. Ако някой върва в Мен, реки от жива вода ще потекат от утробата му, както казва Писанието“ (Йоан 7:37, 38).

В стих 38 се намира изразът „както казва Писанието“. Христос се позовава на Писанието, т.е. на Свещеното Писание, като на изключителен авторитет по верските въпроси. Тогава единственият валиден критерий за определяне ученията на вярата трябва да е Библията и само Библията. Всяко учение, идея, възглед и философия, които не се съгласуват с постулатите на Библията, които се отклоняват или противоречат на библейските учения, трябва да бъдат изоставени, ако искаме да стигнем до правата вяра. Някои наши позиции може да са ни любими, някои теории може да ни допаднат и

да изглеждат убедителни, но ако не могат да бъдат потвърдени с текстове от този велик критерий – Библията – тяхната присъда е „човешко учение“. Пророк Исаия пише в същия дух:

„Нека прибегнат при закона и при свидетелството! Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях“ (Исаия 8:20).

Ако учителите на вярата не говорят „според това слово“, т.е. според „закона и свидетелството“, т.е. според Свещеното Писание, те не говорят истината. Всичко това може да се сумира в следното твърдение: Ако аз вярвам в нещо и правя нещо в резултат на тази вяра, трябва да съм в състояние да посоча едно „така казва Господ“ в съответните места на Библията.

Именно тук традициите и преданията влизат в колизия с Божието Слово. Съществува такова деление на християнския свят, защото се поддържат различни учения, догми и църковни предания, които явно не се съгласуват с ученията на Библията. Такъв е и случаят с еврейската църква в съвременето на Исус. При един спор с еврейските старейшини Той им заявява ясно и недвусмислено, че техните църковни предания противоречат на Божието Слово. В края на този диалог Исус им казва откровено, че религия, която почива на човешки заповеди, е напразна:

„А Той им отговори: Защо и вие заради вашето предание престъпвате Божиата заповед? (...) Обаче напразно Ми се кланят, като преподават за поучения човешки заповеди“ (Матей 15:3, 9).

И така, драги читателю, трябва да се избира между човешките традиции и учения и Божието Слово – Библията!

Ако действително искаме да изградим права вяра, опираща се на Библията, естествено трябва да четем и изучаваме прилежно тази велика книга. Такъв е и съветът на Спасителя:

„Вие изследвайте Писанията, понеже мислите, че в тях имате вечен живот; и те са, които свидетелстват за Мен“ (Йоан 5:39).

И един последен въпрос. Някои хора се оплакват от слаба вяра, имат съмнения и колебания. Как може да се стабилизира нашата вяра? Ап. Павел ни предлага проста рецепта – повече четене и слушане на Божието Слово:

„И така, вярата е от слушане, а слушането – от Христовото Слово“ (Римляни 10:17).

Всеки човек има смътни представи за Бога, вложени по рождение, някакъв зародиш на вяра. Но тази даденост трябва да се развие чрез съзнателна дейност на индивида. Вярата трябва да се подхранва от Словото Божие, за да укрепне, да стане жизнена сила в живота ни. Словата на Библията са качествена духовна храна, от която не трябва да се лишаваме нито ден. И така, повече с Библията и всички проблеми ще се разрешат.

За да приключим, нека кажем в края, че прекрасният резултат на добрата вяра ще бъде много радост и удовлетворение още сега и тук, а когато настъпи последният час – спасение и безсмъртие съгласно 1Петър 1:7-9:

„...изпитването на вашата вяра, по-скъпоценна от златото, което гине, но пак се изпитва чрез огън – да излезе за хвала и слава и почест, когато се яви Исус Христос, Когото обичате, без да сте Го видели; в Когото като вярвате, без сега да Го виждате, радвате се с неизказана и преславна радост, като получавате следствието на вярата си – спасението на душите си“.

Бъдещето на света

Вечно актуалният въпрос, към който хората проявяват изключителен интерес, се отнася до очакванията за бъдещото развитие на световната история, бъдещето на света и човечеството.

Какво ще стане, как ще се развият събитията? Сега вероятно си мислим, че на помощ може да ни дойде новата наука, наречена футурология – наука за бъдещето. Но веднага трябва да кажем, че точното прогнозиране на бъдещите събития е над възможностите на човешкия интелект. Могат да се правят само предположения и догадки, в които обаче няма никаква сигурност. Тук Библията трябва да влезе в своята роля. Нейните точни пророчества я правят наистина уникална и единствено способна да отговори удовлетворително на нашия въпрос.

Чрез вдъхновеното перо на пророк Исаия Бог ни се представя като Великият Прорицател на бъдещето; и не само това, но и като Великият Кормчия на човешката история. Над всичко земно стои Той и дирижира съдбините на света. Събитията може да ни изглеждат хаотични и необясними или подчинени на някакви закони за развитие, или зависими от волята на силни личности и народи, но съгласно Свещеното Писание Бог направлява и определя окончателната развързка на всички събития.

Ето два забележителни текста в това отношение:

„Така казва Господ, Светият на Израил и неговият Създател: Допитай се до Мен за бъдещето; за синовете Ми и за делото на ръцете Ми заповядайте Ми...“ (Исаия 45:11).

„Помнете предишните дела от древността; Защото Аз съм Бог и няма друг; Аз съм Бог и няма подобен на Мен, Който от началото изявявам края и от древните времена – нестаналите още неща...“ (Исаия 46:9, 10).

Практически ние можем да се допитаме до Бога за бъдещето според първия текст, като изследваме библейските пророчества. А според втория текст – Бог доказва Своето съществуване, мъдрост и мощ чрез предварително разкриване на бъдещите събития. И така, ако се интересуваме от бъдещето на света, трябва да се запознаем с пророческото Му слово.

Редица пророчески вериги предсказват бъдещето в различни епохи и аспекти. Но едно от най-интересните и глобални пророчества е дадено в книгата на пророк Даниил, 2 глава. И то ще бъде предмет на разглеждането ни сега. Става дума за драматична история, свързана с пророчески сън и разиграла се в двореца на древния Вавилон около 603 г.пр.Хр. Главните герои са Навуходоносор II, най-знаменитият монарх във вавилонската история, и съвсем младият пророк Даниил, юдейски пленник във Вавилон:

„Във втората година от царуването на Навуходоносора, Навуходоносор видя сънища, от които духът му се смути и сънят побягна от него. Тогава той заповяда да повикат врачовете и вражарите, магьосниците и халдейците, за да явят на царя сънищата му. И така, те влязоха и застанаха пред него. И царят им каза: Видях сън и духът ми се смуцава, за да разбера съня. Тогава халдейците говориха на царя на сирийски: Царю, да си жив до века! Кажеш съня на слугите си, и ние ще разкрием значението му. Царят отговори на халдейците: Ето, заповядвам: ако не ми явите съня и значението му, ще бъдете посечени, и къщите ви ще се превърнат в бунища; но ако разкриете съня и значението му, ще получите от мене подаръци, награди и голяма чест. И така, разкрийте ми съня и разтълкувайте значението му.

Те, отговаряйки втори път, казаха: Нека царят каже съня на слугите си и ние ще разкрием значението му. Царят отговори: Зная добре, че искате да печелите време, понеже виждате, че това нещо излезе от мен. Обаче, ако не ми разкриете съня, има само това решение за вас; защото сте се наговорили да говорите пълживи и празни думи пред мен, докато решението ми се измени. И така, разкажете ми съня и аз ще узная, че можете да ми кажете и значението му. Халдейците отговариха пред царя: Няма човек на света, който да може да яви тази царска работа; защото няма цар, господар или управител, който да е изискал такова нещо от врач, вражар или халдеец. Това, което царят изисква, е мъчно; и няма друг, който би могъл да го каже пред царя, освен боговете, чието жилище не е между хората! Затова царят се разгневи много и се разяри, и заповяда да погубят всички вавилонски мъдреци“ (Даниил 2:1-12).

Една нощ Бог смуцава съня на този владетел. Той сънува нещо грандиозно, но при събуждането констатира, че е забравил подробностите. Това всява тревога в душата му, защото предчувства, че е някакво предзнаменование. Древните гледат на сънищата със страхопочитание и ги считат за откровения от боговете. Веднага са свикани при царя врачове, вражари,

омаятели и халдейци. Това са различни специалисти в гадаене, врачуване и предсказване, които са широко разпространени в древността. Но в някои страни като Вавилон, те са практикувани от хората на науката. Вавилонските мъдреци са и учени – астрономи, математици, архитекти, инженери, лекари. Сега желанието на царя е непреклонно. Те трябва да му припомнят съня и след това да го разтълкуват. Може да ни се стори, че искането му е несправедливо, но това не е така, защото претенциите на тези мъдреци са, че владеят всякаква тайна. Фактически Навуходоносор не иска от тях нищо повече от предполагаемите им способности. Вавилонските учени обаче няколко пъти заявяват, че искането на царя е неправомерно и че те са безсилни да удовлетворят желанието му. Но логиката на царя в стих 9 е убедителна. Той им казва: „Разкажете ми съня и аз ще узная, че можете да ми кажете и значението му“. Защото, ако тези хора познаваха съня, биха изфабрикували такова тълкувание, че да не се бламират, както и да се развият събитията. Навуходоносор има само една възможност за проверка на тълкуванието. Ако му припомнят съня, той би могъл с доверие да приеме и тълкуванието му:

„И тъй, като излезе указът да се умъртвят мъдреците, потърсиха Даниил и другарите му, за да ги убият. Тогава Даниил отговори с благоразумие и мъдрост на началника на царските телохранители Ариох, който беше излязъл да убие вавилонските мъдреци. Той каза на царския началник Ариох: Защо този царски указ е така прибързан? Тогава Ариох разказа всичко на Даниил. И Даниил влезе и помоли царя да му даде време, за да каже на царя значението на съня. Тогава Даниил отиде в къщата си и разказа за това на другарите си Анания, Мисаил и Азария, за да просят милост от небесния Бог относно тази тайна, така че да не погинат Даниил и другарите му с другите вавилонски мъдреци. Тогава тайната се откри на Даниил в нощно видение (...)

На Теб, Боже на бащите ми, благодаря и Теб славословя, Който си ми дал мъдрост и сила, като си ми открил онова, което измолих от Теб, защото си ни открил царската работа“ (Даниил 2:13-23).

Царят издава указ за умъртвяване на мъдреците. Сега на сцената се появява един младеж, който ще стане един от най-великите пророци на всички времена. Кой е този Даниил? Кой са другарите му? Разказът в Даниил, първа глава, представя четирима млади евреи от царски род, доведени като пленници във Вавилон (Даниил 1:17-20). Навуходоносор е възхитен от техните способности и ги е включил в кръга на мъдреците. Но сега и те трябва да бъдат екзекутирани заедно с останалите. При спешното свикване пред царя те не са присъствали по неизвестни нам причини, но указът засяга всички и е безпощаден. Даниил запазва хладнокръвие и моли царя за отсрочка, за да си

помисли. Повествуването излага след това чудната опитност на четиримата еврейски младежи. В тази криза Даниил потърсва братята си по вяра и цяла нощ те се молят за избавление. Те наистина могат да разчитат на Божията помощ, защото живеят съгласно добрите принципи на вярата и макар заобиколени от изкушения, са безкомпромисни. И тогава небесният Бог, Който е внушил знаменателния сън на Навуходоносор, разкрива съдържанието и смисъла му на Даниил под формата на видение. Благодарствената молитва на Даниил е прекрасна. В ст. 21 имаме истинската философия на историята: „Той изменя времената и годините, сваля царе и поставя царе“. Царе и управници са, в края на краищата, под дирекцията и контрола на Всемогъщия:

„...Царят проговори на Даниил (...) Можеш ли да ми откриеш съня, който видях и значението му? Даниил отговори на царя: Тайната, която царят изисква, не могат да явят на царя нито мъдреци, нито вражари, нито врачове, нито астролози. Но има Бог на небеса, Който открива тайни; и Той явява на цар Навуходоносор онова, което предстои да стане в сетните дни. Ето сънят ти и това, което си видял в главата си на леглото си“ (Даниил 2:26-28).

Това е драматичната среща – Даниил срещу Навуходоносор. Два свята, два мирогледа, две философии се срещат: познаване и непознаване на Бога. Даниил любезно заявява на царя, че неговата земна наука в лицето на специалистите му не може да отговори на основните проблеми на живота, не може да проникне в бъдещето. Само Всевишният изявява края от началото! Пророкът обяснява, че този сън е даден на царя в отговор на неговите размишления за бъдещето на Вавилон. Навуходоносор е изумен и изпада във възторг, когато Даниил му припомня забравения сън.

Ето и фабулата на съня:

„Ти, царю, си видял голям образ. Този образ, който е бил велик и чийто блясък е бил превъзходен, е стоял пред теб и изгледът му е бил страшен. Главата на този образ е била от чисто злато, гърдите и мишците му от сребро, коремът му и бедрата му от мед, краката му – от желязо, ходилата му – отчасти от желязо, а отчасти от кал. Ти си гледал, докато се е отсякъл камък, не с ръце, който е ударил образа в ходилата му, които са били от желязо и кал, и ги е строшил. Тогава желязото, калта, медта, среброто и златото са се строшили изведнъж и са станали като прах по хармана лете; вятърът ги е отнесъл и за тях не се е намерило никакво място. А камъкът, който е ударил образа, е станал голяма планина и е изпълнил целия свят. Това е сънят и ще кажем пред царя значението му“ (Даниил 2:31-36).

Един монументален човешки образ, фигура на воин, всяваща страх и ужас, конструиран от различни метали. Главата – от злато, гърдите и мишците – от сребро, коремът и бедрата – от мед, краката – от желязо, а ходилата

с пръстите – отчасти от желязо и отчасти от кал. И когато царят съзерцава тази скулптура в съня си, изневиделица един камък връхлита върху нея и я строшава; и в следния миг я превръща в прах, който вятърът отвява. Пред изумения поглед на Навуходоносор образът изчезва, но камъкът остава в подножието му. Той започва да расте и покрива цялата земя. След излагането на съня следва най-съществената част на този разказ с изключително значение не толкова за Навуходоносор II, колкото за нас в съвременното – тълкуването на елементите на тази алегория:

„Царю, ти си цар на царете, на когото небесният Бог даде царство и сила, могъщество и слава... Ти си онази златна глава. След теб ще се издигне друго царство, по-долно от твоето, и друго, трето царство от мед, което ще завладее целия свят. Ще се издигне и четвърто царство, яко като желязо, понеже желязото строшава и сдробява всичко, и то ще строшава и стрива, както желязото (...) А понеже си видял ходилата и пръстите отчасти от грънчарска кал и отчасти от желязо, това ще бъде едно разделено царство, но в него ще има нещо от силата на желязото, понеже си видял желязото, смесено с глинена кал (...) но няма да се слепят един с друг, както желязото не се смесва с калта. И в дните на онези царе небесният Бог ще издигне царство, което няма да се разруши довека и владичеството над което няма да премине към друг народ; но то ще строши и довърши всички тези царства, а самото то ще пребъде до века. Както си видял, че камък се е отсаякъл от планината, не с ръце, и че е разтрил желязото, медта, калта, среброто и златото, великият Бог открива на царя онова, което предстои да стане по-късно. Сънят е истинен и тълкуването му – вярно“ (Даниил 2:37-45).

Пророкът обяснява, че човешката фигура символично представя световната история и респективно, главните епохи. Пророческата линия пропуска, естествено, страничните събития и ни предава развитието на историята по „главната магистрала“.

Златната глава представлява вавилонската империя. При Навуходоносор II (героя на съня, 605 – 562 г.пр.Хр.) е златният век на Нововавилонската империя. Завоеванията и благоустройството на Вавилон се дължат до голяма степен на него. Сам Навуходоносор пише: „От Горното море (Средиземно) до Долното море (Персийския залив) (...) което Мардук, моят господар ми повери, аз направих (...) града Вавилон пръв между всички страни и всяко човешко селище“.

Херодот (около 484 – 425 г.пр.Хр.) и другите древни историци дават за Вавилон фантастично описание, което е потвърдено от археологията. Изобилно злато е било използвано за разхубавяването на Вавилон.

Даниил, обаче, смело заявява на царя, че и той, и държавата му един ден ще залязат и на световната сцена ще се появи друга политическа сила, символизирана със сребърните гърди. Историята потвърждава това. През 539 г.пр.Хр. Кир Персийски, знаменит пълководец, превзема Вавилон и създава Мидо-Персийската империя, която достига своя апогей при прочутия Ксеркс. Втората световна империя е „по-долна“ съгласно пророчеството не по територия, а по култура, цивилизация, лукс и великопепие. Но според пророчеството и тя ще залезе и ще отстъпи място на друга епоха. Действително към края на четвъртото столетие пр.Хр. на политическия небосклон изгрява ярка звезда. Това е Александър Македонски. Той наследява от баща си мощната Гръко-Македонска държава и в три битки – при Граник (334 пр.Хр.), Исуос (333 пр.Хр.) и Арабела (331 пр.Хр.) разбива последния персийски владетел Дарий III Кодоман. Медта, с която е символизирана Александровата монархия, е метал със силен блясък, който бързо потъмнява. Колко подходящо е избран този символ в пророчеството! Със светкавични завоевания Александър Велики създава империя от Гърция и Македония до Индия, но умира в 323 г.пр. Хр. и империята му веднага се разпада на четири части, а през 148 г.пр.Хр. Македония става римска провинция.

Следва желязната Римска империя. Към 200 г.пр.Хр., след победоносна война със своя съперник Картаген, Рим започва завоеванията си. Римската империя има най-дълъг живот и е най-обширна от всички останали; във II-ри в.сл.Хр. тя се простира от Британия до Ефрат.

Историкът Госен казва: „Всичко в тях беше от желязо (...) управлението им беше желязно, непреклонно, твърдо, съкрушаващо (...) Куражът им беше железен, жесток, кръвожаден (...) Войниците им бяха от желязо (...) Дисциплината им беше желязна. Тяхното иго над победените беше желязно, тежко, непоносимо (...) Сърцата им – железни: никога не познаваха милостта, те проливаха човешката кръв като вода“.

След железните крака, символизиращи Рим, следват пръстите, направени от желязо и кал. Как се изпълнява това пророчество? В края на четвърти и началото на пети век сл. Хр. Рим е в пълен морален и политически упадък. Тогава Римската империя е наводнена от варварски племена, идващи от Централна Азия, които постепенно си я поделят и създават европейските държави – разделянето на пръстите. Както подчертава пророчеството в стихове 41, 42, тези царства се различават по военна мощ. Империята на франките, Наполеоновата империя, Пруското кралство, Английското кралство и Австро-Унгария са велики сили, а останалите – по-слаби. Раздробяването е безвъзвратно. Всички усилия да се обедини Европа чрез създаване на коалиции или чрез фамилни връзки между династиите се разбиват в този Божествен указ в ст. 43: „... но няма да се слепят един с друг“. Опитите на Карл Велики, Людовик XIV, Кайзер Вилхелм, Наполеон и други да създадат Европейска империя пропадат неизменно!

Стиховете 44 и 45 са от изключително значение за нас. Те ни казват, че „в дните на онези царе“ – израз, който визира разделена Европа – Всевишният ще се намеси решително в работите на нашия свят и ще приключи историята. Едновременно трагична и възвишена развързка! Бог ще установи Своето вечно владичество на земята – небесното царство, за което говори Христос, царство на мир и правда. Пророчеството казва и как ще стане това, именно, чрез „камък“, отсечен „не с ръце“. Това означава, че краят на нашия свят няма да настъпи чрез човешки и земни средства (примерно чрез тотална ядрена война, както някои предполагат), но чрез необикновено събитие, наречено Второто пришествие на Исус Христос. Учението за апокалиптичния край на световната история чрез Второто идване на Христос е основно учение на Библията. Христос е наречен на много места в Св. Писание „Камъкът“. Достатъчно е да посочим 1Петър 2:4-7 и Ефесяни 2:20. Ще цитираме само Ефесяни 2:20:

„Понеже бяхте съградени върху основата на апостолите и пророците, като крайгълен камък е сам Христос Исус“.

Разрешението на всички световни проблеми е Божието царство.

След като изслушва тълкуванието, Навуходоносор е възхитен и признава, че Даниеловият Бог е истинският. За царя изпълнението на този пророчески сън е въпрос на вяра, но за нас днес – въпрос на историческо доказателство. Покритието между пророчество и история е 25-вековно чудо – от шести век пр. Хр. (времето на Навуходоносор II) до наши дни. Защото и днес, ако историкът трябва да резюмира историята по „главната магистрала“, той трябва да говори за Вавилон, Персия, Гърция, Рим и Европа – пет основни епохи.

Приключвайки тази глава, нека направим два основни извода. Първо – пророчествата са Божественият печат на Библията. Библията е Божие Слово, не човешко. Второ – живеем в най-тържественото време на историята; казано чрез терминологията на съня – в „пръстите на краката“.

Световният часовник показва дванадесет без пет. Остава само падането на камъка. Отговаряйки на Навуходоносор, Бог ни разкрива бъдещето, посочва ни времето и желае да пробуди духовни интереси в нас. Ние трябва да изучаваме знаменитите библейски пророчества, защото те са светлина по пътя ни. Те ни показват докъде сме стигнали и какво ни остава още да преинемем. Ап. Петър подчертава това:

„И така, пророческото слово става още по-достоверно за нас; и вие добре правите, че внимавате в него като на светило, което свети в тъмно място, докато се зазори и зорницата изгрее в сърцата ви“ (2Петър 1:19).

Пред всеки жител на планетата стои дилемата: Да приеме Божията любов и Закона на Божието царство или да претърпи унищожителния удар върху Навуходоносоровия колос!

Второто пришествие

Учението за великата развързка на световната история чрез едно уникално събитие е кардинално учение на Библията. Стотици стихове говорят за Второто пришествие на Исус Христос.

Две големи теми са развити в Библията. Главната тема на Стария Завет е, че ще дойде Месия – Спасител на човечеството. А главната тема на Новия Завет е, че Христос е дошъл и е изкупил човешкия род. Той ще дойде втори път за спасение на всички, които са Го приели. Точно тази съпоставка прави ап.Павел:

„Така и Христос, като беше принесен веднъж, за да понесе греховете на мнозина, ще се яви втори път, без да има работа с грях, за спасението на онези, които Го очакват“ (Евреи 9:28).

Той сравнява двете посещения на Божия Син на Земята и уточнява целите. Целта на първото Му идване преди 2 000 години е била да се справи с греховете на човечеството, като внесе Себе Си в изкупителна жертва. С този велик акт човешкият род е спасен от вечно унищожение. Проправен е светъл и сигурен път за освобождаване на всеки човек от греха и смъртта. Целта на Второто идване на Божия Син ще бъде да прибере плода на Своего дело, да премахне завинаги злото, неправдите, мизерията и престъпленията, и да установи Своего вечно владичество на мир и светли бъднини. Втори път Христос ще посети нашата планета като Велик Цар и Съдия, като славен Бог, за да постави всяко нещо на мястото му.

За всеки християнин е много скъпо обещанието, което сам Исус дава на учениците Си в навечерието на предаването Му. Любимият ученик на Исус е записал това в Йоан 14:1-3:

„Да не се смуцава сърцето ви; вие вярвате в Бога, вярвайте и в Мен. В дома на Моя Отец има много обиталища; ако не беше така, Аз щях да ви кажа, защото отивам да ви приготвя място. И като отида и ви приготвя място пак ще дойда и ще ви взема при Себе Си, така че където съм Аз да бъдете и вие“.

Затрогващи са словата, с които Исус утешава последователите Си и с пределна яснота заявява, че отива да им приготви място на небето; не физическо пространство и жилище – целият Космос е Божи – а морална годност

за Божието царство, да издейства тяхното приемане в небесното семейство. Какво ще представлява това събитие като факт? Как да си го представим? Нека чуем обясненията на Спасителя, дадени в есхатологичната Му (свързана с края на света) реч, записана в Матей, 24 гл.; Марк, 13 гл. и Лука, 21 гл.

Преди да обясни характера и истината относно това грандиозно събитие, Исус ни предупреждава за фалшификациите. Той подчертава, че в последните времена преди Пришествието ще се ширят неверни възгледи. Това четем в Матей 24:23-26:

„Тoгaвa, aкo ви кaжe някoй: Eтo, тук e Христoc или тaм – нe вярвaйтe. Зaщoтo щe сe пoявят лъжexристи и лъжeпрopoци, кoитo щe пoкaжaт гoлeми знaмeния и чудeсa, тaкa чe дa заблудят, aкo e възмoжнo, и избрaнитe. Eтo пpeдcкaзaх ви. И тaкa, aкo ви кaжaт: Eтo, Тoй e в пyстинятa, нe излизaйтe; или: Eтo, Тoй e във вьтpeшнитe стaи – нe вярвaйтe“.

В контекста Исус говори за края на голямата средновековна скръб на преследване и казва в стих 23: „тогава“, т.е. фалшивите учения ще започнат да смущават вярващите след XVIII столетие. И действително в края на XVIII и началото на XIX век в Америка се появили две религиозни течения – шейкърите и мормоните. Организацията на шейкърите била основана от Ан Лий, англичанка, най-напред квакерка, която развила странното учение, че Христос се е възплътил в самата нея и това било Второто пришествие. Днес това движение е практически угаснало.

Мормонската църква е основана от Йосиф Шмидт, считан за пророк, който е твърдял, че Христос се е явил в Андите край високопланинско езеро. Обясненията на Исус са твърде подробни. Той говори за „лъжехристи“ и „лъжепророци“. При това казва: *Ако някой ви каже, ето Христос е тук и там, или в пустинята*, т.е. на изолирани места, *не вярвайте!* Освен това Той загатва и за действията на спиритизма – „вътрешните стаи“. Днес спиритизмът заявява, че не е необходимо никакво Второ пришествие, защото духът на Христос е тук и ние можем да общуваме с Него.

Общото и същественото на всички тези заблуди е тайното пришествие на Исус Христос. И днес много евангелски общества учат, че Христос ще дойде тайно, невидимо и ще грабне избраните Си, за да ги отведе на небето, а останалите хора по-късно ще констатират това. Но след като разглежда неверните тези, Христос ни казва истината за Пришествието в Матей 24:27, 30, 31:

„Зaщoтo кaктo свeткaвицaтa излизa oт изтoк и сe виждa дo зaпaд, тaкa щe бьдe прищeствиeтo нa Чoвeшкия Син. Тoгaвa щe сe яви нa нeбeтo знaмeниeтo нa Чoвeшкия Син и тoгaвa щe зaплaчaт всички зeмни плeмeнa, кaтo видят Чoвeшкия Син, идвaщ нa нeбeснитe облaци сьс силa и гoлaмa слaвa. Щe изпpaти Свoитe

ангели с гръмогласна тръба и те ще съберат избраните Му от четирите ветрища, от единия край на небето до другия“.

Христос сравнява Пришествието с ярко природно явление, което не остава скрито от ничие око – светкавицата, и след това подчертава, че всички земни племена ще Го видят, идещ в небесна слава и величие. Той няма да дойде сам, а ескортиран от огромен брой ангели, представители на небесните цивилизации. Цялото небе на нашата планета ще се покрие със светлина и слава. Човешкото въображение не е в състояние да си представи величието, мащаба и грандиозността на това събитие.

В материали от експедиция на Института по история на Академията на науките в бившия Съветски съюз, в Липецка област, се привежда разговор с члена на Адвентната църква П. Анохин. Изследователите се интересуват как си представя това Пришествие младият вярващ. Ето какво отговаря той: „Пришествието на Исус Христос ще бъде примерно от Орион. Исаия споменава малко за него, но дава да се разбере. Сега по-нататък: Пришествието на Исус Христос ще видят първи нашите учени, които гледат през големи телескопи... Те първи ще захвърлят своите тръби и няма да знаят накъде да бягат. Това ще бъде така! Исус Христос ще се появи отначало като черно петно, идващо от съзвездие Орион ... Ще стане физическо явление. И Той с много голяма скорост ще се приближи към Земята“ (А.В. Белов, „Адвентизъм“, Москва 1968 г.)

Нека уточним сега характеристиките на Второто пришествие. Първата особеност на това събитие е, че то ще бъде видно абсолютно от всички обитатели на нашия глобус, а не тайно и мистично. В Откровение 1:7 се казва, че „*ще Го види всяко око*“.

Втората особеност на Пришествието е, че то ще бъде физически реално събитие, а не духовно-алегорично. Лично и буквално Христос ще дойде. Тази страна на Пришествието е посочена ясно в Деяния 1:9-11:

„И като каза това и те Го гледаха, Той се възнесе и облак Го подхвана и скри от погледа им. И като се визираха към небето, когато се възнасяше, ето двама мъже в бели дрехи застанаха до тях и казаха: Галилеяни, защо стоите и гледате към небето? Този Исус, Който се възнесе от вас на небето, ще дойде така, както Го видяхте да отива на небето“.

Раздялата с апостолиите е тъжна, но ангелите заявяват, че Исус „ще дойде така, както Го видяхте да отива на небето“. Същият Исус, Когото така добре познават, Когото обичат, с Когото са живели няколко години и с Когото сега се разделят, същият Той ще дойде пак на Земята. Този пасаж недвусмислено показва, че Христос ще дойде лично и буквално.

Съществуват редица фалшиви теории за духовното идване на Христос. Твърди се примерно, че когато човек се покае, за него Исус идва символично; символично Второ пришествие. Или когато човек умре, за него Пришествието на Христос е настанало. Тези възгледи нямат нищо общо с библейската истина за Второто пришествие.

Сега остава да разгледаме тук още един изключително важен въпрос, фундаментален за библейската теология. Каква ще бъде съдбата на всеки човек, живял или живеещ на Земята при идването на Господа?

Съгласно обясненията на Свещеното Писание, в края на земната история, ознаменуван от Второто пришествие, цялата човешка раса ще бъде разделена на четири категории с различни съдби. Можем да ги определим по следния начин:

Първата категория са мъртвите праведни. Това са всички хора, живели на Земята от сътворението на човека до Второто пришествие и приключили живота си като покаяни вярващи, с уредени сметки с Бога и ближния и окачествени от Небето като праведни. При славното Второ идване на Исус те ще бъдат извикани в живот, възкресени от мъртвите за вечен, безсмъртен живот в един нов свят. Какъв е този нов свят и кога ще бъде създаден той, ще видим в следващите глави.

Втората категория ще назовем живи праведни. Това са онези, които ще живеят като верни християни в последната генерация на човешкия род и ще посрещнат живи великото събитие. Библията ни казва, че те ще бъдат преобразени мигновено, за да получат безсмъртие и заедно с първата група ще посрещнат Спасителя. Изчерпателно обяснение на крайната съдба на праведните имаме в 1Солунци 4:13-17, един от най-насърчителните текстове на Божието слово:

„А не желаем, братя, да останете в неизвестност за онези, които умират, за да не скърбите както другите, които нямат надежда. Защото, ако вярваме, че Исус умря и възкръсна, така и починалите в Исус, Бог ще приведе заедно с Него. Защото това ви казваме чрез Господното слово, че ние, които останем живи до Господното пришествие, няма да изпреварим починалите. Понеже сам Господ ще слезе от небето с повелителен вик, при глас на архангел и при Божия тръба; и мъртвите в Христос ще възкръснат по-напред; после ние, които сме останали живи, ще бъдем грабнати заедно с тях в облаците да посрещнем Господа във въздуха; и така ще бъдем винаги с Господа“.

Тук ап. Павел желае да утеши вярващите, които имат починали близки, със сигурната надежда на Евангелието. Той изтъква, че скръбта на християнина не трябва да е безутешна, защото при великото Пришествие Бог ще събере живи и мъртви, за да не се разделят никога вече.

Драги читателю, в този момент пиша с пълно доверие в обещанията на нашия Небесен Баща, че ние отново ще се видим с нашите скъпи близки, които смъртта жестоко ни е отнела, и никога вече няма да преживеем подобна скръб.

Обясненията в цитирания пасаж можем да систематизираме така: въз основа на великия факт на Христовото възкресение първо „починалите в Исус“ ще бъдат възкресени, а след това живите Божии чада ще се присъединят към тях; и тази внушителна група ще посрещне и поздрави Спасителя в атмосферата. Това ще бъде неопишимо тържество на радост и признателност. Разсъжденията на ап. Павел недвусмислено показват, че при идването Си Христос няма да стъпи на Земята, а ще остане в атмосферата на известна височина. Употребена е гръцката дума „*пароусия*“ – „пришествие“. Този термин се употребява в римско време за посрещането на цар или император и за триумфалната процесия през улиците на града. В Библията тази дума описва подходящо Христовото триумфално завръщане на Земята. Може би ни учудва фактът, че Павел включва и себе си, и солунските християни в категорията на живите. Това не е нищо друго, освен жив израз на скъпата надежда на християните през всички векове. Но в редица други обяснения в посланията си Павел не заявява изрично, че ще живее до великия ден.

Божията тръба, спомената тук и в 24 глава на Матей, е символ на Божията творческа сила, която ще събуди мъртвите за живот.

В стихотворението си „Новото гробище над Сливница“, написано в 1885 г., Иван Вазов възпява подвига на загиналите воители. И в първия куплет казва:

„Вий братски се прегърнахте, легнахте
и „Лека нощ“ навеки си казахте –
до втората тръба“.

Счита се, че той е имал предвид именно Божията тръба при Пришествието.

Но трябва да знаем и страшната истина за съдбата на несправедните. Третата и четвъртата категории са „мъртви грешни“ и „живи грешни“, аналогично на праведните. Мъртвите грешни са всички, които са живели и починали в грехове и престъпления, а живите грешни са хората на последното поколение, които никога не са приели Божията милостива покана да изоставят злите си дела и да приемат Божията благодат. Затова трябва да претърпят вечна гибел.

За третата категория четем в Откровение 20:5, че при Второто пришествие те ще останат в гробовете си, няма да им бъде дарен живот; няма да преживеят славното събитие:

„*Другите мъртви не оживяха, докато не се свършиха
хилядата години...*“ (Откровение 20:5).

А какъв е този период от хиляда години, ще изясним в една от следващите глави. Сега разглеждаме само събитията и съдбите в момента на триумфалното идване на Спасителя.

За съдбата на живите грешници четем в Йеремия 25:33:

„В онзи ден убитите от Господа ще лежат от единия до другия край на земята; няма да бъдат оплакани, нито прибрани, нито погребани; ще бъдат за тор по повърхността на земята“.

Те ще видят славата на Небесния Цар и ще бъдат умъртвени от нея. За унищожението на беззаконниците и непокаяните при Пришествието пише и ап. Павел във 2 Солунци 2:8:

„И тогава ще се яви беззаконният, когото Господ Исус ще убие с дъха на устата Си и ще изтреби с явлението на пришествието Си“.

За да приключим тази глава – още два текста в края:

„И в онзи ден ще рекат: Ето, Този е нашият Бог; чакахме Го и Той ще ни спаси; Този е Господ; чакахме Го, ще се зарадваме и развеселим в спасението Му“ (Исая 25:9).

„И земните царе, големците и хилядниците, богатите и силните, всеки роб и всеки свободен се скриха в пещерите и между скалите на планините; и казаха на планините и на скалите: Паднете върху нас и ни скрийте от лицето на Седящия на престола и от гнева на Агнеца! Защо е дошъл великият ден на Неговия гняв и кой може да устои?“ (Откровение 6:15-17).

В първия текст се говори за радостта и тържеството на Божиите чада. Вик на победа и ликуване ще се изтръгне от гърдите им.

Вторият текст описва страха и срама, които непокорните ще изживеят, когато погледите им се срещнат с Небесния Съдия. Те са считали за унизително да се молят на Бога. Сега се молят на мъртвата природа – да ги избави от всепроникващите очи на Божия Син.

Триумфът на добрите и ужасът на злите са еднакво неописуеми!

Заслужава си да размислим сериозно в коя група бихме желали да се намерим в онзи съдбоносен час.

Белези на последното време

В предната глава разгледахме великото събитие, което очакваме, но остана открит един въпрос – именно, кога ще настъпи Второто пришествие. Кога ще дойде Исус Христос? Фиксира ли Библията точно определена дата? Можем ли да знаем нещо по този въпрос?

И така, става дума за времето – един вечно щекотлив и любопитен въпрос.

Преди да преминем към обстоятелството му изучаване, нека кажем, че и най-близките Исусови последователи се вълнуваха от времето и те поставиха открито този въпрос на Спасителя:

„И когато седеше на Елеонския хълм, учениците дойдоха при Него насаме и казаха: Кажни ни кога ще бъде това? И какъв ще бъде белегът на Твоето пришествие и за свършека на века?“ (Матей 24:3).

Апостолите питат Исус за белезите, предшествващи Второто пришествие и за края на света. В техните умове тези две събития са тясно свързани. Те считат, че въпросните събития ще станат едновременно или поне в бърза последователност. Изразът „свършекът на века“ (в нашите български Библии) в гръцкия оригинал има смисъл на „края на света“, „края на времето“. Гръцката дума „айон“ („период“, „епоха“) тук разглежда света като време. Исус в отговор разглежда подробно някои признаци на последното време в есхатологичната Си реч.

Сега трябва да изтъкнем един много съществен момент, който изпква в обясненията Му. Той заявява с пределна яснота, че точната дата на грандиозното събитие никой не може да знае:

„А за онзи ден и час никой не знае, нито небесните ангели, нито Синът, а само Отец“ (Матей 24:36).

Интересно е, че Исус включва и Себе Си в числото на незнаещите, може би желаейки смирено да ограничи познанието Си като човек, за да бъде свършен образец във всичко на човешкия род и за да подчертае фундаменталната истина, че с времето разполага, в края на краищата, само Бог. Историята помни много злополучни опити за определяне на точна дата и не само в миналото, но и в нашето съвремие.

Всички те са се проваляли безусловно, защото Христос казва категорично „Не!“ на подобни домогвания.

Но ако не можем да фиксираме точна дата, все пак не бихме ли могли да знаем нещо около времето?

За да посочи какво можем да знаем, Спасителят изрича кратка, но твърде поучителна притча:

„И научете притчата от смокинята: Когато клоните ѝ вече омекнат и развият листа, знаете, че лятото е близо. Също така и вие, като видите всичко това, да знаете, че Той е близо при вратата“ (Матей 24:32, 33).

Когато дървото се разлисти, знаем, че несъмнено лятото е приближило. След като изброява някои събития и факти като предвестници, Исус казва в края на притчата: *„... като видите всичко това (именно белезите на последното време), да знаете, че Той е близо при вратата“*. Всичко това показва, че без да можем да фиксираме точна дата, можем да познаем със сигурност времето, епохата, в която ще настане уникалното събитие. Как? Именно по някои събития и обстоятелства, които ще се появят като симптоми на последното време. Кои са те? Преди да ги разгледаме, трябва да кажем, че съгласно Данииловите пророчества т.нар. „последно време“ започва исторически от сломването на средновековната папска мощ през 1798 г. Тези въпроси ще бъдат третираны по-подробно в някои от следващите глави. И така, трябва да търсим знаменията на последното време, започвайки от 19-ти век.

Последното време е предадено в Библията като *„края на времето“* или *„последните дни“* и означава епохата, която ще предхожда идването на Исус.

Нека систематично проучим белезите, които очертават картината на последното време. Един от най-интересните симптоми на съвременното е увеличеното знание, грандиозният прогрес на науката и техниката. Но това съвсем не е случайно. Преди около 2 500 години пророк Даниил записва знаменитото пророчество за последните времена:

„А ти, Данииле, затвори думите и запечатай книгата до края на времето, когато мнозина ще я изследват, и знанието ще се умножава“ (Даниил 12:4).

В някои Библии е вмъкнат в италик (с наклонени букви) изразът „за нея“ (знанието за нея). Италикът показва, че в оригинала на еврейски този израз не съществува.

Какво предсказва това пророчество? Че с настъпването на последната епоха човечеството ще напредне в познанията си във всички области. Вижте сега как блестящо се изпълнява това библейско пророчество в наши дни. От хилядолетия човечеството е ползвало впрегатния добитък (животинската тяга) за различни цели. Но когато настъпи 19-ти век, станаха революционни изменения. Бе конструирана парната машина и бяха построени първият

влак и първият кораб. След това двигателите с вътрешно горене родиха автотомила, бяха построени самолетите, бяха създадени реактивните двигатели. Разстоянията се скъсиха. Физиката разбули тайните на микросвета и настъпи векът на електричеството и атомно-ядрената енергетика. Бяха конструирани радиото, телевизията, спътниците и космическите кораби. Астрономията и космонавтиката разкриха чудесата на Божията Вселена. Археолозите разкопаха земните пластове и потвърдиха древната библейска история. Генетиката откри законите за наследствеността и за стабилността на биологичния вид. Кибернетиката създаде електронноизчислителната техника, компютрите, автоматизацията.

Списъкът наистина стана много дълъг, но изумителната съвременна техника и индустрия и всичко изброено са продукт на последните 100 – 150 години! Впрочем първият белег на последното време – увеличеното знание – е налице. Една съвсем кратка информация показва това експоненциално нарастване на обема на знанието. Наличните знания са се удвоили от 1800 до 1900 г., от 1900 до 1950 г., от 1950 г. до 1960 г., и 1960 до 1966 г.... Съвременни експерти считат, че знанието се удвоява на всяка една-две години.

Друг предвестник на края е морално-нравственото израждане на човечеството, предвидено от боговдъхновения ап. Павел и записано във 2Тимотей 3:1-4:

„А това да знаеш, че в последните дни ще настанат усилни времена. Защото хората ще бъдат себелюбиви, сребролюбиви, надменни, горделиви, хулители, непокорни на родителите, неблагодарни, нечестиви, без семейна обич, непримирими, клеветници, невъздържани, свирепи, неприятели на доброто, предатели, буйни, надутти, повече обзети от сладострастие, отколкото боголюбиви“.

Изброените злини са преобладавали в света още след навлизането на греха, но този текст ни казва, че злото ще достигне своята кулминация в „последните дни“. Авторът подчертава, че усилените времена ще бъдат резултат на изброените лоши характерни черти. Ако сме обективни, ще признаем, че тази картина ни представя моралния лик на съвременния човек. Особено силно впечатление правят егоизмът, алчността и материализмът, поставени на първо място, липсата на почит и уважение към родителите, разводите и разбитите семейства. Последните статистики сочат, че 60% от браковете в Русия и 51% в САЩ приключват с развод. Следват Швеция, Норвегия и Великобритания съответно с 48%, 44%, 42%. Престъпността постоянно расте. Един-единствен голям американски град изброява в своя годишен доклад преди няколко години следните престъпления: 160 убийства, 976 изнасилвания, 6 111 нападения за обир, 8 177 тежки посегателства и над 37 000 кражби, тероризъм, корупция, насилие, наркотици...

Следващият симптом на последното време, посочен в Св. Писание, е неверието, скептицизмът, безбожието. Сам Исус подчертава това:

„Обаче, когато дойде Човешкият Син, ще намери ли вяра на земята?“ (Лука 18:8).

Най-вероятният отговор на Неговия въпрос е: Обстоятелствата непосредствено преди завръщането на Исус ще бъдат такива, че истинската вяра в Бога ще е на изчезване. Злото ще триумфира, духовният мрак ще се съгъсти.

Още един текст:

„Преди всичко знайте това, че в последните дни ще дойдат подиграватели, които с подигравките си ще ходят по своите страсти и ще казват: Къде е обещаното Му пришествие? Защото, откакто са починали бащите ни, всичко си стои така, както от началото на създаването“ (2Петър 3:3, 4).

Осемнадесетият век слага началото на съвременния философски материализъм и атеизъм, които достигат апогея си при Френската революция и са засилени с Дарвиновата еволюция в 19-ти век. Библията и религията са злостно критикувани. В онези времена защитата на Библията и опровергаването на критиката срещу нея са трудни поради ниското ниво на науката. Но днес, с уточняването на много неща и с най-новите разкрития в много области на науката, библейската религия се оказва непоклатима истина. Въз основа на съвременната ни информация всеки довод срещу Библията може да бъде анулиран. Но неверието си остава неверие. Формално мнозина изповядват някаква религия, но истинска християнска вяра и благочестие днес са рядкост.

„... имаша вид на благочестие, но отречени от силата му...“ (2Тимотей 3:5).

В политическата област Христос посочва също някои особености на последното време:

„И ще чуете за войни и за военни слухове; но внимавайте да не се смущавате; понеже тези неща трябва да станат; но това още не е край. Защото ще се повдигне народ против народ и царство против царство...“ (Матей 24:6, 7).

Христос говори за войни и военни слухове, за борби, конфликти и стълкновения между народите. Разбира се, войни е имало винаги, откакто свят светува, но обърнете внимание на изразните особености тук. До Първата световна война (1914 – 1918) войните бяха изолирани, локални конфликти между две – три държави. При липсата на средства за бърза информация известията за хода на войната някъде по света не създаваха военна психоза.

Днес обаче не е така: ние бързо научаваме всички новини от целия свят. Затова Исус говори за „войни“, но добавя и „военни слухове“. Това е характер-

на особеност на нашето време. Но най-същественният аспект на този симптом е мащабът на войните в последните времена. От 1914 г. насам войните се наричат вече „световни“, защото в тях участват десетки държави, групирани в коалиции. Примерно, във Втората световна война участваха 59 държави. Днес човечеството изтръпва пред угрозата от Трета световна война, от тотален ядрен конфликт. Когато Айнщайн е бил запитан с какви средства ще воюват хората при една Трета световна война, той отговорил, че не знае, но че със сигурност може да назове оръжията при Четвъртата – каменни брадви! При това, страхотни са жертвите и разрушенията от съвременните войни. Първата световна война е взела 9 442 000 човешки живота, а Втората – 50 000 000. Старите изолирани войни не се отразяваха върху живота на другите народи, но днес целият свят понася тежестите на войните и надпреварата във въоръжаването. Само през 90-те години на 20-ти век са избухнали 100 въоръжени конфликта в повече от 70 района на света. Това отговаря на специфичния израз на Христос: „... народ върху народ и царство против царство“.

А какво ни казва Библията за състоянието на природата преди края на света? Лука е най-подробен:

„И ще има големи трусове, и в разни места глад и мор; ще има и ужаси, и големи знамения от небето. И ще станат знамения в слънцето, в луната и в звездите, а по земята бедствие на народите, които ще бъдат в недоумение поради бученето на морето и вълните. Хората ще примират от страх и от очакване онова, което ще постигне света, защото небесните сили ще се разклатят“ (Лука 21:11, 25, 26).

С няколко думи Христос предрича големи бедствия, аномалии, катастрофи и земетресения. Изследванията на американски геолози показват, че годишно стават няколко милиона земетресения в света. Днес глобалните проблеми са киселинните дъждове, замърсяването на въздуха, водата и почвата, глобалното затопляне и застрашителното намаляване на кислорода. В сп. *Нейчър* от 08.01.2004 г. четем: „Стотици видове растения и животни по цялото земно кълбо могат да изчезнат или са на път да изчезнат през следващите 50 години, ако глобалното затопляне продължава...“.

Исус споменава и за глад в последните дни. Действително, статистиките на ООН показват, че гладът никога в миналото не е бил такъв страшен бич за човечеството, какъвто е днес. Повече от 1,5 милиарда души страдат от хроничен глад. Според последни данни (2007 г.) всяка секунда умират от глад и недохранване между един и двама души.

Всеки ден научаваме от пресата и радиото за загинали хора и за материални загуби от урагани, циклони, наводнения, пожари, катастрофи. Всичко

като че ли говори, че устоите на този свят вече се пукат, че той едва издържа тежестта на злините и беззаконията, че Божиите благословения постепенно се оттеглят, за да дадат място на разрушителните сили. Световната машина се чупи и сякаш ни казва: „Нещо не е в ред с този свят!“

Но Свещеното Писание ни рисува и безгрижието, и порочната житейска философия на съвременния хомо сапиенс:

„И както стана в дните на Ной, така ще бъде и в дните на Човешкия Син; ядяха, пиеха, женеха се и се омъжваха до деня, когато Ной влезе в ковчеза, и дойде потопът и ги погуби всички. Така стана и в дните на Лот; ядяха, пиеха, купуваха, продаваха, садяха и градяха, а в деня, когато Лот излезе от Содом, огън и сяра наваляха от небето и ги погубиха всички. Подобно на това ще бъде и в деня, когато Човешкият Син ще се яви“ (Лука 17:26-30).

Христос сравнява последното време с две древни епохи, именно – предпотопния свят и трагедията на Содом и Гомор. Увлечени в безгрижни удоволствия и плътски наслади, печалбарство и вещомания, загубили всякакъв интерес към духовните ценности, тези цивилизации са пометени от Божиите съдби. Геологическите изследвания днес доказват този страшен воден катаклизъм от преди няколко хилядолетия, известен като всемирен потоп. Навсякъде по Земята са видими следите му – скаменелости на растения и животни, очевидно утаени чрез вода. По цялата планета се откриват огромни райони, покрити със седиментни скали (утаечни пластове, наноси), които на някои места стигат до 5 000 м дълбочина. 75 % от земната повърхност са покрити с утаечни пластове! Тук изводът на Исус е потресаващ. След като описва незавидното състояние на стария свят, Той заключава, че човечеството ще живее по същия начин преди великото събитие. Днес не е ли така? Девизът на милионите е: „Яж, пий и си носи новите дрехи“, „Да ядем и да пием, защото утре ще умрем“. Това са идеалите на съвременния човек. Колцина днес мислят за добродетели, за целта и смисъла на човешкия живот? Хуманизмът и духовната същност се губят. Груб прагматизъм и материализъм владеят в човешките отношения. Изгодата, печалбата, личният интерес, парите са най-важното. Но затова и съдбата на нашата цивилизация няма да бъде по-добра от тази на стария свят.

Изброявайки признаците на последното време, с радост можем да посочим между тях и всесветското разпространение на добрата евангелска вест за спасение. Сам Спасителят говори за това в Матей 24:14:

„И това благовестие на царството ще бъде проповядвано по цялата вселена за свидетелство на всички народи и тогава ще дойде краят“.

Под „вселена“ обикновено Библията разбира нашата Земя. Това е знаменито пророчество, което изтъква, че въпреки неблагоприятната световна обстановка – несигурност, войни, страхове и бедствия – Божият спасителен план ще бъде оповестен до краищата на Земята и милиони ще се спасят от този нечист свят.

Деветнадесети и двадесети век са блестящо потвърждение на това пророчество. От началото на 19-то столетие започнаха да се основават световни библейски и мисионерски общества за разпространяване на Божието слово на всички езици и изпращане на проповедници по всички части на света. Днес цялата земя е огряна от евангелска светлина. Към белезите в религиозния свят, обаче, трябва да добавим и бързото развитие на окултизма и спиритуализма, разпространението на фалшиви доктрини, подготовка за приемане на световен неделен закон и нов световен ред.

И така, картината на последното време е завършена. Христос е казал: *„Като видите всичко това, да знаете, че Той е близо при вратата“*. Всички предсказани симптоми са налице. Остават броени години до края.

Тогава, драги читателю, трябва да живеем с будна съвест и да контролираме постъпките си, за да не ни завари великият ден неподготвени. Това е и апелът на Божието слово в 1Солунци 5:1-6:

„А за годините и времената, братя, няма нужда да ви се пише, защото вие добре знаете, че Господният ден ще дойде като крадец нощем. Когато казват: Мир и безопасност! – тогава ще ги постигне внезапна гибел, като родилните болки на бременна жена и никак няма да я избегнат. Но вие, братя, не сте в тъмнина, за да ви постигне онзи ден като крадец. Защото вие всички сте синове на светлината, синове на деня; не сме от нощта, нито от тъмнината. И така, да не спим, както другите, а да бъдем будни и трезвени“.

Хилядагодишнината (Милениумът)

„Милениум“ е латинска дума, която се среща в духовната литература, и означава „хилядагодишнина“. В предните глави разгледахме събитията само около Второто пришествие. В тази глава ще продължим хронологията на Божия генерален план с нашата планета и човечеството до окончателния триумф на правдата.

Какво ще стане с нашия свят след уникалното събитие? Как ще приключи грандиозната програма на Всемогъщия? Ето това е нашата тема сега. За разлика от останалите библейски доктрини, този въпрос е концентриран изключително в една глава на Библията, именно, Откровение, 20 гл. В това разглеждане ще я проучим цялата. Да започнем с първите три стиха:

„И видях, че от небето слизаше един ангел, който държеше в ръката си ключа на бездната и една голяма верига. Той улови змея, древната змия, която е дявол и Сатана, и го върза за хиляда години, и като го хвърли в бездната, заключи и я запечата над него, за да не мами вече народите, преди да се свършат хилядата години, след което той трябва да бъде пуснат за малко време“
(Откровение 20:1-3).

В една от следващите глави ще изложим обстойно фундаменталния въпрос за произхода на злото в лицето на Сатана. Тук ще отбележим само, че той е споменат със своите библейски имена: старовременната змия (напомняне на райския инцидент), дявол и Сатана.

Тази картина ни представя един мощен представител на небесната цивилизация, натоварен от Бога със специална мисия, да слезе на земята и да арестува Сатана. Кога става това събитие? Отговор ни дава изразът: „за да не мами вече народите“, а това ще стане при Второто пришествие на Христос. Тогава Сатана ще бъде лишен от човешки материал, тъй като праведните ще бъдат взети в небето, а нечестивите ще бъдат унищожени от Христовата слава. Земята ще бъде напълно обезлюдена и следователно, сатанинската измамна дейност принудително ще спре.

*„Ето, Господ опразва Земята и я запустява,
изменя вида ѝ и разпръсва жителите ѝ“ (Исаия 24:1).*

Събитията, описани в Откровение, 20 глава, следват непосредствено описаните в 19 глава. След гибелта на непокаяните и беззаконните при Христовото пришествие, на Земята незабавно слиза един мощен ангел, за да се справи с дявола и с това започва Милениумът. Това е период от 1 000 години, споменат в Библията само тук – от 1 до 7 стих се среща шест пъти. Съществуват някои погрешни теории за естеството и целта на този хилядагодишен период. Твърди се съвсем произволно, че на земята ще настъпи златен век за църквата по целия свят и хилядагодишен просперитет преди Пришествието или след Пришествието – мненията се различават. Откровение, 20 гл., която ще проучим, ни казва истината по този въпрос. Ще видим, че тази ера има съвършено друг характер и смисъл.

„Бездната“ в този пасаж е превод на гръцкото абюсос. В гръцкия превод на Стария Завет в Битие 1:2 е употребена същата дума, за да се опише хаотичното състояние на материята при сътворението на Земята. В такъв случай в нашия текст „бездна“ е символ на разорената и обезобразена планета при Второто пришествие. Страхотно земетресение превръща земята в развалини при седмата язва:

„И произлязоха светкавици и гласове и гръмове, и стана силен трус, небивал откакто съществуват хора на Земята, такъв трус, толкова силен“ (Откровение 16:18).

*„А земята беше пуста и неустроена
и тъмнина покриваше бездната...“ (Битие 1:2).*

Старозаветните пророци описват конвулсиите на земята при уникалното събитие с апокалиптичен език:

„Земята се съкруши съвсем, земята се разложи съвсем, Земята силно се разтърси. Земята ще залита като някой пиян и ще се разтресе като колиба; беззаконието ѝ ще натегне върху нея...“ (Исаия 24:19, 20).

„Погледнах към земята и ето – тя беше пуста и празна; към небето – и нямаше светлината му. Погледнах към планините и ето – трепереха; и всички хълмове се тресяха. Погледнах и ето – нямаше човек и всички небесни птици бяха избягали. Погледнах и ето – плодородната страна беше пуста и всичките градове бяха съсипани от присъствието на Господа и от Неговия пламенен гняв“ (Йеремия 4:23 26).

Исаия и Йеремия говорят за окончателното разрушаване на всичко земно и за пълното запустяване на нашата Земя. Йеремия не иска да каже, че слънцето ще изчезне – ще станат космически изменения на целия комплекс

земя – атмосфера и може би планетата ще бъде обвита в небулоза* и слънцето няма да бъде наблюдавано.

„Ключът на бездната“, който ангелът носи, показва, че Небето контролира събитията и Сатана не може да избегне съдбата си. „Веригата“ е символ на ограничения, верига на обстоятелствата, защото едно духовно същество не може да бъде вързано с материална верига. Това показва, че през тези 1 000 години дяволът ще бъде напълно ограничен в действията си, защото на Земята не остава нито един човек, когото той да мами и изкушава. Опустошената земя ще бъде негов затвор, в който той ще преживее хиляда години в пълно бездействие. Обикаляйки мрачната пустота и мъртвите руини, Сатана трябва да види плодовете на пъклената си дейност в цялата световна история. Той е давал различни обещания на хората в историческото време – че може да създаде благоденствие за човечеството, че може да създаде живот. През този период на пълна безжизненост, която той няма да може да промени, ще се докаже, че всичките му обещания са били само лъжа и измама. Библейският текст ни казва, че в края на Милениума Сатана ще бъде „пуснат за малко време“. Това означава, че Земята отново ще се насели с хора, върху които той ще упражни своята сила за кратко време. Това ще стане чрез възкресението на грешните в края на хилядата години. Колко ще трае това „малко време“, Божието Слово не ни информира, но все пак – достатъчно, за да може Сатана да организира безбожните за един последен конфликт.

Но нека следваме стиховете, за да схванем по-добре тези неща:

„И видях престоли; и на тези, които бяха насядали на тях, беше дадено да съдят; видях и душите на онези, които бяха обезглавени поради свидетелството си за Исус и поради Божието Слово, и на онези, които не се поклониха на звяра, нито на образа му и не приеха белег на челото си и на ръката си; и те оживяха и царуваха с Христос хиляда години. Другите мъртви не оживяха, защото не се свършиха хилядата години. Това е първото възкресение. Блажен и свят е онзи, който участва в първото възкресение; над такива втората смърт няма да има сила; а те ще бъдат свещеници на Бога и на Христос и ще царуват с Него хиляда години“
(Откровение 20:4-6).

След печалната гледка на разорената земя това видение ни пренася в небето и ни представя праведните в небесна обстановка. Те са възвеличени, седнали на престоли, символ на царственост, и удостоени от Бога със съдийски авторитет. През тези хиляда години те ще съдят света. Два текста са много характерни в това отношение:

„Или не знаете, че светиите ще съдят света? (...)

Не знаете ли, че ние ще съдим ангели?“ (1Коринтяни 6:2, 3).

*Небулоза (от англ. *nebula*) - облаци газ или прах в междузвездното пространство

„Светиите ще тържествуват славно, ще се радват на леглата си. Славословия към Бога ще бъдат в устата им, и меч остър от двете страни – в ръката им, за да отдават възмездие на народите и наказание на племената (...) за да извършат над тях написания съд! Тази чест принадлежи на всички Негови светиин“ (Псалми 149:5-9).

Този дълъг съдебен процес несъмнено включва грижливо изследване на небесните доклади за делата на злите и определяне размера на присъдите според греховете и престъпленията на всеки. Всички тайни беззакония ще се разкрият. И в края всеки ще се убеди в правотата на Божиите решения.

Сега, може би някои се смущават от споменаването на „душите“ – гръцката дума е „психе“ – душа. Този въпрос ще бъде систематично разгледан в една от следващите глави във връзка със състоянието на мъртвите. Тук ще посочим само, че библейският термин „душа“ не означава нещо отделено от тялото, а е синоним на „личност“ и означава живия човек. Йоан фактически вижда всички праведни от всички времена, прославени в небето. Специално са споменати две особени групи, защото те са страдали най-много: мъчениците на вярата от всички епохи и победителите над звяра. Кой са те, кой е звярът и свързаните с него термини, ще поясним в главата „Божият печат и белегът на звяра“.

Прерогативите, с които са удостоени победителите, са царски и свещенически санове.

Сега преминаваме към един основен въпрос на библейското вероучение. В нашия текст се говори за първо възкресение и втора смърт. Логиката показва, че трябва да има и второ възкресение, и първа смърт. Да си изясним веднъж завинаги тези понятия. Съгласно Божието Слово има две главни възкресения:

„Не се чудете на това, защото иде час, когато всички, които са в гробовете, ще чуят гласа Му и ще излязат: онези, които са вършили добро, ще възкръснат за живот, а които са вършили зло, ще възкръснат за осъждане“ (Йоан 5:28, 29).

„И се надявам на Бога, че ще има възкресение на праведни и неправедни, което и те сами приемат“ (Деяния 24:15).

Исус в първия текст и ап. Павел във втория говорят за възкресение на праведни и неправедни. Изразите „Блажен и свят е онзи, който участва в първото възкресение“ и „те оживяха и царуваха с Христос хиляда години“ от Откровение посочват, че първото възкресение е това на праведните при славното Пришествие на Христос, или в началото на милениума. Изразът „другите мъртви не оживяха, докато не се свършиха хилядата години“ подказва, че второто възкресение е това на неправедните в края на Милениума.

По-задълбоченото изследване на редица други библейски пасажи показва, че докато праведните възкръсват в цветуща младост с безсмъртни тела, то нечестивите възкръсват в същото физическо състояние, в което са починали, за да претърпят вечно унищожение.

Мимоходом ще отбележим за пълнота, че Библията ни говори и за едно специално (частично) възкресение, непосредствено преди явлението на Христос в слава и преди общото възкресение на праведните (Даниил 12:2; Матей 26:63, 64; Откровение 1:7). Да обясним и понятията „първа смърт“ и „втора смърт“. Първата смърт е настоящата, която засяга всички:

*„Защото както в Адам всички умират,
така и в Христос всички ще живеят“ (1Коринтяни 15:22).*

Втората смърт е пълно и окончателно унищожение в огненото езеро в края на хилядагодишния период, както ще видим по-нататък.

В Откровение 21:8 срещаме за трети път израза „втората смърт“, който категорично опровергава учението за безконечен живот в постоянни мъки:

„А колкото за страхливците, невярващите, мерзавците, убийците, блудниците, магьосниците, идолопоклонниците и всички лъжци, тяхната участ ще бъде в езерото, което гори с огън и жупел. Това е втората смърт“.

Казва се „смърт“, а не живот във вечни мъки. Да минем по-нататък – Откровение 20:7-10:

„И когато се свършат хилядата години, Сатана ще бъде пуснат от тъмницата си и ще излезе да мами народите по четирите краища на земята, Гог и Магог, да ги събере за войната, чийто брой е като морския пясък.

И те се разпротряха по цялата широчина на земята, и обиколиха стана на светиите и възлюбения град; но огън падна от Бога от небето и ги погълна. И дяволът, който ги мамеше, бе хвърлен в езерото от огън и сяр, където са и звярът, и лъжепророкът; и ще бъдат мъчени денем и нощем до вечни векове“.

Тук присъстваме на великата развръзка на земната драма. Описани са събитията в края на Милениума. Бог възкресява всички грешници и Сатана отново получава на разположение огромни човешки маси, които може да предвожда към зло. Това ще бъдат милиарди човешки същества, описани тук като „морски пясък“. Всички беззаконници и богопротивници от всички векове са назовани символично Гог и Магог. Тези имена се срещат в Йезекиил 38:1-3 и са имена на водачи на някои народи, които са врагове на древния Израел. Бог обещава, че ще съкруши тяхната мощ, ако Израел Му бъде послушен. Но това условно пророчество не се изпълнява поради непослушанието на древния Божи народ. То ще се изпълни съгласно

нашият текст от Откровение в края на Милениума в лицето на неизброимите пълчища от грешници, които Бог ще унищожи. Тази война е последният конфликт между Бога и бунтовното човечество, водено от Сатана. Сега дяволът ги уверява, че неговата мощ ги е извела от гробовете и им посочва стана на светиите, които те трябва да унищожат, за да станат пълновластни господари на земята. Това е небесният Йерусалим, описан така прелестно в Откровение, 21 и 22 глави. В края на споменатото хилядолетие тази небесна столица прави космическо пътешествие от дълбините на Вселената и се установява на Земята в неопишуем блясък и слава:

*„Видях и светия град, новия Йерусалим да слиза от небето от Бога, приготвен като невеста, украсена за мъжа си“
(Откровение 21:2).*

Фантастично ли? Ако съвременното човечество изпраща в Космоса междупланетни станции, не трябва да се учудваме на Божиите възможности. Сега Христос за трети път посещава Земята заедно с всички изкупени.

Ето и последователността на събитията:

„Докато слиза в страшно величие, Христос заповядва на безбожните мъртви да станат от гробовете си, за да получат присъдата си (...) Христос слиза на Елеонската планина, откъдето Той, след възкресението Си се е възнесъл на небето и където ангелите повтарят обещанието за Неговото завръщане (...) Когато Новият Йерусалим в своя ослепителен блясък слиза от небето, той се установява на очистено и приготвено място, и Христос, народът Му и ангелите влизат в светия град“ (Уайт, Е. Великата борба).

Следва краят, кулминацията – страшният съд, огненото унищожение. Сатана се приготвя за последната битка. Съставят се планове за завладяването на небесния град. Приготвят се оръжия. Във върховния момент, когато той издава заповед за настъпление, Бог се намесва и запалва планетата. „Огненото езеро“ не е някаква ограничена площ, а обхваща цялата повърхност на земята. И други библейски писатели говорят за този финал:

„Защото ето, иде денят, който ще гори като пещ; и всички горделиви, и всички, които вършат нечестие, ще бъдат плява. И този ден, който иде, ще ги изгори, казва Господ на Силите, и няма да остане нито корен, нито клонче“ (Малахия 4:1).

„А Господният ден ще дойде като крадец, когато небето ще премине с бучене, а стихииите, нажежени, ще се разпаднат, и земята, и каквото се е вършило по нея ще изчезнат“ (2 Петър 3:10).

Цялата планета ще бъде обхваната от пояждащи пламъци и ще се превърне в огромно кипящо огнено море. Вероятно гореща магма ще изригва от земните недра и материята на земята ще се превърне в огнетечна маса. Сатана ще бъде завинаги унищожен, всички нечестиви ще бъдат унищожени,

Божественият огън завинаги ще ликвидира грях и грешници. Праведните, заедно с Христос, ще бъдат под специалната Божия протекция зад кристалните стени на града.

Останалата част от Откровение, 20 глава, именно 11–15 стихове представлява един детайл от грандиозните събития в края на Милениума и специално – обявяването на справедливите присъди.

Вероятно мнозина се смущават от фразата: *„И ще бъдат мъчени денем и нощем до вечни векове“* в ст. 10. Какво означава това? Вечни мъки ли?

„До вечни векове“ – на гръцки *εις αιωνας αιωνων*, буквално „от векове на векове“. Този израз не означава непременно вечност, а дълъг, неопределен период, свързан с обекта, за който се отнася. „Денем и нощем“, т.е. без отдых в самия период на наказанието. Смисълът на целия израз е, че *резултатите ще бъдат вечни*. Унищожението е окончателно и невъзвратимо. За Содом и Гомор, които днес не горят, се казва в Юда 7:

„Както и Содом, Гомор и околните им градове, които подобно на тях се отдадоха на блудство (...) са ни дадени за пример, като носят наказанието на вечния огън“.

Размерът на наказанието ще бъде според греховете. Някои ще бъдат погубени мигновено, други ще се мъчат повече. Мъките ще бъдат не само физически, но и душевни. Сатана, като корен на злото, ще гори дълго след като и последният грешник загине. След като изпепели всичко, Божественият огън, естествено, ще угасне. Учението за вечни мъки е несъвместимо с представата за добрия и милостив Бог и Небесен Баща и не се поддържа никъде в Свещеното Писание.

А какво ще стане след това? От земната материя, пречистена от грях, великият Творец ще създаде нова красива планета, като вечна родина на всички Божии чада.

Четири пъти в Библията се говори за „ново небе“ и „нова земя“. Но измеренията на това ново битие ще разгледаме в следващата глава.

Новият свят

Драги читателю, стигнахме до финала на Божия генерален план с нашия свят. Можем ли да знаем нещо за новото битие, за бъдещия свят? Нека се опитаме чрез Божието Слово да проникнем отвъд преходното и да обзрем измеренията и категориите на новия свят.

Как ще бъде възобновена Земята? Какви порядки ще настъпят на нея? Какъв ще бъде животът? Предварително трябва да кажем, че не бихме могли да навлезем в подробности не поради липса на място, а защото умът ни не може да си представи характеристиките на един свят, съвсем различен от нашия. Ще се задоволим с основните и принципни положения, с онова, което Библията ни разкрива. Ето и четирите пасажа в Писанието, които говорят за „ново небе“ и „нова земя“: Исаия 65:17; Исаия 66:22; 2 Петър 3:13; Откровение 21:1. Ще цитираме последните два текста:

„А според обещанието Му очакваме ново небе и нова земя, в която да живее правда“ (2 Петър 3:13).

„И видях ново небе и нова земя; защото първото небе и първата земя бяха преминали; и море нямаше вече“ (Откровение 21:1).

Нашият свят, така опетнен и развален от грях и престъпления, превърнал се в „долина на плача“, ще бъде чудно възстановен. Бог е обещал това. За естеството на новото битие оригиналният език може да ни каже нещо. Тук е употребена гръцката дума *кайнос* – „нов“ по качество. В Новия Завет се употребява и думата *неос* – „нов“ по време. Като използва думата *кайнос*, Йоан вероятно подчертава факта, че новото небе и новата земя ще бъдат създадени от пречистените елементи на старото, от пречистения материал на Земята, а не сътворение *екс нихило* (лат. „от нищо“).

Ние разбираме сравнително добре смисъла на „нова земя“, но какво означава „ново небе“? Едно изявление на ап. Павел ще ни помогне:

„Познавам един човек в Христос, който преди четиринадест години (в тялото ли – не зная, във от тялото ли – не зная, Бог знае) бе занесен до третото небе“ (2Коринтяни 12:2).

Павел пише за трето небе. Следователно трябва да има първо и второ.

Първото небе е въздушната атмосфера около Земята, която е създадена във втория творчески ден:

„И Бог каза: Да бъде простор сред водите, който да раздели вода от вода. И Бог направи простора; и раздели водата, която беше под простора, от водата, която беше над простора; и стана така. И Бог нарече простора небе. И стана вечер и стана утро, ден втори“ (Битие 1:6-8).

Съвременните изследвания с метеорологични спътници уточниха дебелината на въздушната обвивка – около 3 000 километра. Именно това първо небе, тази въздушна обвивка, ще бъде пречистена и обновена, защото човечеството е направило достатъчно много, за да я замърси и развали.

Второто небе е безкрайният Космос – звездните системи, галактиките, небесните тела. Съвременните астрономически уреди (особено радио-астрономията) са проникнали до 20 милиарда светлинни години. За нашето въображение това са невероятни разстояния. Като имаме предвид, че нашата Галактика, към която принадлежи Слънчевата система, наброява около 150 милиарда звезди, а днес са известни около 100 милиарда такива галактики, нашият ум е слаб, за да обхване удивителната безкрайност на Универса. Давид възкликва удивен:

„Когато гледам Твоите небеса, делото на Твоите пръсти, луната и звездите, които Ти си отредил, казвам си: какво е човек, за да го помниш? Или човешки син, за да го посещаваш?“ (Псалми 8:3. 4).

Третото небе е Божието присъствие, командният център на Вселената. Естествено, обновяването не засяга второто и третото небе, населени с безгрешни цивилизации, живеещи в хармония с Божията воля.

Сигурно ни учудва твърдението в Откровение 21:1: *„Море нямаше вече“*. Да поясним: днес 3/5 от земната повърхност е заета от морета и океани. Тази ситуация е нелогична и е резултат от водите на потопа. При сътворението на Земята водните площи са били много по-малко. Съгласно Битие 7:11 водите на съвременния океан са от два източника: от подземни води и от водния слой в атмосферата при сътворението. В новото битие глобалното водно стопанство ще се промени основно. Няма да съществуват тези дълбоки бездни – океаните. Красиви реки и езера ще оросяват земята:

„Пустото и безводно място ще се развеселят и пустинята ще се зарадва, и ще цъфне като крем. Ще цъфти изобилно и ще се развесели дори с радост и песни (...) Защото в пустата земя ще избликнат води и потоци – в пустинята. Нажеженият пясък ще стане езеро, а жадната земя – водни извори...“ (Исая 35:1, 2, 6, 7).

Животинската украса на планетата ще бъде подновена. Зверове и хищници няма да населяват вече земята. Всички животни ще бъдат добри приятели на човека, както преди грехопадението. За това пресъздаване на животинския свят четем в Псалми 104:27-30:

„Всички те от Теб очакват да им дадеш навреме храната (...) Скриеш ли лицето Си, те се смущават; прибираш ли дъха им, те умират и се връщат в пръстта. Изпращаш ли Духа Си, те се създават и подновяваш лицето на Земята“.

А за премахването на зверския инстинкт четем в Исаия 11:6-9:

„Вълкът ще живее с агнето, рисът ще си почива с ярето, телето, лъвчето и угоените ще бъдат заедно и малко дете ще ги води. Кравата и мечката ще пасат заедно (...) И лъвът ще яде слама както волът. Кърмачето ще играе над дупката на аспида (...) Те няма да навреждат, нито ще погубват в цялата Ми свята планина...“*

И така, не само обновено човечество, но и нова география!

Сега преминаваме към един космологичен въпрос. Става дума за Божието присъствие, за Неговия престол, ръководния център на Всемира. От Откровение 21:3 научаваме вълнуващата истина, че Божият престол и седалище ще се преместят на обновената земя не само временно, но завинаги:

„И чух силен глас от престола, който казваше: Ето, скинията на Бога е с човеците; Той ще обитава с тях; те ще бъдат Негов народ и сам Бог ще бъде с тях – техен Бог“.

Това означава основна промяна в космологията. Системата на света ще стане геоцентрична, защото е теоцентрична. На какво се дължи тази висока чест за Земята? На тази малка планета Творецът се смири и преживя страдания и смърт, за да я изкупи. Тук беше преследван Неговият народ и преживя толкова мъки и изпитания. В чест на Божиите верни чада през всички векове, водили неравна борба със злото и греха и победили чрез Христовата благодат, Земята бива възвишена в най-висок ранг. Яков нарича вярващите „пръв плод“ (Яков 1:18), защото те са срещали греха лице в лице, съзнателно са се борили и са се отрекли от него; те са като че ли най-качественият плод на Божиите творения и заслужават тази чест.

Нека се опитаме сега да нарисуваме картината на новия живот.

Земята ще стане вечна родина на изкупените, но животът ще бъде качествено различен. Трудно можем да си го представим, защото мисленето ни е свързано със сегашните понятия и представи. Затова и ап. Павел пише:

*Аспида (*Vipera aspis*) - вид змия от семейство Отровници, наричана също каменарка

„А според както е писано, „Каквото око не е видяло и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е идвало, всичко това е приготвил Бог за тези, които Го обичат“ (1Коринтяни 2:9).

Най-съществената особеност на новото битие е, че принципът на смъртта ще бъде анулиран, защото грехът и злото като духовни категории няма да съществуват. Смъртта не е естествен процес в природата, както ни се струва поради универсалността ѝ днес, а е „заплата на греха“ (Римляни 6:23).

Ето и съответните текстове:

„Той ще обърше всяка сълза от очите им и смърт няма да има вече, нито ще има вече жалеене, нито плач, нито болка; защото предишното премина. И Седящият на престола каза: Ето, подновявам всичко. Каза: Напиши, защото тия думи са верни и истинни“ (Откровение 21:4, 5).

„И смъртта, най-последният враг, и тя ще бъде унищожена“ (1Коринтяни 15:26).

Болест, болка, скръб и страдания няма да съществуват там:

„И жителят няма да каже: болен съм...“ (Исаия 33:24).

Няма да има болници и гробища. Всеки жител на новата земя ще се радва на цветущо здраве и безсмъртие. Днес ние не познаваме биологичните причини за остаряването. Те са свързани с греховното израждане на човека. Тези причини ще бъдат премахнати.

Ако животът ще бъде вечен, безкраен, тогава възниква въпросът с какво ще бъде запълнено и осмислено това безконечно съществуване на спасените.

Библията ни загатва, че прославените Божии деца ще се трудят, ще действат, ще осъществяват големи проекти. Но трябва веднага да отбележим две неща.

Първо, трудът ще бъде качествено различен от настоящия. Това ще бъде дейност в по-особен смисъл на думата. Трудът няма да бъде изнурителен, защото няма да съществува умора. Обитателите на новата земя няма да работят за изкарване на прехраната си, защото обновената земя ще ражда изобилно всичко, а за умствено и духовно развитие. Представа за труда в новия свят ни дава следният пасаж от Книгата на пророк Исаия:

„Те ще построят къщи и ще живеят в тях, ще насадят лозя и ще ядат плода им. Няма те да построят, а друг да живее там, няма те да насадят, а друг да яде...“ (Исаия 65:21, 22).

Това пророчество ни казва по същество, че ще има труд и забележителна дейност.

Второ – всеки ще се ползва свободно от плодовете на своя труд, т.е. ще липсва всякаква недостойна експлоатация, изпозлвачество и плагиатство.

Да, в новия свят ще се осъществят най-после вековните мечти на най-добрите духове за абсолютна правда и честност. Знаменателни са думите на ап. Петър, когато описва новото небе и новата земя във 2Петър 3:13. Той е кратък и лаконичен и изтъква едно фундаментално обстоятелство в социалните отношения. Най-после на Земята ще зацари истинска правда, за която са копнели и са се борили милиони хора (цитирано в началото на тази глава).

Писатели, философи и социолози са отразили в литературата този благороден стремеж. Типичен пример е произведението на италианеца Томазо Кампанела (1568 – 1639) „Градът на слънцето“. Този мечтател пише за идеално общество, в което хората са всестранно развити, физически и умствено, и нравствено съвършени, без никакъв антагонизъм. Всички обичат всички! Съгласно Свещеното Писание това ще се осъществи, когато на Земята се установи Божието царство на мир, правда и любов. Откровението ни представя реализирането на тази перспектива в нова земя и ново небе, един съвършен свят с щастливо човечество.

Две велики теми ще занимават умовете на безсмъртните жители на новия свят: Божията любов и тайните на Всемира. Ето един хубав коментар:

„Там безсмъртни умове ще разглеждат с неуморимо възхищение чудесата на творческата сила и тайните на спасителната любов (...) Всяка наклонност ще се развива, всяка способност ще се увеличава (...) Там могат да се осъществяват най-големите предприятия*, да се постигат най-възвишените стремежи (...) и все пак постоянно ще се явяват все по-нови височини за изкачване (...) нови истини за възприемане и нови предмети ще развиват силите на ума, на душата и тялото. Всички съкровища на Вселената ще стоят на разположение на Божиите изкупени за изследване. Свободни от връзките на смъртността, чрез неуморно летене те ще стигат до далечни светове. С неизразимо блаженство ще възприемат децата на Земята радостите и мъдростта на никога непадналите в грях светове. Ще вземат участие в съкровищата на науката и познанието, които те са спечелили чрез разглеждането на Божиите дела в течение на столетията“ (Уайт, Е. Великата борба).

Мисля, че в този пасаж е казано достатъчно за осмислянето на безкрайния живот.

Драги читателю, искаш ли да живееш в такъв свят? Впрочем, кои ще бъдат там? Един християнски мислител е казал, че ако бъдем там, три неща ще ни учудят: тези, които сме очаквали да видим, не ще бъдат там; тези, които не сме очаквали да видим, ще бъдат, а също и нашето удостояване да

*Предприятия - проекти, планове, начинания

бъдем там. Но в Библията имаме съвършено ясен отговор на въпроса: Кой ще бъдат там – Откровение 21:7 и Матей 5:1-12:

„Който побеждава, ще наследи тези неща;

Аз ще му бъда Бог и той ще Ми бъде син“ (Откровение 21:7).

Във втория текст Христос изброява различните морални качества на победителите.

Само чисти хора могат да живеят в присъствието на свят Бог. Кротките, добрите, честните, онези, които всекидневно побеждават пороци и злини чрез силата на Светия Дух, ще получат вечната награда.

А кои няма да бъдат там?

„А колкото за страхливците, невярващите, мерзавците, убийците, блудните, магьосниците, идолопоклонниците и всички лъжци – тяхната участ ще бъде в езерото, което гори с огън и жупел“ (Откровение 21:8).

„И в него (в новия Йерусалим) няма да влезе нищо нечисто, нито онзи, който върши мерзост и който лъже, а само записаните в книгата на живота на Агнеца“ (Откровение 21:27).

Лъжци, мошеници, подли и нечестни хора, лицемери няма да влязат в Божието царство. Това е голяма тема, върху която много може да се пише, но аз ще се огранича само с тези кратки бележки.

Един от знаменитите физици на 20-то столетие, холандецът Хендрик Антон Лоренц (1853 – 1928), за когото Айнщайн е казал, че владее себе си както владее физиката и математиката, отговорил на човек, който по време на Първата световна война се опитвал да го убеди, че само жестокостта и насилието управляват съдбата: „Възможно е вие да сте прав, но в такъв свят аз не бих искал да живея“.

Добрият Небесен Баща обаче е обещал да ни подари свят на мир и вечна сигурност. Нека завършим тази глава със следното уверение:

„И Моят народ ще обитава в мирно селище, в утвърдени жилища и в тихи успокоителни места. Правдата ще донесе мир; и сетнината на правдата ще бъде покой и увереност завинаги“ (Исая 32:18, 17).

Спасителният план

Един от основните философски въпроси със съдбоносно значение за всеки човек е себепознанието. Кой съм аз? Откъде съм? Каква е природата ми? Какво е състоянието ми? Искаме ли да получим реален отговор, трябва да бъдем последователни – след като приехме Библията като единствен критерий и непогрешимо Божие Слово, нека потърсим отговора там.

Произходът на човека и света ще разгледаме в главата „Сътворение или еволюция“. Тук тежестта ще падне върху състоянието на човека и нуждата му от спасение.

На първата страница на Библията четем за благородния произход на човека:

„Бог каза: Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие (...) и Бог създаде човека по Своя образ; по Божия образ го създаде; мъж и жена ги създаде“ (Битие 1:26, 27).

Множественото число показва, че и трите лица на Божеството са взели участие при създаването на човека. (Божие триединство ще бъде разгледано в отделна глава.)

Човекът бе създаден по образ Божи. Той е син Божи. Това богоподобие трябва да се разбира повече в нравствено и духовно отношение. Когато се появи като шедьовър на Твореца, човекът имаше красива физика и съвършена симетрия. Характерът му бе изтъкан от благородни черти, без никаква наклонност към злото. Бе надарен с висши умствени способности и творчески потенциал. Съвършеното послушание бе гаранция за вечно щастие. Тук трябва да изтъкнем най-основното качество на *хомо сапиенс* (разумния човек) – свободната воля. Човекът не бе създаден като робот, а като свободен морален деец. Оценявайки мъдростта и добротата на Бога, той можеше с пълна свобода да се покорява или да не се покорява; можеше свободно да избира своето поведение.

Нека разгледаме грехопадението, основен проблем в библейското вероучение. За да бъде разбран добре, нуждаем се от психологически анализ. Човекът бе създаден в невинност. Бог желаше той да се развие от невинност към праведност, т.е. да се срещне със злото, да го порицае и отхвърли със свободната си воля, да има собствено становище против злото. Като морално същество човекът имаше Божия Закон, записан в съвестта му по

сътворение. Но за да се изяснят принципите на този закон, той трябваше да бъде приложен към едно конкретно положение. Трябваше да се създаде специална обстановка, в която да се провери лоялността към Създателя, именно едно запрещение:

„...Господ Бог заповяда на човека: От всяко дърво в градината свободно да ядеш, но от дървото за познаване на доброто и злото да не ядеш от него; защото в деня, когато ядеш от него, непременно ще умреш“ (Битие 2:16, 17).

В Едемската обстановка бе най-естествено сред хилядите дървета да бъде забранен плодът на едно дърво. Естествено, плодът бе напълно безвреден и за такъв изпит би могъл да послужи всеки плод. Същественото бе послушанието или непослушанието. Бог съобщи на човека, че в случай на нарушение на тази заповед, той ще загуби своето безсмъртие, ще стане смъртен. И след няколко стиха започва трагедията на човека:

„А змията беше най-хитра от всички полски зверове, които Господ Бог беше създал. И тя каза на жената: Истина ли каза Бог да не ядете от всяко дърво в градината?“

Жената отговори на змията: От плода на градинските дървета можем да ядем, но от плода на дървото, което е в сред градината, Бог каза: да не ядете от него, нито да се допрете до него, за да не умрете.

А змията каза на жената: Никак няма да умрете, но Бог знае, че в деня, когато ядете от него, ще ви се отворят очите и ще бъдете като Бога да познавате доброто и злото. И като видя жената, че дървото беше добро за храна и че беше приятно за очите, дърво желано, за да дава знание, взе от плода му и яде, даде и на мъжа си да яде с нея, и яде и той“ (Битие 3:1-6).

Свещеното Писание ни учи, че човекът е направил погрешния избор, използвал е свободата си против Божията воля. Тази стъпка бе фатална и доведе до много тежки последици за човечеството. Най-лошото е, че човекът загуби своята невинност, безгрешното си естество. Някой може да си помисли, че тази простъпка на първите хора не е била толкова лоша, та да заслужи такова наказание. Но не трябва да се забравя, че човекът бе създаден с благородни морални импулси, без никаква склонност към зло; покоряването на една заповед не е изисквало никакви усилия, така че провинението е наистина много сериозно. Всъщност, по-дълбокият анализ на проблема в библейска светлина показва, че не Бог осъди човека, а човекът сам осъди себе си, в смисъл, че грехът опорочи нравствената му природа. Той получи

влечение към злото, както преди това имаше влечение към доброто. Бог предупреди за това образно един от първите хора:

„Ако правиш добро, няма ли бъде прието? Но ако не правиш добро, грехът лежи на вратата и се стреми към теб; но ти трябва да го владееш“ (Битие 4:7).

Бог посочи на Каин, че естеството му е вече греховно, че в гените му има унаследени склонности към зло и той трябва да обуздава тези вътрешни сили.

Хиляди години по-късно един от колосите на духа се оплаква от покварената си от греха природа:

„Затова не аз сега върша това, но грехът, който живее в мен. Защото зная, че в мен, т.е. в плътта ми, не живее доброто; понеже желанието за доброто имам, но не и сила да го върша. Защото не върша доброто, което желая, а злото, което не желая, него върша. Окаян аз човек! Кой ще ме избави от това тяло на смъртта?“ (Римляни 7:17-19, 24).

Павел стига почти до безнадеждност в този отчаян вик: „Кой ще ме избави от това тяло на смъртта?“. Но евангелието ни предава славната вест, че има надежда за окаяния грешник и тя е в Исус Христос. Но по този въпрос малко по-късно.

Грехът е засегнал мисленето, чувствата, волята и съвестта на човека. Христос изяснява това в Марк 7:21-23:

„Защото отвътре, от сърцето на човеците излизат зли помисли, блудства, кражби, убийства, прелюбодеяства, користолобие, нечестие, коварство, сладострастие, лукаво око, хулене, гордост, безумство. Всички тези зли неща излизат отвътре и оскверняват човека“.

В този пасаж Христос два пъти подчертава „отвътре, от сърцето“, т.е. нравственото естество на човека е изродено, греховно. Тази деградация на човешката природа може да бъде онагледена грубо със състоянието на безнадежден алкохолик. Преди да употребява алкохол, последният няма никаква власт над него. Но когато пие известно време, в организма му стават такива химични процеси и алкохолът става така необходим, че за него е почти невъзможно да превъзмогне този натиск.

Състоянието на човека и невъзможността със собствени сили да промени изроденото си естество и да се избави от смъртта е представено в Йеремия 13:23 с две сполучливи сравнения:

„Може ли етиопец да промени кожата си или леопард – пъстротата си? Тогава можете да правите добро вие, които сте се научили да правите зло“.

Нашето положение на паднали, безнадеждни грешници, може да бъде сравнено с човек, потъващ в движещи се пясъци. Той отчаяно се бори, само за да потъне по-дълбоко. Като жива бездна, движещият се пясък бавно го поглъща. Той вика за помощ, осъден на сигурна гибел, ако не дойде помощ отвън, ако някой случаен пътник не му помогне.

И така, положението на човека е като че ли съвсем безнадеждно. От една страна, той е наследствен грешник и сам не може да се освободи от лошите си склонности, защото е деградирал физически и духовно, а от друга страна – неизбежната последица на такова състояние е смърт, ако някой не помогне:

„Затова, както чрез един човек грехът влезе в света и чрез греха – смъртта, и по този начин смъртта мина във всички човеци, понеже всички съгрешиха“ (Римляни 5:12).

„Защото заплатата на греха е смърт; а Божият дар е вечен живот в Христос Исус, нашия Господ“ (Римляни 6:23).

Да бъде слава на Бога, че се намери Един, Който може да помогне. В това критично състояние на човешкия род Бог се намесва активно, за да спаси човека. Изработен е и е осъществен велик спасителен план, в центъра на който застава Христос, Божият Син. Това именно заявява ап. Павел пред управниците на Йерусалим:

„И чрез никой друг няма спасение; защото няма под небето друго име, дадено на хората, чрез което трябва да се спасим“ (Деяния 4:12).

Контекстът показва, че става дума за Исус Христос. Единствената ни сигурна надежда е Христос. В Неговата личност е развързката на дилемата: да бъдем или да не бъдем! Чрез живота и смъртта Си, Христос проправи светъл път за избавление от греха и от смъртта за всеки, който пожелае.

Драги читателю, историята на човешката раса е история на безспирно състезаване с греха, злото, страданията и смъртта. Човечеството е търсило изходен път и освобождаване от веригите. Но общочовешката опитност и Библията ни показват, че човек не може да се оправи и спаси сам, ако не дойде Спасител.

Преди много години, по време на една конференция в Мадрас, религиозни мислители включиха следните думи в един доклад: „Ние не познаваме човека като такъв, който би могъл да бъде достатъчно мъдър, за да спаси света от миналите му страдания. Не познаваме човека като такъв, който би могъл да бъде достатъчно мъдър, за да спаси света сега“.

Нека разгледаме сега последователно съставянето, разкриването и осъществяването на грандиозния Божи план за спасяване на човешката раса. Всичко това е извършила Божията необятна любов към теб и мен.

Може би най-хубавият стих на Библията е Йоан 3:16:

„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, но да има вечен живот“.

Този стих разкрива дълбочините на тази любов и страдание. Още чрез пророк Йезекиил Бог е казал, че не се чувства удовлетворен от страданията и смъртта на престъпника, а желае доброто му:

„Благоволя ли Аз в смъртта на нечестивия? – казва Господ Йеова. – А не е ли по-добре да се отвърне от пътя си и да живее? (...) Понеже Аз не благоволя в смъртта на онзи, който умира, казва Господ Йеова; затова се върнете и живейте!“ (Йезекиил 18:23, 32).

Библията ни е дадена, за да ни съобщи плана (Стария Завет) и историята на спасението (Новия Завет).

Можем ли да знаем кога е бил съставен изкупителният план? Отговор дават следните два текста:

„Като знаете, че не с преходни неща – сребро или злато, сте изкупени от суетния живот, предаден ви от бащите ви, а със скъпоценната кръв на Христос (...) Който наистина беше предопределен преди създаването на света...“ (1Петър 1:18-20).

„Според предвечното намерение, което Той изработи в Христос Исус, нашия Господ“ (Ефесяни 3:11).

Не само преди сътворението на нашата планета, но и преди сътворението на Универса изобщо. Библията ни загатва за извънземни цивилизации – жителите на другите светове. Създавайки разумни същества със свобода на избор, Бог взема превантивни мерки против евентуалното появяване на злото, където и да е във Вселената. Планът е предварително подготвен, за да влезе в действие веднага, щом се наложи. Възхитителна мъдрост и предвидливост на Твореца!

Изкупителният план се разгъва постепенно в историческия ход пред човешката фамилия. Първото съобщение е в Едем:

„Ще поставя и вражда между теб и жената, между твоето потомство и нейното потомство; то ще ти нарани главата, а ти ще му нараниш петата“ (Битие 3:15).

Бог се обръща тук към змията, с която Сатана си служи, за да измами човека. (Кой е Сатана, неговият произход и история, ще разгледаме в отделна глава.) В присъдата над Сатана е първото загатване за съществуването на спасителен план и лъч на надежда за падналия човек. В този забележителен стих се говори за „потомъка на жената“. Кой е този потомък? Всички родословни таблици в Библията са дадени по мъжка линия. Само тук се говори

за потомъка на жената, с което се предсказва свръхестественото зачатие и рождение на световния Спасител, Исус Христос. Божият Син е трябвало да остави небесната слава и да дойде на земята, за да ни помогне. Чрез силата на Светия Дух става възплъщението на Христос, т.е. Той взема човешка плът и се ражда като бебе от Мария. Това първо загатване в Едемската обстановка ни разкрива бъдеща борба, един световен конфликт между силите на доброто и злото. В тази борба, драги читателю, и ние всички без изключение сме участници. Но това знаменито пророчество предсказва и светлия финал, сигурната победа над сатанинските сили.

Особено ясно изкупителният план е обещан на Авраам, бащата на вярата, поради неговата пословична вярност и послушание към Бога:

„Тогава втори път ангел Господен викна на Авраам от небето и каза: В Себе Си се заклевам, казва Господ, че понеже си направил това нещо и не пожали сина си, единствения си син, ще те благословя премного (...) в твоето потомство ще се благословят всички народи на земята, защото си послушал гласа Ми“ (Битие 22:15-18).

Ап. Павел обяснява в Галатяни 3:16, че това тържествено обещание визира Исус Христос.

В тази сърцераздирателна драма Авраам е прототип на Отца, а Исак (синът му) – на Сина. Авраам трябваше да преживее като баща онази мъка, която Отец щеше да преживее при жертването на Сина Си. Изкупителното дело е легнало на Христос, но заедно с Него и Отец преживява и понася всичко – и страданията, и позора. Един баща, чийто син загинал на фронта, по време на проповед извикал със сърдечна болка: „Къде беше Бог, когато моят син умираше на фронта?“. Говорителят помислил малко и отговорил: „Бог беше на същото място, където бе и когато Неговият Син умираше на Голгота“.

Хронологично, по-нататъшното изясняване на спасителната програма става по три начина: чрез пророчествата за живота и дейността на Христос, чрез образи и чрез обреди, които срещаме в Стария Завет.

При първо четене на Стария Завет правят силно впечатление множеството обреди и жертви. Същността на старозаветната религия е жертвата. Една драматична сцена се е повтаряла многократно в древните времена. Съгрешилият израилтянин взема едно жертвено животно и отива в храма, слага ръцете си върху главата на невинното животно, изповядва греха си и го заколва. Този принцип, внушен от Бога чрез Мойсей, е така наречената заместническа жертва. Смисълът на всичко това е, че вместо да умре човекът поради своето престъпление, умира едно невинно животно като заместник. Това е символично жертвоприношение и сочи напред към идещия Спасител, Който ще бъде истинската и достатъчна жертва за греховете на цялото чо-

вечеството. С този акт жертвоприносителят изразява вяра в идещия Месия, Спасител, Христос. И когато Той се появява на земята, Йоан Кръстител Го вижда и извиква с възмущение:

*„На следващия ден Йоан видя Исус, че идва към него и каза:
Ето Божият Агнец, Който поема греха на света!“ (Йоан 1:29).*

Изключително интересни са биографичните пророчества за първото идване на Исус, многобройни в Стария Завет. Изучаването им премахва неверието и скептицизма по отношение на божествеността на Спасителя. Пророците Исаия, Михей, Даниил и Захария предсказват точното време, месторождението, мисията и делото на Исус, векове преди Той да дойде. Исаия, 53 гл., е една от най-хубавите глави на Библията, в която с патетичен език авторът възпява страданията, духовното величие и жертвата на Човешкия Син за нашите грехове:

„Той беше презрян и отхвърлен от хората, Човек на скърби и навикнал на печал; и както човек, от когото хората отвръщат лице, презрян беше и за нищо не Го счетохме. Той наистина понесе печалта ни и със скърбите ни се натовари, а ние Го счетохме за ударен, поразен от Бога и наскърбен. Но Той беше наранен поради нашите престъпления, беше бит поради нашите беззакония; върху Него дойде наказанието, донасящо нашия мир и с Неговите рани ние се изцелихме. Всички ние се заблудихме като овце, отбихме се всеки в своя път и Господ възложи на Него беззаконието на всички ни (...)

И определиха гроба Му между злодеите, но след смъртта Му – при богатия; защото не беше извършил неправда, нито имаше измама в устата Му. Но Господ благоволи Той да бъде бит, предаде Го на печал. Когато направиш душата Му принос за грях, ще види потомството, ще продължи дните Си и това, в което Господ благоволи, ще успее в ръката Му. Ще види плодовете от труда на душата Си и ще се насити; праведният Ми Слуга ще оправдае мнозина чрез знанието им за Него, и Той ще се натовари с беззаконията им.

Затова ще Му определи дял между великите и Той ще раздели плячка със силните, защото изложи душата Си на смърт и към престъпници беше причислен, и защото взе на Себе Си греховете на мнозина, и ходатайства за престъпниците“ (Исаия 53:3-6;9-12).

Когато на Голгота Исус каза: „Свърши се“, за човешката раса бе осигурено спасение. На загиващия в „движещи се пясъци“ Христос хвърли спасително въже. Днес всеки от нас може да гледа с кураж към бъдещето. Спасителното

въже е здраво и ръката, която го държи, е мощна. Но какво трябва да направим? Да се хванем за това спасително въже с ръката на вярата.

Към тъмничния началник във Филипи апостолите апелираха:

*„Повярвай в Господ Исус Христос и ще се спасиш –
ти и домът ти“ (Деяния 16:31).*

Чрез вяра и искрено предаване на Исус получаваме прощение на миналите си грехове и всекидневна сила и благодат за освобождаване от унаследени и придобити влечения към злото. Ето помощта:

„Ще ви дам и ново сърце, и нов дух ще вложа вътре във вас, и като отнема каменното сърце от плътта ви, ще ви дам меко сърце. И ще вложа Духа Си вътре във вас, и ще ви направя да постъпвате според наредбите Ми, да пазите законите Ми и да ги извършвате (Йезекиил 36:26, 27).

Най-важният въпрос

От предните глави дотук проследихме последователно етапите на Божия генерален план за спасяването на човешкия род.

С тази глава започваме нов раздел, в който ще бъдат третираны някои основни принципи на духовния живот.

Нашата тема сега е: Какво трябва аз лично да направя, за да получа спасение? Как трябва да живея? Какви практически стъпки трябва да предприема?

Преди да отговорим на този въпрос в библейска светлина, нека дадем думата на Исус:

„Понеже каква полза ще има човек, ако спечели целия свят, а живота си изгуби; или какво ще даде човек в замяна на живота си?“
(Матей 16:26).

Нашият Спасител се обръща към здравия разум на всеки човек и поставя големия въпрос на живота. Животът е най-ценното благо. Загубим ли го, загубваме всичко. Нормалният и разумен човек цени своя живот и инстинктивно желае да го продължи колкото е възможно повече, да го увековечи. Бог е създал човека със страстно влечение към живота. В противен случай животът бързо би изчезнал. Но крайгълният камък на библейската религия е вечният живот, безсмъртието. Това е целта на Христовото учение.

Тогава в нашия текст Христос говори не толкова за земния и преходен живот, колкото за бъдещия вечен живот. Но постановката на големия въпрос, дадена от Исус, е вярна и за настоящия живот. Да предположим – казва Той – че успееш да спечелиш несметни материални блага, пари, чест и слава, знания и титли; нещо повече – да станеш притежател на целия свят, а в следващия ден – да загубиш живота си. Каква е ползата за теб? Драги читателю, не става ли така с хиляди хора, макар и не в такава засилена форма? Колко хора жертват здраве и сили, за да спечелят материално благосъстояние или други привилегии, и кратко време след това инфаркт или инсулт ги свежда в гроба? Не е ли безумие такава надпревара? Затова поучението на Спасителя трябва да звучи по следния начин: Постарай се да устроиш живота си така, че да спечелиш вечността. И затова кардиналният въпрос, който трябва да доминира над всички останали, е въпросът, поставен три пъти в Новия Завет: първия път на Христос, втория път – на ап. Петър и

третия път – на ап. Павел. Съответните текстове са: Матей 19:16; Деяния 2:37; 16:30. Ще цитираме Матей 19:16:

„И ето, един младеж дойде при Него и каза: Учителю, какво добро да направя, за да имам вечен живот?“

Буден млад мъж застава пред Христос, за да получи отговор на въпрос, който живо го вълнува: „Какво да сторя, за да получа вечен живот?“. Младият човек е схванал добре големия проблем и го формулира кратко и ясно. Сега, обобщавайки, трябва да кажем, че и за нас, за всеки човек, и за теб, драги читателю, това е върховният въпрос на живота, който трябва да си поставим. И да не си дадем покой на душата, докато не намерим изчерпателен отговор и решение. Впрочем, желаният отговор може да се намери само в Библията, като единствен, сигурен критерий.

Св. Писание ни учи, че трябва да направим няколко стъпки като условия за спасение. Нека ги проучим последователно.

Първото изискване на Божието Слово е покаяние. Всички трябва да се покаем. Духовният живот започва с покаяние. На въпроса на сънародниците си в своята първа знаменита проповед ап. Петър отговаря, като ги призовава тържествено към покаяние:

„Като чува това, те, ужилени в сърцата си, казаха на Петър и на другите апостоли: Какво да сторим, братя? А Петър им каза: Покайте се и всеки от вас нека се кръсти в името на Исус Христос за прощение на греховете ви; и ще приемете този дар, Светия Дух“ (Деяния 2:37, 38).

Убедени в своя грях, те трябва да се покаят. Изобщо всички големи проповедници – и Йоан Кръстител, и Исус – започват публичната си работа с проповед за покаяние, защото това е голямата необходимост на всеки човек и народ. Да поясним сега това духовно понятие. Що е покаяние и как трябва да се покаем? Ап. Павел отговаря:

„Сега се радвам не заради наскърбяването ви, а защото наскърбяването ви доведе до покаяние; понеже скърбяхте по Бога (...) Защото скръбта по Бога докарва спасително покаяние (...) но светската скръб докарва смърт. Защото ето, това, че се наскърбихте по Бога, какво усърдие породило във вас, какво себеочистване...“ (2Коринтяни 7:9-11).

Апостол Павел пише на коринтските християни (гр. Коринт, голям център в Древна Гърция). В първото си послание той ги е изобличил остро, но с право; а сега отбелязва, че резултатът е много добър. Вярващите са взели сериозни мерки, за да се коригират и това радва пламения апостол. Той подчертава, че това наскърбяване от негова страна е довело християните в Коринт до покаяние и определя покаянието като скръб по Бога, т.е. да скърбим, че Бог

е огорчен и наранен поради нашите беззакония. Павел пише, че тази скръб по Бога носи изцеление и живот, докато светската скръб докарва смърт. Под светска скръб трябва да разбираме горчиво съжаление за загубата на светски неща, безутешна скръб за някои невъзвратими загуби. Апостолът иска да каже, че ако не намираме утеха при Бога, такава скръб в края на краищата ще ни погуби.

Два стиха от Библията изясняват окончателно покаянието:

„Тогава, като си спомните нечестивите си постъпки и недобрите си дела, ще се отворите сами от себе си пред очите си поради беззаконията и поради мерзостите си“ (Йезекиил 36:31).

„Там ще си спомните за постъпките си и за всичките си дела, в които се осквернихте; и ще се погнусите сами от себе си поради всички злини, които извършихте“ (Йезекиил 20:43).

Покаянието е погнусяване и отвращение от собствените грехове и злини, дълбоко вътрешно чувство, че добрият Небесен Баща е оскърбен от моите деяния и че моето лично човешко достойнство е засегнато и омърсено. То отчита миналото на живота и е осъзнаване и връщане към себе си. Тук трябва да отбележим веднага, че покаянието е непостижимо чрез теоретични обяснения, не е плод на чисто човешки усилия. То може да бъде предизвикано само от Светия Дух, Който обзема човешкия дух и засяга съвестта. Тази изключително важна истина е посочена в Захария 12:10:

„А на Давидовия дом и на йерусалимските жители ще излея дух на благодат и моление; и те ще погледнат към Мен, Когото прободоха, и ще плачат за Него, както някой плаче за едничкия си син, и ще скърбят горчиво за Него, както някой скърби за първородния си“.

Това е валидно не само за юдейските вярващи, както е в стиха, но и за всички останали. Захария говори пророчески за прободането на Месия – Христос, или по-точно Христовият Дух говори чрез пророк Захария. Изтъква се, че вярващите ще гледат към Прободения, Разпънатия и ще плачат. Когато човек погледне с духовното си зрение към кръста и осъзнае великото страдание и саможертва на Христос, както и своята виновност, тогава си казва: „Всичко това Исус направи за мен, моите нечестия го приковаха на кръста!“. Това е скръб по Бога, това е покаяние.

Втората стъпка, която трябва да направим, наричаме изповядване на греха. Под действието на Св. Дух след покаянието се появява желание за ликвидиране на греха във всичките му форми. Как да се освободим от бремето, което тежи на съвестта ни? Как да получим прощение на греховете, които ни измъчват? Има само един светъл път, трасиран в Божието Слово, именно, изповядване на греха:

„Ако кажем, че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас. Ако изповядваме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“ (1Йоан 1:8, 9).

Това всъщност означава да осъзная беззаконието си, да го призная честно, да съжалявам от сърце и да искам прошка. Пътят е прост и ясен. За да бъдем простени, не е необходимо да правим изнурителни пътешествия до Палестина, до гроба на Христос, или да се самоизтезаваме. Можем да получим мир в душата си, като изповядаме греха си пред Бога, Който е готов да ни прости и да ни подари Своята чудесна благодат за по-чист и по-възвишен живот. Но съгласно Св. Писание има два вида грехове: такива, които засягат само Бога и никой човек, и грехове, които са извършени спрямо някой човек, засегнат е наш ближен. Грехове от първия тип трябва да се изповядат в лична молитва пред Бога, без да се споделят с други хора. Например, идолопоклонство или богохулство са оскърбили Небесния Отец. Извършителят трябва да изповяда в лична молитва пред Бога тези грехове и да иска прощение. Добрият Бог е обещал, ако изповедта е искрена, да прости и заличи беззаконието. В Божието пълно прощение не бива да се съмняваме ни най-малко, колкото и тежко да е провинението ни.

Вторият тип грехове, чрез които някой човек е оскърбен, онеправдан, напакостили сме му, трябва да бъдат изповядани пред самия него:

„И така, изповядайте един на друг греховете си и се молете един за друг, за да оздравеете. Голяма сила има усърдната молитва на праведния“ (Яков 5:16).

Това е библейският принцип на изповядването. Практически това означава следното: Ако чувствам, че съм извършил зло на някой човек, трябва да намеря начин да се срещна с него лично и да поискам извинение, прошка, да уредя отношенията си с него, да се помиря. В това отношение думите на Христос са недвусмислени:

„И така, като принасяш дара си на олтара, ако там си спомниш, че брат ти има нещо против теб, остави дара си там пред олтара и първо иди и се примири с брат си и тогава ела и принеси дара си“ (Матей 5:23, 24).

Ако онеправданият от мен човек е добър християнин, той ще намери в Бога сили да ми прости. Развързката може да бъде и обратна – противната страна да откаже категорично всякакъв контакт и да не иска да прости. В такъв случай аз съм изпълнил дълга си пред Бога и мога да разчитам на Божието прощение. Разбира се, всеки грях спрямо някой човек трябва да се изповяда след това и пред Бога, защото всяко беззаконие засяга винаги и Бога. Съществуващата в някои църкви практика, да се изповядат греховете пред свещеник изповедник няма библейска основа, защото отношенията

със засегнатото лице не се уреждат по такъв начин и братството не се възстановява. А крайната Божия цел чрез изповядването е пълно помирение на враждуващите страни. Освен това, при споделяне на лошото дело с трето лице, може и да се злоупотреби.

Обърнете сега внимание на специфичния израз на Христос в ст. 23: *„Ако си спомниш, че брат ти има нещо против теб“*. Може брат ти да не е прав и ти да си убеден в това, но ако си добър християнин, пръв ще поемеш инициативата за сдобряване и братско помирение. Човешка слабост е винаги да се казва: *„Той трябва да ми се извини, той е по-виновен“*. Но Бог ни призовава към мир и разбирателство с всички хора. За да приключим с изповядването, трябва да отбележим още два момента. В Притчи 28:13 се изтъква, че изповядването трябва да бъде последвано от пълно изоставяне на порочното дело:

*„Който крие престъпленията си, няма да успее,
а който ги изповяда и оставя, ще намери милост“*.

Ако грехът се повтаря, ставаме рецидивисти и изповедта губи смисъла си. Но не бива да се отчайваме в борбата с лошите наклонности. Ако честно се борим, може да падаме и ставаме, но с Божията благодат победата неминуемо ще дойде. И още нещо:

„Тогава, ако е съгрешил и е виновен, нека върне ограбеното, или придобитото чрез неправда, или повереното му нещо, или изгубеното нещо, което е намерил, или каквото и да е нещо, за което се е заклеп лъжливо...“ (Левит 6:4, 5).

Когато признаваме вината си, ако тя е свързана с материални злоупотреби, трябва да направим всичко възможно за възстановяване на загубите.

Третият момент, но не на трето място, е вярата в Христос като личен Спасител. Това е всъщност основното изискване за спасение. Спасението на човека е преди всичко Божие дело, Божествен акт на милост към грешника и никакво покаяние и изповед не биха били възможни, ако Христос не бе принесен в изкупителна жертва за човечеството. От нас се иска да проявим дълбока вяра в Божия Син, Който стана наш Освободител и Спасител. Ето и най-хубавия стих на Библията – Йоан 3:16:

„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, но да има вечен живот“.

На тъмничния началник във Филипи апостолите изрично заявяват:

„А те казаха: Повярвай в Господ Исус Христос и ще се спасиш ти и домът ти“ (Деяния 16:31).

Не е достатъчно да признаваме Исус Христос като Световен Изкупител. Трябва да Го приемем в сърцето си, в живота си като наш личен Спасител и да живеем за Него.

Четвъртата стъпка Библията нарича „новорождение“ или „обръщение“:

„Затова покайте се и се обърнете, за да се заличат греховете ви и така да дойдат освежителни времена от лицето на Господа“ (Деяния 3:19).

Интересен е случаят с фарисея Никодим, който поради страх от общественото мнение, пожелава тайно да се срещне със Спасителя:

„Между фарисеите имаше един човек на име Никодим, юдейски началник. Той дойде при Исус през нощта и Му каза: Учителю, знаем, че Си учител, дошъл от Бога; защото никой не може да върши тези знамения, които Ти вършиш, ако Бог не е с него. Исус му отговори: Истина, истина ти казвам, ако не се роди някой от ново, не може да види Божието царство. Никодим Му каза: Как може стар човек да се роди? Може ли втори път да влезе в утробата на майка си и да се роди? Исус отговори: Истина, истина ти казвам, ако не се роди някой от вода и Дух, не може да влезе в Божието царство. Роденото от плътта е плът, а роденото от Духа е дух. Не се чуди, че ти казах: трябва да се родите отново. Вятърът духа, където си иска и чуваш шума му, но не знаеш откъде идва и накъде отива; така е с всеки, който се е родил от Духа“ (Йоан 3:1-8).

Никодим не можеше да възприеме, че като правоверен юдеин трябва да се възроди и промени. Но Христос му заяви категорично, че не може да разчита на спасение, ако с него не стане основна промяна, която единствено Божият Дух може да извърши. Новорождението е коренна промяна на вътрешната настройка, на стимули, цели и идеали, друга насока на целия живот. Нов живот трябва да дойде от свише. Разбира се, Бог е готов да направи всичко това, ако ние Му разрешим. Този духовен процес е очертан образно в Йезекиил 36:26, 27:

„Ще ви дам и ново сърце, и нов дух ще вложа вътре във вас; и като отнема каменното сърце от плътта ви, ще ви дам меко сърце. И ще вложа Духа Си вътре във вас и ще ви направя да постъпвате според наредбите Ми, да пазите законите Ми и да ги извършвате“.

Бог желае да преобрази „сърцето“, т.е. да влее нов живот в нас. Христос изтъква пред Никодим, че тези духовни процеси са невидими в душата като вятъра, но ефектът, изразен в пълното преобразяване на личността и характера, е много осезателен.

Последното изискване Божието Слово нарича „освещение“ или „усъвършенстване на характера“:

„А ние сме длъжни винаги да благодарим на Бога за вас, възлюбени от Господа братя, затова че Бог отначало ви е избрал за спасение чрез освещение от Духа и вяра в истината“ (2Солунци 2:13).

„А Бог на всяка благодат, Който ви е призовал в Своята вечна слава чрез Христос Исус, ще ви усъвършенства, утвърди, укрепи и направи непоколебими след като пострадате малко“ (1Петър 5:10).

Докато изброените дотук духовни процеси са сравнително кратковременни, то освещението е процес на цял живот. Всеки ден трябва да напредваме, да побеждаваме слабости, да се очистваме до последното си издихание. Животът ни трябва да бъде насочен напред и нагоре. Но за да водим живот, съобразен с Божията воля, необходим ни е морален критерий. Отговорът, който Исус дава на въпроса на младия мъж, е изключително важен и за нас:

„И ето, един младеж дойде при Него и каза: Учителю, какво добро да направя, за да имам вечен живот? А Той му отговори: Защо питаш Мен за доброто? Един Бог има, Който е добър. Но ако искаш да влезеш в живота, пази заповедите. Каза Му: Кои?

Исус отвърна: Тези: не убивай, не прелюбодействай, не кради, не лъжесвидетелствай, почитай баща си и майка си и обичай ближния си както себе си“ (Матей 19:16-19).

Исус му посочи необходимостта да се съобразява с висшите духовни принципи на правдата – Божия Закон.

Божият закон

В тази глава ще разгледаме едно фундаментално библейско и общочовешко понятие с изключително значение, понятието „закон“. Има ли сигурен критерий за право и добро?

Понятия, като морал, право, истина и добро, макар и да се считат от хората за относителни и зависими от епохата, културата и възгледите на дадено общество, от библейска гледна точка са абсолютни и валидни за всички времена и общества. Бог не е оставил решението на този въпрос да зависи от човешкото мислене, защото то се влияе от различни фактори и е често противоречиво. Затова във Второзаконие 12:8, 28 четем, че при определяне на добро и зло не нашите чувства трябва да бъдат меродавни, а онова, което е постановил Бог:

„Да не правите никак, както ние днес правим тук – всеки както му се вижда за добро (...). Внимавай и слушай всички тези думи, които ти заповядвам, за да бъде добре на теб и на чадата ти след теб до века, когато вършиш онова, което е добро и право пред Господа, твоя Бог“.

Старозаветното еврейско понятие „закон“ е „тора“, което означава поучение, инструкция, а новозаветният гръцки еквивалент е „номос“. Под „закон“ в Библията се разбират всички Божии заповеди, наредби и постановления, изричната Божия воля, изразена в Священото Писание:

„Законът Господен е съвършен, възвърща душата; изявлението Господно е вярно, дава мъдрост на простия; повеленията Господни са прави, веселят сърцето; заповедта Господна е светла, просвещава очите“ (Псалми 19:7, 8).

В по-тесен смисъл на думата под „закон“ се разбира Мойсеевото петокнижие, където са систематизирани Божиите повеления:

„А Мойсей написа този закон и го предаде на свещениците, Левиевите потомци...“ (Второзаконие 31:9).

Библията ни представя Бога като велик Законодател. Светът, в който живеем, е построен на строги и неизменни закони – факт, който с удивление констатираме. Ние вярваме в един Бог – Законодател, защото световният кодекс от закони предполага един Законодател.

Съществуват два типа закони: природни и духовни (морални и социални). Природните закони са обект на науката: Такива са например законът за гравитацията, за наследствеността и т.н. И Библията споменава някои основни природни закони, не само за да покаже величието, мъдростта и мощта на Бога, но да докаже, че законите не са се самосъздали и саморазвили, а са наложени от един Създател.

Предмет на нашето разглеждане ще бъдат духовните закони, дадени на човечеството в Божието Слово. Общо можем да кажем, че те регламентират отношенията между човека и Бога и човешките взаимоотношения. Те не са ни дадени, за да ни ограничават, а за да ни предпазят и ръководят в живота. Защо има Правилник за движението по улиците и пътищата? За безопасност! Така и съблюдаването на Божия Закон е път към мир, свобода и сигурност. Псалмистът заявява:

*„Много мир имат онези, които обичат Твоя Закон
и за тях няма препятствия, за да се препъват“ (Псалми 119:165).*

В Библията срещаме два вида духовни закони:

- а) вечни и неизменни;
- б) с определена давност, временни.

Общо за характера на Божиите заповеди четем в Псалми 111:7, 8:

„Делата на ръцете Му са върност и правосъдие; всичките Му заповеди са непоколебими – утвърдени са до вечни векове, като са направени във върност и правда“.

Горната класификация е по отношение на валидността във времето. А по отношение на всички аспекти на човешките задължения спрямо Бога и съ човека, в Библията намираме четири основни типа закони, които могат да бъдат систематизирани както следва:

Морален закон. В литературата се среща и обозначението „Декалог“, което на гръцки означава „десетословие“. Моралният закон, състоящ се от десет висши нравствени принципа, е същността на Божия закон и най-висшата му част. Докато всички други закони са дадени чрез Мойсей, Декалогът бе произнесен на Синай с Божия глас пред народа. Бог го написа на две плочи (скрижалите на завета) и заповяда да се постави на най-святото място – в ковчега на завета, докато останалите Мойсей написа и постави от страни на ковчега:

„А когато Мойсей написа наредбите на този закон докрай, тогава Мойсей заповяда на левитите, които носеха ковчега за плочите на Господния завет: Вземете тази книга на Закона и я сложете край ковчега за плочите на завета на Господа, вашия Бог; и там ще бъде за свидетелство против теб“ (Второзаконие 31:24-26).

„И като взе плочите на свидетелството, положи ги в ковчега...“ (Изход 40:20).

Вечността и непроменимостта на Декалога са явни от целия Нов завет и специално от думите и живота на Христос:

„Да не мислите, че съм дошъл да разруша закона или пророците? Не съм дошъл да разруша, но да изпълня. Защото, истина ви казвам: докато премине небето и земята, нито една йота, нито една чертица от закона няма да премине, докато всичко не се сбъдне“ (Матей 5:17, 18).

Принципите на този закон отразяват Божия характер и са толкова непроменими, колкото и Сам Бог.

Церемониален (обреден) закон. Това бе цялата символична дейност за опрощаване на греховете в Ст. Завет. Имаше специално богослужебно място за жертвоприношения, наречено скиния или светилище. То бе обслужвано от свещеници и левити. Принасяха се жертви, които символизираха идеята Изкупител – Христос. И когато Христос увисна на кръста, символите отпаднаха и цялата старозаветна обредна система се прекрати. Този въпрос е осветлен с изключителна вещица от ап. Павел в неговото Послание към евреите. И така, обредният закон важеше до Христос:

„А даже при първия завет имаше постановления за богослужение, имаше и земно светилище... С това Светият Дух показваше, че пътят за светилището не е бил открит, докато е стояла още външната скиния, която е образ на сегашното време, съгласно с което се принасят дарове и жертви, които не могат да направят поклонника съвършено чист, що се отнася до неговата съвест (...) плътски постановления, наложени до едно време на преобразуване. А понеже Христос дойде като Първосвещеник на бъдещите добрини, Той влезе през по-голямата и по-съвършена скиния, не с ръка направена, т.е. не от настоящото творение, веднъж завинаги в светилището, и то не с кръв от козли и телци, а със собствената Си кръв; и придоби за нас вечно изкупление“ (Евреи 9:1, 9-12).

Това време на преобразуване, за което говори нашият текст, е моментът на Христовата изкупителна жертва на Голгота.

Граждански закон. Намира се в Изход 21, 22, 23 глави. Той уреждаше правните отношения в еврейската държава. Когато тя престана да съществува като независима единица, тогава и Гражданският кодекс, съобразен с обществените условия на древния Израил като нация, загуби своята сила. Но тъй като този закон представляваше приложение на широките принципи на Декалога към специфичните условия на Израел, основните правила на правда и съд и човешките етични отношения, включени в него, са все още валидни.

Здравен закон (Санитарен). Диетичните принципи заедно с други санитарни и хигиенни норми бяха предназначени от един мъдър Творец за

поддържане и запазване здравето на човека. Основани на изискванията на човешкото тяло, тези принципи в никакъв случай не могат да бъдат засегнати от кръста или от изчезването на Израел като държавна единица. Всичко, което не е свързано с жертвения ритуал, а се отнася за човешкото здраве, безспорно остава валидно за християнина. Законите, които поддържаха здравето и стимулираха дълголетие преди 3 500 години, ще дадат същите резултати и днес.

Здравните принципи ще бъдат изложени по-обстойно в отделна глава.

Преди да разгледаме последователно 10-те заповеди на моралния закон, трябва да си изясним понятието „грях“. Дефиниция за грях ни е дадена от апостол Йоан:

„Всеки, който върши грях, върши и беззаконие, защото грехът е беззаконие“ (1 Йоан 3:4).

Кратко и ясно е казано тук: грехът е беззаконие, т.е. грехът е нарушение на закона и преди всичко, на моралния закон. И така, всяко нарушение на 10-те Божии заповеди с мисли, думи и дела се нарича „грях“. Познавайки добре съдържанието и смисъла на тези велики предписания, винаги можем правилно да оценим поведението си. Божият морален закон е даден в Изход 20:1-17 и повторен във Второзаконие 5:6-21, леко приспособен към условията на еврейския народ. Ще ползваме текста на официалното му прокламиране в Изход, 20 глава:

Първата заповед гласи:

„Товага Бог изговори всички тези думи: Аз съм Йеова, твоят Бог, Който те изведох из Египетската земя, от дома на робството. Да нямаш други богове освен Мен“ (Изход 20:1-3).

Най-напред Бог съобщава Своето име – Йеова. Йеова означава Съществуващият, Живеещият, Вечният. Тази заповед утвърждава великия факт, че има само един Бог и Той изисква поклонение само на Него. Схващането за единствен Бог бе чуждо за политеистичната (многобожна) вяра и практика на другите народи, на езичниците. С тази заповед Бог апелира да Го поставяме над всичко друго, да бъде на първо място в нашите мисли и чувства. Зависимостта от нещо друго, освен от Бога, безразлично дали е богатство, знания, положение или приятели, ни поставя в опасност. Ако обичаме нещо друго повече от Бога и му посвещаваме най-добрите си сили, то ни става бог и ние се оказваме нарушители на първата заповед.

Втората заповед гласи:

„Не си прави кумир или каквото и да е изображение на нещо, което е на небето горе, на земята долу или във водата, под земята; да не им се кланяш, нито да им служиш, защото, Аз, Господ, твоят Бог, съм Бог ревнив, Който въздавам беззаконието на бащите

върху децата до третото и четвърто поколение на онези, които Ме мразят, а показвам милости към хиляда поколения на онези, които Ме обичат и пазят Моите заповеди“ (Изход 20:4-6).

Докато първата заповед подчертава, че има само един Бог, втората изтъква духовната Му природа и забранява идолопоклонството. Древните езичници боготворяха изваяни образи, покланяха се на слънцето, на звездите, на някои животни и т.н. Бог не желае да Му служим чрез видими, материални образи, а да Го възприемаме като велико духовно Същество. Съвременните икони и скулптури, на които хората се молят, представляват модерно идолопоклонство. Безумието на идолопоклонството проличава от факта, че идолите са продукт на човешко майсторство и следователно подчинени нему. Това е подчертано многократно в Библията. Достатъчно е да прочетем Исая 44:9-17:

„Всички, които създават изваяни идоли, са за посрамване (...) Кой е онзи, който прави един бог или излива изваян идол, и то съвсем безполезен? (...) Ковачът кове брадва (...) дърводелецът опъва връв, начертава идола с тебешир, изработва го с длетта (...) и го създава по човешки образ, според човешката красота, за да стои въщи. Отсича си кедри и взема бор и дъб, той си беше избрал между горските дървета едно (...) Една част от него той изгаря в огън, с друга част готви месо да яде, изпича печиво и се насища (...) и от останалото от него прави бог, изваяния си идол. Коленичи пред него и му се кланя, и му се моли: избави ме защото ти си мой бог“.

Оправданието, че чрез иконите Бог е обожаван, не намалява силата на забраната, защото заповедта категорично забранява не само поклонението пред идоли, но и изработването на такива. Когато Бог оповестяваше принципите на Своя закон, Той не демонстрира никакъв образ, за да предпази народа от всякаква форма на идолопоклонство. Това припомня Мойсей във Второзаконие 4:11, 12, 15-18:

„Вие се приближихте и застанахте под планината и планината гореше в огън до небето, и имаше тъмнина, облак и мрак. Тогава Господ ви говори изсред огъня; вие чухте думите, но не видяхте никакъв образ, само чухте глас (...) И така, внимавайте добре за себе си, защото в деня, когато Господ ви говори на Хорив изсред огъня, вие не видяхте никакъв образ, да не би да се отклоните и си направите идол, подобие на някой образ, подобие на мъж или жена...“

От друга страна, тази заповед не забранява използването на художество с религиозен сюжет. Осъдено е поклонението, обожаването на образите. Има съществена разлика между картина с религиозна тематика и идол (икона).

Картината се превръща в идол, ако извършваме религиозно поклонение и служба пред нея, ако се молим пред нея. В домовете си можем да имаме художествени произведения с религиозен сюжет, които извикват в нас благородни мисли и чувства, без обаче да ги обожаваме.

Третата заповед гласи:

„Не изговаряй напразно името на Господа, твоя Бог, защото Господ няма да счита безгрешен онзи, който изговаря напразно името Му“ (Изход 20:7).

Тази заповед е религия на езика. Думата, преведена „напразно“, означава „фалш“, „суета“, „празнота“. Главната цел на третата заповед е да внуши респект. Божието име е свято и не бива да се произнася нехайно и непочтително. Някои имат лошия навик многократно да споменават Божието име в обикновени, лекомислени разговори, а други кълнат, използвайки святото име. Всичко това е грях против третата заповед. Божието име трябва да бъде изговаряно със страхопочитание, и то само при подходящи случаи, именно, когато говорим за Бога или когато произнасяме молитва.

Третата заповед осъжда и лицемерната претенция за набожност, ако не живеем съгласно божествените предписания.

Четвъртата заповед гласи:

„Помни съботния ден, за да го освещаваши. Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела, а на седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа – нито ти, нито синът ти, нито дъщеря ти, нито слугата ти, нито слугинята ти, нито добитъкът ти, нито чужденецът, който е в дома ти, защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко, което е в тях, а на седмия ден си почива; затова Господ благослови седмия ден и го освети“ (Изход 20:8-10).

Четвъртата заповед говори за почивния ден. Тя ще бъде разгледана изчерпателно в следващите глави, затова тук няма да я коментираме.

Петата заповед гласи:

„Почитай баща си и майка си, за да се продължават дните ти на земята, която ти дава Господ, твоят Бог“ (Изход 20:12).

Почит към родителите. Те са Божии представители пред децата и трябва да бъдат първият авторитет за тях. Докато децата са под възрастта на моралната отговорност, трябва да проявяват послушание към родителите. По-късно дължат почит и уважение към тях, а когато родителите остареят, и синовна грижа. За съжаление днес мнозина изоставят немощните си родители на произвола на съдбата, но заповедта ни казва, че почитта към родителите е условие за дългоденствие.

Шестата заповед гласи:

„Не убивай“ (Изход 20:13).

Отнемането на човешки живот е тежко престъпление, защото всеки живот е свят. Но Библията осъжда и моралното убийство като нарушение на шестата заповед. Исус включва в нея също гняв и презрение:

„Чули сте че е било казано на древните: „Не убивай; и който убие ще бъде виновен пред съда“. А пък Аз ви казвам, че всеки, който се гневи на брата си без причина, ще бъде виновен пред съда; и който рече на брат си „рака“, ще бъде виновен пред Синедриона; а който му каже: „бунтовни безумецо“ ще бъде виновен за огнения пъкъл“ (Матей 5:21, 22).

По-късно Йоан прибавя и омразата:

„Всеки, който мрази брат си, е човекоубиец; и вие знаете, че у никой човекоубиец не пребъдва вечен живот“ (1Йоан 3:15).

Тази заповед забранява не само насилие над тялото, но и нещо, което е с далеч по-големи последици – нараняване на душата. Лошите и оскърбителни думи също убиват.

Седмата заповед гласи:

„Не прелюбодействай“ (Изход 20:14).

Тази заповед се отнася не само за изневяра на партньора в семейството, но и за блудство, разврат и промискуитет (безразборен секс). Седмата заповед закриля брака, който за христианина е скъпоценен като живота. Всяка нечистота в мисли, думи и дела се осъжда от нея. Исус посочва това:

„Чули сте, че е било казано: „Не прелюбодействай.“ Но Аз ви казвам, че всеки, който гледа жена, за да я пожелае, вече е прелюбодействал с нея в сърцето си“ (Матей 5:27, 28).

Осмата заповед гласи:

„Не кради“ (Изход 20:15).

Тук е установено правото на собственост, което трябва да се зачита от другите и без което няма сигурност и защита в обществото. Тази заповед урежда материалните отношения между хората. Тя забранява всяко нечестно присвояване на богатата на другия и важи еднакво за работодателя и за работника.

Фалшификациите, скриване на дефектите и неверно представяне на качествата на стоката, употреба на фалшиви везни и мерки са дела на крадец толкова, колкото и джебчийството или обир на магазин. Присвояване на чужди вещи или пари, защото притежателят им е забравил, или използване на държавни материали за лични цели, е чиста кражба.

Деветата заповед гласи:

„Не свидетелствай лъжливо против ближния си“ (Изход 20:16).

Тази заповед може да бъде престъпена публично чрез неверно свидетелство в съд. Лъжесвидетелството е било винаги смятано за сериозно провинение против обществото. Но тази заповед се нарушава често чрез злословене на другите, чрез клевети и клюкарство и чрез всяка изговорена лъжа. Днес мнозина считат лъжата за почтен грях и мислят, че не може да се живее без лъжа. Някои твърдят, че има бели и черни лъжи, но заповедта е категорична и пределно ясна. Всяка лъжа е грях. Деветата заповед може да бъде нарушена и с мълчание, когато някой е осъждан несправедливо. Може да бъде нарушена и със свиване на раменете и вдигане на веждите.

Десетата заповед гласи:

„Не пожелавай къщата на ближния си, не пожелавай жената на ближния си, нито слугата му, нито слугинята му, нито вола му, нито осела му, нито каквото и да е притежание на ближния ти“ (Изход 20:17).

Тази забрана е фундаментална за човешката опитност, защото прониква в подбудите на нашите постъпки. Тя установява принципа, че самите ни мисли са под юрисдикцията на Божия закон и че сме толкова отговорни за мислите, колкото и за делата си. Поддържането на неправо мисъл предизвиква неправо желание, което след време ражда неправо действие. Човек може да се въздържа от прелюбодейство поради социалната и гражданска санкция, която би последвала, но в очите на Небето той може да е толкова виновен, колкото и ако би извършил деянието. Тази заповед осъжда и завистта.

Тя обобщава Декалога утвърждавайки, че човек е съществено свободен морален деец.

В основата на моралния закон стои любовта. Христос посочва това, като обобщава Десетте заповеди в два основни принципа: любов към Бога и любов към човека:

„И един от тях, законник, за да Го изпита, Му зададе въпроса: „Учителю, коя е голямата заповед в закона?“. А Той му каза: „Да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа и с всичкия си ум“. Това е най-голямата и първа заповед. А втора, подобна на нея, е тази: „Да възлюбиш ближния си както себе си“. На тези две заповеди се крепят целият закон и пророците“ (Матей 22:35-40).

Неслучайно Бог записва закона Си на две плочи. Първите четири заповеди определят нашата любов към Бога, а вторите шест – нашата любов към ближния. Ап. Павел коментира:

„...защото, който обича другия, изпълнява закона. Понеже заповедите: „Не прелюбодействай“, „Не убивай“, „Не кради“, „Не пожелавай“ и която и да било друга заповед, се заключава в тези думи: „Да обичаш ближния си като себе си“. Любовта не върши зло на ближния, следователно любовта изпълнява закона“ (Римляни 13:8-10).

Апостол Яков пък установява неделимостта на закона:

„Защото, който опази целия закон, а съгреши в едно нещо, бива виновен във всичко. Понеже Онзи, Който е казал „Не прелюбодействай“, казал е и „Не убивай“. Така че ако не прелюбодействаш, а пък убиваш, станал си престъпник пред закона“ (Яков 2:10, 11).

Това означава, че трябва да приемем закона като единно цяло, защото Законодателят е един. С други думи, нямаме право да категоризираме заповедите като важни и маловажни. Нямаме право да мислим, че някои от заповедите са подходящи за съблюдаване, докато други не са. Съгласно логиката на апостола достатъчно е да нарушим една и ставаме нарушители на закона изцяло.

В края на това разглеждане, драги читателю, трябва да засегнем, макар и накратко, изключително важен пункт на евангелската философия. Божият морален закон е идеален и не бихме могли да го удовлетворим, каквито и старания да положим. Затова се нуждаем от вярата в Исус и от Неговата благодат, чрез която биваме простени и оправдани. Но вярата не анулира закона, а го утвърждава:

„Тогава чрез вяра отменяме ли закона?

Да не бъде! Но утвърждаваме закона“ (Римляни 3:31),

„Тогава какво? Да грешим ли, защото не сме под закон,

а под благодат? Да не бъде!“ (Римляни 6:15).

Вярата в Христос ни помага в достигането на все по-пълно покритие на живота ни с великите принципи на Божия Закон.

Оправдание чрез вяра

В настоящата глава ще доразвием мислите и идеите, загатнати в предходната, до пълното и окончателно изясняване на спасителната философия на евангелието.

Досега разгледахме принципите на Божия морален закон, които са задължителни за покаяния християнин. Това е добро и правилно и представлява нашите дела като последователи на Христос. След всичко това човек може да остане с впечатлението, че изпълнявайки стриктно всички тези предписания, може да е абсолютно сигурен в спасението си. В такъв случай той заживява с философията за оправдание и спасение чрез делата си. Но, както ще видим, основното учение на Св. Писание е оправдание и спасение чрез вяра в Христовата жертва – не чрез дела.

Това са две противоположни концепции, две противоположни тенденции: оправдание чрез вяра или оправдание чрез дела. Къде е истината? Коя е правата духовна философия?

Нека разгледаме най-напред оправданието чрез дела. Какво представлява то?

Много хора се надяват да получат Божието одобрение чрез лични усилия за съблюдаване на Неговите предписания и вършене на добри дела. Те считат, че особените им заслуги в Божието дело и тяхната благотворителност ще им спечелят симпатиите на Небесния Баща.

В най-груба форма тази философия за оправдаване чрез дела има свои корени в езическите религии, при които се извършваха действия за умилюване на боговете и спечелване на тяхното благоволение.

В историята на еврейския народ, в течение на векове, чрез редица проци Бог желаше да възпита и образова духовно Своя народ. Но въпреки това, в юдейската религия се поддържаше този възглед за спечелване на Божието благоволение чрез стриктно спазване на различни правила, обреди, външни форми и традиции, т.е. оправдание чрез дела.

Твърде типични в това отношение са следните два случая:

„И ето един младеж дойде при Него и каза: Учителю, какво добро да направя, за да имам вечен живот?“ (Матей 19:16).

„Фарисеят, като се изправи, молеше се в себе си така: Боже, благодаря Ти, че не съм като другите човеци... постя два пъти в седмицата, давам десятък от всичко, което придобия“ (Лука 18:11, 12).

Младият човек пита: „Какво добро да направя, за да имам вечен живот?“. Въпросът му показва явно възгледа за спасение чрез дела. При втория слушай фарисеят се хвали с делата си и това отразява същото виждане.

Философията на Римокатолическата църква през Средните векове беше също оправдание чрез дела. Типичен пример за това са индулгенциите – църковни грамоти за пълно или частично опрощаване на греховете. Колкото повече индулгенции си купиш, толкова повече грехове ще ти се простят, не само минали, но и бъдещи! От XII в. католическата църква започва широка търговия с индулгенции, което й донася големи печалби.

Мнозина вярват, че могат да „изкупят“ греховете си, т.е. да се оправдаят пред Бога чрез извършени добрини. Един човек извършил убийство и решил да изкупи греха си, като построил чешма. Някои търсят прощение на греховете си чрез самоизтезаване или чрез посещение на гроба на Христос и т.н. Това са все примери на стремежа да се оправдаем пред Бога и да заслужим Неговото благоволение чрез някакви свои дела.

Задълбоченото изучаване на евангелската доктрина показва, че никакви наши дела не могат да изкупят нашите грехове и да ни оправдаят пред Бога. Спасителната философия на евангелието е оправдание чрез вяра. Сам Христос оповести тази велика истина:

„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, но да има вечен живот“ (Йоан 3:16).

В основата на нашето спасение лежи един фундаментален факт – жертвата на Христос – дело Божие, не човешко. Блестящият богослов на Новия завет ап. Павел излага ясно учението за оправдание чрез вяра в два епохални документа: Посланието към римляните и Посланието към галатяните. Ето двата основни текста в тая насока:

„Защото не се срамувам от благовестието Христово; понеже е Божия сила за спасение на всеки, който вярва – първо на юдеина, а после и на езичника. Защото в него се открива правдата, която е от Бога чрез вяра към вяра, както е писано: „Праведният чрез вяра ще живее“ (Римляни 1:16, 17).

„Като знаем все пак, че човек не се оправдава чрез дела по закона, а само чрез вяра в Исус Христос и ние повярвахме в Христос Исус, за да се оправдаем чрез вяра в Христос, а не чрез дела по закона; защото чрез дела по закона няма да се оправдае нито едно създание“ (Галатяни 2:16).

Апостол Павел е категоричен и пределно ясен. Никой не може да се оправдае пред Бога чрез делата си. Защо? Поради двойна невъзможност.

Първо, нашият греховен живот преди покаянието ни не може да бъде заличен с никакви по-късни дела и заслуги, а само с Христовата кръв. И второ, ние не можем да удовлетворим съвършено изискванията на Божията правда и след покаянието и обръщането си. Необходима е пак изкупителната кръв на Христос. Именно, затова се оправдаваме само чрез вяра в Христовите заслуги. В това отношение Библията ни посочва типичен пример в лицето на Авраам, един древен мъж на вярата:

„И така, какво ще кажем, че нашият отец Авраам е намерил по път? Защото, ако Авраам се е оправдал чрез дела, има с какво да се хвали, само не пред Бога. Понеже какво казва Писанието: „Авраам повярва в Бога, и това му се вмени за правда“ (Римляни 4:1-3).

В религиозната литература се говори за „вменена правда“ и „придадена правда“. Какъв е смисълът на тези два израза?

Когато грешникът повярва в Христовата жертва, миналото му се заличава, т.е. въз основа на неговата вяра Бог му вменява правда като юридически акт и той стои пред Бога оправдан, като че ли никога не е съгрешавал. Това е вменената правда. Но сега започва духовната борба против грехове и слабости, т.е. доживотен процес на усъвършенстване, наречен в Библията „освещение на характера“. Пак въз основа на вярата, всеки ден Бог дава на човека сила и благодат, за да расте в съвършенство. Това е придадената правда.

Най-същественото в протестантизма на Мартин Лутер от XVI в. е учението за оправдание чрез вяра и отричане от собствените заслуги.

Лутер водел душевна борба и търсел прощение на греховете и спасение. Той научил за декрет на папата, обещаващ прощение на греховете на всички, които се изкачат на колене по така наречената „Пилатова стълба“. Твърдяло се, че Христос, напускайки съдебната зала, слязъл по нея, и че тази стълба била пренесена от Йерусалим в Рим. Лутер заминал за Рим и когато благоговейно се изкачвал по тези стъпала, внезапно чул глас като гръм, който казал: „Праведният чрез вяра ще живее!“ (Римляни 1:17). В срам и ужас скочил на крака и избягал оттам.

Най-после, след дълги терзания, той намерил светлина в Божието слово, именно, че човек се оправдава не чрез изпълняване на закона, чрез лични дела и заслуги, а чрез вяра в Христос.

В по-ново време, след основаване на адвентното движение през XIX в. (въпросите свързани с адвентното движение ще изясним в една от следващите глави), Бог напомнил на Своя народ това основно учение на Божието слово по време на една конференция в Минеаполис, САЩ, през 1888 г., чрез Алонсо Т. Джоунс и Елет Дж. Уагонър.

След гореизложеното всеки мислещ човек би задал изключително важния въпрос: Ако се оправдаваме чрез вяра, без делата на закона, тогава какво е отношението между вярата и делата?

В този пункт цели деноминации допускат фатална грешка. Те смятат, че вярата в Христос ги освобождава от принципите на Божия закон. Това се нарича евтина благодат.

Развивайки тезата за оправдание чрез вяра, ап. Павел посочва функцията на закона:

„Защото нито едно създание няма да се оправдае пред Него чрез дела, изисквани от закона, понеже чрез закона става само познаването на греха“ (Римляни 3:20).

„Товага какво? Да кажем ли, че законът е грях? Да не бъде! Но напротив, не бих познал греха, освен чрез закона, защото не бих познал, че пожеланието е грях, ако законът не беше казал: „Не пожелавай!“ (Римляни 7:7).

Ролята на закона е да посочи греховете ни, но той не може да ни освободи от тях. И в [Галатяни 3:24](#) ап. Павел представя закона като „детеводител“, т.е. законът ни хваща за ръка и ни завежда при Исус, Който единствен може да ни очисти от греховете и да ни оправдае:

„Така законът стана за нас детеводител, да ни доведе при Христос, за да се оправдаем чрез вяра“ (Галатяни 3:24).

Но значи ли това, че след като сме повярвали в Христос, законът е невалиден и можем да го нарушаваме? Отговор на този въпрос имаме в следните два текста:

„И така, ние заключаваме, че човек се оправдава чрез вяра, без делата на закона. Товага, чрез вяра отменяме ли закона? Да не бъде! Но утвърждаваме закона“ (Римляни 3:28, 31).

„Защото грехът няма да ви владее, понеже не сте под закон, а под благодат. Товага какво? Да грешим ли, защото не сме под закон, а под благодат? Да не бъде! Не знаете ли, че на когото предавате себе си като послушни слуги, слуги сте на онзи, на когото се покорявате – било на греха, който докарва смърт, или на послушанието, което докарва правда? Благодарение, обаче, на Бога, че като бяхте слуги на греха, вие се покорихте от сърце на онзи образец на учението, който ви бе предаден, и освободени от греха, станяхте слуги на правдата“ (Римляни 6:14-18).

Един амнистиран, помилван престъпник трябва вече да съблюдава гражданските закони, за да не бъде осъден повторно. Така и помилваният чрез

Христовата благодат грешник трябва през останалата част от живота си да се съобразява с Божията правда.

Христовата жертва би била безсмислена, ако Божият закон можеше да бъде нарушаван, защото Христос дойде, за да удовлетвори нарушения Божия закон. Ние го спазваме не за да се оправдаем и спасим (това би било оправдание чрез дела и както видяхме – невъзможно), а защото сме оправдани и спасени чрез вяра в Христос. Спасението става чрез вяра, а делата са последица, доказателство, изявление на вярата, а не обратно.

С тези обяснения ние отговорихме на въпроса за отношението между вярата и делата.

Чрез пожертването на Единородния Си Син, Бог манифестира Своята любов към всички хора и намира реален път за спасение на всекиго. Тайната на спасението е в страниците на Библията.

Оправдание чрез вяра на практика означава да проявим духа на митаря от притчата за двамата молители, смирено да признаем своето безсилие и зависимост от Небесния Баща.

„А бирникът, като стоеше надалеч, не смееше дори очите си да повдигне към небето, но се удряше в гърди и казваше: Боже, бъди милостив към мен, грешника.

Казвам ви, че този си отиде у дома оправдан, а не онзи; защото всеки, който въздига себе си, ще се снужи, а който смирява себе си, ще бъде въздигнат“ (Лука 18:13, 14).

Почивният ден

С тази глава пристъпваме към изучаването на един от основните въпроси на библейското вероучение, именно, необходимо ли е да съблюдаваме някакъв почивен ден и кой е той? Верни на възприетия в началото принцип, ще проучим систематично този въпрос чрез съответните библейски текстове. Съществува парадоксален спор между Библията и световното християнство. Докато Библията говори определено за един свят ден, християнският свят, с малки изключения, почита друг ден. Защо е това противоречие?

Но нека започнем отначало. В първата глава на Свещеното Писание е представен великият факт на сътворението. С това кратко описание човекът е въведен в света на Библията. Нашата земя е създадена и устроена за шест творчески дни. И в началото на Битие, 2 глава, четем за края на Божието творческо дело, озаменувано с учредяването на един почивен ден:

„Така бяха завършени небето и земята и цялото им войнство. И на седмия ден, след като Бог завърши делата, които беше създал, на седмия ден си почива от всички дела, които беше създал. И Бог благослови седмия ден, и го освети, защото в него си почива от всичките Си дела...“ (Битие 2:1-3).

Този откъс говори за седмия ден. Подчертани са три момента:

1. Бог Си е починал в седмия ден, т.е. престанал е да твори. Почивката не е наложена поради умора, защото Бог не се уморява, а за да бъде учреден почивен ден за бъдещото човечество. Тук думата „почива“ е синоним на прекратяване, преустановяване на творческата дейност на Създателя.

2. Бог благослови седмия ден, което означава, че този ден е свързан с по-особени благословения за човека, отколкото останалите седмични дни.

3. Бог освети седмия ден. Съгласно библейската терминология, освещаването на нещо означава то да бъде отделено за по-специални цели. Седмият ден е отделен от останалите и предназначен за духовните нужди на човека, за поклонение и религиозна служба, за среща с Бога, изобщо за свети цели.

Тук, в този пасаж, не е посочено името на седмия ден. В Библията седмичните дни нямат имена. Евреите са назовавали дните по следния начин: първи ден на седмицата, втори ден на седмицата и т.н. Шестият ден е наречен „пригответелен ден“ и седмият – „шабат“, което значи „почивка“.

За пръв път в Библията е посочено ясно кой е седмият ден – по време на събитията, описани в Изход 16:4, 5, 14-31:

„Товага Господ каза на Мойсей: Ето ще ви изпратя хляб от небето; и ще излиза народът всеки ден да събира колкото им трябва за деня, за да ги изпитам – ще ходят ли по закона Ми, или не. А на шестия ден нека сготвят внесеното, което ще бъде два пъти колкото събират всеки ден (...) След като се изпари падналата роса, ето, по лицето на пустинята имаше дребно люспообразно нещо, тънко като слана по земята. Когато израилтяните го видяха, си казаха един на друг: „Какво е това?“ – защото не знаеха какво беше. А Мойсей им каза: Това е хлябът, който Господ ви дава да ядете. Ето какво заповядва Господ: „Съберете от него – всеки толкова, колкото му трябва да яде (...) И израилтяните направиха така, и събраха кой повече, кой по-малко. А когато измериха събраното с гомора, който беше събрал много, нямаше излишък, и който беше събрал малко, нямаше недостиг (...)“*

Мойсей им каза още: „Никой да не оставя от него до сутринта. Обаче те не послушаха Мойсей и някои оставиха от него до сутринта; но храната червяса и се вмириса (...) А на шестия ден, когато събраха двойно количество храна (...) всички началници на обществото дойдоха и известиха на Мойсей. А той им каза: Това е както каза Господ. Утре е събота, свята почивка на Господа; опечете, колкото искате да опечете, и сварете, колкото искате да сварите, и сложете настрана, каквото остане за утре. И така, сложиха го настрана до утрото, както заповяда Мойсей, и не се развали, нито червяса.“

Товага Мойсей им каза: Яжте това днес, защото днес е събота на Господа, днес няма да го намерите на полето. Шест дни ще го събирате, но седмият ден е събота, тогава няма да го има. Обаче някои от народа излязоха да съберат на седмия ден, но не намериха. Товага Господ попита Мойсей: Докога ще отказвате да пазите заповедите Ми и законите Ми? Виждате, понеже Господ ви даде съботата, затова на шестия ден ви даде хляб за два дни (...) И така, на седмия ден народът си отпочиваше. А Израелевият дом нарече тази храна манна...“

Извеждайки Своя народ от египетско робство, Бог имаше грандиозен възпитателен план. Суровите пустинни условия по време на пътуването бяха подходящи за тази цел. Това пътешествие трая 40 години и Бог промисли специален начин за изхранване на този голям народ. В нашия пасаж се го-

* Гомор - мярка за вместимост, около 2,3 литра

вори за началото на този феномен – снабдяване с небесна храна, наречена „манна“. Евреите познаваха съботната институция, но при тежките робски условия в Египет тя беше занемарена. Бог желаше да реформира Своя народ и да възстанови съблюдаването на почивния ден. Даването на манна беше подходящо средство за това. В стихове 4 и 5 Бог заяви, че те трябва да бъдат послушни на Неговия закон относно почивния ден и им даде необходимите инструкции. Снабдяването с манна бе съпроводено с редица чудеса, които трябваше да ги убедят в светостта на съботата. Всеки събираше свободно, но измерването показва, че е събрал точно необходимите порции за семейството си. Всеки ден имаше манна на полето; в събота, обаче, тя липсваше. Манна, оставена за следващия ден, се разваляше, но оставена от петък за събота, се запазваше. Двойното количество манна, събрано от народа в шестия ден, съгласно Божията заповед, предаваше важен урок – те трябваше да си приготвят храна за съботата още от петък. Съботата бе свят ден и те трябваше да си почиват в него. Феноменът с манната, описан тук и в други пасажи на Библията, може да бъде обяснен задоволително само като чудо. Твърдението на някои модерни тълкуватели, че манната била секрет от различни растителни въшки, хранещи се от тамарисковите дървета в Синайската пустиня, е съвсем нелепо. Тамарисковата манна се намира на Синай само през юни и юли и количеството ѝ е изключително малко, за да се изхранва цял народ. Подробностите в разказа на Изход, 16 гл., изключват напълно подобно обяснение. Небесната манна беше доставяна през цялата година в продължение на 40 години и секна веднага щом народът влезе в обещаната земя (Исус Навин 5:12).

Следващият пасаж, който трябва обстойно да се анализира, е Изход 20:8-11:

„Помни съботния ден, за да го освещаваш. Шест дни да работиш и да вършиш всичките Си дела, а на седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа (...) Защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко, което е в тях, а на седмия ден си почива; затова Господ благослови съботния ден и го освети“.

Това е съботната заповед, включена като четвърта в Божия морален закон. Декалогът бе тържествено провъзгласен на Синай около 50 дни след излизането на евреите от Египет.

Четвъртата Божия заповед започва с категоричния императив „Помни съботния ден, за да го освещаваш“. Тук трябва да се отбележи нещо много съществено. Фактът, че съботата е включена в Божия морален кодекс, показва, че тя има морален характер, а не церемониален. Тези думи са изговорени от Всеомогъщия със страшно величие и слава и издълбани от Него на камени

плочи. Тук е оригиналният и пълен текст на съботната заповед и в него е дадено и основанието за това изискване в ст. 11, именно, Божието творческо дело при създаването на нашия свят. Съботната институция е мемориален акт на сътворението. Хората издигат паметник на онзи, който е извършил някакво голямо дело, за да се помни от поколенията. Най-великото дело, извършено някога, е сътворението на света. В чест на сътворението Бог е издигнал един морален паметник – съботната институция. В ст. 11 намираме трите пункта, свързани с почивния ден, които са отбелязани в Битие 2:1-3. Там ние все още не знаехме кой е този седми ден, защото не е посочено името му. Сега вече, свързвайки двата текста, Битие 2:3 и Изход 20:11, установяваме, че седмият ден е съботата.

В Свещеното Писание денят след съботата, т.е. неделята, е наречен „първи ден на седмицата“:

„А като се мина съботата, Мария Магдалена, Мария, майката на Яков и Саломия купиха благоуханни масла, за да отидат и Го помажат. И в първия ден на седмицата дойдоха на гроба много рано, когато изгря слънцето“ (Марк 16:1, 2).

Оразмеряването на времето в седмици е нещо уникално. Докато всички останали времеви единици – денят, месецът и годината – имат астрономическо основание, то седмицата има чисто библейски произход, без астрономическо основание. Съществуването на седмицата и на съботата е мощно доказателство за сътворението на света от един Създател. Седмицата и съботата ни връщат по най-кратък път към великия факт на сътворението. Съгласно мотивировката на четвъртата заповед, съботата е напомняне и признаване, че светът не е резултат на вечно саморазвитие и еволюция на материята, а е създаден от Бога в едно далечно начало. Самата Библия започва с тържествените думи:

„В началото Бог сътвори небето и земята“ (Битие 1:1).

Сега, за много християни възниква същественият въпрос: Валидна ли е съботата в Новия Завет? Не е ли отменена от Христос и апостолите?

Христос е изразил становището Си, най-напред общо за Божия Закон, кратко и ясно в Планинската проповед:

„Да не мислите, че съм дошъл да разруша закона или пророците; не съм дошъл да разруша, но да изпълня. Защото истина ви казвам: Докато премине небето и земята, нито една йота, нито една чертица от закона няма да премине, докато всичко не се сбъдне“ (Матей 5:17, 18).

Тези думи на Исус подчертават валидността на Божия закон като цяло, докато трае светът, докато има небе и земя. А в Марк 2:27, 28 Исус говори за съботната наредба:

„И им каза: Съботата е направена за човека, а не човекът за съботата; така че Човешкият Син е Господар и на съботата“.

Тук Той ни казва три неща: Първо – съботата е направена за човека, а не за евреите, както често се изтъква от дилетанти. Съботата няма национален характер, а общочовешки. И действително, когато Бог учредява този празник, непосредствено след сътворението, не съществува никаква нация, а само първата човешка двойка, прародителите на цялото човечество. В [Исаия 56:2-7](#) четем, че съботата е задължителна в Стария Завет не само за евреите, но и за всички чужденци, които, оставяйки езичеството, възприемат правата вяра в единия и истински Бог:

„Блажен онзи човек, който прави това, и онзи човешки син, който се държи за него, който пази съботата да не я оскверни и въздържа ръката си да не стори никакво зло (...) Също и чужденците, които се прилепват към Господа, за да Му служат, да обичат името на Господа и да бъдат Негови слуги – всеки от тях, който пази съботата да не я оскверни и държи завета Ми, и тях ще доведа в святия Си хълм и ще ги зарадвам в Моя молитвен дом (...) Защото домът Ми ще се нарече молитвен дом на всички племена“.

Второ, с израза „съботата е направена за човека, а не човекът за съботата“, Исус представя истинското предназначение на тази прастара наредба. Той иска да ни каже, че всичко е създадено за доброто на човека, включително и съботата. Христос ни поучава, че човек не трябва да счита себе си роб на съботата, чиито ограничения го потискат, но да гледа на нея като на скъпоценно средство за получаване на небесни благословения. Човек периодично се нуждае от почивка и съботата му осигурява такава. Но не е само това. Съботата ни предпазва от затъване във физически и материални грижи, които могат да задушат по-висшата част на нашата личност. Тя трябва да служи за култивиране на духовната природа на човека като интелигентно и морално същество и е прекрасна възможност за общуване с нашия Бог. В полза на тази концепция за съботата може да се изтъкне и фактът, че най-напред е създаден човекът, а после съботата, както дрехата се ушива за човека, а не обратно.

Но представяйки по този начин достоинства на съботната институция, Христос има предвид още нещо. Равинските учения бяха превърнали съботата в тежко и непоносимо бреме за народа. Исус искаше да поправи тази деформация. Еврейските законоучители бяха напластили върху съботата редица фанатични изисквания, които бяха чужди на духа на Божията наредба. Примерно, твърдяха, че в съботен ден не трябва да се ходи с подковани обувки, защото това означавало носене на товар, т.е. работа, и следователно, нарушение на заповедта. Или ако в събота те заболи зъб и

вземеш оцет в устата си, трябва да го глътнеш. В противен случай си се лекувал в събота, а това е вече нарушение. Равинските школи на Хилел и Шамай в съвремението на Исус са считали, че не бива да се лекува в събота, ако не съществува опасност за живота.

И трето, Човешкият Син е Господар на съботата. Сам Христос е Автор на съботата още при сътворението и след това при оповестяване на закона на Синай. С други думи, промени могат да бъдат направени само от Господаря. Но Господарят утвърждава съботната почивка. В Новия Завет няма никакво изявление за отменяне на съботния ден и за учредяване на нов почивен ден.

В Посланието си към евреите, 4 глава, ап. Павел коментира интересния въпрос за почивката. Той изхожда от основния текст в Битие, 2 гл., който разгледахме, и придава на понятието „почивка“ нов, евангелски, духовен смисъл. В Новия Завет съботната институция става символ на почивката, която получаваме чрез вяра в Христос, почивка от грехове, злини и страдания. В Евреи 4:9-11 великият теолог на Новия Завет заключава, че „за Божия народ остава една съботна почивка“; и призовава всички вярващи да влязат в тази почивка:

„Следователно за Божия народ остава една съботна почивка. Защото онзи, който е влязъл в Неговата почивка, той си е починал от своите дела, както и Бог от Своите Си. Затова нека се постараям да влезем в тази почивка, за да не падне някой в това, да дава същия пример на неверие“.

Макар че смисълът на „съботна почивка“ тук е фигуративен, все пак този образ е изграден на основата на буквалния седми ден – съботата от сътворението.

За да приключим, трябва да кажем, че съгласно Исая 66:22, 23 съботната наредба ще пребъде и в новия свят, като ден на поклонение и богослужение:

„Защото както новото небе и новата земя, които Аз ще направя, ще пребъдат пред Мен, казва Господ, така ще пребъде родът ви и името ви. И от новолуние до новолуние, и от събота до събота ще идва всяка твар да се покланя пред Мен, казва Господ“.

Библията не познава друг почивен ден освен съботата – мемориалния акт на сътворението.

„Аргументи“ в полза на неделята

Привържениците на неделния ден търсят аргументи в подкрепа на своя възглед и понякога се спират на някои библейски пасажи, в които е споменат първият ден на седмицата.

Както изяснихме в предната глава, аргументи в полза на неделята няма в Свещеното Писание и затова сме поставили тази дума в кавички в заглавието. Но ще бъде добре да разгледаме онези библейски текстове, които описват събития, станали в първия седмичен ден. Вече изтъкнахме, че в Библията денят след съботата е отбелязан като „първи ден на седмицата“. Наричаме този ден „неделя“. Първият текст, върху който ще се спрем, е [Йоан 20:19](#):

„А вечерта на същия ден, първия на седмицата, когато вратата на стаята, където бяха събрани учениците, беше заключена поради страх от юдеите, Исус дойде, застана по средата и им каза: Мир вам!“

Тук се казва, че вечерта в първия ден на седмицата, деня на Христовото възкресение, както се вижда от [Йоан 20:19](#), Христовите ученици са събрани заедно в един дом и Исус се появява при тях. Твърди се, че Исус и апостоли-те са се събрали, за да честват възкресението Му. Но такова тълкувание на този епизод е абсолютно несъстоятелно. Защо?

Първо, защото, съгласно разказа на Лука, 24 гл., събранието се е състояло късно през нощта. Ето фактите: Двама Христови последователи биват настигнати в този ден от Исус, вървейки по пътя за Емаус – село на около 11 км от Йерусалим. Те повеждат разговор с Него, без да Го познаят и вече близо до селото, Го поканват да остане с тях, защото е залез ([Лука 24:29](#)). По време на вечерята те Го познават внезапно, но Той изчезва от очите им. Развълнувани от тази неочаквана среща, незабавно се връщат в Йерусалим, за да съобщят на апостолите всичко това. Точно тогава Исус се явява сред тях.

Тази хронология показва, че срещата се е състояла късно вечерта в неделя, след залеза, т.е. съгласно еврейското отчитане на дните, във втория ден на седмицата, нашия понеделник (виж следващата глава по този въпрос). Но защо все пак Йоан говори за вечерта на първия ден на седмицата?

Йоановото евангелие, за разлика от първите три, е написано към края на първото столетие и е предназначено главно за вярващи от езически произход. Затова той си служи с римското отчитане на времето, което е фамиларно за езичниците. А дните според римското броене започват от полунощ, не от залез слънце. Следователно според римското отчитане, късно през нощта е все още в първия ден на седмицата. И второ, психологически е невъзможно някакво честване на Христовото възкресение поради следните причини: Обясненията на Марк, Лука и Йоан показват, че апостолите все още не вярват, че Христос е възкръснал; и Той идва при тях, за да ги смъмри за неверието им и да им докаже, че е възкръснал:

„След това Исус се яви в друг образ на двама от тях, когато вярваха, като отиваха в едно село. И те отидоха и известиха на другите; но и на тях не повярваха. После се яви на самите единадесет ученика, когато бяха на трапезата, и ги смъмра за неверието и коравосърдечieto им, защото не повярваха на тези, които Го бяха видели възкръснал“ (Марк 16:12-14).

„И когато говореха за това, сам Исус застана между тях и им каза: Мир вам! А те се стреснаха и се уплашиха, като мислеха, че видят дух. И Той им каза: Защо се смущавате? И защо се пораждат такива мисли в сърцата ви? Погледнете ръцете Ми и нозете Ми – Аз съм същият (...) Но понеже те от радост още не вярвахте и се чудехте, Той каза: Имате ли тук нещо за ядене? (...) И взе, и яде пред тях. Исус им каза: Тези са думите, които ви говорих, когато бях още с вас, че трябва да се изпълни всичко, което е писано за Мен в Мойсеевия закон, в пророците и в псалмите. Тогава им отвори ума, за да разберат Писанията“ (Лука 24:36-45).

Друг случай, който се използва като аргумент в полза на неделята, е второто събрание на учениците, състояло се една седмица след гореописаното:

„И след осем дни учениците Му пак бяха вътре; и Тома беше с тях. Исус дойде, когато вратите бяха заключени, застана на средата и каза: Мир вам! Тогава каза на Тома: Дай си пръста тук и виж ръцете Ми и дай ръката си и я сложи в ребрата Ми; и не бъди невярващ, а вярващ. Тома Му отговори: Господ мой и Бог мой! Исус му каза: Понеже Ме видя, Тома, ти повярва; блажени онези, които, без да видят, са повярвали“ (Йоан 20:26-29).

Съгласно еврейското отчитане на дните, което е включвало първия и последния ден на съответния интервал, „подир осем дни“ ще се падне пак в първия ден на седмицата. Ако целта на това второ събрание е била въвеждането и освещаването на първия ден, бихме очаквали Христос да спомене този важен факт и да установи новия почивен ден. Но в описанието няма

даже и намек за такова нещо. Контекстът показва, че причината за тази среща е скептицизмът на Тома, който все още не вярва, че Христос е възкръснал. Исус идва, за да го увери във възкресението Си.

Изобщо тезата, че в чест на Христовото възкресение трябва да се почита неделята вместо съботата, е без всякакво библейско основание. В една от следващите глави ще видим, че съгласно евангелието, отбелязването на това велико събитие като крайгъглен камък на християнската вяра, именно, смъртта, погребението и възкресението на Христос, трябва да стане чрез кръщението – основният обред на Новия Завет.

Трети случай, с който обикновено се подкрепя неделната доктрина, е събитието, описано в Деяния 2:1-4:

„И когато настана денят на Петдесетницата, те всички бяха на едно място. И внезапно стана шум от небето като фученето на силен вятър, и изпълни цялата къща, гдето седяха. И им се явиха езици като огнени, които се разделяха, и застана по един над всеки от тях. И те всички се изпълниха със Светия Дух и почнаха да говорят на други езици, според както Духът им даваше способност да говорят“.

Въпросът за езиците ще бъде разгледан в една от последните глави. Сега трябва да видим как стои въпросът с деня.

Петдесетница е старозаветен религиозен празник, наречен още Празник на първите плодове или Празник на седмиците. Той се пада на 50-тия ден след Пасхата. Съгласно еврейското отчитане на време, което включва първия и последния ден на интервала, 50-тият ден след Пасхата се пада онази година в първия ден на седмицата, т.е. в неделя. Но светостта на почивния ден няма нищо общо с изливането на Светия Дух. Затова и в нашия текст изобщо не е споменат денят, а великият празник Петдесетница.

Изливане на Светия Дух имаме и при други случаи, описани в Деяния на апостолите, но това не прави деня свят. Защо Бог е избрал точно този ден за особеното даване на Светия Дух? Евреите са имали три големи годишни празници: Пасха, Петдесетница и Шатри. От тях Петдесетница е привличала най-много поклонници в Йерусалим от далечни страни, защото опасностите при пътуване по море и суша през ранната пролет за Пасхата и в късната есен за празника Шатри възпирали мнозина. Но празникът Петдесетница, който се падал през май и юни, е бил удобен за всички. И затова най-подходящият момент за проповядване на евангелската вест на различни езици, за да я разберат всички пребиваващи в Йерусалим и да я отнесат в родните си краища, е точно денят на Петдесетница. А и символичните аспекти на този празник на първите плодове са се осъществили в този ден. Три хиляди души, като първи плодове на евангелието, се кръстили и станали християни.

В Деяния на апостолите е докладвано за едно събрание, ръководено от ап. Павел в първия ден на седмицата:

„И в първия ден на седмицата, когато бяхме събрани за разчупването на хляба, Павел беседваше с тях, понеже щеше да отпътува на сутринта; и продължи словото си до полунощ“
(Деяния 20:7).

Някои автори виждат в този пасаж указание за раннохристиянско съблюдаване на неделята. Но контекстът показва, че Павел не е свикал това събрание специално поради първия ден на седмицата. Той е бил седем дни в Трояда и сигурно това не е било единствената му среща с вярващите. Сега той щеше да отпътува и беше подходящо за последен път да се види с тях и да отпразнува Господна вечеря. Лука, който е автор на Деяния на апостолите, отбелязва, че това се е случило в първия ден на седмицата, не за да загатне някакво съблюдаване на неделята, а в съгласие с цялата серия хронологически бележки за това пътуване. Деяния на апостолите, 20 и 21 глави, са пълни с точни данни за дните, престойте и пътуванията. Следователно, най-естествената интерпретация на този пасаж показва, че Лука споменава за това събрание – първо, защото Павел „щеше да отпътува на сутринта“; второ, поради случката с Евтих (ст. 8-12); и трето, просто като част от продължителната хроника на пътуването. А честването на Господната вечеря няма нищо общо с почивния ден, защото никоя църква не счита, че причастие се дава само в неделя. (Господна вечеря и причастие е едно и също).

Още един текст се цитира понякога в подкрепа на неделната доктрина:

„А колкото за събирането на дарение за светиите, правете и вие, както наредих в галатийските църкви. В първия ден на седмицата всеки от вас да отделя според успеха на работите си и да го има при себе си, за да не се събира, когато дойда“
(1Коринтяни 16:1, 2).

Един обикновен анализ на този пасаж, обаче, показва, че става дума за нещо съвсем различно. Благотворителността, подпомагането на бедните и нещастните, е една от най-съществените черти на християнството. Павел организираше тази дейност в полза на вярващите в Палестина и Йерусалим. Икономическите условия там бяха много тежки и за евреи, и за християни. Те се нуждаеха от помощта на своите братя от други страни. Великият апостол препоръчва на коринтските християни във всеки първи ден на седмицата да преглеждат сметките си и съобразно с печалбите си, да отделят нещо за бедните. Естествено, това не би могло да се прави в свят ден. При това той им предлага да съхраняват тези помощи в домовете си, та когато дойде, да бъдат готови за изпращане в Йерусалим.

Тук му е мястото да поясним смисъла на един пасаж от Павловите послания, който е превратно тълкуван само поради непознаване на старозаветния церемониален закон. Става дума за Колосяни 2:16, 17, с който така много се спекулира:

„И така, никой да не ви осъжда за това, което ядете или което пиете, или за нещо относно някой празник или новомесечие, или събота, които са сянка на онова, което ще дойде, но тялото е Христово“.

Верният смисъл тук се определя от една единствена дума, „сянка“. Старозаветното богослужение, свързано с обредно ядене и пиене, и редица празници, е символично по характера си или както още се нарича, „сянково“ богослужение (Евреи 8:5), защото сочи напред към същността – Христовата жертва. (Този въпрос ще бъде систематично разгледан в отделна глава.) Във въпросния текст Павел говори за „ядене, пиене“, „празник“, „новолуние“ и „събота“, които са сянкови, символични. Веднага трябва да поясним, че, съгласно Левит, 23 гл., евреите в Стария Завет са спазвали седем церемониални (сянкови) „съботи“ през годината. Те са се падали всяка година в различни дни на седмицата, защото са били на точно определени дати, но са се наричали „съботи“, защото са били святи празници, свързани със символичната жертвена система. Те нямат нищо общо със седмия ден от Декалога. Точно за тези (сянкови) „съботи“ говори Павел и подчертава, че в Новия Завет те са вече невалидни заедно с цялата символична жертвена система, тъй като Христовата жертва вече е факт. Символът отпада, щом дойде същността. И в края трябва да поясним един стих, с който се спекулира при преводи и тълкувания, именно – Откровение 1:10:

„В Господния ден бях обзет от Духа и чух зад себе си силен глас като от тръба...“.

Някои български преводи гласят „в неделен ден“, в други преводачът е бил по-съвестен и макар да е превел „в неделен ден“, със звездичка е отбелязал долу в полето: на гръцки Господен ден. И така ап. Йоан, знаменитият автор на книгата „Откровение“, написана от него на остров Патмос към 96-та година сл. Хр., пише на гръцки *kuriake hemera*, което значи „Господния ден“. Кой е този Господен ден? В Изход 20:10 четем: „...събота на Господа, твоя Бог“. Изобщо в Библията многократно се споменава, че съботата е денят на Господа. Ап. Йоан е водел вероятно точна сметка на седмичните дни по време на своето заточение и отбелязва, че в Господния ден е получил специално откровение от Христос.

И така, фразата „Господния ден“ може да се отнася само за седмия ден – съботата. А защо някои преводачи превеждат този израз с „неделен ден“? Защото по-късно в историята, когато съботата бива заместена със неделята,

този израз става фамилиарен при църковните отци за отбелязване на първия ден от седмицата в чест на възкресението на Христос. Но ап. Йоан не е знаел нищо за бъдещата неделя.

Св. Писание е категорично и пределно ясно относно почивния ден; и всякакви опити да се търсят аргументи в полза на неделята, при основно изследване на текстовете, остават безплодни.

Практическо освещаване на съботата

Ако съботата трябва да се спазва като свят ден от християните, възниква един деликатен въпрос. Дали днешната събота е истинският седми ден от сътворението? Дали седмичният цикъл не се е объркал през хилядолетията?

Нека изследваме този въпрос на два етапа – от сътворението до Христос и от Христос до наши дни.

Евангелието ни запознава с духовния живот на Спасителя. Има редица текстове, които показват, че Той е бил верен пазител на съботата. Примерно, в [Лука 4:16](#) четем, че за Него присъствието в молитвения дом и участието в богослужението в събота е било стил на живота:

„И дойде в Назарет, където беше отгледан, и по обичая Си влезе в синагогата в събота и се изправи да чете“.

Щом Христос е съблюдавал съботата, Той, Господарят на съботата, Божият Син, не може да греши. Каквото и да се е случило от сътворението до Христос, можем да бъдем уверени, че Христос, Творецът, е спазвал правилния ден. За всеки логично мислещ християнин това трябва да е безспорен факт.

А от Христос насам дали дните не са разменени и объркани? Малко история ще ни помогне.

В 46 г.пр.Хр. е създаден Юлианският календар, съобразен със слънчевата година – 365 дни, 5 часа, 48 минути и 46 секунди. Той е създаден по нареждане на Юлий Цезар от александрийския астроном Созиген. Но поради неточността на този календар, в 16 век е създаден Григорианският календар (в чест на папа Григорий XIII) за коригиране на грешките. Това, всъщност, е нашият съвременен календар. В него 06.10.1582 г. е бил обявен за 15.10.1582 г. При тази календарна реформа седмичният кръг (последователността на седмичните дни) не е променен. Променена е само датата. Така че можем да бъдем уверени, че седмият ден не е загубен, че можем да освещаваме оригиналната събота. (Последната реформа, наречена „Нов стил“, е въведена в България много по-късно, през 1916 г.)

Не може да бъде и по-различно. Щом Бог изисква от нас това, Той трябва да се е погрижил за запазването на истинския седми ден.

Но кога започва и кога изтича почивният ден?

И тук има някои интересни особености, които трябва да научим. В астрономическите обсерватории точното време се определя по движението на звездите. Още при сътворението Бог е предписал това:

„И Бог каза: да има светила на небесния свод, за да разделят деня от нощта; нека служат за знаци и за показване времената, дните и годините“ (Битие 1:14).

Библейски, слънчевият залез е естественият и определен от Бога знак за началото и края на деня. Съгласно Св. Писание дните се броят от залез до залез:

„...от вечер до вечер да пазите съботата си!“ (Левит 23:32б).

Тук е казано „от вечер до вечер“, което значи от залез до залез. В древността този начин на отчитане на времето (дните) е бил обща практика.

Два примера ще бъдат достатъчни за илюстрация:

„Затова, когато започна да мръква в Йерусалимските порти преди съботата, заповядах да се затворят вратите и заповядах да не се отварят до след съботата; и поставих на портите неколцина от моите слуги, за да не се внася никакъв товар в съботен ден“ (Неемия 13:19).

„И дойдоха в Капернаум. И още в първата събота Исус влезе в синагогата и поучаваше (...) И щом излязоха от синагогата, дойдоха с Яков и Йоан в къщата на Симон и Андрей. А Симоновата тъща лежеше болна от треска. И веднага Му казват за нея. Той се приближи и като я хвана за ръка, я вдигна; и веднага треската я остави, и тя им прислужваше. А като се свечери, когато залезе слънцето, доведоха при Него всички болни и обладани от демони“ (Марк 1:21, 29-32).

Броенето на дните от полунощ е въведено от римляните. Историческите източници, обаче, показват, че до края на XVIII век християните са спазвали неделата от залез слънце до залез слънце. Слънчевият залез е най-естественият ярък и видим знак в природата за отчитане на дните, много по-подходящ от полунощ.

И така, съботата започва от момента на залеза в петък вечерта в съответната географска точка и изтича в събота вечер при залез слънце.

Но някой може да запита: Как се определя залезът в полярните области, където в някои периоди от годината слънцето не залязва или не изгрява? Без да се впускаме в подробности, ще цитираме Роберт Одом, който в хубавата си книга „Господният ден около кръглия свят“ е изяснил прекрасно тези въпроси: „... там живеят много пазители на съботата, мнозина от които са предани християни, които заявяват също, че съвсем не е трудно за тях през

тези периоди да познават часа на залеза на слънцето, за да започнат осветяването на седмия ден. Те дори се учудват при мисълта, че някой може да счита това за невъзможно“.

Сега можем да разгледаме някои епизоди, свързани с живота и дейността на Спасителя, за да видим как практически трябва да се спазва съботният ден. Кои човешки дейности съответстват на светостта на този ден и какво не бива да се върши в събота? Този въпрос Христос поставя открито пред Своите съвременници в една синагога в съботен ден. Там присъства един нещастен човек с атрофирала ръка. Господ Исус желае да облекчи страданието, да излекува болния. Както е отбелязано в предишната глава, модните равински школи на Хилел и Шамай забраняват лекуването в събота, особено на хроничните случаи, освен ако съществува опасност за живота. Съответните текстове са – [Лука 6:6-10](#) и [Матей 12:9-13](#):

„И в друга събота влезе в синагогата и поучаваше; и там имаше един човек, чиято дясна ръка беше изсъхнала. И книжниците и фарисеите Го наблюдаваха дали в събота ще го изцели, за да могат да Го обвинят. Но Той знаеше мислите им и каза на човека с изсъхналата ръка: Стани и се изправи на средата. И той стана и се изправи. Тогава Исус им каза: Питам ви какво е позволено да прави човек в събота – добро ли да прави, или зло, да спаси ли живот, или да погуби? И като ги изгледа всички, каза на човека: Протегни ръката си. И той направи така и ръката му оздравя“ ([Лука 6:6-10](#)).

„И като си тръгна оттам, дойде в синагогата им. Там имаше един човек с изсъхнала ръка. За да обвинят Исус, Го попитаха: Позволено ли е човек да изцелява в събота? А Той им каза: Кой от вас, ако има една овца и тя в съботен ден падне в яма, няма да я улови и извади? А колко по-ценен е човек от овца! Затова е позволено да се прави добро в съботен ден. Тогава каза на човека: Протегни ръката си. И той я протегна, и тя стана здрава като другата“ ([Матей 12:9-13](#)).

С въпроса, поставен в Лука, и с отговора, даден в Матей, Христос изяснява духа на истинското съблюдаване на съботната наредба. Преди всичко, в този ден трябва да се върши добро, да се облекчават болките и страданията, да се занесе Божията утеха на нещастните. Всичко, свързано с неотложните нужди на живота, с поддържането и запазването на живота, е в хармония със светостта на съботата. Но всекидневните занятия, професионалната дейност, текущите работи на деня, трябва да се преустановят в почивния ден.

В поученията Си Исус посочва колко скъпоценен е човек. В [Матей 12:11](#) Той предлага един много подходящ за фарисеите пример. Те не биха допуснали в събота да пострада личният им интерес, респективно да се лишат от

една овца. А не би ли трябвало в този хубав ден Божията милост да спаси един страдащ човек? И Христос заключава, че е „позволено да се прави добро в съботния ден“. Това Негово изявление, откъснато от контекста, може да се изтълкува погрешно, както може да се направи и с всеки откъс, отделен от контекста (контекст означава текстовата среда, т.е. за какво става дума в целия пасаж). Някой може да каже: добро е да пороботя на лозето или да почистя жилището си и т.н. Но Исус говори за специален вид добро. Контекстът показва, че става дума за лекуване на болен човек, за облекчаване на страдания. Такъв вид добро е позволено да се прави в съботен ден.

Изобщо, евангелският разказ свидетелства, че от около 20-те специални случая на изцеление, споменати от него, седем са извършени в съботен ден:

1. Обладаният от демонична сила в синагогата в Капернаум (Марк 1:21-28).
2. Паралитикът в къпалнята Витезда (Йоан 5:1-16).
3. Слепороденият (Йоан 9:1-7).
4. Сакатата жена, болна от 18 години (Лука 13:10-17).
5. Човекът, болен от воднянка (Лука 14:1-6).
6. Човекът с изсъхналата ръка (Матей 12:9-13).
7. Петровата тъща (Марк 1:29-31).

Във връзка с изцелението на паралитика в съботен ден, описано в Йоан, 5 гл., пак възниква спор:

„И затова юдеите гонеха Исус, защото вършеше тези неща в събота. А Исус им отговори: Отец Ми работи досега – и аз работя. Затова юдеите искаха още повече да Го убият, защото не само нарушаваше съботата, но и правеше Бога Свой Отец, и така правеше Себе Си равен на Бога“ (Йоан 5:16-18).

Духовите се възбуждат, защото Христос не споделя тяхното становище. Струва им се, че Той нарушава съботата. Тогава Божият Син изрича знаменитата мисъл: *„Отец Ми работи досега и аз работя!“*. Това означава, че Бог по необходимост и в съботен ден поддържа всичко, което е сътворил – живота и съществуването на всички неща. Всеки миг Той поддържа с енергия света и всичко, което е създал. Той е Великият Вседържител. Иначе всичко би загинало, светът би се разрушил.

Нека посочим накратко някои обичайни дейности, които трябва да се прекратят в събота.

Случаят с манната, описан в Изход, 16 глава, ни учи, че приготвянето на храната и всички домакински работи трябва да се приключат преди настъпването на съботата:

„А той им каза: Това е както каза Господ. Утре е събота, свята почивка на Господа. Опечете, колкото искате да опечете, и сварете, колкото искате да сварите, и сложете настрана, каквото остане за утре“ (Изход 16:23).

А историята, разказана в Неемия 13:15-18, показва, че всяка търговия, покупки и снабдяване с продукти, всичко това е несъвместимо със светостта и предназначението на съботата:

„През онези дни видях неколцина в Юдея, че в събота тъпчеха грозде в лина, внасяха снопи и товареха на осли вино, грозде, смокини и всякакви товари, които докарваха в Йерусалим в съботен ден; и аз заявих против тях, когато така продаваха храна.

Също и тиряните, които живееха в града, донасяха риби и всякакви стоки и продаваха в събота на юдеите и в Йерусалим.

Тогава избличих юдейските благородни, като им казах: Какво е това зло, което правите, като осквернявате съботния ден? Не постъпиха ли така бащите ви, така че нашият Бог докара всичкото това зло на нас и на този град?“.

Продуктите трябва да бъдат закупени и храната за събота приготвена в петък. И мислите, и разговорите в събота трябва да бъдат святи и заети с възвишени духовни теми:

„Ако отдръпнеш крака си в събота, за да не вършиш своята воля в светия Ми ден, и наречеш съботата наслада, свята на Господа, ден за почитане; и Го почиташ, като не следваш в нея своите си пътища, и не търсиш своето си удоволствие, и не говориш своите си думи, тогава ще се наслаждаваш в Господа; и Аз ще те направя да яздиш по високите места на земята и ще те храня с наследството на баща ти Яков; защото устата Господни изговориха това“ (Исая 58:13, 14).

Съботните часове са късче небе на земята, едно предвкушане на почивката и радостта в бъдещия свят.

Как е въведен неделният празник

Досега изследвахме въпроса за почивния ден в библейска светлина. Оказа се, че Библията не споменава друг ден като почивен и свят, освен съботата, седмия ден на сътворението. Може би сме очаквали в Новия Завет да открием промяната, но и тук неизменно се потвърждава съботната наредба. Христос и апостолите са най-висшият авторитет за нас, християните. И евангелското повествование представя Исус като верен пазител на съботата от детството и през целия Му живот. Относно деня за почитане, Исус и евреите не са в разногласие. Спасителят защитава съботата от фанатични човешки тълкувания и подчертава словом и делом истинското ѝ предназначение. В своята есхатологична реч, мислейки за бъдещето на учениците, Той ги увещава:

„И се молете да не се случи бягането през зимата или в съботен ден“ (Матей 24:20).

Контекстът показва, че Христос предрича обсадата и жестокото разрушение на Йерусалим от римляните в 70-та г.сл.Хр. Следователно, Той е имал предвид, че Неговите последователи ще почитат съботата и в 70-та година.

Щом в Новия Завет не намираме никакво указание за евентуална промяна на почивния ден, тогава тя трябва да е станала по-късно.

Тук ще се позовем на някои исторически данни, за да представим характера на този процес и факторите за промяната.

Общо трябва да се каже, че преходът от събота в неделя е постепенен и мъчителен. Противникът на истината е действал хитро и подмолно за изопачаването на Божиите наредби и замърсяването на чистото Христово учение. Преди юдейския бунт, организиран от Бар Кохба през 132 – 135 г.п.Хр., Римската империя признавала юдаизма като легална религия, а християнството като юдейска секта. В резултат от този бунт, обаче, юдеите и юдаизмът били дискредитирани. За да избегнат репресиите, които последвали, християните оттогава нататък всячески се стараели да обясняват, че не са евреи. В следващите три столетия християнските писатели многократно представляли съботата като юдействане. Този факт, заедно с факта, че няма никакви

исторически сведения за християнско почитане на неделята преди юдейския бунт, определят времето 135 – 150 г.пр.Хр. като начало на промяната.

Неделният празник, обаче, не заменя веднага съботната наредба, а я допълва. Няколко века християните съблюдават и двата дни. В началото на третия век, примерно, християнският апологет Тертулиан отбелязва, че Христос не е анулирал съботата. Малко по-късно апокрифната книга, озаглавена „Апостолска конституция“, увещава християните „да пазят съботата и празника на Господния ден“.

Първият закон в полза на неделята е едиктът на Константин, издаден в 321 г.сл.Хр., който имал граждански характер. Римляните били езичници и в чест на главното си божество – слънцето – почитали неделния ден. Това може да се види лесно чрез елементарен етимологичен разбор: В някои германски езици думата „неделя“ означава „ден на слънцето“. Примерно, думите *Sonntag* и *Sunday* (неделя) съответно на немски и на английски, означават буквално „ден на слънцето“.

Указът на Константин гласи, че съдии и граждани, незаети с полска работа, трябва да си почиват в достопочитаемия ден на слънцето – неделята. В него се подчертава, че живеещите на полето могат да работят в неделя, защото денят може да е хубав и подходящ за стопанска дейност.

В 325 г. папа Силвестър излиза с обяснението, че по силата на апостолския авторитет, който той има, обявява неделята за Господен ден.

Първият официален акт на църквата в полза на неделята е Лаодикийският събор, свикан в 364 г. Канон 29-ти разпорежда: „Християните не трябва да юдействат и да бъдат незаети в събота, но трябва да работят в този ден; а Господния ден те трябва специално да почитат; и като християни, ако е възможно, да не работят в този ден. Ако, обаче, бъдат намерени, че юдействат, те ще бъдат отлъчени от Христос“.

Позволявам си тук кратък коментар. Фактът, че късно в 4-ти век официалната църква е била принудена да налага духовни санкции – анатемосване, показва, че и в 4-ти век е имало верни християни, които са съблюдавали Божията събота.

А в 538 г. Орлеанският събор задължава и селяните да не работят в неделя на полето. Най-интересното обаче е, че самата Католическа църква официално признава, че е извършила промяната. И не само това – тя счита този акт като белег на църковната си мощ.

Примерно, в катехизиса на Трентския събор от 16-ти век, публикуван под покровителството на папа Пий V, четем: „Но църквата на Бога в своята мъдрост е наредила почитането на съботния ден да бъде прехвърлено в Господния ден“.

Известен е прочутият диспут между д-р Ек, католически богослов, и Мартин Лутер. Когато реформаторът заявява, че стои здраво на библейска ос-

нова и че не би желал да приеме нищо, което противоречи на Библията, д-р Ек го засреща с необоримия аргумент, че в Библията няма никакво указание в полза на неделята, но че Римокатолическата църква чрез своя авторитет е прехвърлила почивния ден в неделя. И тук д-р Ек е прав! Но има ли право смъртният човек да променя Божиите постановления? Ето отговора на Свещеното Писание:

„Да не прибавите нищо към наредбите, които ви заповядвам, нито да отнемете от тях, за да пазите заповедите на Господа, вашия Бог, които ви заповядвам“ (Второзаконие 4:2).

И така, нашият извод от историческия обзор е, че главният фактор за налагането на нов почивен ден, именно неделята, е Римокатолическата църква чрез нейните действия против Божия закон.

Изобщо, знаменитите библейски пророчества, респективно в книгата „Даниил“ и „Откровение“, предвиждат световно израждане на християнската църква след смъртта на апостолите, вероотстъпление от чистите евангелски учения, което достига своя апогей при папизма. Парадоксално, нали, но това са библейските факти. Пророчеството на Даниил, в 7 глава, е забележително в това отношение. Това е едно грандиозно символично пророчество. Някои от библейските пророчества са дадени в буквални образи, но повечето, и най-важните, са изложени в символи. В това разглеждане ще посочим основните правила за тълкуване на символичните пророчества. Трябва да оставим Библията сама да ни обяснява символите си. Нямаме право произволно, по собствено усмотрение, да ги тълкуваме. Това е основният принцип.

Примерно, в Даниил, 7 глава, се говори за четири звяра:

„Даниил каза: Видях в нощното си видение и ето, четирите небесни ветрища избухнаха върху голямото море. И четири големи звяра излязоха от морето, различни един от друг“ (Даниил 7:2, 3).

Какво представляват тези зверове? Ето и тълкуванието на символа „звяр“:

„Той каза така: Четвъртият звяр ще бъде четвъртото царство на света...“ (Даниил 7:23).

Някаква земна сила, империя, царство, организация.

А какво означава символът „море“. В този случай тълкуванието намираме в Откровение 17:15:

„Каза ми още: водите, които си видял, където седи блудницата, са народи и множества, племена и езици...“

Символът „море“ в Библията означава „народи“.

И така, при тези два случая получихме обяснението на символите от самото Божие Слово. Даниил, 7 гл., е паралелна на Даниил, 2 гл., и разглежда

най-напред четирите световни империи – Вавилон, Мидоперсия, Гърция и Рим, представени като зверове, и разделянето на Римската империя на около десет независими европейски държави, представени като десет рога.

След това обаче идва най-същественото – появяването на „малкия рог“. Понятието „рог“ в Библията означава „сила, царство“. В Даниил 7:24 се казва, че този „малък единадесети рог“ е от по-друг характер в сравнение с десетте:

„А за десетте рога – те са десет царе, които ще се издигнат от това царство; и след тях ще се издигне друг, който ще се различава от първите и ще покори трима царе“.

Следователно, на базата на Римската империя, след разделянето ѝ, трябва да потърсим в историята някаква могъща власт, различна от десетте.

А. С. Флик пише в книгата „Издигането на средновековната църква“ (1900 г.): „От развалините на политическия Рим се издигна в гигантска форма великата морална империя на Римската църква“.

Карл Конрад Екхардт в „Папството и светските дела“ (1937 г.) казва: „Под Римската империя папите нямаха светска сила. Но когато Римската империя се разпадна и нейното място бе заето от определено число сурови варварски царства, Римокатолическата църква стана независима от държавите не само в религиозните работи, но доминираше и в светските дела...“.

Джон Уиклиф, предреформаторски оксфордски професор, починал в 1384 г., изтъква, че „малкият рог“ е католицизмът. По-късно протестантите единодушно идентифицират този символ с папството.

Знаменитият физик и математик Исак Нютон в богословските си трудове доказва, че „малкият рог“ е Римокатолическата църква.

Ето го и този чуден стих, който така кратко и лаконично предрича същността на цялата богопротивна дейност на папството през вековете:

„Той ще говори думи против Всевишния, ще изтощава светиите на Всевишния и ще замисли да промени времена и закони; и те ще бъдат предадени в ръката Му до време, времена и половина време“
(Даниил 7:25).

Става дума за „малкия рог“. Дадени са четири момента:

1. *„Ще говори думи против Всевишния.“*

Това са арогантните претенции на папството в множество светотатствени твърдения, както в литературата, така и в надписите на папските корони. Ето един цитат от обширна енциклопедична книга от католически духовник през 18-ти век: „Папата е с такова високо достойнство и така въздигнат, че не е само човек, но е като Бог и заместник на Бога...“.

С пророчески поглед апостол Павел вижда възхода на папството:

„А колкото за пришествието на нашия Господ Исус Христос и нашето събиране при Него, молим ви, братя, да не се разклаща лесно вашият здрав разсъдък (...) защото това няма да бъде, докато първо не дойде отстъплението и не се яви човекът на зреха, синът на погибелта, който така се противи и се превъзнася над всеки, който се нарича Бог, или на когото се отдава поклонение, така че той седи както Бог в Божия храм и представя себе си за Бог“ (2Солунци 2:1-4).

Твърдението, че църквата може да прощава грехове и срамната търговия с индулгенциите (папски документи), е също богохулство, защото, съгласно Евангелието, само Бог може да прощава грехове (Марк 2:6, 7). Догмата за непогрешимостта на папата, когато говори „екс катедра“ (т.е. провъзгласява положения, засягащи основите на вероучението), утвърдена от Ватиканския събор през 1870 г., е също „думи против Всевишния“, защото, съгласно Божието Слово, няма непогрешими хора.

2. „Ще изтощава светиите на Всевишния.“

Пророчеството предвижда продължително преследване на верните християни, които не възприемат заблудите на църквата. През XIII век бе основана Инквизицията, известна с жестоките изтезания на еретиците. През цялото средновековие са умъртвени от Римокатолическата църква над 50 милиона верни Божии чада.

3. „Ще замисли да промени времена и закони.“

Това е пророчество за посегателството на Рим спрямо Декалога. Както вече знаем, Божият морален закон е формулиран в Изход 20:1-17. В една от предните глави ние го проучихме подробно. Но папството се е опитало да промени Божия Закон. В католическия катехизис (кратко изложение на основните учения на църквата) 10-те заповеди са изопачени.

В „Християнска наука“ за българите от католическо вероизповедание (издадена през 1946 г.), на стр. 5, са дадени 10-те Божии заповеди в следната форма:

1. „Аз Съм Господ, Бог твой, да нямаш друг бог освен Мен.“
2. „Да не вземаш Божието име напразно.“
3. „Помни да освещаваш празниците.“
4. „Почитай баща си и майка си.“
5. „Не убивай.“
6. „Не прелюбодействай.“
7. „Не кради.“
8. „Не лъжесвидетелствай.“
9. „Не пожелавай жената на ближния си.“
10. „Не пожелавай имота на ближния си.“

Както виждате, втората заповед, която говори против идолопоклонството, и четвъртата, засягаща съботната институция, са изхвърлени, а 10-та е разделена на две.

И така, пророчеството в Даниил 7:25 предсказва, че отменянето на съботния ден ще бъде дело на папството. Рим въвежда редица небиблейски доктрини и традиции, като култа на Мария, почитането на светии, поклонението пред образи, учението за чистилице, молитви за мъртвите, безбрачието на свещениците и др.

4. *„Те ще бъдат предадени в ръката му до време, времена и половин време.“*

Едно от най-интересните и фундаментални библиейски пророчества е периодът на папското господство. Впрочем нека дешифрираме свещените числа.

Арамейската дума *иддан*, използвана от пророк Даниил тук, означава време или година. Множественото „времена“, както е дадено в оригиналния текст, означава, според изследователите, „две години“ (двоица). Или общо „време и времена и половин време“ е три години и половина. Но това са пророчески, символични години, тъй като Даниил, 7 гл., е символично пророчество. Една пророческа символична година според Откровение, 11 и 12 глави, е равна на 360 дни. Този извод се налага поради факта, че пророчествата в Откровение, 11 и 12 гл., описват периода на световната папска власт по три начина: 42 месеца, 1 260 дни и време времена и половин време. И ако това е един и същ период, тогава един пророчески месец трябва да се равнява на 30 пророчески дни (1 260 делено на 42), а една пророческа година – на 360 пророчески дни.

А три и половина пророчески години по 360 дни са 1 260 пророчески дни.

Сега да се запознаем с един изключително важен принцип за тълкуване на пророчествата, боравещи с време, именно принципа ден – година. Съгласно насоките, дадени в Числа 14:34 и Йезекиил 4:6, един пророчески символичен ден представя една действителна историческа година. Ето тези два текста:

„Според числото на дните, през които съгледахте земята, четиридесет дни, всеки ден за една година, четиридесет години ще теглите поради беззаконията си...“ (Числа 14:34).

„... и носи беззаконието на Юдовия дом четиридесет дни; по един ден ти определих за всяка година“ (Йезекиил 4:6).

Това е библиейският символ за времето. Следователно 1 260 пророчески, символични дни представляват в историята 1 260 действителни години – периода на папското господство. Кога започва и кога завършва този период? Император Юстиниан систематизира съществуващите закони на империята, включвайки нови едикти и създава „Юстиниановия кодекс“. Към този кодекс той включва две официални писма с юридическа сила на царски укази, в които

обявява римския епископ за „глава на всички святи църкви“ и „глава на всички святи свещеници на Бога“ (Юстиниановият кодекс).

Това става в 533 г., но очевидно влиза в действителна сила в 538 г., след ликвидиране на арианските съперници на папата. За възшествието на папизма до политическа мощ, главна пречка са трите племена – вестготи, вандали и остготи, възприели арианството, най-страшният съперник на католицизма. До 538 година те са окончателно разбити и затова споменатата година се счита като начало на папската хегемония. Като прибавим 1 260 години (толкова трябва да трае според пророчеството властта на папския Рим), стигаме до 1798 година. През тази година бляскавите победи на Наполеоновите армии оставят папата на произвола на френското революционно правителство, което му съобщава, че католическата религия ще бъде винаги непримирим враг на републиката. Генерал Бертие с френската армия влиза в Рим, оповестява края на политическата власт на папата, пленява го и го завежда на заточение във Франция, където той умира. С това настъпва краят на папското могъщество. Пророчеството се изпълнява с математическа точност. Пророк Даниил е предсказал това около 600 г.п.Хр. Наистина удивително!

Да обобщим:

В началото поставихме темата на тази глава, а именно: как е станала промяната на почивния ден и кой е извършил това. Историческият анализ и големите библейски пророчества единодушно сочат Римокатолическата църква като главен фактор за отменянето на съботата и за въвеждането на неделния празник.

Тогава всеки християнин трябва да реши за себе си дали да възприеме една човешка наредба или ялната Божия заповед.

Божият печат и белегът на звяра

Тези два израза са взети направо от Библията и понеже са тясно свързани с въпроса за почивния ден, в тази глава ще си изясним техния смисъл и съдържание. Те са изключително важни за нас, защото ще играят основна роля в последните събития на света. Нека разгледаме най-напред първия израз.

Какво представлява **БОЖИЯТ ПЕЧАТ**?

В Библията „печат“ и „белег“ се употребяват в еднакъв смисъл. Прототипа на Божия печат, свързан с някакво запечатване или поставяне на белег, намираме в Йезекиил 9:1-6:

„Тогавата той извика в ушите ми с висок глас и каза: Нека се приблизят онези, на които е заръчано за града, всеки с изстребителното си оръжие в ръка. И ето, шестима мъже идеха по пътя от горната порта, която гледа към север, всеки с разрушително оръжие в ръка и сред тях един човек, облечен в ленено, с писарска мастилница на кръста му (...) и Той извика към облечения в ленено мъж, който имаше на кръста си писарска мастилница. Господ му каза: Мине през града, през Йерусалим и сложи белег върху челата на мъжете, които въздишат и плачат поради всичките мерзости, които стават сред него. А на другите каза, при което аз слушах: Минете след него през града и поразете, о които ви да не пощади, нито да покажете милост (...) но не се приближавайте към никого от онези, върху които е белегът; и започнете от светилището Ми. И така, те започнаха от старейшините, които бяха пред дома“.

Тук е докладвано едно видение на пророк Йезекиил, което започва от осмата глава и представя отвратителното идолопоклонство, извършвано в Божия храм в Йерусалим, и наказанието, което ще последва поради това. Въпреки всички проповеди и предупреждения на пророци и учители, еврейският народ е потънал дълбоко в грехове и престъпления, и Бог е решил да допусне тежко изпитание. Наближава вавилонското нашествие и армиите на Навуходоносор II (605 – 562) ще опустошат Палестина. Но преди наказанието Бог желае да отдели и запази непокарените като Негова неприкосновена собственост.

Преди поголовното изтребление, представено във видението фигуративно чрез шестимата вѝоръжени мъже, трябва да се извърши една специална дейност за запечатване или отбелязване на Божиите верни чада. Целта на този белег е те да останат невредими при близкото унищожение на Йерусалим. В символичната картина това запечатване се извършва от единия от шестимата мъже, който е облечен по-особено и носи маслилница, прикрепена на кръста му.

Това пророчество се изпълнява буквално няколко години след видението, при нашествието на Навуходоносор II. Но докато всичко това засяга съдбата на един само народ – юдеите, в Библията се говори за едно велико всесветско дело на запечатване на истинските християни преди катастрофалния край на света при Второто пришествие.

Сега нашият текст е Откровение 7:1-4:

„След това видях четири ангела, стоящи на четирите ъгъла на земята и държачи четирите земни ветрове, за да не духа никакъв вятър по земята, нито по морето, нито по някое дърво.

И видях друг ангел да се издига от изток, у когото беше печата на живия Бог; и той извика с висок глас към четирите ангела, на които беше дадено да повредят земята и морето, и каза: не повреждайте земята, нито морето, нито дърветата, преди да ударим печат върху челата на слугите на нашия Бог. И чух числото на подпечатаните – 144 000 подпечатани от всички племена на израилтяните“.

Тук е представено едно аналогично дело на запечатване: и при двата случая знакът се поставя на челата, отбелязват се слугите на Бога и това става преди всеобщото унищожение, с цел да бъдат запазени верните.

Разбира се, този знак е символичен – не буквален. Но да поясним накратко този пасаж от Откровението. Четирите ангела представляват божествените фактори, които задържат разрушителните сили на злото, преди да се извърши това специално дело.

„Четирите ъгъла на земята“ означава географски целия глобус, а „ветровете“ символизируют войни и конфликти (Йеремия 25:32). В светлината на великата борба между Христос и Сатана тези разрушителни сили представляват усилията на дявола да сее навсякъде разруха и унищожение. Когато Божието дело приключи, Бог ще каже на ангелите: „Не се борете повече против Сатана и против усилията му да руши. Оставете го да излее злобата си върху чадата на непокорството, защото чашата на нечестието им е пълна...“ (*Ривю енд Хералд*, 1901). „Тогава свирепите ветрове на човешките страсти, всички елементи на борба, ще бъдат пуснати. Целият свят ще бъде въвлечен в гибел, по-страшна от онази, която дойде над древния Йерусалим...“ (Уайт, Е. Великата борба).

Живеем – сега точно – в това време на обуздаване на злите ветрове, все още имаме относителен мир и Божия благодат за духовна подготовка. Сега е онова съдбоносно и тържествено време за запечатване на истинските християни. Но съгласно пророчествата и събитията, то скоро ще приключи. Затова трябва да го използваме най-рационално за себе си и за съновеците си.

Да продължим с тълкуването. Йоан вижда друг ангел да се появява от изток, който носи със себе си Божия печат. От изток – в оригинала буквално „от изгрева на слънцето“. В древни времена изток е била главната географска посока. Посоките са се определяли от позицията на човек, обърнат с лице към изток. В Библията изток е Божията посока (Йезекиил 43:2, 1). Знамението на Човешкия Син ще се появи също от изток (Уайт, Е. Великата борба).

Думата „ангел“ означава „вестител“. Тази вест – последната вест за спасение, носи печата на живия Бог. Но както слънцето постепенно изгрява, докато стигне силата и славата на зенита, така и делото на този ангел, на тази вест, расте и в края ще озари цялата земя (Откровение 18:1).

Сега можем да си изясним същността на Божия печат и на запечатването.

В древността в Близкия изток печатът се е употребявал за удостоверяване на законността и автентичността на един документ, като белег на собственост върху даден предмет или за запазване на кутии и гробници от ограбване.

В края на Откровение, 6 глава, е зададен съдбоносният въпрос: „Кой ще устои?“. Става дума за страхотните събития преди Второто пришествие. Откровение, 7 глава, отговаря: „Запечатаните с Божия печат!“.

Така че запечатването приготвя Божия народ да устои в последната криза невредим, като Божия неприкосновена собственост. Що е Божи печат?

Откровение 7:3, 4 ни казва, че Божият печат е поставен на челата на 144 000. Въпросът за 144 000 излиза вън от рамките на това изложение, но само накратко можем да кажем, че това число е символично и представя всички спасени от последната генерация християни, които ще преживеят най-тежките кризи на последното време и живи ще посрещнат Спасителя.

Да сравним сега Откровение 7:4 (цитиран вече по-горе) с Откровение 14:1:

„И видях, и ето, Агнецът стоеше на хълма Сион и с Него 144 000, които носеха Неговото име и името на Неговия Отец, написано на челата им“.

В първия текст се казва, че Божият печат е върху челата на 144 000, а във втория – че 144 000 носят Божието име на челата си. Логично е да допуснем тогава, че Божият печат трябва да има нещо общо с Божието име. Очевидно тези изрази са фигуративни. А какво съдържа Божието име?:

„И Господ слезе в облака (...) и прогласи Господното име (...) Господ, Господ, Бог жалостив и милосърден, дълготърпелив, Който изобилва с милост и вярност, Който показва милост към хиляди

поколения, прощава беззаконие, престъпление и грях, но не оневинява виновния...“ (Изход 34:5-7).

Тук Бог оповестява Своето име и ние констатираме, че то е синоним на Неговия характер с основни качества милост, вяроност и правда. Тогава нашият извод е, че да бъде запечатан един човек с Божия печат, означава Божият характер да се отразява в живота му. Следователно запечатването означава освещение и това е вътрешната, същинската страна на Божия печат. Ап. Павел изяснява, че това става със съдействието на Светия Дух:

„И не оскърбявайте Светия Божи Дух, в Когото сте запечатани за деня на изкуплението“ (Ефесяни 4:30).

Но Божият печат има и външна, видима страна; естествено това е нещо, което прави външно впечатление. В Иезекиил 20:12, 20 Бог заявява, че съботата е белег на освещение и духовна връзка с Него:

„Дадох им и съботите Си да бъдат знак между Мен и тях, за да познаят, че Аз, Господ, ги освещавам. Освещавайте още и съботите Ми и нека бъдат знак между Мен и вас, за да познаете, че Аз, Господ, съм ваш Бог“.

И действително в четвъртата заповед на Декалога откриваме трите елемента на един печат: името, титлата и територията на Неговата юрисдикция:

„Защото в шест дни Господ направи небето и Земята, морето и всичко, което е в тях, а на седмия ден Си почива; затова Господ благослови съботния ден и го освети“ (Изход 20:11).

Неговото име е „Господ“, титлата Му – „направи“, т.е. Творец, и от този факт произтича властта Му и територията – „небето и земята“.

Четвъртата заповед разкрива Божията самоличност и Го идентифицира като Създател. В съботната институция намираме печата на Неговият авторитет.

След всичко това борбата на Сатана против Божия закон и особено против съботната наредба е добре обяснима. Приемем ли съботната наредба, приемаме Твореца на Вселената. Забравим ли съботата, идва веднага еволюционната философия, която отрича творческия акт, отрича Създателя. Тогава светът се е самосъздал и вечно се развива. По този начин еволюционната хипотеза довежда до отричане на Библията, на спасителния план и в края до открито безбожие. Но до ден днешен тя остава недоказана и недоказуема научно (този въпрос ще бъде разгледан обстойно в отделна глава).

И така, Божият печат има два аспекта: Христоподобен характер, гравирани в живота на вяравания, и съботната институция. За всеки човек, запечатването, като духовен процес, започва от момента на обръщането към вярата и трае до смъртта или до края на благодатното време. Когато дойде, Христос ще намери един верен народ, отразяващ Неговия чудесен характер:

*„Тук е нужно търпението на светиите, на тези, които пазят Божиите заповеди и вярата в Исус“
(Откровение 14:12).*

Преминаваме към втория израз:

БЕЛЕГЪТ НА ЗВЯРА

Какво представлява той? Откриваме го в Откровение, последната книга на Библията. Откровение, 13 глава е грандиозно пророчество и макар текстът му да е кратък, той е достоен за систематично изследване. Разбира се в рамките на тази книга не можем да направим това.

Кое е основното тук? Описани са два звяра. Дадена е богата информация от качества, които ни помагат да определим тяхната самоличност. Подробното проучване показва, че първият звяр, представен в ст. 1-10, е Римокатолическата църква, папството. Започвайки от ст. 11, се говори за втория звяр – Откровение 13:11-17:

„И видях друг звяр, който излизаше от земята; и имаше два рога като агнешки, а говореше като змей. Той упражняваше цялата власт на първия звяр в неговото присъствие и принуди земята и живеещите на нея да се поклонят на първия звяр, чиято смъртоносна рана беше оздравяла. И вършеше големи знамения, дори предизвика и огън да слиза от небето на земята пред човеците. И мамеше живеещите на земята чрез знаменията, които му беше позволено да извърши пред звяра, като казваше на живеещите на земята да направят образ на звяра, който беше ранен от мечата и оздравя. И му бе позволено да вложи дихание в образа на звяра, така че образът на звяра да проговори; също и да направи да бъдат избити онези, които не се покланят на образа на звяра. И принуждаваше всички, малки и големи, богати и сиромаси, свободни и роби, да им бъде сложен белег на десницата или на челата им, за да не може никой да купува или да продава, освен онзи, който носи за белег името на звяра...“.

Коя политическа или религиозна власт визира този символ? Някои разсъждения върху особеностите на този звяр ще ни помогнат да го идентифицираме с протестантска Америка, Съединените щати.

Стих 10 говори за края, за пленяването и убиването на първия звяр. А знаем, че папството бе сломено от Френската революция в 1798 г. И веднага след това се появява вторият звяр. Действително, по това време се образува младата американска държава.

Докато за първия звяр се казва, че възлиза „от морето“, за втория – че възлиза от „земята“. „Морето“, както видяхме, е символ на народи и племена,

гъсто населени области. Тогава „земята“, като антипод на „морето“, трябва да означава рядко населен район. Действително, папството се разви в Европа, а Америка се основа в новия безлюден континент.

Вторият звяр има два агнешки рога, символ на младост и кротост. Двете основни характеристики на младата американска държава бяха протестантското вероизповедание, отличаващо се с голяма толерантност и зачитане свободата на съвестта, и републиканска форма на управление, по-демократична от монархията. Но нещо странно и парадоксално е добавено в описанието: „... а говореше като змей“.

Пророчеството предвижда, че характерът на тази власт скоро ще се изроди в нетолерантност и неверотърпимост, тя ще стане преследваща сила. Стих 12 предсказва, че САЩ със своя авторитет ще съдейства за възстановяване на престижа на папството. През 1984 г. бяха създадени дипломатически отношения между САЩ и Ватикана. Това е началото на едно бъдещо развитие. Смъртоносна рана е нанесена на папството през 1798 г., но пророчеството предвижда възстановяване на авторитета и силата му. В последните години сме свидетели и очевидци на изпълнението на това забележително пророчество.

Без да навлизаме в подробности, можем да кажем, че то предвижда създаването на една коалиция, едно религиозно обединение на спиритуализъм, възродено папство и отпаднал протестантизъм, което ще наложи „белега на звяра“.

Значи, успоредно с великото дело на запечатването на Божиите верни чада, ще се извърши и насилствено налагане на белега на звяра.

КОЙ Е ТОЗИ „БЕЛЕГ НА ЗВЯРА“?

Нещо характерно за Римокатолическата църква, някаква институция, аналогична на Божия печат, някаква фалшива събота. Всичко това ни подсказва, че белегът на звяра, трябва да е неделният празник, узаконен от папството.

Ако искаме да бъдем последователни, трябва да кажем, че това е външната, видимата страна на звяровия белег. А вътрешната, същинската страна е формален, лицемерен религиозен живот, без осветление на характера, без Божията правда и закон, без Божията милост и вярност.

Ще бъде издаден закон за неделния ден. Фалшивата религия ще бъде наложена чрез държавно законодателство, а това ще означава пълно потъпкване на правата на съвестта, защото държавният закон предвижда санкции при нарушаването му. Стихове 15 и 17 показват, че тогава Божият народ, който би желал да остане верен на Декалога, ще бъде преследван, ще бъде икономически затруднен. И в онова време целият свят ще бъде поставен пред съдбоносна дилема: С Божия Закон или с фалшивата религия. Онези, които възприемат заблудите на една човешка религия, за да си спестят трудности и

да запазят земните си интереси за кратко време, ще понесат Божието неодобрение завинаги, както е посочено в Откровение 14:9, 10:

„...Ако някой се поклони на звяра и на неговия образ и приеме белег на челото си или на ръката си, той ще пие от виното на Божия гняв, което е приготвено чисто в чашата на гнева Му; и ще бъде мъчен с огън и жупел пред святите ангели и Агнеца“.

А онези, които желаят да останат верни на съвестта си, ще понесат трудности и страдания, но ще бъдат под Божията специална грижа и протекция. За това кризисно време имаме скъпоценното обещание в Исая 33:16:

„Той ще обитава на високо, крепостите на скалите ще бъдат място на защитата му, хлябът му ще му бъде даден, водата му няма да липсва“.

По особени, неведоми пътища Бог ще снабдява нуждите на Своя верен народ до пълното му избавление при славното Пришествие на Христос.

Състоянието на мъртвите

През всички времена хората са се стремили да направят поносима мисълта за смъртта, като са я омаловажавали или като са отричали нейната реалност. Чрез религия, философия и медицина, усилията са били насочвани към тази цел. Проблемът за природата и съдбата на човека може да бъде решен по много начини, но няма никакви доказателства и гаранции за верността на подобни решения.

Декарт (1596 – 1650) смятал, че отговорът на този въпрос не зависи даже и от философията. „Последната дума – казва той – зависи от религиозната вяра, от откровението, а не от разума!“

Защо съществува смъртта? Често се предлага едно тривиално обяснение: Смъртта е естествен природен закон; всичко, което се е родило, трябва да умре. Така изглеждат нещата в нашия свят, но истината може да ни каже само Авторът на живота. Ние не познаваме добре и същността на живота, а животът и смъртта са антиподи. Ако смъртта би била естествен завършек на живота, естествен природен процес, трудно бихме обяснили отвращението и ужаса от смъртта, нежеланието ни да умрем. Нямаме никаква априорна представа за смъртта. Монтен (1533 – 1592) е прав, като казва, че за нас смъртта е само някаква идея, защото никой от нас не я е преживял.

Затова истината за смъртта и състоянието на мъртвите можем да научим само по ирационален път, т.е. по пътя на Божието откровение.

Обръщайки се отново към Библията, като единствен критерий, ние ще потърсим отговор на този съдбоносен за всеки човек въпрос. Всички знаем, че ще умрем, смъртта отнема нашите близки, затова трябва да знаем що е смъртта.

Относно причината за смъртта на всеки човек, Свещеното Писание декларира недвусмислено:

„Затова, както чрез един човек грехът влезе в света и чрез греха – смъртта; и по този начин смъртта мина във всички човеци, защото всички съгрешиха...“ (Римляни 5:12).

„Защото заплатата на греха е смърт, а Божият дар е вечен живот в Христос Исус...“ (Римляни 6:23).

Смъртта е последица от нашия отказ да живеем съобразно с плана на Твореца. Грехът е, който ни състарява, изражда и убива. В Своята любов

Бог е създал човека, обещавайки му вечно съществуване, ако съблюдава заповедите Му. Смъртта не е по Божията воля, тя е по вина на човека. За да схванем по-добре библейската доктрина по този кардинален въпрос, ще започнем с живота.

Как е създаден човекът? Как е засъществувал той?

Тук нашият основен текст е Битие 2:7:

„И Господ Бог създаде човека от пръст от земята, и вдъхна в ноздрите му жизнено дихание, и човекът стана жива душа“.

Свещеното Писание ни учи, че човекът е създаден от два компонента (съставки): земна пръст и жизнено дихание. Бог е създал тялото от земна материя и като Източник на живота е вдъхнал живот в мъртвата материя, оживотворил е безжизненото тяло. Няма нищо странно и наивно в това основно твърдение на Писанието, защото и съвременната биология счита, че животът трябва да е произлязъл от елементите на неорганичната материя. Но разликата между двете концепции е тази, че докато еволюционната философия счита, че неорганичното вещество се е превърнало в органично от само себе си, без намесата на външен, разумен фактор, то библейското учение ни казва, че това е направил един велик Творец. Струва ми се, че за първото се изисква повече вяра, отколкото за второто, защото и двете са недоказуеми по строго научен път. Да, по отношение на произхода на живота еволюционистите трябва да бъдат по-вярващи от християните!

А това, че сме пръстни създания е съвсем очевидно, защото изграждаме организма си изключително от храната, която идва от земната почва.

Но да се върнем към нашия основен текст. Той ни казва, че от комбинацията на земна материя и жизнено дихание се е получила „жива душа“. Под „жива душа“, очевидно, Библията разбира „живо същество“, т.е. цялостната завършена човешка личност, живия човек. И в обикновения език такова разбиране на думата „душа“ е получило гражданственост. Ние казваме: „Бяхме 20 души или 50 души“ и т.н.; и с това искаме да кажем, че са присъствали 20 или 50 живи човека, толкова човешки същества.

Забележете конструкцията на този стих. Човекът не е *получил* душа, а е *станал* душа. Душата не е някаква нематериална субстанция, отделно от човека и затворена в тялото, а цялостната личност на човека.

Много важно е да се разбере тук, че животът е изгрял едва при сливането на тези два елемента – тялото и жизненото дихание. Без тяло няма живот, без жизнено дихание също няма живот. Особеностите на живота се проявяват само при съединяването на двете съставки. Изобщо, библейското учение за природата на човека, е телесността. Съгласно Божието Слово няма човешко съществуване, човешка действителност, които да не са телесни. А що се отнася за жизненото дихание, с което Бог е оживотворил мъртвата материя, трябва да кажем, че това е енергията на живота, произтичаща от

Бога. В Свещеното Писание „жизненото дихание“ или „духът“, както често се среща, е именно този божествен, оживотворяващ принцип.

Сега трябва да разгледаме един изключително важен въпрос, една вековна заблуда. Смъртен ли е човекът, или е безсмъртен? Безсмъртна ли е човешката душа?

Поставяме този въпрос, защото съществува такъв възглед: тялото умира, но душата не може да умре, тя е безсмъртна. От анализа на Битие 2:7 видяхме, че душата не е нещо отделно от тялото, а самото човешко същество, и идеята за безсмъртната душа е изобщо немислима. Нека изясним обстойно този въпрос.

Думата „безсмъртие“ не се среща нито един път в Стария Завет. В своя философски речник Волтер, изненадан, констатира, че „в законите на Божия народ не е казано нито дума за безсмъртието на душата!“. Действително безсмъртието на душата е толкова чуждо за еврейското мислене, че не се среща нито веднъж в Стария Завет.

В Новия Завет само апостол Павел си служи с термина „атханазия“ (гр.), което значи „безсмъртие“ и го прилага единствено за Бога:

„...Господ на господарите, Който Сам притежава безсмъртие, обитавайки в непрстъпна светлина...“ (1Тимотей 6:15, 16).

Само Бог е безсмъртен. Безсмъртието е вътрешно присъщо (иманентно) качество само на Божеството. Никое сътворено същество не притежава безсмъртие като вътрешно присъщо качество (атрибут). Човекът е създаден условно безсмъртен, при условие на послушание. Бог категорично заявява в Едем:

„Господ Бог заповяда на човека: От всяко дърво в градината свободно да ядеш, но от дървото за познаване доброто и злото да не ядеш от него; защото в деня, когато ядеш от него, непременно ще умреш“ (Битие 2:16, 17).

Бог не казва, че тялото ще умре, но душата няма да умре, а говори за пълно и абсолютно прекратяване на съществуването. И така, Библията постановява, че по природа човекът е смъртен и категорично отрича идеята за безсмъртие на душата:

„Ето, всички души са Мои, както душата на бащата, така и душата на сина е Моя; душата, която е съгрешила, тя ще умре“ (Йезекиил 18:4).

Исторически, това учение е възприето и въведено в християнството чрез ранните християнски отци Ориген и Климент Александрийски от древногръцкия философ Платон (427-347 пр.Хр.), който учел, че съществуват два свята: свят на идеите и вторичен, материален свят. Той считал, че когато се ражда човек, една душа от света на идеите се вселява в тялото му. Колкото и парадоксално да ни изглежда, цялото съвременно официално християнство (с малки изключения) има платоническа насоченост.

Да разгледаме сега два примера, в които можем да наблюдаваме Божията творческа сила в действие:

„Господната ръка беше върху мен и ме изведе чрез Господния Дух, и ме постави сред поле, което беше пълно с кости (...) Той ми каза: Сине човешки, могат ли да оживеят тези кости? Аз отговорих: Господи Йеова, Ти знаеш. Пак ми каза: Пророкувай над тези кости (...) И така, пророкувах, както ми беше заповядано (...) и ето трус и костите се събираха кост с костта си. А като погледнах, видях, че жили и плът израснаха по тях и кожа ги покри отгоре; дух обаче нямаше в тях. Тогава ми каза: Пророкувай за духа (...) И така пророкувах, както ми заповяда, и духът влезе в тях, и те оживяха; и се изправиха на краката си – една твърде голяма войска“ (Йезекиил 37:1-10).

Макар, че смисълът на това видение е фигуративен и представлява пророчество за възстановяване на поробения израилев народ, все пак се виждат методите на Божиата дейност. Най-напред от сухите кости Бог създава телата, а след това вдъхва живот в тях. И тук се прави ясно разграничение на тяло и дух (жизнено дишане).

Докато това е символично видение, то в Матей 27:50-53 е докладвано едно действително величествено възкресение:

„А Исус, като извика пак със силен глас, издъхна. И ето, завесата на храма се раздра на две отгоре надолу, земята се разтреса, скалите се разпукаха, гробовете се разтвориха и много тела на починали светии възстанаха, които, като излязоха от гробовете след Неговото възкресение, влязоха в светия град и се явиха на мнозина“.

Исус издъхва на кръста в петък следобед. В този момент се отварят гробове на починали праведници, но в ст. 53 се изтъква, че те са излезли от гробовете, т.е. били върнати в живот едва в неделя сутринта, въз основа на Христовото възкресение. Тогава единственият логичен извод е че, съгласно ст. 52, в интервала от петък следобед до неделя сутринта Божиата творческа сила е създала телата, пръстта била оформена в плът, но тези безжизнени тела били оживотворени едва в неделя сутринта.

Сега вече сме подготвени за най-важния въпрос: Какво става с човека при смъртта?

В КАКВО СЪСТОЯНИЕ СА МЪРТВИТЕ?

Въз основа на цялото проучване дотук, логично е да допуснем, че ако животът се появява при съединяване на тялото с жизненото дишане, то при смъртта трябва да очакваме разделяне на тези два компонента. Точно така ни казва и Божието Слово:

„И се върне пръстта в земята, както е била, и духът се върне при Бога, Който го е дал“ (Еклисиаст 12:7).

Някой може да бъде озадачен от израза „и духът се върне при Бога“. Но няма нищо странно тук. Духът е жизнената енергия, която идва от Бога и се връща при Него при смъртта. Но дали този „дух“ има индивидуален характер, дали е личен и в това състояние да се запазва при Бога? Дали това е духът на конкретна личност? Дали този дух продължава някакво съзнателно съществуване след смъртта на човека?

Ето отговора:

„Защото живите поне знаят, че ще умрат, а мъртвите не знаят нищо, нито вече придобиват (...) Също и любовта им, и омразата им, и завистта им са вече изгубени (...) Всичко, което намери ръката ти да прави според силата ти, направи го; защото няма нито работа, нито замисъл, нито знание, нито мъдрост в гроба, където отиваш“ (Еклисиаст 9:5, 6, 10).

„Синовете му достигат до почитание, а той не знае; и са свалени, а той не забелязва това за тях“ (Йов 14:21).

„Излезе ли духът му, той се връща в земята си; в същия този ден загиват намеренията му“ (Псалми 146:4).

В тези и други текстове се описва състоянието на мъртвите.

Първо, те не знаят нищо – в смъртта няма съзнание, те са в пълна неизвестност за онова, което става с близките им.

Второ, в смъртта няма никакви чувства, няма любов, нито омраза, няма емоционални преживявания.

Трето, няма волеви импулс, няма никаква дейност.

И така, съгласно Свещеното Писание, смъртта е пълно и абсолютно прекратяване на живота във всичките му форми: духовни, психически и физически. Изчезва личността. Библията се присъединява към здравия разум, който инстинктивно разбира, че съществува тясно родство между смъртта и небитието. При смъртта си човек изпада в пълно небитие, не съществува.

Няма никакъв задробен, съзнателен живот след смъртта. Времето престава да тече за починалия. Между живите и мъртвите мостовете са окончателно прекъснати. Духът (или диханието на живота) няма персонален характер. Това можем да схванем по-добре, ако онагледим духа с електрическият ток. Не можем да кажем: това е токът на радиото или на телевизора, на електромотора или на котлона. Това е същият ток, който при преминаване през различните уреди, дава различен ефект – топлина, светлина, движение и т.н.

Така и духът, този „ток на живота“, не е личен. При преминаване през различни организми с различна генетична конструкция, дава различна индивидуалност и психика. При смъртта тази сила на живота се връща при Бога и с личността се свършва.

В Свещеното Писание срещаме една подходяща илюстрация на смъртта; в много пасажии тя е сравнена със сън: Даниил 12:2, Йоан 11:11-14 и др.

„Това изговори и след това им каза: Нашият приятел Лазар заспа, но аз отивам да го събудя. Тогава учениците Му казаха: Господи, ако е заспал, ще оздравее. Но Исус бе говорил за смъртта му, а те мислеха, че говори за потъване в сън. Тогава Исус им каза ясно: Лазар умря“ (Йоан 11:11-14).

Тук сам нашият Спасител сравнява смъртта със сън. Това сравнение е много подходящо по две причини: първо, защото смъртта е несъзнателно състояние, подобно на сън, като изключим, разбира се, сънищата; и второ, защото смъртта е поставена в перспективата на възкресението. Както от всеки здрав сън има събуждане, така и от смъртния сън ще има събуждане. И тук е славната надежда на всички Божии чада. Исус ще дойде, за да ни изкупи от страшната смърт.

Великата християнска надежда е във възкресението на всички, които с вяра са склопили очите си. Христос авторитетно заявява:

„Не се чудете на това, защото иде час, когато всички, които са в гробовете, ще чуят гласа Му и ще излязат; онези, които са вършили добро, ще възкръснат за живот, а които са вършили зло, ще възкръснат за осъждане“ (Йоан 5:28, 29).

И ап. Павел говори вдъхновено в своите послания за тази надежда:

„Ето, една тайна ви казвам: Не всички ще починем, но всички ще се изменим – в един миг, докато трепне око, при последната тръба; защото тя ще затръби и мъртвите ще възкръснат нетленни, и ние ще се изменим. Защото това тленното трябва да се облече в нетление и това смъртното да се облече в безсмъртие...“ (1Коринтяни 15:51-54).

„А не желаем, братя, да останете в неизвестност за онези, които умират, за да не скърбите както другите, които нямат надежда. Защото, ако вярваме, че Исус умря и възкръсна, така и починалите в Исус Бог ще приведе заедно с Него. Защото това ви казваме чрез Господното Слово, че ние, които останем живи до Господното пришествие, няма да изпреварим починалите. Понеже сам Господ ще слезе от небето с повелителен вик, при глас на архангел и при Божия тръба; и мъртвите в Христос ще възкръснат по-напред; после ние, които сме останали живи, ще бъдем грабнати заедно с тях в облаците да посрещнем Господа във въздуха; и така ще бъдем винаги с Господа“ (1Солунци 4:13-17).

Изразът „в една минута“ в първия текст, е превод на гръцкото *ен атомо*, което значи в неделима част от време, в един миг.

Праведните ще възкръснат с нетленни тела, което означава – съвършени и безсмъртни. Нашите тела сега са тленни, т.е. смъртни, разлагащи се. При възкресението Божиите верни чада ще получат вечен живот в цветуща младост. Апостол Павел говори за „духовно“ тяло. Това не е нещо призрачно, а материя от друг тип, с други свойства, нещо, което сега не познаваме.

Ад, пъкъл, рай

Това са три библейски термина, чийто правилен смисъл ще бъде предметът на разглеждане в тази глава.

Но преди това трябва да подчертаем, че е всеобщо разбирането, както за безсмъртието на душата, така и за вечните мъки и вечното блаженство след смъртта. Както ще видим, това е една съдбоносна заблуда, засягаща почти целия християнски свят. Основно учение на Библията е това за всеобщ съд в края на земната история. В речта си в ареопага на Атина ап. Павел заявява недвусмислено:

„Защото е назначил ден, когато ще съди света справедливо чрез Човека, Когото е определил; за което и е дал уверение на всички, като Го е възкресил от мъртвите“ (Деяния 17:31).

Тук се визира точно определено време на съд. Изразът „ден, когато ще съди“ фиксира строго определено време. И след като се произведе съд и се определи присъдата на всеки човек, едва тогава ще се даде всекиму заслуженото – награда или наказание. Твърдението, че всеки получава възнаграждението си непосредствено след смъртта, не почива на библейска основа и не е логично. Ето и ясните думи на Спасителя:

„Защото Човешкият Син ще дойде в славата на Своя Отец със Своите ангели и тогава ще въздаде на всеки според делата му“ (Матей 16:27).

„Ето, ида скоро и у Мен е наградата, която давам да отплатя на всеки според каквито са делата му“ (Откровение 22:12).

В тези текстове Исус Христос изтъква, че едва при Второто пришествие Той ще възнагради всекиго.

Можем да се позовем и на някои конкретни примери:

Апостол Петър говори на юдеите в Йерусалим за съдбата на най-великия еврейски цар, Давид:

„Братя, мога да ви кажа уверено за патриарха Давид, че и умря, и бе погребан, и гробът му е у нас до този ден. (...) Защото Давид не се е възнесъл на небесата...“ (Деяния 2:29, 34).

Имаме всички основания да считаме, че въпреки тежките грехове, които е извършил, Давид е опростен грешник поради искреното му покаяние и ще бъде спасен. Но ето, апостол Петър коментира, че Давид, макар и оценен като праведник, около 1 000 години след смъртта си все още не е получил наградата.

Така стои въпросът и с всички герои на вярата, така хубаво представени от ап. Павел в Евреи, 11 глава. Но вижте какво казват заключителните стихове:

„Но всички тези, ако и да бяха засвидетелствани чрез вярата им, пак не получиха изпълнението на обещанието, да не би да постигнат съвършенство без нас...“ (Евреи 11:39, 40).

Тези праведници все още не са получили вечната награда, защото Бог желае всички едновременно да бъдат удостоени с нея.

Преминаваме към обяснение на понятието „АД“.

В Стария Завет царството на мъртвите фигуративно е наречено на еврейски „шеол“, което означава „гроб“. В нашите български библии тази еврейска дума е преведена различно, в някои стихове – с „преизподня“ в други – с „гроб“, а в трети – с „ад“. Всичко това винаги визира гроба, защото е все превод от оригиналната еврейска дума „шеол“.

Да вземем някои примери:

„Но човек умира и прехожда, да, човек издъхва и къде е той? Както водите чезнат в морето и реката престава и пресъхва, така човек ляга и не става вече; докато небесата не преминат, те няма да се събудят и няма да станат от съня си. О, да ме беше скрип Ти в преизподнята, да ме беше покрил, докато премине гневът Ти, да ми определеше срок и тогава да би си спомнил за мен! Ако умре човек, ще оживее ли? През всичките дни на воюването си ще чакам, докато дойде промяната ми. Ще повикаш и аз ще ти се отзова; ще пожелаеш делото на ръцете Си“ (Йов 14:10-15).

Поради големите страдания Йов е настроен песимистично и мисли за кончината си. В този текст е употребена еврейската дума „шеол“, преведена в Цариградския превод с „гроб“, а в по-новия – с „преизподня“. Ако шеол е място на мъки, би ли желал Йов да бъде скрит там?

В контекста той говори за смъртния сън и мисли с копнеж за великия ден на възкресението, когато ще бъде повикан от гроба:

„Дните ми преминаха, намеренията ми и желанията на сърцето ми пресъхнаха. Нощта скоро ще замести деня (...) Ако очаквам преизподнята за мое жилище (...) ако съм викнал към тлението: баща си ми ти, и към червеите: майка и сестра сте ми, то къде е сега надеждата ми? (...) При вратите на преизподнята ще слезе тя, когато едновременно ще има покой в пръстта“ (Йов 17:11-16).

Тук отново Йов мисли за смъртта и безнадеждието и споменава два пъти „шеол“. В стих 16 той обяснява „шеол“ като покой в гръбта. Съвършено ясно е, че „шеол“, като обиталище на мъртвите, не е нищо друго освен гробът. В Цариградския превод в този пасаж „шеол“ е преведен с „гроб“ и „ад“, а в по-новия – с „преизподня“.

И така, от горния анализ трябва да заключим, че трите думи в нашите български Библии, „ад“, „преизподня“ и „гроб“ означават едно и също нещо, именно гроба. В Новия Завет е употребена еквивалентната на „шеол“ гръцка дума „хадес“, която означава също „гроб“, „обиталище на мъртвите“. Българската дума „ад“ произхожда именно от гръцкото „хадес“. Да вземем един интересен пример, който показва идентичността на двете понятия, еврейското „шеол“ и гръцкото „хадес“. В първата си проповед ап. Петър се позовава на пророчеството в Псалми 16:10 и го прилага за Христос (Деяния 2:25-27):

„Защото няма да оставиш душата ми в преизподнята, нито ще допуснеш човека, в когото си благоволил, да види изтление“ (Псалми 16:10).

„Защото Давид казва за Него: „Винаги гледах Господа пред себе си; (...) защото няма да оставиш душата ми в ада, нито ще допуснеш Твоят Свят Син да види изтление“ (Деяния 2:25-27).

Петър почти буквално цитира в ст. 27 думите на псалмиста в Псалми 16:10. Но докато в този псалм е употребена еврейската дума „шеол“, то в Деяния на апостолите е използвана вече гръцката дума „хадес“. Ясно е следователно, че двата термина „шеол“ и „хадес“ имат един и същ смисъл и визират гроба. За да не се заблуждаваме, нека си спомним смисъла на „душа“ в този текст – личност, същество.

Съгласно Свещеното Писание, всички хора – праведни и грешни – при смъртта си отиват в „шеол“ и „хадес“, т.е. в гроба. Сам Христос е бил също в гроба, както ни казва Деяния 2:27, 31. Гробът не е място на страдания, а на почивка:

„Защо не умрях при раждането и не издъгнах, щом излязох от утробата? Защото сега щях да лежа и да почивам, щях да спя, тогава щях да съм в покой. Там нечестивите престават да смущават и там уморените се успокояват. Заедно се успокояват и пленниците, не чуват гласа на насилника“ (Йов 3:11, 13, 17, 18).

Йов проклина деня на рождението си и съжالياва, че не е починал веднага. Тези разсъждения показват, че починалите дечица не се превръщат в ангели на небето, съгласно някои наивни представи, а „спят“ заедно с всички покойници в гроба.

Под влияние на една теология с платоническа насоченост, както видяхме в предната глава, и под влиянието на гръко-римската митология се е стиг-

нало до лъжливите представи за ада като място на страшни мъки. Данте Алигиери, знаменитият италиански поет от средните векове, е съчинил от позиции на католическата теология „Божествена комедия“ с въобразяемия ад от девет кръга, чистилище и рай. Всичко това, заедно със суеверията за дяволи с рога и опашки, казани с катран и разни митарства, са измислици, които нямат нищо общо с Божието Слово.

Библията ни учи, че мъртвите са в гроба в абсолютна безсъзнателност и не се нуждаят от нищо. Целият арсенал от ритуали за мъртвите като задушници, помени и заупокойни молитви са напълно излишни и не почиват на библейска основа.

Вторият библейски термин, който ще поясним, е „ПЪКЪЛ“. Тази дума се среща на много места в Новия Завет. Примерно, в Матей 5:22 Исус говори за огнения пъкъл:

„А пък аз ви казвам, че всеки, който се гневи на брата си без причина, ще бъде виновен пред съда (...) А който му каже: „бунтовни безумецо“, ще бъде виновен за огнения пъкъл“ (Матей 5:22).

Какъв е произходът на тази дума? Оригиналната гръцка дума е „геена“, огнена геена, и е транслитерация на еврейското „гехином“, което значи Еномов дол. Южно и западно от Йерусалим се намира една долина, наречена Долина на Еномовите синове или Еномов дол. Някога, според древната еврейска история, нечестивият цар Ахаз въвел варварски жертвоприношения на малки деца на езическия бог Моллох. Година по-късно добрият цар Йосия осквернил това място и по този начин прекратил тези чудовищни жертвоприношения. Така огньовете на Еном станали символ на огнения пъкъл във великия ден на Божия съд, когато всички грешници ще бъдат унищожени. Понастоящем не съществува никакъв пъкъл. Съгласно Откровение 20:7-10, той ще бъде създаден като специално наказателно място за непокаяните престъпници:

„И когато се свършат хилядата години, Сатана ще бъде пуснат от тъмницата си и ще излезе да мамии народите (...) но огън падна от Бога от небето и ги погълна. И дяволът, който ги мамеше, бе хвърлен в езерото от огън и сяр, където са и звярът, и лъжепророкът; и ще бъдат мъчени денем и нощем до вечни векове“.

Както вече знаем, в края на хилядата години Бог ще запали нашата планета и тя ще се превърне в огнено кълбо. Горният текст говори за огнено езеро, т.е. – огненият пъкъл, споменат от Христос. Това не е някаква ограничена площ, а обхваща цялата земна повърхност. Цялата планета ще бъде обхваната от пояждащи пламъци и ще се превърне в огромно кипящо огнено море. Сатана, първопричината на злото, ще бъде завинаги унищожен. Заедно с

него се споменават и „звярът“ – възроденото папство и „лъжепророкът“ – отпадналият протестантизъм, които в края на земната история ще играят важна роля в измамването на човечеството.

Последната част на ст. 10 може да ни смути. Вечен ли ще бъде този огън, който ще ликвидира греха и грешниците?

Гръцката конструкция, преведена на български „до вечни векове“ е „εις айонас айонан“, което буквално означава „от векове на векове“. Този израз не означава непременно вечност, а дълги векове, дълъг неопределен период, и е свързан с обекта, за който се отнася.

За да решим правилно този проблем, ще използваме сравнителния метод, с който си служат Исус и апостолите, т.е. ще разгледаме и други текстове, които третират този въпрос. Малахия 4:1-3 ни казва, че унищожението ще бъде пълно и окончателно:

„Защото ето, иде денят, който ще гори като пещ и всички горделиви, и всички, които вършат нечестие, ще бъдат плява. И този ден, който иде, ще ги изгори, казва Господ на Силите, и няма да остане нито корен, нито клонче. А на вас, които се боите от името Ми, ще изгрее Слънцето на правдата (...) ще стъпчете нечестивите, защото те ще бъдат пепел под стъпалата на краката ви...“.

Тук четем, че този божествен огън ще изгори горделивите като плява и те ще станат пепел. Ясно е тогава, че след като си свърши работата, този огън ще угасне. Откровение 20:14 нарича огненото унищожение „втора смърт“, т.е. не живот във вечни мъки:

„И смъртта, и адът бяха хвърлени в огненото езеро.“

Това е втората смърт“.

Размерът на наказанието ще бъде според греховете. Някои ще бъдат унищожени мигновено, други ще страдат повече. Мъките ще бъдат не само физически, но и морални. Сатана като корен на злото ще гори дълго след като и последният грешник загине.

И други текстове на Библията показват, че наказанието няма да бъде безкрайно. В Юда 7 е записано, че покварените градове Содом и Гомор носят наказанието на „вечния огън“, но те не горят вече и отдавна са изчезнали:

„...както и Содом, Гомор и околните им градове, които подобно на тях се отдадоха на блудство и бяха обзети от противоестествена страст, са ни дадени за пример, като носят наказанието на вечния огън“.

Смисълът на израза „вечния огън“ е, че резултатите на този огън са вечни. Това е всъщност вечно наказание. Унищожението е окончателно и невъзвратимо.

В Матей 3:12 Йоан Кръстител предупреждава непокаяните за „неугасимия огън“:

„Лопатата е в ръката Му и Той здраво ще очисти хармана Си и ще събере житото в житницата, а плевата ще изгори в неугасим огън“.

Смисълът тук е, че това е стихия, над която хората нямат власт. Няма сила, която може да попречи на този огън да свърши работата си до окончателното унищожение на злите.

Примерно, в Йеремия 17:27 Бог предупреждаваше юдеите, че поради нарушението на съботата Той ще запали в Йерусалим неугасим огън:

„Но ако не Ме послушате да освещаваме съботния ден (...) ще запалю огън в портите му, който ще погълне Йерусалимските палати и няма да угасне“.

Това пророчество се изпълнява буквално, когато Навуходоносор II превзема града в 586 г.пр.Хр. Но очевидно днес вече този огън не съществува. Учението за вечните мъки е несъвместимо с характера на един милостив и състрадателен Бог и Небесен Баща.

А какъв е смисълът на знаменития разказ в Лука 16:19-31 за богатата и бедния Лазар?

Преди всичко, трябва да имаме предвид, че това е притча и същността не е във фабулата, а в поучението. Най-малко два момента подсказват, че това не е действителен разказ, а алегория. Бедният Лазар при смъртта си бил отнесен в лоното на Авраам в блаженство, се казва в притчата. Но ап. Павел обяснява в Евреи, 11 гл., че Авраам още не е получил блаженство. Следователно и Лазар не е още на небето. Второ, в притчата се казва, че богатият, който се мъчи в пъкъла, отправя молба към Авраам, Лазар да натопи пръста си във вода и да разхлади езика му. Но душите, които предполагаемо са в блаженство или вечни мъки, са безплътни и нямат език и пръсти! Исус поставя слушателите Си на собствената им почва. Някои вярват в съзнателното състояние на мъртвите. Спасителят знае този предразсъдък и предава важен урок, използвайки техните предвзети представи. Основната поука тук е, че немилостивото отнасяне към бедните и страдащите неминуемо ще доведе до Божия справедлив съд.

Сега да поясним и третия библейски термин: „**РАЙ**“.

Това е гръцката дума „парадейсос“, което значи парк, градина с дървета и животни. Най-характерният новозаветен текст, където се среща тази дума е Лука 23:43:

„А Исус му отговори: Истина ти казвам днес, ще бъдеш с Мен в рая“.

Исус уверява разкажлия се разбойник от едната Му страна, че ще бъде с Него в рая. Тук трябва да отговорим на два въпроса: Първо – какво е раят? Второ – кога разбойникът и Христос ще бъдат в рая?

Когато създава небето и земята, Бог приготвя и един красив кът от нея, наречен Едем или Едемска градина. Това е шедьовър на Божието дело, предназначен за дом на първата човешка двойка. Там е и дървото на живота:

„И Господ Бог насади градина на изток в Едем и постави там човека когото беше създал. Господ Бог направи да произраства от Земята всяко дърво, което е красиво на глед и добро за храна, както и дървото на живота сред градината и дървото на познаване доброто и злото. И река изтичаше от Едем да напоява градината...“
(Битие 2:8-10).

В края на Свещеното Писание, в книгата „Откровение“, е описана столицата на обновената земя, Новият Йерусалим с дървото на живота и реката на живота:

„След това ангелът ми показва река с вода на живот, бистра като кристал, която извираше от престола на Бога и на Агнеца и течеше наскред улицата Му. И от двете страни на реката имаше дърво на живота, което раждаше плод дванадесет пъти, като даваше плод всеки месец...“ (Откровение 22:1, 2).

В деня на раздялата с учениците Си Исус им казва, че на небето има много обиталища (Йоан 14:1-3). Знаем, че при Второто пришествие всички верни Божии чада ще бъдат отведени в небето за 1 000 години, а след това Бог ще пресъздаде нашата Земя и тя ще стане родина на спасените. Христос и псалмистът потвърждават това:

„Блажени кротките, защото те ще наследят земята“ (Матей 5:5).

„А кротките ще наследят земята и ще се наслаждават на изобилен мир“ (Псалми 37:11).

„Праведните ще наследят земята и ще живеят на нея до века“ (Псалми 37:29).

Очевидно райят не е нищо друго освен небесната слава и красота на обновената Земя.

Сега на втория въпрос. Текстът буквално гласи: „Истина ти казвам днес ще бъдеш с мен в рая“. Оригиналният гръцки текст няма препинателни знаци и думите са без интервали. Препинателните знаци са поставени много по-късно от преводачите. Къде трябва да се постави запетаята, преди или след „днес“? Три дни след разпятието Исус заявява на Мария, че още не отишъл на небето:

„Исус ѝ каза: Не се допирай до Мен, защото още не съм се възнесъл при Отца; но иди при братята Ми и им кажи: Възносям се при Моя Отец и вашия Отец, при Моя Бог и вашия Бог“ (Йоан 20:17).

Следователно и разбойникът не може да е отишъл на небето в деня на разпятието.

От целия анализ става ясно, че запетаята трябва да се постави след „днес“. Именно на кръста Исус уверява умиращия, че греховете му са простени и че ще бъде спасен. Така че текстът трябва да гласи: *„Истина ти казвам днес, ще бъдеш с Мен в рая“*.

И така, драги читателю, адът, пъкълът и раят са в хронологическа последователност. Сега съществува адът, т.е. гробът, където отиват всички при смъртта си. Пъкълът ще бъде установен в края на хилядогодишния период. Много хора смесват ад и пъкъл, но както видяхме, това са две съвсем различни състояния. И в края ще бъде раят или новото битие, новият свят на изкупените.

Произход на злото

Непросветеният от Библията човек се чувства затруднен да обясни съществуването на злините, неправдите, мизерията и страданията при наличието на един добър и любвеобилен Бог. Защо Бог допуска войните и кръвопролитията? Защо търпи беззаконието? Защо не се намеси? Мнозина констатирали, че нашият свят е зле устроен, но не могат да открият причините за това състояние на нещата.

В една прекрасна статия, озаглавена „Сливане на науката с религията“, лауреатът на Нобелова премия за конструиране на лазерите, Чарлс Таунс, пише: „В религията ни безпокоят страданията на заобикалящите ни хора и несъвместимостта на тези страдания с идеята за Бога като символ на любовта“ (Сп. „Наука и техника“ на БТА, бр.38, 1967 г.).

В настоящата глава ще изложим основите на този фундаментален онтологически проблем, а именно, произходът на злото в библейска светлина.

С извеждането на първия изкуствен спътник в околоземна орбита започна космическата ера и търсенето на извънземни цивилизации. Но хиляди години преди нашето време Библията говори за тях и ги описва в своите страници като разумни същества от небесен произход.

В Свещеното Писание са представени два основни типа небесни интелигенти: ангели и жители на световете (вероятно подобни на човека):

„С вяра разбираме, че световете са били създадени с Божието Слово, така че видимото не стана от видими неща“ (Евреи 11:3).

Великият апостол говори за „световете“ и безспорно визира извънземни, другопланетни цивилизации. Днес астрофизиците говорят за около един трилион планети, сходни със Земята. Само в нашата галактика техният брой надминава 100 000. Ангелите се наричат „небесно войнство“ и обитават в Божието присъствие:

„Ти Си Господ, само Ти; Ти Си направил небето, и небето на небесата и цялото им множество; земята и всичко, което е на нея; моретата и всичко, което е в тях; и Ти оживотворяваш всичко това; и на Теб се кланят небесните войнства“ (Неемия 9:6).

Ангелите са куриерите на Вселената. В Библията се загатва, че между тях има разряди – естествено, на небето има йерархия. Говори се за тяхната

необикновена сила и мощ, дава ни се известна идея, че те се хранят, казва ни се, че в ангелското общество няма семеен живот. Тяхната физика е несъмнено по-съвършена от нашата; в познания и в нравствено отношение стоят много по-високо от човека. Но най-съществената разлика между земната и небесната цивилизация е, че там грехът като морална категория не е имал достъп. Тези общества живеят в пълна хармония с Божията воля и там не съществуват фаталните последици на греха – злините, страданията и смъртта.

„Къде беше ти, когато основах Земята? (...) Когато звездите на зората пееха заедно и всички Божи синове възкликваха от радост?“ (Йов 38:4, 7).

Този забележителен откъс показва, че ангелите, споменати тук като Божи синове, са създадени преди сътворението на нашата Земя, защото се казва, че те са приветствали Твореца радостно при устройването на планетата.

Една от добрите вести на Свещеното Писание е, че в тяхно лице имаме добри приятели, те са наши доброжелатели и помощници, наши закрилници:

„Не са ли те всички служебни духове, изпращани да слугуват на онези, които ще наследят спасение?“ (Евреи 1:14).

Тук ап. Павел ги нарича „служебни духове“, които ни съдействат по пътя към Бога и спасението.

В Библията има два текста, които за нас имат огромна евристична стойност. Без тях не бихме познали произхода на злото. Те вдигат леко завесата, която отделя видимия от невидимия свят, и ни разкриват началото и първопричината на хилядолетния конфликт между доброто и злото.

Ето и тези два текста – Йезекиил 28:12-17 и Исаия 14:12-14:

„Сине човешки, надигни плач за тирския цар и му кажи: Така казва Господ Йеова: Ти си печат на съвършенство, пълен си с мъдрост и съвършен по хубост. Ти беше в Божията градина, в Едем; ти беше обсипан с всякакви скъпоценни камъни (...) в деня, когато си бил създаден. Ти беше херувим, помазан, за да засеняваш; и аз те поставих така, че беше на Божия свят хълм; ти ходеше сред огнените камъни. Ти беше съвършен в постъпките си от деня, когато беше създаден, докато в теб бе намерено беззаконие (...) затова те отхвърлих като скверен от Божия хълм (...) Сърцето ти се надигна поради хубостта ти, ти разврати мъдростта си поради блясъка си; аз те хвърлих на земята...“ (Йезекиил 28:12-17).

„Как си паднал от небето ти, Деннице, сине на зората! (...) А ти казваше в сърцето си: ще възляза на небесата, ще възвися престола си над Божиите звезди и ще седна на планината на събраните богове към най-крайните страни на север, ще изляза над висотата на облаците, ще бъда подобен на Всевишния“ (Исаия 14:12-14).

Трябва добре да схванем смисъла на тези пасажи. Те ни говорят за едно сияйно ангелско същество, сътворено от Бога като шеф на ангелския свят, с особени привилегии, стоящо най-близо до Бога след Божия Син. Във втория текст е посочено името му, Денница, син на зората, преведено от еврейското „хелел“, което значи „светец“, „блестящ“. В латинския превод на Библията, направен от Йероним, той е наименуван Луцифер, което значи „носител на светлина“. Нашите текстове говорят за трагедията на този висшестоящ херувим. Той е заемал най-високия пост на небето в непосредствена близост до Бога, в блясък и възвишено положение, за изпълняване на специални поръчения. В първия текст се говори за произхода му, надарен с висша мъдрост и красота и наречен „осеняващ херувим“. Божият свят хълм, където е извършвал службата си, е Божието седалище, тронът на Всевишния. Изброяването на различни скъпоценни камъни в [Йезекиил 28:13](#) подчертава високото положение на този ангел, който, след Христос, е бил най-много почитан в небето.

В далечната епоха, много преди сътворението на нашата земя, по необясними за нас причини в душата на това същество се появява недоволство и завист към Бога. Вторият текст ни обяснява, че Луцифер се е възгордял и в него се е породило силно желание за равенство с Бога, желание за първенство и доминиране в небето, едва ли не за узурпиране на Божията власт. Външните, видими причини са изключителните му дарования и красота. Отваряйки една скоба, тук трябва да кажем, че за надарените хора съществува голяма опасност от възгордяване, а гордостта според Библията е най-безнадеждният грях и води неминуемо до падение. Гордостта и завистта са „бацили“, с които този блестящ херувим е заразил и земните жители.

Тук стигаме до едната от двете велики тайни, за които ни говори Библията – „тайната на беззаконието“ ([2Солунци 2:7](#)).

Грехът е мистерия и не може да бъде обяснен без остатък. Да бъде обяснен, би означавало да бъде оправдан. Луцифер е бил поставен в идеална, хармонична среда без грях и не е бил онеправдан в нищо – напротив, бил е най-привилегированият и неговото поведение е необяснимо. Това е в същност тайната на беззаконието.

Преди да разгледаме подробно действията и съдбата на това същество, нека дадем кратки пояснения върху двата текста.

Първият използва тирския цар, като образ на Луцифер. Когато пророк Йезекиил съглежда характера и дейността на тирския цар във видение, Божият Дух му разрешава да види невидимото могъщо същество, комуто самият тирски цар служи. Аналогично, на Исая е позволено да види зад буквалния вавилонски цар в Исая, 14 глава, пак същата личност, чийто характер и политика вавилонският цар следва.

И още една подробност, която би озадачила читателя: Луцифер аспира да седне на „планината на събраните“. Думата „богове“ е дадена в курсив (наклонени букви), което показва, че в еврейския оригинал не съществува. Тя е добавена от преводача за яснота. Вавилонският цар е езичник и митологията често представя заседанието на боговете на една далечна планина на север. Исая използва тази фигура за описание на претенциите на този осеняващ херувим. И така, висшестоящият ангел започва своята подривна дейност сред небесните интелигенти, използвайки големия си авторитет и красноречие. Отначало прикрито, с благовидни аргументи за подобряване на небесния ред и за щастието на небесната цивилизация, а след това постепенно стигайки до открит бунт против Божия авторитет и закон. Той твърди, че Божият закон е несъвършен и се нуждае от корекции, че ограничава свободата на разумните същества. Изобщо във всички фази на хилядолетния конфликт е характерна борбата на злите сили против Божия Закон. В тази борба това могъщо същество успява да въвлече и една част от ангелите. В любовта Си Бог дълго търпи бунтовния дух и прави много усилия за връщането му към верноподанство, обяснявайки, че неговото поведение ще бъде фатално за него и за щастието на небесния свят. Но многократните апели на милост остават безрезултатни. Той става все по-упорит в своите действия и когато бунтът става непоправим, Бог взема мерки за ограничаването му.

Първата санкция, която му е наложена, е лишаването му от поста осеняващ херувим и изгонването му от Божието присъствие. Нашите два текста говорят точно за това понижение, но това не е още окончателното му изгонване от небето. Враждата на Сатана е започнала вероятно много отдавна и във всеки случай предхожда сътворението на Земята, защото в Едем той се явява вече като враг. В Библията го срещаме с двете му имена „Сатана“ и „дявол“. Първата е от еврейски произход, а втората от гръцки. И двете означават „противник“, „враг“. А неговите сътрудници от ангелския свят са наречени демони – паднали ангели:

„И че ангели, които не опазиха своето достойнство, а напуснаха собственото си жилище, Той ги държи под мрак във вечни окови за съда на великия ден“ (Юда 6).

В Божиите действия срещу Сатана съзираме величието на Неговата мъдрост и любов. Той би могъл веднага да го унищожи. Но Божието управление е основано на любов, разбиране и свободно самоопределяне. Ако Бог би унищожил веднага Сатана, небесните цивилизации не биха разбрали Неговата постъпка. Луцифер е бил много обичан от ангелите и те биха почувствали Бога като тиранин и деспот, и биха продължавали да Му служат не вече с любов и разбиране, а от страх. Те не са разбирали страшната природа на злото.

Грехът, като морална същност, е бил абсолютно непознат на небесните общества.

И още нещо: Ако Бог моментално би ликвидирал този бунтовник, проблемът на злото не би бил разрешен веднъж завинаги, радикално в Универса, защото злото би могло да се появи след време другаде. Тогава Бог би трябвало постоянно да унищожава престъпниците.

Затова великият Творец тръгва по друг път. Той разрешава на Сатана да демонстрира естеството на своите претенции, за да се видят страшните резултати на това противопоставяне спрямо Божия Закон. Целият Универс трябва да опознае естеството на греха с неговите ужасни последствия, та никое разумно същество никога вече да не го пожелае. Измамникът трябва да бъде демаскиран.

Сега нека видим кога в нашата история Сатана и ангелите му са окончателно изгонени от небето. Има някои пасажи в Свещеното Писание, които могат да ни подсказват нещо. В Йов 1:6, 7 е представено заседание на небесния парламент:

„А един ден, като дойдоха Божиите синове да се представят пред Господа, между тях дойде и Сатана. И Господ каза на Сатана: „Откъде идваш?“. А Сатана Му отговори: „От обикаляне Земята и от ходене насам натам по нея“.

Божии синове са представители на небесните цивилизации. Най-интересното е, че и Сатана е сред тях. Стих 7 показва, че той е присъствал там като представител на земята. Защо? Резонно би било Адам да бъде там, но когато последният се предава на Сатана в Едем, лукавият узурпира титлата му и става „княз на този свят“. Тогава новосъздадената наша земя става плацдарм на големия конфликт между Христос и Сатана. И в нашия текст, по времето на Йов, около 1600 г.пр.Хр., намираме Сатана на небето в диалог с Бога. Това показва, че известно време той е имал достъп до небесния свят, макар и в ограничена степен, не вече като небесен поданик, а като „княз на този свят“, както го нарича Исус.

Решителното изгонване на Сатана и демоните от небето става, когато Христос спечелва пълна победа на кръста. С две Свои изказвания Той затваря това:

„А Той им каза: Видях Сатана да пада от небето като светкавица“ (Лука 10:18).

„Сега е съд на този свят, сега князът на този свят ще бъде изхвърлен вън“ (Йоан 12:31).

Но тук трябва да приведем и обясним един знаменит откъс от книгата Откровение 12:7-12:

„И стана война на небесата: излязоха Михаил и Неговите ангели да воюват против змея; и змеят воюва заедно със своите ангели;

обаче те не надвиха, нито се намери вече място за тях на небето. И беше свален големият змей, онази старовременна змия, която се нарича дявол и Сатана, който мами целия свят; свален беше на земята, свалени бяха и ангелите му заедно с него. И чух силен глас на небесата, който казваше: Сега дойде спасението, силата и царството на нашия Бог и властта на Неговия Христос; защото бе свален клеветникът на нашите братя (...) А те го победиха чрез кръвта на Агнеца (...) Затова веселете се, небеса, и вие, които живеете в тях. Но горко на вас, земя и море, защото дяволът слезе при вас много разярен, понеже знае, че му остава малко време...“.

Този откъс ни описва небесната война и окончателното изгонване на лувкавия и пълчищата му. Естествено, това не е война в земен смисъл (с оръжия и бомби), а духовен конфликт, морална война. Двете воюващи страни са Михаил и Неговите ангели, и змеят и неговите ангели.

Кой е този „Михаил“? „Михаил“ е от еврейското „Микаел“, което значи „Кой е като Бога?“. Съгласно Библията, има само един равен на Бога и това е Исус Христос, Божият Син. В Словото се срещат изразите „Великият княз Михаил“ и „Архангел Михаил“. Христос е наречен с това име винаги, когато е представен като борец против Сатана и защитник на Божията кауза.

„Змеят“ е идентифициран като дявол и Сатана. Макар че нашият текст първично фокусира времето на кръста, уместно е да приемем, че той се отнася и за началото на космическия конфликт. Но тази война стига своя апогей, когато Христос увисва на кръста. Цялото небе наблюдава с изключителен интерес битката между светлината и тъмнината. И когато Христос в Своята агония на кръста извиква „Свърши се!“, триумфален вик проехтява във всички светове. Неговата смърт отговаря на въпроса дали Отец и Синът имат достатъчна любов към човека, за да проявят себеотрицание. В жестоките сцени около Голгота Сатана разкрива истинския си лик на лъжец и убиец. В сърцата на небесните интелигенти не остава никакво съмнение относно Божията любов и правда; и Сатана е решително изгонен от небето без право на достъп там. Това е второто му понижение. Сега земята е негова бърлога. Библията ни учи, че при Второто пришествие той ще бъде още повече ограничен:

„И видях, че от небето слизаше един ангел, който държеше в ръката си ключа на бездната и една голяма верига. Той улови змея, древната змия, която е дявол и Сатана, и го върза за хиляда години, и като го хвърли в бездната, заключи и я запечата над него, за да не мами вече народите, преди да се свършат хилядата години, след което той трябва да бъде пуснат за малко време“ (Откровение 20:1-3).

Хиляда години Сатана ще прекара сред руините на опустошената Земя в пълно бездействие. С това се подготвя и окончателното му унищожение в края на милениума:

„И дяволът, който ги мамеше, бе хвърлен в езерото от огън и сяра...“ (Откровение 20:10).

Библията и само Библията ни обяснява изчерпателно произхода на злото, тежкия проблем, който смущава милиони. Същественият извод, който трябва да направим е, че злото не е вечно, както твърдят източните религиозни философии (Библията опровергава дуализма на старите философии – Ормузд и Ариман – бог на доброто и бог на злото), а е причинено от едно сътворено същество и ще бъде премахнато от Земята с унищожаването на причинителя. Ужасната история на греха, позната вече на всички, ще бъде вечният имунитет на Вселената против злото. Никой никога вече няма да пожелае греха, защото всички ще помнят трагедията на земната раса.

Библията заявява, че Вселената ще бъде завинаги гарантирана против зараждането на нов бунт:

„Какво се съвещавате против Господа? Той ще направи пълно разорение, така че бедствие няма да ви нападне втори път“ (Наум 1:9).

Злото не е планирано от Бога, но Той го е предузнал и е взел превантивни мерки за предотвратяването му.

Добрата вест на Евангелието е, че Сатана е победен и омаломощен враг. В Свещеното Писание имаме сериозни предупреждения да бдим против неговите атаки. Всеки християнин, и най-слабият, може да победи в борбата против изкушенията му, ако приеме духовните оръжия – вярата, истината, Божието Слово и молитвата:

„Бъдете трезвени, будни. Противникът ви, дяволът, обикаля като рикаещ лъв, като търси кого да погълне. Съпротивете му се, като стоите твърди във вярата...“ (1Петър 5:8, 9).

„Затова вземете Божието всеоръжие, за да можете да противостоите в злия ден и като надвиете на всичко, да устоите. И така, стойте препасани с истина през кръста си и облечени в правдата за бронен нагръдник, и с краката си обути с готовност чрез благовестието на мира.

А освен всичко това вземете вярата за щит, с който ще можете да угасите всички огнени стрели на нечестивия; вземете също за шлем спасението и меч на Духа, който е Божието Слово; като се молите в Духа на всяко време, с всякаква молитва и прошение, бодърствайте в това с неуморно постоянство и молба за всички свети“ (Ефесяни 6:13-18).

*Рикаещ – ревящ

Павел ни призовава да се молим за всичките „светии“, т.е. за всички искрени християни. Думата „светия“ в Библията не означава светец, а вярващ, който се стреми към спасение.

СПИРИТИЗЪМ

В тази глава ще разгледаме една специална дейност, извършвана от Сатана и демоните, източник на големи заблуди в религиозния свят. Става дума за чудесата. Поради ограничените познания и възможности на човека, някои факти и явления се възприемат като чудеса. Знаем, че светът е арена на действието на две могъщи сили – доброто и злото, Бог и Сатана. Христос, най-великият представител на небесната цивилизация, е дошъл на земята, за да избави човешкия род от вечна гибел. В Своята спасителна мисия Той е вършел и чудеса, като е лекувал болни и е възкресявал мъртви. Но целта на тази чудотворна дейност е благородна, възвишена и хуманна; облекчаване на страданията на нещастните, просветляване на умовете, освобождаване на пленниците на лукавия и утвърждаване на вярата на съвременниците Му в истината. Евангелският разказ ни информира, че е имало и случаи, когато любопитни хора, търсещи зрелища и сензации, са Го провокирали да докаже божествеността Си чрез знамения. Христос обаче категорично е отказвал да върши чудеса за удоволствие, чудеса по поръчка:

„Тогавя някои от книжниците и фарисеите Му отговориха: Учителю, искаме да видим знамение от Теб. А Той им отговори: Нечестиво и прелюбодейно поколение иска знамение, но друго знамение няма да му се даде, освен знамението на пророк Йона“ (Матей 12:38, 39).

Но Св. Писание изтъква, че противникът също притежава свръхестествена сила в сравнение с ограничените човешки възможности. Сатана също върши чудеса, но с агресивни цели, именно – да омае и обърка умовете, да убеди присъстващите в някакво лъжливо учение, да обгърне хората с духовен мрак. Тази особена дейност на тъмните сили може да бъде проследена исторически в страниците на Библията.

Да започнем от Едем. Първият странен факт от този род е разговорът между Ева и змията, предаден в Битие 3:1-5:

„А змията беше най-хитра от всички полски зверове, които Господ Бог беше създал. И тя каза на жената: Истина ли каза Бог да не ядете от всяко дърво в градината? Жената отговори на змията: От плода на градинските дървета можем да ядем, но от плода

на дървото, което е сред градината, Бог каза: Да не ядете от него, нито да се допрете до него, за да не умрете. А змията каза на жената: Никак няма да умрете; но Бог знае, че в деня, когато ядете от него ще ви се отворят очите и ще бъдете като Бога да познавате доброто и злото“.

В онези Едемски времена змията не е внушавала страх и отвращение, а е била с най-привлекателна външност. Чудото тук е фактът, че едно животно говори. Естествено, то е само оръдие на Сатана, медиум (посредник). Проговарянето на змията създава интерес у жената и стеснява разсъдъка ѝ. Тя е силно привлечена от този феномен. Макар че в текста не се споменава изрично, че Сатана е извършил чудото, това е очевидно от самия разговор. Целта на това чудо е да разколебае доверието на Ева в Божията доброта, да опровергае Божието Слово и да подкрепи една заблуда – „Никак няма да умрете“.

Друг фрапиращ случай е докладван във връзка с освобождаването на еврейския народ от египетско робство:

„И Господ каза на Мойсей и Аарон: Когато фараонът ви говори и каже: Покажете чудо, тогава кажи на Аарон: Вземи жезъла си и го хвърли пред фараона, за да стане на змия. Тогава Мойсей и Аарон влязоха при фараона и направиха, както заповяда Господ; Аарон хвърли жезъла си пред фараона и служителите му и жезълът стана на змия. Но фараонът повика мъдреците и заклинателите; и египетските магьосници направиха същото с магиите си. Защото хвърлиха всеки от тях жезъла си и те станаха на змии; обаче Аароновият жезъл погълна техните жезли“ (Изход 7:8-12).

Водачите на Израел – Мойсей и Аарон, трябва да докажат пред фараона, че са Божии пратеници. Тук имаме типичен пример на сатанинска имитация. Дяволът винаги си е служил с този коварен метод – да имитира и фалшифицира Божиите действия, за да внесе объркване в умовете. Бог е източникът на живота и Той създава от Аароновия жезъл действителна змия, докато извършеното от египетските жреци е само илюзия, защото Сатана не може да създава живот. Той хипнотизира присъстващите. И тук е очевидно, че фараоновите чародеи действат чрез силата на Сатана, защото целта им е да се противопоставят на Божието дело. Но Бог показва превъзходството Си, като Аароновата змия поглъща другите змии.

Защо Бог допуска и Сатана да има известен успех при тези събития? Отговорът е в Изход 7:3:

„Но аз ще закорая фараоновото сърце и въпреки че ще умножа знаменията Си и чудесата Си в Египетската земя...“.

За да може египетският народ по-ясно да види разликата между своите божества и живия и истинен Бог, и по такъв начин Бог да бъде прославен, Той позволява на Сатана да противодейства за известно време. Не бива да

ни учудва изразът: „Аз ще закоравя фараоновото сърце“. В Библията Бог често е представян като Един, Който извършва онова, което не предотвратява. Когато Бог се оттегли от човека поради неговото упорство, тогава Сатана го завладява. Такъв е случаят с фараона.

Но да преминем към същината на нашата тема. Думата „спиритизъм“ произлиза от латинската дума *спирит*, което значи „дух“.

Спиритизмът твърди, че душите на умрелите живеят и ние бихме могли да установим контакт с тях. Това учение е диаметрално противоположно на учението на Библията за безсъзнателното състояние на мъртвите.

Един древен спиритически сеанс е описан в 1Царе 28:3-20:

„А Самуил беше умрял и целият Израил го беше оплакал и го беше погребал в града му Рама. Саул беше отстранил от земята магьосниците и врачовете. И така, филистимците се събраха, дойдоха и разположиха стана си в Сунам (...) И Саул се допита до Господа, но Господ не му отговори (...) Тогава Саул каза на слугите си: Потърсете ми някоя магьосница, за да ида при нея и да направя допитване чрез нея. А слугите му отговориха: Ето, в Ендор има една магьосница.

И така, Саул се преоблече с други дрехи и отиде заедно с двама мъже при жената през нощта. И Саул ѝ каза: Предскажи ми чрез запитване на зли духове и ми извикай, когото ти кажа. А жената му отвърна: Ти знаеш, какво направи Саул, как изстреби от земята магьосниците и врачовете. Защо впримчваш живота ми, за да ме умъртвят?. Но Саул ѝ се закле в Господа: Заклевам се в живота на Господа, няма да ти се случи никакво зло за това. Тогава жената каза: Кого да ти повикам? А той отговори: Самуил ми извикай. И когато жената видя Самуил, извика силно и каза: (...)

Защо ме измами? Ти си Саул! А царят ѝ каза: Не бой се. Каж ми какво видя? И жената отвърна на Саул: Видях един бог, който излиза от земята. А той я попита: Как изглежда? Тя каза: Един старец излиза и е обвит с мантия. И Саул разбра, че това беше Самуил и се наведе с лицето си до земята, и се поклони. Тогава Самуил каза на Саул: Защо ме обезпокои, като ме накара да изляза? А Саул отговори: Намирам се в голямо утеснение, защото филистимците воюват против мен, а Бог се е отдалечил от мен (...) Тогава Самуил му каза: (...) Понеже ти не се покори на гласа на Господа (...) затова Господ стори с теб това днес. При това Господ ще предаде Израел с теб в ръката на филистимците. Утре ти и синовете ти ще бъдете при мен (...) Тогава Саул падна изведнъж проснат на земята, защото се уплаши много от Самуиловите думи...“.

Историческата обстановка: филистимците се готвят за война против Израел. Еврейският цар Саул се допитва до Бога, но Бог мълчи, защото царят е тръгнал по нечестни пътища. Изоставен напълно от Бога, той става пленник на тъмните сили. В тази безизходица Саул решава да се допита до някоя врачка. Неговите приближени, макар и учудени от това негово желание, му посочват една жена в Ендор. Сатана действа чрез тези медиуми и допитването до тях е отвратителен грях пред Бога. Но Саул, тръгнал вече по наклонената плоскост, не подбира никакви средства. Сега той иска да се посъветва със Самуил, верен Божи човек и пророк, и добър съветник на царя. Но Самуил вече е починал и Саул е затруднен.

Макар че разказът използва името на Самуил, един добър анализ ще ни покаже, че тук се явява не Самуил, а демон, който, познавайки отлично живота на царя и на Самуил, имитира сполучливо този пророк...

Обърнете внимание сега на съществения факт – няколко пъти в разказа се казва, че става допитване до зли духове. А Самуил не е зъл дух, даже и душата му да съществува. Освен това при тези сеанси никой не може да контролира лицата, които се явяват. Царят не вижда нищо и врачката му обяснява, че възлиза „един бог“. Но в момента, когато злият дух се появява, жената разбира, че дошлият да се допита е самият цар. Ясно е кой ѝ разкрива това. Този ефект се повтаря и при съвременните врачки, ясновидци и гледачи. Сатана и демоните знаят имена и подробности и в подходящ момент ги подсказват на медиумите. Описанието на врачката е много кратко и съвсем не е доказателство, че се е явил пророк Самуил, но Саул в този момент на напрежение веднага се съгласява, за да получи по-скоро отговор.

Ако съществуват душите на умрелите, праведният Самуил би трябвало да дойде отгоре, а не от земята. И ако Бог мълчи, би ли се наел Самуил да разговаря с престъпния Саул?

В края на сеанса злият дух казва на царя: „Утре ти и синовете ти ще бъдете при мен“. Това е ново противоречие, защото съгласно фалшивото учение за безсмъртието на душата, праведните и грешните са на различни места. Така че Самуил и Саул не биха могли да бъдат заедно.

Учението на Библията за мъртвите е пределно ясно. Няма никакво съзнание след смъртта, никакъв задгробен живот:

„Защото живите поне знаят, че ще умрат, а мъртвите не знаят нищо, нито вече придобиват, понеже споменът за тях е забравен; също и любовта им, и омразата им, и завистта им са вече изгубени, нито ще имат вече някога дял в нещо, което става под слънцето (...) Всичко, което намери ръката ти да прави според силата ти, направи го; защото няма нито работа, нито замисъл, нито знание, нито мъдрост в гроба, където отиваш“ (Екклесиаст 9:5, 6, 10).

А ап. Павел обяснява, че Сатана и падналите ангели са способни фалшификатори и имитатори:

„И не е чудно, защото сам Сатана се превръща на светъл ангел; така че не е голямо нещо, ако и неговите служители се превръщат на служители на правдата. Но тяхната сетнина ще бъде според делата им“ (2Коринтяни 11:14, 15).

Всичко това ни показва, че при този сеанс не се явява покойният Самуил, а зъл дух, който играе отлично неговата роля. Такъв е случаят и с всички съвременни спиритически сеанси за повикване на душите на починали хора.

Когато Христос започва Своята публична дейност, Сатана се активизира, за да пречи на спасителния план. Тогава има хора, завладени от демонични сили, жертви на греха и злото. Исус изцелява и такива нещастници. Ето един подобен случай:

„И скоро след това в синагогата им дойде човек с нечист дух, който извика: Остави ни! Какво общо имаш Ти с нас, Исусе, Назарянино? Нима Си дошъл да ни погубиш? Познавам Те Кой Си, Светият Божий. Но Исус го смъмра, като каза: Млъкни и излез от него! Тогава нечистият дух, като го хвърли в гърчове, изкрещя със силен глас и излезе от него“ (Марк 1:23-26).

Забележете, че Спасителят се обръща към една втора съзнателна личност в самия болен, която говори чрез гласа на болния.

Когато настъпва времето на религиозно пробуждане в средата на миналия век и се появява адвентното движение, Сатана отново се активизира. Съгласно пророчеството в Откровение 13:13, 14, древният спиритизъм и врачуване ще бъдат възкресени в последните дни от земната история:

„И вършеше големи знамения, дори предизвика и огън да слиза от небето на земята пред човеците. Той мамеше живеещите на земята чрез знаменията, които му беше позволено да извърши пред звяра, като казваше на живеещите на земята да направят образ на звяра, който беше ранен от меча, и оздравя“.

Съгласно това пророчество, модерният спиритизъм се появява в САЩ, описан като двурог звяр, за който говорихме в една от предишните глави. Действително, през март 1848 г. в дома на семейство Фокс, в малкото провинциално градче Хайдсвил, щата Ню-Йорк, се чуват тайнствени хлопания на невидими интелигентни същества, отговарящи на зададени им въпроси. По-късно сестрите Фокс стават знаменити медиуми. Увлечени са и редица учени като физикът Уилям Крукс, големият естествовик, еволюционист и приятел на Дарвин – Алфред Ръсел Уолис и др. Последният пише за спиритизма: „Той напълно доказва, както един факт може да бъде доказан, че тъй наречените мъртви са още живи“.

Със забележителна бързина спиритизмът залива света. Днес той брои милиони последователи. Създадени са различни клонове на окултната „наука“. Общо взето, светът днес не вярва в чудеса. Скептиците ги приписват на случайността или ги считат за мошеничество. В науката няма място за свръхестественото. Но все пак, тя не може да обясни чудните феномени, на които сме свидетели днес, като полтъргайст, аномални явления, НЛО. Сатана обаче е доволен от този скептицизъм, защото, ако няма нищо свръхестествено, няма и Бог. Така той може по-успешно да мами човечеството. Свещеното Писание ни посочва, че последната генерация ще бъде подведена, измамена и отклонена от евангелската истина чрез сатанинска чудотворна дейност – различните форми на спиритизъм и окултизъм. Тази дейност на тъмните сили все повече ще се разраства като белег на последното време. Христос и апостол Павел, говорейки за последните дни, предупреждават:

„Защото ще се появят лъжехристи и лъжепророци, които ще покажат големи знамения и чудеса, така че да заблудят, ако е възможно, и избраните“ (Матей 24:24).

„Този, чието идване се дължи на действието на Сатана, съпроводено от всякаква сила, знамения, лъжливи чудеса и с цялата измама на неправдата, за онези, които погиват, защото не приеха да обичат истината, за да се спасят“ (2Солунци 2:9, 10).

Днес тези сили действат по четири канала:

1. Езичество – езически форми на поклонение, суеверия, теософия, окултизъм, йогизъм.

2. Обществено спиритуализъм – сеанси с кръгла дървена масичка, гледане на карти, на кафе, врачуване, ходене при врачки и гледачки.

3. „Християнски“ спиритуализъм, приобщен към протестантското и католическото поклонение на базата на общата доктрина за безсмъртието на душата.

4. „Научен“ спиритуализъм, практикуван под формата на лабораторни изследвания с различни имена: парапсихология, телепатия, сугестология, телекинеза, психотроника, екстрасенси и пр.

Чрез този богат арсенал от начини и средства Сатана прокарва своите планове и води човечеството към сигурна гибел.

Съгласно Откровение 16:13, 14, в последните дни спиритизмът ще играе доминираща роля в политическата област, като ще внушава решения и действия на държавници и водачи:

„И видях да излизат от устата на змея и от устата на звяра, и от устата на лъжепророка три нечисти духа, подобни на жаби; защото те са духове на демони, които, като вършат знамения,

отиват при царете на целия свят, за да ги съберат за войната във великия ден на Всемогъщия Бог“.

В този пасаж богопротивната коалиция, за която говорихме в една от предишните глави, е представена чрез символите змей, звяр и лъжепророк. Змейт е езичеството и спиритуализмът, звярът е възобновеният католицизъм, а лъжепророкът – протестантска Америка, която е родина на модерния спиритизъм и поддържа Рим.

И в трите системи безсмъртието на душата е общопризнато и това ги обединява за последната борба против Божия народ. Шедьовърът на сатанинската дейност в края на световната история ще бъде опит за имитиране на Христовото пришествие. На Сатана няма да бъде разрешено да имитира пришествието по обхват и мащаб. Само онези, които познават основно Божието Слово, няма да се излъжат:

„Защото както светкавицата излиза от изток и се вижда до запад, така ще бъде и пришествието на Човешкия Син (...) Тогава ще се яви на небето знаменieto на Човешкия Син и тогава ще заплачат всички земни племена, като видят Човешкия Син, идващ на небесните облаци със сила и голяма слава“ (Матей 24:27, 30).

Има много текстове в Свещеното Писание, които показват Божието отношение към спиритизма във всичките му разновидности.

В обстановката на древния еврейски народ Бог е забранил категорично това и го нарича духовно блудство:

„Да не се обръщате към врачовете на зли духове, нито към магьосниците. Не ги издирвайте, за да се осквернявате чрез тях. Аз Съм Господ, вашият Бог“ (Левит 19:31).

„И човек, който се отнесе към запитвачите на зли духове и към врачовете, за да блудства в поклонение на тях, против онзи човек Аз ще се обърна и ще го изтребя измежду народа му“ (Левит 20:6).

„Също мъж или жена, които запитват зли духове или са врачове, да бъдат умъртвени...“ (Левит 20:27).

Бог желае Неговият народ да е абсолютно чист и свободен от сатанински заблуди – Второзаконие 18:10-12:

„Да няма сред теб някой, който да прекарва сина си или дъщеря си през огън, нито един прорицател, окултист, гадател или магьосник, никакъв чародей, запитвач на зли духове, врач или човек, който извиква духове на мъртви; защото всеки, който прави тези дела, е омразен на Господа и поради тези мерзости Господ, твоят Бог, изгонва тези народи пред теб“.

Пророк Исаия посочва, че всеки опит за допитване до мъртви е фактически връзка със злите духове. Това е отвратителна мерзост в Божиите очи. Един просветен християнин никога няма да прибегва до такива съмнителни източници. Той има на разположение Божието Слово („закона и свидетелството“), в което намира достатъчно светлина за всички случаи:

„И когато ви кажат: Допитвайте се до запитвачите на зли духове и до врачовете, които шепнат и мърморят, отговорете: Не трябва ли един народ да се допита до своя Бог? Ще прибегне ли при мъртвите заради живите?

Нека прибегнат при закона и при свидетелството! Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях“
(Исаия 8:19, 20).

Светилище и свещенство

С настоящата глава навлизаме в най-сериозната и фундаментална част на нашата книга. В следващите няколко глави ще бъдат третираны големите въпроси на вярата с изключително значение за всеки съвременен християнин. Смисълът на заглавието е: Как трябва да се извършва богослужението? Става дума за формите на правилното богослужение.

Грехопадението и наличието на греха в живота на човека налагат известна служба за опрощаване на греховете, оправдание и изкупление. Съгласно Священото Писание, от най-дълбока древност до наши дни формите на богослужение са преминали три фази: патриархална епоха, старозаветна епоха и новозаветна епоха. Нека ги разгледаме последователно.

Във времето на патриарсите, описано в книгата „Битие“, богослужението се е извършвало съвсем просто. Главата на семейството, който е имал и свещеническа функция, е построявал един олтар на полето от пръст, чим или камъни и е принасял животинска жертва за опрощаване на греховете и примирение с Бога. Описани са редица случаи на такова семпло богослужение в началните страници на Библията. Достатъчно е да споменем следните:

„И Ной издигна жертвеник на Господа; и взе от всяко чисто животно и от всяка чиста птица, и ги принесе за всеизгаряния на жертвеника“ (Битие 8:20).

„Тогава Господ се яви на Аврам и каза: „На твоето потомство ще дам тази земя. И там Аврам издигна жертвеник на Господа, Който му се яви. Оттам се премести към хълма, който е на изток от Ветил, където разпъна шатрата си (...) и там издигна жертвеник на Господа, и призова Господното име“ (Битие 12:7, 8).

Патриархът е свиквал цялото си семейство (може би и местните хора) около олтара, призовавал е Божието име, изричал е молитва, придружена несъмнено с апел към присъстващите за служене на Бога. Първоначално не е имало специално отредени места за богослужение, както се вижда от разказа в Битие, а Божиите представители Ной, Авраам, Исаак са строили олтари на различни места в Палестина и с това са свидетелствали пред местните ханаански племена за вярата в живия истинен Бог. Ханаанските народи

са били идолопоклонници и многобожници (политеисти). Но когато Бог поставил в действие Своя изкупителен план чрез един избран народ, евреите, наложило се да се определи и място и начин на богослужение. Това била вече втората богослужерна система, свързана исторически с религията и със съдбата на Авраамовите потомци, които образували израилевия народ. Съгласно обещанията, дадени от Всевишния на Авраам поради неговата вярност, този народ бил определен от Бога като богоизбран за осъществяване на Божиите цели с човечеството. Избирането на евреите не било произволен акт от Божия страна, но следвало логически от избирането на Авраам. Извеждайки ги от Египет, Бог сключил завет с този народ, основан на вярност и послушание спрямо Божиите наредби:

„И така, сега, ако наистина слушате гласа Ми и пазите завета Ми, то повече от всички племена вие ще бъдете Мое собствено притежание, защото Мой е целият свят; и вие ще Ми бъдете царство от свещеници и свят народ“ (Изход 19:5, 6).

Чудни биха били резултатите, ако този народ би сътрудничил на Бога, съобразявайки се с Неговата програма. Бог е планирал да надаря израилтяните с големи благословения във всяка област и да ги направи велик народ от учители и свещеници за просвещаването на света в истината. Жалко че евреите не оправдали Божиите очаквания. Затова, съгласно обясненията в Новия Завет, всички привилегии, отредени за евреите, се прехвърлили върху християните поради неверността и провала на този народ.

Нека се върнем към нашата тема и да разгледаме старозаветната богослужерна система.

Кратко време след изхода от Египет Бог дал чрез Мойсей подробни инструкции за построяването на едно светилище, наречено скиния (шатър за богослужение), един сглобяем, портативен храм, приспособен за нуждите на пътуващия еврейски народ:

„Тогава Господ каза на Мойсей (...) И да Ми направят светилище, за да обитавам между тях. Според всичко, което ти показвам – образеца на скинията и образеца на всичките ѝ принадлежности – така да я направите“ (Изход 25:1, 8, 9).

Макар че Бог е Творецът на Вселената, Той желаел народът Му да чувства осезателно Неговото присъствие и близостта Му. Той винаги е търсел път към човешките сърца. Според ст. 9, на Мойсей е бил показан свършеният модел на небесното светилище и земното трябвало да бъде по възможност копие на великия оригинал (Евреи 8:5). Начиная от глава 25 на книгата „Изход“, до края на тази книга са описани в пълни подробности устройството и принадлежностите на скинията, одеждите на свещениците и самото изграждане на този уникален храм. За да получим ясна представа за всичко това, ще ползваме краткото описание, дадено от ап. Павел в Евреи 9:1-7:

„И даже при първия завет имаше постановления за богослужение, имаше и земно светилище. Защото беше приготвена скиния, в първата част на която бяха светилникът, трапезата и присъствените хлябове; която част се казва Свящото място; а зад втората завеса беше онази част от скинията, която се казваше Пресвящото място, където бяха златната кадилница и ковчегът на завета, отвсякъде обкован със злато, в който бяха златната стомна, съдържаща манната, Аароновият жезъл, който процъфтя и плочите на завета; и над него бяха херувимите на Божията слава, които осеняваха умилостивилището, за които не е сега време да говорим подробно. И когато тези неща бяха така приготвени, в първата част на скинията свещениците влизаха постоянно да извършват богослужението; а във втората – веднъж в годината влизаше само първосвещеникът, и то не без кръв, която принасяше за себе си и за греховете на народа, извършени в незнание“.

И така, земното светилище, поставено в специален двор, се състояло от две части, наречени „Светая“ и „Светая светих“, разделени със завеса. Пред скинията отвън бил жертвеният или наречен още меден олтар, на който били изгаряни жертвите. Между него и входа на скинията бил поставен умивалник, в който свещениците се миели преди службата. Как било обзаведено първото отделение, Светая? Там били златният светилник, трапезата с присъствените хлябове и кадилният (или златният) олтар. Светилникът със седем цеви, конструиран от чисто злато, светел постоянно в храма. Върху трапезата, малка масичка от ситимово дърво, били поставяни дванадесет безквасни хлебни пити, по числото на дванадесетте израелеви племена, които всяка събота се изяждали от свещениците при специален ритуал и се заменяли с пресни.

Кадилният олтар, поставен непосредствено пред завесата, служел за ежедневно принасяне на тамян. В нашите български библии, в [Евреи 9:4](#), се говори за „кадилница“, а не за кадилен олтар. Гръцкият термин означава буквално „място за горене на тамян“. Но странно е, че ап. Павел свързва този олтар със Светая Светих, след като се знае, че той е бил в Светая. Вероятно великият апостол е искал да подчертае, че функцията на този олтар е била тясно свързана със Светая Светих. Завесата, отделяща двете отделения, не стигала до тавана, а само донякъде, така че когато свещеникът принасял тамян на олтаря, благовонието заедно с молитвите на поклонниците прониквало в Светая Светих и го изпълвало. Второто отделение било най-святата част на скинията. То било по-малко по размери и там стоял ковчегът на завета, направен от ситимово дърво, обкован със злато и покрит с така нареченото умилостивилище. Върте, в основата на ковчега, били поставени скрижалите

на завета – двете плочи с десетте велики принципа на Божия закон. Аароновият жезъл и една златна стомна с манна също били положени в ковчега.

Умилостивилището е било направено от голямо парче злато, от което се извисявали два херувима с разперени крила и лица, обърнати надолу към ковчега. Върху него е била святата „шекина“, светло сияние, израз на видимото Божие присъствие. Изобщо, цялата композиция в Светая Светих представлява Божието постоянно присъствие, като в основата на Неговото управление стои Неговата правда, изразена с плочите на закона.

А как стои въпросът със свещениците? Съгласно Божията наредба, потомците на Левиевото племе били определени за духовници, респективно – свещеници и левити:

„И Господ каза на Аарон: Ти, синовете ти и домът на баща ти с теб ще носите виновността за светилището; и ти и синовете ти с теб ще носите виновността за свещенството си. А ти приближи при себе си и братята си, Левиевото племе, племето на баща ти, за да са свързани с теб и да ти служат (...) Само до принадлежностите на светилището и до олтара да не се приближат, за да не умрат и те, и вие (...) А ти и синовете ти с теб ограничавайте свещенодействието си във всичко, което се отнася до олтара и което е вътре зад завесата (...) На вас подарявам службата на свещенството; а чуждият човек, който би се приближил, да бъде умъртвен“ (Числа 18:1-7).

Първият първосвещеник бил Аарон. Свещениците трябвало да бъдат само негови потомци. Това било Божия изрична заповед. Никой друг човек от никое друго племе, нямал право да поема свещенически функции.

Сега трябва да изтъкнем един изключително важен факт. Какъв е смисълът на всичко това? Цялата тази сложна богослужбена система е символична и всяка нейна подробност сочи към идващия Изкупител, Месия. Но нека поясним детайлно това. Основният елемент на тази система била жертвата. Съгрешилият донасял в двора на скинията жертвено животно, предписано от церемониалния закон в книгата „Левит“, поставял ръцете си върху главата на невинното животно и изповядвал престъплението си. С този акт той символично пренасял греха си върху жертвено животно и го заколвал със собствена ръка. А свещеникът принасял кръвта и плътта на животното на жертвения олтар. Това беше принципът на заместническата жертва. Вместо да умре грешникът за греха си, на негово място умираше невинното животно. Но приносителят бил поучаван от свещениците, че една животинска жертва не може да премахне греха, че това опрощаване е условно. Той трябвало да гледа напред с вяра в идещия световен Изкупител – Месия. И когато Христос дошъл, Йоан Кръстител тържествено Го посочил на народа като Божия Агнец, Който щял да бъде пожертван за греховете на цялото човечество:

„На следващия ден Йоан видя Исус, че идва към Него, и каза: Ето Божият Агнец, Който поема греха на света!“ (Йоан 1:29).

Светлината излъчвана от златния светилник, символизираща Исус като светлина на живота:

„Тогавга Исус отново им говори: Аз съм светлината на света; който Ме следва, няма да ходи в тъмнина, но ще има светлината на живота“ (Йоан 8:12).

Неговият примерен живот и учения са духовна светлина за нас.

Присъствените хлябове символизирали Исус като Хлябът на живота:

„Аз съм хлябът на живота. Бащите ви ядоха манната в пустинята и въпреки това умряха. Този е хлябът, който слиза от небето, за да яде някой от него и да не умре. Аз съм живият хляб, който е слезъл от небето. Ако яде някой от този хляб, ще живее до века; да! И хлябът, който Аз ще дам, е Моята плът, която Аз ще дам за живота на света“ (Йоан 6:48-51).

Неговото Слово и цялото Му същество са духовен хляб, който ни осигурява живот и спасение. Тамянтъ, принасян от свещениците, олицетворявал Христовия свят живот и заслуги като благоухание пред Бог-Отец.

В продължение на 1 500 години, от Мойсей до Христос, функционираща тази жертвена церемониална система, наречена още сянкова (символична), състояща се от жертвоприношения, празници, дарове и редица други символични действия. Но докога трябвало да действа тази система? Отговор ни дава богословът на Новия Завет в Евреи 9:8-10:

„С това Светият Дух показваше, че пътят за светилището не е бил открит, докато е стояла още земната скиния, която е образ на сегашното време, съгласно което се принасят дарове и жертви (...) плътски постановления, наложени до едно време на преобразование“.

Тук ап. Павел пояснява, че небесното светилище не е било открито, докато службите са се извършвали в земното копие, но посочва и времето на една кардинална промяна в богослужбната система. А кога е това време на преобразование?

„А Исус, като извика пак със силен глас, издъхна. И ето, завесата на храма се раздра на две, отгоре до долу, земята се разтресе...“ (Матей 27:50, 5).

„И така, братя, като имаме чрез кръвта на Исус дръзнновение да влезем в светилището през новия и живия път, който Той е открил за нас през завесата, т.е. плътта Си...“ (Евреи 10:19, 20).

Христовата изкупителна смърт на Голгота е повратната точка, вододелът между старозаветната и новозаветната богослужбна система. Раздиране-

то на завесата, разделяща двете отделения на храма, показва фигуративно, че символичната жертвена система се прекратява. Когато символите срещат същността, те загубват вече своето значение. Щом е принесена истинската жертва за греховете на човечеството, символите, които сочат към нея, отпадат.

И така, навлизаме в новозаветната богослужевна система и великият апостол пояснява:

„А понеже Христос дойде като Първосвещеник на бъдещите добрини, Той влезе през по-голямата и по-съвършена скиния, не с ръка направена, т.е. не от настоящото творение, веднъж завинаги в светилището, и то не с кръв от козли и от телци, а със собствената Си кръв и придоби за нас вечно изкупление (...)

И така, необходимо беше образите на небесните неща да се очистят с тези жертви, а самите небесни неща – с жертви по-добри от тях. Защото Христос влезе не в ръкотворно светилище, образ на истинското, но в самите небеса, за да се яви вече пред Божието лице за нас“ (Евреи 9:11, 12, 23, 24).

След като има вече реална жертва, небесното светилище се открива и започва да функционира, като Христос е едновременно вечната жертва и вечният Първосвещеник. С други думи, службите от земното светилище се прехвърлят в небесното. Нека си припомним, че Мойсей е трябвало да конструира скинията по небесния образец. Затова логично е да приемем, че и небесният оригинал се състои от две отделения, където Христос служи като наш Първосвещеник. Но безсмислено ще бъде да се спекулира с точните размери и интериора на небесния храм, защото никаква земна постройка не може да се сравни с измеренията и славата на небесната действителност.

Библията различава ясно два свещенически чина: Ааронов и Мелхиседеков. Мелхиседек е интересна личност от патриархалния период, споменат като цар и свещеник на Всевишния (Битие 14:18). Боговдъхновеността използва това лице, което е преди Аарон и няма нищо общо с него, за да олицетвори Христовото свещенство. Знаменитото пророчество в Псалми 110:4 ап. Павел прилага за Христос в Евреи 5:4-6:

„Господ се закле и няма да се разкае, като каза: Ти си свещеник до века според чина Мелхиседеков“ (Псалми 110:4).

„А както никой не взема на себе си тази почит, освен когато бъде призван от Бога, както беше Аарон, така и Христос не присвои за Себе Си славата да стане Първосвещеник, а Му я даде Онзи, Който Му е казал: „Ти Си Мой Син, Аз днес Те родих“; както и на друго място каза: „Ти Си свещеник довека според чина Мелхиседеков“ (Евреи 5:4-6).

Още тук се чувства превъзходството на Христовото свещенство над Аароновото. Посланието към евреите е знаменита дисертация върху този фундаментален въпрос на библейската теология, именно, приемствеността и различията между Мелхиседековия и Аароновия свещенически чин и превъзходството на Мелхиседековото, т.е. Христовото свещенство. Достатъчно ще бъде да цитираме Евреи 7:22-27:

„Дотолкова на по-добър завет Исус стана поръчител. При това поставените свещеници са били мнозина, защото смъртта им пречеше да продължават в чина си, а Той, понеже пребъдва вечно, има свещенство, което не преминава към друг. Затова и може съвършено да спасява тези, които идват при Бога чрез Него, понеже винаги живее, за да ходатайства за тях. Защото такъв Първосвещеник ни трябваше: свят, невинен, непорочен, отделен от грешните и възвисен по-горе от небесата; Който няма нужда всеки ден, като онези първосвещеници, да принася жертви първо за своите грехове, после за греховете на народа; защото направи това веднъж завинаги, като принесе Себе Си“.

Този текст едва ли се нуждае от коментар. Читателят сам може да оцени превъзходството на Христовото свещенство. И така, третата и последна богослужбена система, исторически, е новозаветната. В новозаветната епоха службите се извършват в небесния храм. Затова на земята не трябва да има храмове, а молитвени домове, в които вярващите да поднасят молитви и славословия на Бога, в името и заслугите на Исус Христос, нашия Спасител. Не трябва да има свещеници, защото Христос е нашият велик Свещеник. Апостолите в Новия завет не бяха свещеници, а проповедници на Евангелието. И трето, не трябва да се принасят животински жертви, така нареченото колене на курбани, защото Сам Христос е нашата Жертва. Правенето на курбани омаловажава Христовата жертва.

Драги читателю, в края на тази глава желая да ти съобща чудната вест, че в небето имаме един добър Спасител, Който е наш Ходатай и Защитник, Който ни съчувства и обича и Който може винаги да ни помогне:

„Затова и може съвършено да спасява тези, които идват при Бога чрез Него, понеже винаги живее, за да ходатайства за тях“
(Евреи 7:25).

Нека пристъпваме с дръзновение към Него, за да получим богатите благословения – прощение, сила и благодат за един възвишен духовен живот.

Изследователният съд

Св. Писание посочва съдбоносната истина, че всеки човек носи морална отговорност за постъпките си:

„Защото всички трябва да застанем открити пред Христовото съдилище, за да получи всеки според каквото е правил в тялото – било добро или зло“ (2Коринтяни 5:10).

Човекът е отговорен за влиянието си през целия живот и за следите, които оставя след себе си. Учението за един всеобщ съд в края на земната история е основно учение на Библията. Ап. Павел заяви това ясно в Ареопага в Атина, където беше поканен да говори:

„А Бог, без да държи бележка за времената на невежеството, сега заповядва на всички човеци навсякъде да се покаят, защото е назначил ден, когато ще съди света справедливо чрез Човека, Когото е определил; за което и е дал уверение на всички, като Го е възкресил от мъртвите“ (Деяния 17:30, 31).

Павел визира строго определено време за Божия съд, когато животът на всеки човек ще бъде поставен безпристрастно на везните. Евреите схващаха историята линеарно (като линия с начало и край) в противовес на езическото циклично схващане (Евреи 9:27). Никой не може да избегне Божия справедлив съд. Това е категорично твърдение на Библията.

Божие Слово ни запознава с трите фази на този съд в хронологически ред:

1. Изследователен съд (предварително разследване)
2. Определяне на присъдите на нечестивите през милениума.
3. Екзекутивен съд (страшният съд) – изпълнението на присъдите в края на милениума. В някои от предишните глави разгледахме втората и третата фаза на Божия съд. В настоящата глава ще се занимаем с изследователния съд, който е най-важен за нас. Макар че в свещения текст никъде не се среща изразът „изследователен съд“, наричаме го така, понеже в този съдебен процес се разследват случаите на всички вярващи от Адам до Второто пришествие на Христос. И така, това предварително заседание не се занимава с невярващите, а само с онези, които са имали някаква връзка с Христос. Целта на изследователния съд е да оцени техния живот и вяроност

към истината и в резултат да се определят поданиците на бъдещото Христово царство от всички времена и народи.

Следните два текста показват, че изследователската фаза решава случаите на вярващите, наречени в първия текст „Божие домочадие“, а във втория – „светии“:

„Защото дойде времето да се започне съдът от Божия дом (домочадие); и ако почне първо от нас, каква ще бъде сетнината на тези, които не се покоряват на Божието благовестие?“ (1Петър 4:17).

„... докато дойде Старият по дни, и бе извършен съд за светиите на Всевишния...“ (Даниил 7:22).

Следователно не всички вярващи ще бъдат оправдани. Разследването не се провежда, за да бъде информиран Бог, защото Той знае всичко, а за да бъде информиран целият Универс и Бог – оправдан в приемането на едни и отхвърлянето на други. Сатана претендира, че хората като грешници са негови законни поданици, но Исус защитава тяхното покаяние и вяра.

Тържественото откриване на това съдебно заседание е описано в Даниил 7:9, 10:

„Гледах, докато бяха положени престоли и Старият по дни седна, Чието облекло беше бяло като сняг и космите на главата Му – като чиста вълна, престолът Му – огнени пламъци и колелата Му – пламтящ огън. Огнена река излизаше и течеше пред Него; милион служители Му слугуваха и мириади по мириади стояха пред Него; съдилището бе открито и книгите се отвориха“.*

Това е една вълнуваща картина. „Старият по дни“ е Бог Отец – Върховният Съдия на Всемира, Който заема Своя съдийски престол. Но внимавайте! Даниил вижда само някакъв образ на Божеството. До каква степен той отразява реалността, не може да се знае, защото Йоан пише, че никой никога не е видял Бога (Йоан 1:18). Трябва да бъдем предпазливи при интерпретиране на символичните видения. Целта на това описание е да представи някои морални и духовни атрибути на Божеството. Бялото облекло е символ на чистота, а бялата коса – белег на древност. Огнената река ни представя Бога като уникален източник на енергия. Оригиналният израз тук „хиляда хиляди и мириади по мириади“ ни дава някаква идея за жителите на небесния свят, без да цели уточняване на броя.

Изучаването на някои знаменити пророчества в книгата „Даниил“, което ще направим в следващата глава, ни довежда до точната начална дата на изследователния съд, именно 1844 г.сл.Хр. Сега ще приемем тази начална дата наготово, а в следващата глава ще видим как се стига до нея.

*Мириада (от гр.) – десет хиляди; безкрайно множество

Но да продължим разглеждането на съдебния процес. Естествено, милионите и милиардите служители в нашия текст са ангелски същества, които участват, вероятно, като свидетели и съдебни заседатели. Думите на Христос в Матей 18:10 ни навеждат на мисълта, че към всеки човек Бог аташира един ангел, който се грижи за него:

„Внимавайте да не презирате нито едно от тези малките, защото ви казвам, че техните ангели на небесата винаги гледат лицето на Моя Отец, Който е на небесата“ (Матей 18:10).

Ангелът познава добре живота на този човек и може да свидетелства в съда. Всеки грешник, т.е. всеки човек е подсъдим. Но ние имаме един чудесен защитник. Богочовекът Исус Христос е адвокатът на грешника. Драги читателю, тук трябва да подчертаем, че съгласно Божието Слово има само един Посредник и Ходатай между човека и Бога, и това е нашият Спасител Господ Исус Христос:

„Защото има само един Бог и един Ходатай между Бога и човеците – Човекът Христос Исус, Който отдаде Себе Си като откуп за всички ...“ (1Тимотей 2:5, 6).

Мотивировката е двойна – първо, защото само Той е абсолютно безгрешен, и второ, защото само той е умрял за нашите грехове. Това са Неговите достойнства, които Го правят наш законен Ходатай.

През IV и V век се създава култът към Дева Мария и към светиите като застъпници за човека. Но това е човешко учение, което не се потвърждава никъде в Евангелието. Мария, майката на Исус, е най-благочестивата жена в Израил и чрез нея става възплъщението на Божия Син. Но не бива да я обожаваме, защото и тя наравно с всички хора се нуждае от прощението и ходатайството на Христос. Мария е приключила отдавна житейския си път и почива в гроба си в Ефес. Така наречените светии, обявени от църквата за такива, са също хора и се нуждаят от прощението и ходатайството на Спасителя. Евангелието не признава никакъв друг ходатай освен Христос:

„И чрез никой друг няма спасение, защото няма под небето друго име, дадено на човеците, чрез което трябва да се спасим“ (Деяния 4:12).

И най-верните Божии чада са все още в гробовете в безсъзнателно състояние и очакват великия ден на възкресението. Никой от тях не може да се застъпва за нас.

Съдебният кодекс, с който ще бъде претеглен всеки човешки живот, е Божият морален закон, съгласно Яков 2:11, 12:

„Понеже Онзи, Който е казал: „Не прелюбодействай“, казал е и: „Не убивай“, така че, ако не прелюбодействаш, а пък убиваш, станал

си престъпник пред закона. Така говорете и така постъпвайте, като човеци, които ще бъдат съдени по закона на свободата“.

В този пасаж Божият морален закон е окачествен като „Закон на свободата“, в смисъл, че ни води към духовна свобода от грях и престъпление.

Кои са небесните книги, споменати в нашия основен текст – Даниил, 7 глава? Библията ни говори за четири небесни книги, в които се отбелязва всичко. Под „книги“, естествено, трябва да разбираме съвършени средства за регистриране, съвършено досие. Използва се терминът „книга“, защото в библейски времена е известно само това средство за запис.

Днес електрониката ни снабдява с изумителни възможности за регистриране на информация. А какви ли са Божиите възможности?!

Четири небесни книги можем да класифицираме така:

1. Книга за индивидуално описание или биографична книга. В нея са отбелязани всички особености на личността, дадени са пълни данни за всеки човек: Неговото име, месторождение, възраст, и т.н. Давид и Христос говорят за тази книга в Псалми 139:16 и Матей 10:30:

„Твоите очи видяха необразуваното ми вещество; и в Твоята книга бяха записани всичките ми определени дни, докато още не съществувах нито един от тях“ (Псалми 139:16).

„А на вас и космите на главата са всички преброени“ (Матей 10:30).

2. Книга за добрите дела или Възпоменателна книга – Малахия 3:16:

„Тогавя боящите се от Господа говореха един на друг; а Господ внимаваше и слушаше; и пред Него бе написана възпоменателна книга за онези, които се бояха от Господа и които мислеха за името Му“.

В нея се записва всяко добро дело, всяка възвишена мисъл, всяка блага дума на утеха и насърчение, едно сърдечно ръкостискане, една чаша вода, поднесена на нуждаещ се човек и т.н. Страданията и жертвите за Христос са също отбелязани.

3. Книга за греховете – Йереимия 2:22:

„Затова, макар и да се измиеш с луга и да употребиш много сапун, пак твоето беззаконие си остава петно пред Мен, казва Господ Йеова“.

Макар че тук не се говори буквално за книга, това се подразбира от самата мисъл. И други текстове на Библията ни предават идеята, че всяко сторено зло, всяко беззаконие и неправда се регистрират в небето. Всяка нечиста мисъл, всяка груба дума оставят някъде своите следи. Исус коментира:

„И ви казвам, че за всяка празна дума, която кажат човеците, ще отговарят в деня на съда“ (Матей 12:36).

4. Книга на живота, спомената няколко пъти в Свещеното Писание. Да приведем два стиха – Откровение 3:5 и Филипяни 4:3:

„Който победи, ще се облече така в бели дрехи; и аз никога няма да залича името му от книгата на живота...“ (Откровение 3:5).

„Също и теб умолявам, искрени ми сътруднико, помагай на тези жени, защото се трудиха в делото на благовестието заедно с мен и с Климент, и с другите ми съработници, чиито имена са в книгата на живота“ (Филипяни 4:3).

Това е небесен регистър, в който са нанесени имената на онези, които имат небесно гражданство. Когато един човек възприеме истината и стане християнин, името му се записва в тази книга с цел да бъде удостоен с безсмъртие и вечен живот в новото битие. Но той ще получи небесната награда само при условие на вярност към Бога до края на земния му живот.

Как се процедира в този съд? В Матей 10:32, 33 Христос ни дава някаква представа:

„И така, всеки, който изповяда Мен пред човеците, ще го изповядам и аз пред Моя Отец, Който е на небесата. Но всеки, който се отрече от Мен пред човеците, ще се отрече и аз от него пред Моя Отец, Който е на небесата“.

Христос заявява, че ще изповяда праведните пред Отца Си, т.е. ще се застъпи за тях като Ходатай.

Ето, примерно, едно конкретно описание: Повиква се първото име – Авел – първият починал праведник. Вероятно, изследователният съд е започнал с неговия случай. Съдът е задочен. Подсъдимите не присъстват, понеже са в гробовете си, но точните небесни доклади са достатъчни. Разглеждат се всички данни в небесните книги, засягащи живота на Авел. Констатира се, че този човек е починал с изповядани и простени грехове и е останал верен на Бога до края на своя живот. Тогава великият небесен Адвокат пледира пред Съдията в полза на Авел, позовавайки се на Своята пролята кръв за грешниците. В резултат греховете му се заличават в небесните книги и името му остава завинаги в книгата на живота.

По пътя на историята се стига, примерно, до Давид. Констатира се, че е извършил тежки грехове, но се е покаял искрено и е приключил живота си като покаян грешник. Исус може да се застъпи за него. По същия начин се процедира и с неговия случай. Заседанието продължава и стига, примерно, до Юда Искариотски. Разглеждат се делата му, регистрирани в небесните материали, и се констатира, че е завършил живота си като непокаян самоубиец. Можем да си представим тъгата на Исус. Той не може да се застъпи за него, не може да каже: „Моята кръв, Отче!“... Христос мълчи. Тогава греховете му остават да фигурират в небесните книги, името му се заличава

от книгата на живота и съдбата му се определя с престъпниците за вечна смърт. И така, всички имена минават последователно, докато се стигне до живите. И когато разгледа случая и на последния човек, съдът ще приключи своята работа. Тук трябва да поясним, че при кръщението греховете се прощават, но не се заличават:

„А Петър им каза: Покайте се и всеки от вас нека се кръсти в името на Исус Христос за прощение на греховете ви...“
(Деяния 2:38).

Заличаването на греховете става в съда. Когато в изследователния съд се констатира, че смъртта е заварила грешника с уредени сметки с Бога и ближния, греховете му се заличават, а името му остава завинаги в книгата на живота. Обратно, ако е изневерил на истината и смъртта го завари непокаян, тогава името му се заличава от книгата на живота, а греховете му остават (Откровение 3:5).

Когато случаят на всеки човек бъде разгледан и решен, съдът закрива своето заседание с резолюцията:

„Който върши неправда, нека върши и занаяпред неправда; и който е нечист, нека бъде и занаяпред нечист; и праведният нека върши и занаяпред правда; и святият нека бъде и занаяпред свят“
(Откровение 22:11).

Този текст показва, че решенията са безапелационни. Вечната съдба на всеки човек е решена безвъзвратно. С това се приключва благодатното време за човешкия род.

В заключителното заседание на съда става и коронясването на Христос:

„Гледах в нощните видения и ето, един като Човешки Син идеше с небесните облаци и стигна до Стария по дни; и Го доведоха пред Него. И на Него бе дадено владичество, слава и царство, за да Му служат всички племена, народи и езици. Неговото владичество е вечно – то няма да премине, и царството Му е царство, което няма да се разруши“ (Даниил 7:13, 14).

Човешкият Син тук е Христос. В края на Своята първосвещеническа служба в светилището Той получава царството от Своя Отец и се приготвя за славното Си пришествие. Откровение 15:8 ни посочва края на небесното заседание:

„И храмът се изпълни с дим от славата на Бога и от Неговата сила; и никой не можеше да влезе в храма, преди да приключат седемте вида язви на седемте ангела“.

Христос напуска Светая Светих, защото е приключил специалната Си служба в съда. Изразът „никой не може да влезе в храма“ означава, че никой не може да направи нищо за спасението си, защото няма вече Ходатай. Всичко е окончателно приключено.

Има едно пророчество, което загатва за настроението и реакциите на хората след края на благодатта:

„Ето, идат дни, казва Господ Йеова, когато ще изпратя глад на земята – не глад за хляб, нито жажда за вода, а за слушане думите Господни. Те ще се скитат от море до море да търсят словото Господно и ще обикалят от север до изток, но няма да го намерят“ (Амос 8:11, 12).

Този текст говори за краткото и смутно време между края на съда и Второто пришествие. Колко трагично ще бъде тогава за онези, които са се бавили да приемат Исус като Свой Спасител! Те ще почувстват, че стават странни неща и ще се заемат тепърва да направят нещо за спасението си, но ще бъде твърде късно. Бойте се от закъснялото покаяние!

Благодаря на Бога, че пътят и днес е все още отворен, но не забравяйте, че живеем в последния час на световната история. Докато е още ден, нека искрено изповядаме греховете си с вяра в Изкупителя, идвайки смирено пред Него с много любов към истината и правдата. Ако не искаме да приемем Исус като наш Адвокат, ще трябва да се срещнем с Него като наш Съдия. Ще пледира ли Исус за нас, когато дойде ред на нашето име? Или ще бъде заставен да мълчи, защото сме били нехайни или сме чакали твърде дълго? Ето Неговият милостив апел:

„Защото Той казва: В благодатно време те послушах и в спасителен ден ти помогнах. Ето, сега е благоприятно време; ето, сега е спасителен ден!“ (2Коринтяни 6:2).

Възложи делото си на Този велик Адвокат, докато все още има благодатно време и възможност, докато не е станало твърде късно, тъй като денят на света вече преваля.

Приеми Христос ДНЕС и СЕГА!

2 300 денонощия

Най-дългият пророчески период се намира в Даниил 8:14 и само там в целия библейски текст. Изучаването му ни довежда до началната дата на изследователния съд:

*„Той ми каза: До 2 300 денонощия;
тогава светилището ще се очисти“.*

Даниил, 8 глава, е третата пророческа верига, в която великият пророк предсказва историята на три епохи – Мидоперсия, Гърция и Рим – с нови детайли и насоченост. Целият текст показва, че при това видение са присъствали и небесни същества. Един ангел, който с ужас е гледал последната сцена на това Даниилово видение, пита развълнуван: „Докога?“.

„Товага чух един светия да говори; и друг светия каза на този, който говореше: Докога се простира видението за вечната жертва и за престъплението, което докарва запустение, когато светилището и множеството ще бъдат потъпквани?“ (Даниил 8:13).

Земната история е наниз от злини, неправди и жестокости, които винаги са огорчавали светлите духове на човечеството. Историците е трябвало да минат през планини от трупове и реки от кръв и сълзи, за да напишат историята. Един постоянен вопъл се е издигал от земята към Бога: „Докога, Господи?“. Отговорът на този въпрос, даден в Даниил 8:14, ни довежда до най-големия пророчески период в Библията – 2 300 денонощия. Това е решителната и върховна точка на пророчеството. Непосредствено следващият пасаж – Даниил 8:15-17 – показва, че самият Даниил не е разбрал видението и ангел Гавриил трябвало да му го обясни:

„Когато аз, Даниил, видях видението, поисках да го разбера (...) и чух човешки глас, който извика: (...) Гаврииле, направи този човек да разбере видението...“

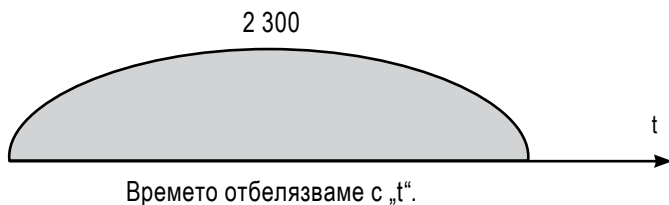
Кой е този Гавриил? В Стария Завет го срещаме само тук и в Даниил 9:21. В Новия Завет Гавриил съобщава за рождението на Йоан Кръстител и на Мария за рождението на Исус. Съгласно Лука 1:19, ангел Гавриил заема мястото, от което Сатана е изгонен. Но да се върнем към това знаменито пророчество. До края на 8-ма глава ангелът не дава никакви обяснения за този период. Даниил е дълбоко развълнуван. Вместо скорошно освобождение на

юдеите от вавилонско робство, ангелът го информира, че краят е далеч в бъдещето... Възрастният пророк не може да понесе повече перспективите на тежки преследвания и затова ангелът прекъсва обяснението на видението тук. Ето последните стихове на тази глава:

„А казаното видение за денонощията е вярно; все пак обаче запечаттай видението, защото се отнася до далечни дни. Тогава аз, Даниил, примрях и боледувах няколко дни; после станах и вършех царските работи. А се чудех за видението, защото никой не го разбираше“ (Даниил 8:26, 27).

И така, в 8-ма глава не можем да намерим никакви условия за дешифриране на този период. Анализът на Даниил 8:14 показва, че тук имаме два елемента: Един период от време – 2 300 денонощия, и едно събитие – очистване на светилището.

В една от предишните глави се запознахме с пророческия символ на времето, с принципа „ден – година“, съгласно Числа 14:34 и Йезекиил 4:6. Следователно, това е исторически период от 2 300 години, определен от началната дата:

Ако успеем да открием началната дата, ще определим лесно и крайната. В Даниил, 9 глава, се разказва за повторното посещение на ангел Гавриил в резултат на пламенната молитва на Даниил:

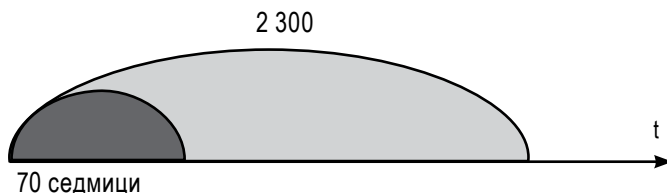
„Дори още като говорех в молитва, мъжът Гавриил, когото бях видял във предишното видение, като летеше бързо, се приближи до мен около часа на вечерната жертва. Той ме вразуми, като говори с мен и каза: Данииле, сега излязох да те направя способен да разбереш. Когато ти започна да се молиш, запоедта излезе и аз дойдох да ти кажа това, защото си възлюбен; затова размисли за работата и разбери видението“ (Даниил 9:21-23).

Първите думи на ангела показват целта на визитата му. Той идва, за да довърши обясненията на пророческото видение от Даниил, 8 гл., и започва оттам, където е прекъснал тълкуването:

„Седемдесет седмици са определени за народа ти и за светия ти град, за въздържане на престъплението, за довършване греховете

и за правене умилопоставение за беззаконието и да се въведе вечна правда, да се запечата видението и пророчеството...“ (Даниил 9:24).

За да обясни 2 300 денонощия, ангелът използва нов пророчески период – 70 седмици. Както ще видим по-нататък, това е едно импозантно пророчество, свързано с идването на Месия – Христос. Текстът гласи: „70 седмици са определени“, в оригинала в смисъл на „отрязани“ от по-големия период:

В [Дан.9:25](#) е посочена началната точка на 70-те седмици и следователно и на големия период от 2 300 денонощия:

„И така знай и разбери, че от излизането на заповедта да се съгради изново Йерусалим до княза Месия ще бъде седем седмици и 62 седмици; ще се съгради наново, с улици и окол, макар в размерни времена“ (Даниил 9:25).

В този стих се казва: „От излизането на заповедта да се съгради изново Йерусалим“. Йерусалим лежи в развалини. Той е опустошен от Навуходоносор II. Сега в историята трябва да открием някакъв указ за възстановяването на града.

Развитието на археологията допринася твърде много за удостоверяване на библейските факти и събития. При Наполеоновата експедиция в Египет е открит Розетният камък и дешифрирането му от Шамполион се оказва ключ за разчитане на древните надписи. За изчисляване на 2 300 денонощия спомага Птолемеевият канон, който представлява хронологически списък на царете на Вавилон, Персия, Гърция и Рим.

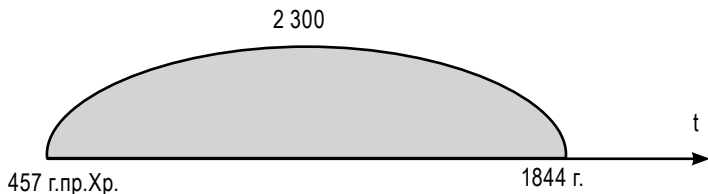
Древната история отбелязва три декрета, свързани с делото на еврейския народ: Кир в 537 г.пр.Хр., Дарий I в 520 г.пр.Хр. и Артаксеркс Лонгиман в 457 г.пр.Хр. Трите указа са сумирани в [Ездра 6:14](#):

„...Те градиха и свършиха според заповедта на Израелевия Бог и според указите на персийските царе Кир, Дарий и Артаксеркс“.

Но първите два засягат само реставрирането на храма, а пророчеството говори за възстановяването на Йерусалим. Третият указ е търсеният от нас, защото чрез него се дава пълна автономия на еврейската държава и се въз-

становяват религиозните и гражданските права на евреите. На Ездра се дава обширна власт; той създава администрация и назначава управници и съдии.

И така, най-големият пророчески период на Библията започва от 457 г.пр.Хр.

Декретът на Артаксеркс е издаден през пролетта на 457 г.пр.Хр., но влиза в сила през есента на същата година, защото Ездра е пътувал четири месеца от Вавилон до Йерусалим и вероятно е обнародвал правата си на великия празник на Умилоствението в 10-я ден на седмия месец Тишири, който е приблизително нашият октомври. Но има още едно основание за отчитане на периода от есента на 457 г.пр.Хр. В Даниил 9:25 се предрича, че до княза Месия, т.е. до Христос, ще изтекат 69 пророчески седмици. „Месия“ от еврейското – „Машиях“, означава „Помазаник“ („свещеник“, „цар“). Това е едно от най-вълнуващите пророчества на Священото Писание. Даниил предсказва, че дългоочакваният Спасител ще се появи в точно определено време. Исус Христос е помазан при кръщението Си през есента на 27 г.сл.Хр:

„Как Бог помаза със Светия Дух и със сила Исус от Назарет, Който обикаляше да прави благодеяния и да изцелява всички угнетявани от дявола; защото Бог беше с Него“ (Деяния 10:38).

От есента на 457 г.пр.Хр. до есента на 27 г.сл.Хр. са точно 69 пророчески седмици, както се посочва в пророчеството. Този факт е второто ни основание за отчитане периода от есента, а не от пролетта на 457 г.пр.Хр.

И така, като отчетем цели 2 300 години от есента на 457 г.пр.Хр., стигаме до есента на 1844 г.сл.Хр. Читателят може лесно да направи това изчисление.

Дотук разгледахме елемента време в нашия основен текст – Даниил 8:14. Сега да преминем към събитието. Нека прочетем още веднъж Даниил 8:14. Какво трябва да стане в края на 2 300 години? Отговорът е: „Тогавя светилицето ще се очисти“. За кое светилище става дума тук? Това очевидно не може да се отнася за Йерусалимския храм (земното светилище), защото той е разрушен в 70-та г.сл.Хр. Вече знаем, съгласно обясненията на ап. Павел в Посланието към евреите, че в Новия Завет функционира небесното светилище:

„А понеже Христос дойде като Първосвещеник на бъдещите добрини, Той влезе през по-голямата и по-съвършена скиния, не с ръка направена, т.е. не от настоящото творение, веднъж

завинаги в светилището, и то не с кръв от козли и от телци, а със собствената Си кръв и придоби за нас вечно изкупление“ (Евреи 9:11, 12).

Следователно в 1844 г. това очистване може да се отнася само за небесното светилище.

А какво значи очистване на светилището?

В старозаветното светилище е имало два вида служби: всекидневна и годишна:

„И когато тези неща бяха така приготвени, в първата част на скинията свещениците влизаха постоянно да извършват богослужението; а във втората – веднъж в годината влизаше само първосвещеникът, и то не без кръв, която принасяше за себе си и за греховете на народа, извършени в незнание“ (Евреи 9:6, 7).

Всеки ден свещениците принасяли жертви за греховете на вярващите израилтяни и символично пренасяли греховете върху светилището. Кулминацията и краят на религиозния цикъл бил Денят на умилостивението, десетия ден на 7-мия месец Тишири, в който чрез една специална служба, извършвана от първосвещеника, ставало очистване на светилището от натрупаните през годината грехове. Докато всеки ден свещениците служели в Светая, то в този тържествен Ден на умилостивението първосвещеникът влизал и служел в Светая Светих. Този ден евреите наричали „Йом кипур“, което за тях представлявало „ден на съд“. Те имали чувството, че стоят на съд пред Бога. Когато първосвещеникът влизал в Светая Светих, народът бивал поканен да се събере около светилището и всички да смирят сърцата си пред Бога, за да получат прощение на греховете си и да не бъдат отстранени от църквата.

Нека направим сега паралел с Христовата служба в небесното светилище. Съответствието е идеално. След възкресението Си Христос влиза в небесната Светая и започна Своята служба като Първосвещеник, т.е. Посредник между Бога и грешника. В 1844 г. Христос влиза в Светая Светих и започва Своята специална служба на Адвокат на грешника в изследователния съд. В старозаветното светилище службите са символични. В новозаветното светилище на небето всекидневната служба е представена от Христовото първосвещеническо служене до 1844 г. Денят на умилостивението отговаря на една специална служба, която Христос е започнал от 1844 г., именно, очистване и заличаване на греховете в изследователния съд.

Тук трябва да подчертаем, че този въпрос е от изключително значение за христологията (науката за Христос) и за библейското вероучение изобщо. Въпросът: „Къде е Христос след възнесението Си, къде е сега и какво прави?“ е фундаментален въпрос. За съжаление, световното християнство не познава тази съдбоносна за нас функция на Богочовека. Тази основна исти-

на се изяснява на искрените библейски изследователи през 19-то столетие при изучаване на Данииловите пророчества и на Посланието към евреите. В настоящата глава обстойно разгледахме този въпрос.

За да я приключим, нека дадем пълното тълкувание и на знаменитото пророчество, наречено „седемдесет седмици“.

Съгласно принципа „ден – година“, 70 символични седмици, т.е. 490 пророчески дни, представляват 490 действителни години. Да поясним текста в Даниил 9:24, цитиран по-горе. 490 години са определени за еврейския народ във връзка с тяхната специална роля в Божия план, т.е. до отпадането на еврейския народ като богоизбран и с особени привилегии остават още 490 години. Израелевият народ ще препълни чашата на беззаконията си с отхвърлянето и разпъването на Христос. Да се запечата пророчеството, означава да се потвърди. Изпълнението на пророчеството за идването на Месия ще бъде гаранция за точното изпълнение и на пророчеството за 2 300 денонощия. 70 седмици са разпределени на три части: $7 + 62 + 1 = 70$ седмици. В някои български преводи е допусната една неточност в стих 23. Правилното звучене на текста е: „седем седмици и 62 седмици“. (В най-новия превод на Българското библейско дружество тази грешка е поправена.) В първите 7 седмици или 49 години се завършва възстановяването на църква и държава в Йерусалим и Юдея. Според историка Придо това става в 15-та година на Дарий Нот. Краят на 62 седмици или 434 години ни довежда до кръщението на Христос през 27 г.пр.Хр. Но съгласно Лука 3:23, Той е бил на около 30 години при кръщението Си. Несъответствието се дължи на грешка в християнското летоброене. То е основано от римския монах Дионисий Екзигус в 6-ти век сл.Хр. Той допуснал грешка от около 4 години. За това в 27 г. Христос е бил на около 30 години!

Последната пророческа седмица е разделена на две части по 3,5 години:

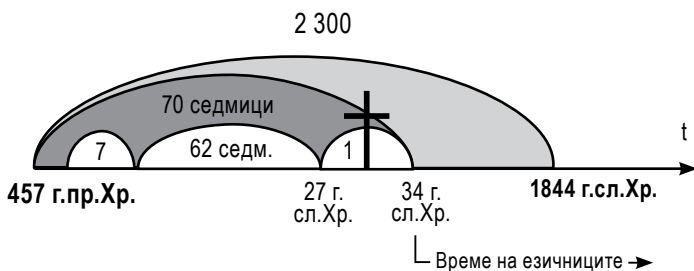
„И след 62 седмици Месия ще бъде посечен и няма да има кои да Му принадлежат; народът на княза, който ще дойде, ще погуби града и светилището; краят му ще го постигне чрез потоп; и до края на войната има определени опустошения. Той ще потвърди завет с мнозина за една седмица, а в половината на седмицата ще направи да престанат жертвата и приносът; и един, който запустява, ще дойде яздещ на крилото на мерзостите; и гняв ще се излее върху запустителя до определеното време“ (Даниил 9:26, 27).

Изразът „завет с мнозина за една седмица“ се отнася за юдеите като богоизбран народ. В средата на пророческата седмица става посичането на Месия. Христовата публична работа започва от кръщението Му в есента на 27 г.сл.Хр. и трае до разпятието Му в пролетта на 31 г.сл.Хр. Тогава символичните жертви се прекратяват, защото сам Христос се пожертва. Още 3,5 години йерусалимските власти толерират апостолите и с убиването през

34-та година сл.Хр. на Стефан, първия християнски мъченик, евреите биват отхвърлени като заветен Божи народ. Спасението се предлага вече на езичниците, започва така нареченото „време на езичниците“, т.е. на световното християнство. Времето на езичниците се простира от 34 г.сл.Хр., а в 1844 г. започва съдът. Това е краят на пророческия период. И за да доробясним ст. 27, трябва да кажем, че в 70 г.сл.Хр. римляните разрушават Йерусалим и храма и изпълняват пророчеството. „Потоп“ в смисъл на заливане, смазване, затрупване. Но съгласно пророчеството, и самият разорител по-късно трябва да бъде унищожен.

Наистина удивително е това пророчество! То предсказва точната дата на кръщението и разпятието на Христос.

Ето и пълната схема на пророческите периоди:

АДВЕНТИЗЪМ

Думата „адвентизъм“ произлиза от латинската дума *адвентус*, което значи „пристигане“, „идване“. Библията е книга на надеждата. В нейните страници откриваме „адвентната надежда“, надеждата за идването на един помощник и избавител, надеждата, че ще се възстанови първоначалното, едемското състояние на човека. Днес онези, които очакват осъществяването на този съкровен копнеж на вярващите от всички времена чрез Второто пришествие на Христос, се наричат адвентисти. Адвентната надежда е прастара. Първото загатване за нея е в Битие 3:15:

„Ще поставя и вражда между теб и жената, и между твоето потомство и нейното потомство; то ще ти нарани главата, а ти ще му нараниш петата“.

Потомъкът на жената, Христос, щеше да поразии Сатана и да избави човешкия род. Бащата на Ной, Ламех, изразил адвентната си надежда, като наименовал първородния си син Ной, което означава „почивка“:

„И го наименова Ной, като казваше: Този ще ни утеши в умората ни от работата ни и от труда на ръцете ни, който идва от земята, която Господ прокле“ (Битие 5:29).

Ламех вярвал, че Ной може да е очакваният Спасител. Праведният Енох, този знаменит дъвен патриарх, бил проповедник на адвентната надежда:

„За тях пророкува и Енох, седмият от Адам, като казва: Ето Господ идва с десетки хиляди Свои светии да извърши съд над всички...“ (Юда 14, 15).

Енох говорил на съвременниците си за славното пришествие на Господа в края на земната история. Многострадалният Йов съхранявал в душата си тази скъпоценна вяра и тя била лъч на надежда в неописуемите му страдания:

„Защото зная, че е жив Изкупителят ми и че в последното време ще застане на земята; и като изтлее след кожата ми това тяло, пак в плътта си ще видя Бога, Когото сам аз ще видя и очите ми ще гледат, и то не като чужденец...“ (Йов 19:25-27).

В някои български преводи в ст. 26 се казва „вън от плътта си“. Правилния превод – „в плътта си“, съгласуван с основните учения на Библията, намира-

ме в Цариградския и в новия превод на Българското библиейско дружество. Йов вярва, че в края на световната история Спасителят ще дойде на земята и той ще Го види лично с очите си. Изобщо всички верни Божии чада са живели и умрели с тази скъпа надежда, че ще дойде ден, когато нещата основно ще се променят и Бог ще възстанови непадналото състояние на човека. Библията завършва с горещата молба на ап. Йоан по-скоро да се реализира дългоочакваната и лелеяна надежда:

*„Онзи, Който свидетелства за това, казва: Наистина идвам скоро.
Амин! Ела, Господи Исусе!“ (Откровение 22:20).*

Нека разгледаме сега развоя и кулминацията на адвентното движение, предсказани в библиейските пророчества и отнасящи се за последното време. Тук нашият основен текст е Даниил 12:4:

„А ти, Данииле, затвори думите и запечатай книгата до края на времето, когато мнозина ще я изследват и знанието ще се умножава“.

Ние вече знаем от предните глави, че „последното време“ или „краят на времето“ е епохата непосредствено преди Второто пришествие на Христос и започва пророчески от 1798 г. – времето на Френската революция. Инструкцията, дадена на Даниил – „затвори думите и запечатай книгата до края на времето“ – не се отнася за цялата книга на пророк Даниил, защото голяма част от нея е била разбрана и е носила благословение на вярващите през вековете. До 1798 г. протестантите са разбирали Даниил, 2 гл. – Навуходоносоровия сън, малкия рог от 7-ма глава, историческата част на 8 гл. и 70-те седмици на 9-та глава. Инструкцията се отнася по-специално за събитията на последните дни и особено за грандиозното пророчество, наречено 2 300 денонощия, което изяснихме изчерпателно в предната глава. Така че мъчният „запечатан“ въпрос бил пророческият период от 2 300 дни и връзката му със 70-те седмици била неизвестна. Но нашият основен текст посочва, че с настъпването на последното време трудните и неразбрани дотогава Даниилови пророчества щели да бъдат „разпечатани“. Как блестящо се е изпълнило това предсказание в началото на 19-ти век! Действително към края на 18-ти и началото на 19-ти век се пробудил нов интерес към големите пророчества на Даниил и Откровение в различни страни. Започнало прилежно изучаване. Божият Дух подбудил едновременно искрени хора от различни страни по света за дълбочено изследване на Данииловите пророчества. Появили се множество брошури и печатни материали. Един от първите бил американецът Дейвис. В своето изследване той стигнал до извода, че 2 300 години завършват в 1844 г. В 1818 г. неговата брошура била разпространена и в Англия. Католикът Мануел Лакунца от Южна Америка стигнал до същия извод. Публикувани били книги и статии, възвестяващи близостта на Христовото пришествие от много

автори като Томас Нютон, Едуард Ирвин, Йохан Бенгел, Франсоа Госен и др. в Англия, Германия, Швейцария, Холандия, Франция.

Но сега, драги читателю, след като си проучил предната глава, ще попиташ в недоумение: „Какво общо има между 2 300 денонощия и Второто пришествие на Исус?“.

Пресмятането на големия пророчески период от 2 300 денонощия, съгласно Даниил 8:14, довежда тези искрени християни в началото на 19-ти век до дълбокото убеждение, че в 1844 година Христос ще дойде, ще настъпи края на света. Защо? Изчислението, направено от тях, било съвършено вярно, но те сгрешили в тълкуването на израза „святилището ще се очисти“. Всеобщо било разбирането тогава, че святилището е нашата земя. Те приели този възглед и го свързали с огненото очистване на земята, считайки, че това ще стане при Второто идване на Христос.

Много духовници от различни църковни поделения проповядвали близкия край. В Германия евангелизаторът Гаснер говорел пред аудитория от 15 000 души. Православни свещеници проповядвали около Каспийско море. В Англия и Шотландия Едуард Ирвин, презвитериянски пастор, с рядко красноречие благовествал пред аудитория от 6 000 до 12 000 души. В Скандинавия Бог действал по особен начин. Проповедите за близкото идване на Христос били забранени там, но деца от 10 до 14-годишна възраст се качвали на маси и вдъхновено проповядвали същите вести. От 1821 до 1848 г. неуморният пътешественик Йозеф Волф носел добрата вест в много ориенталски страни – от Гърция до Индия и от Тибет до Арабия. В САЩ движението добило изключителен характер. Старият чифликчия и бивш капитан Уилям Милър бил доведен до искрена вяра в Христос чрез лично изучаване на Библията в усмотение. Той бил начело на движението. Негови сътрудници били д-р Джосая Лич, Джошуа Хаймс, и др.

Уилям Милър и съмишлениците му разглеждали Даниил 8:14 съвместно с Откровение 14:6, 7:

„И видях друг ангел, че летеше сред небето, който имаше вечното благовестие, за да прогласява на обитаващите по земята и на всеки народ, племе, език и хора.

Той каза със силен глас: Бойте се от Бога и Му въздайте слава, защото настана часът, когато Той ще съди; и се поклонете на Този, Който е направил небето и земята, морето и водните извори“.

В посочения текст се оповестява великата истина, че е настъпил часът на Божия съд. Както видяхме, тези искрени изследователи на библейските пророчества не забелязали в началото, че в Откровение, 14 глава, следват и други две съобщения и изтълкували часа на Божия съд като край на света. Фактически Откровение 14:6, 7 – първата ангелска вест – била разгласена

мощно сред протестантските църкви в САЩ до пролетта на 1844 г. Но те заели отрицателно становище спрямо нея и това заставило първите адвентисти по убеждение (тогава още не съществувала Адвентна църква като организация) да напуснат тези църкви, в които дотогава членували. През лятото на 1844 г. около 50 000 души напуснали протестантския свят и отпразвили към него втората ангелска вест, дадена непосредствено след първата:

„И един друг ангел, втори, следваше отзад и казваше: Падна, падна великият Вавилон, който напои всички народи от виното на своето разпалено блудстване“ (Откровение 14:8).

С това те заявили, че тези църкви, заедно с Римокатолическата църква са отпаднали от истинската вяра, тъй като отхвърлят евангелската вест за Второто идване на Христос. Целият изневерил на истината християнски свят е наречен тук „Вавилон“. В следващите глави ще поясним този библейски термин.

За такова твърдение съществува сериозен мотив. По онова време мнозина искрени вярващи били прогонени от своите братя и изключени от църквите само защото вярвали във Второто идване на Христос.

Точното пресмятане на пророческия период от 2 300 години, като вземем предвид всички налични библейски и исторически данни, показва, че той трябва да завърши на 22.10.1844 г.. Защо 22 октомври? Защото Денят на умилостивението през 1844 г. се е паднал на 22 октомври. Това изчисление е абсолютно вярно! Но сгрешили в тълкуването на събитието, тези искрени вярващи очаквали на 22 октомври 1844 г. славното пришествие на Спасителя. Те чакали от сутринта до вечерта, но Исус не се появил в небесните облаци. Тогава в тези среди настъпило горчиво разочарование и болшинството от тях се отказали от вярата си. Но останала малка вярна група от около 50 души, които се залавят с усърдни молитви да открият причините за своята несполука.

Първият човек, получил светлина по този въпрос, е Хайръм Едсън. На 23 октомври, веднага след разочарованието, той решил да посети някои вярващи, за да ги насърчи. Когато стигнал до средата на своята нива, внезапно се спрял. Той ясно видял небесното светилище – как в края на 2 300 денонощия Исус, нашият Първосвещеник, напуска Светая и преминава в Светая Светих, за да извърши там специална работа. По такъв начин Бог отговорил на искрените молитви на Своите верни чада. По-нататък основното проучване на Библията довело до откриването на фундаменталните истини за небесното светилище, за службата на Христос като Първосвещеник и за изследователния съд, а още по-късно и големите крайгълни камъни на библейското вероучение – като Божия Закон, съботната институция, състоянието на мъртвите и т.н. Станало ясно, че в края на 2 300 години Христос не е трябвало да дойде на земята, а да премине от Светая в Светая Светих и с това да започне изследователният съд.

Сега, драги читателю, вероятно се питаш: Защо Бог е допуснал това разочарование? Съществуват няколко основни причини: Християнската теология по онова време е отлагала Второто пришествие за далечно неопределено време и това е била общата психология на световното християнство. Бог е искал да промени мисленето на вярващите чрез едно енергично проповядване на близостта на края, и то в световен мащаб. И Той постигнал тази цел чрез всесветското адвентно движение в началото на 19-ти век. Втора причина можем да изтъкнем във факта, че мнозина са възприели адвентната вест от страх, повърхностно, а не от сърце и не поради искрена любов към истината. Така, чрез допускането на тази грешка, разочарованието се превърнало в сито на искреността. Нездравото отпаднало и останали най-качествените вярващи, чрез които Бог можел да извърши световна реформация и евангелизация. Но най-интересното е, че самото разочарование на първите адвентисти е предсказано в книгата „Откровение“.

Тук трябва да подчертаем много съществено обстоятелство. Една църква е истинска Божия църква, ако може да се намери в библейските пророчества. Адвентната църква не се е появила случайно по волята на някой богослов или учен, а е родена от Светия Дух и се явила в точно определено от библейските пророчества време. В Библията има редица пророчества, които говорят за дейността и мисията на Адвентната църква в Божия план. Тук ще се ограничим само с две основания: Откровение, 10 глава, където е очертан външният облик на това движение, и Откровение 14:6-12, където е дадено съдържанието на адвентната вест до човешкия род. Откровение 14:6-12 ще бъде предмет на следващата глава. Сега трябва да посочим някои важни положения в Откровение, 10 глава. В първите стихове са обрисувани символно силата, яснотата и разпространението на тези вест на милост към човечеството. Всичко е представено чрез действията на един мощен ангел:

„И видях друг силен ангел, който слизаше от небето, облечен в облак; над главата му имаше дъга, лицето му беше като слънцето и краката му – като огнени стълбове. Той държеше в ръката си разгънатата книжка...“ (Откровение 10:1, 2).

Според описанието, дадено в тези стихове, ангелът не е никой друг, освен самият Христос. Сходството с описанието в Откровение, 1 гл., ни внушава това. Този пасаж уточнява началото на вестта исторически. Ангелът държи в ръката си „разгъната (разпечатана) книжка“. Както видяхме, някои части от книгата на пророк Даниил е трябвало да останат запечатани до последното време. А разпечатването ѝ става, както знаем след 1798 г. Ясно е тогава, че адвентната вест е трябвало да прозвучи след 1798 г., както и в действителност става:

*„А ангелът, когото видях да стои в морето и на земята, издигна десницата си към небето и се закле в Живеещия до вечни векове (...)
че няма да има вече време“ (Откровение 10:5, 6).*

Изразът „няма да има вече време“ (преводът в някои Библии „бавене“ на гръцката дума „хронос“ е погрешен) означава, че след 1844 г. няма вече други пророчески периоди в Библията, чието изпълнение да очакваме и че краят е близо. Най-интересна е последната част на тази глава:

„А гласът, който чух от небето, проговори пак към мен и ми каза: Иди, вземи разгънатата книга, която е в ръката на ангела (...) И така, отидох при ангела и му казах да ми даде книгата. Той ми отвърна: Вземи и я изяж; и в корема ти ще бъде горчива, но в устата ти ще бъде сладка като мед. И така, взех книгата от ръката на ангела и я изядох; и в устата ми беше сладка като мед, но като я изядох, в корема ми стана горчиво. Тогава ми бе казано: Трябва пак да пророкуваш за много народи и племена, езици и царе“ (Откровение 10:8-11).

Тук именно е знаменитото пророчество за разочарованието на първите адвентисти. Действията и преживяванията на Йоан метафорично представят действията и преживяванията на тези ранни очакващи. „Изяждането“ на една книжка е добре позната фигура в библейските времена и означава усвояване на съдържанието на книгата. Изразът „в устата сладка като мед“ представя сладките надежди, които разпечатването на Даниловото пророчество вдъхва. Най-после Христос ще дойде и ще сложи край на злините в този свят. „Вгорчаването“ в корема пък представя това горчиво разочарование на вярващите, когато Христос не идва в очакваното време. Може би, последният – 11 стих – е най-важен. Той посочва световната мисия на адвентната вест след разочарованието. Думичката „пак“ означава – след разочарованието.

Адвентната църква е организирана като самостоятелна деноминация в 1862 г. въз основа на [Матей 16:18, 19](#) и [Матей 18:15-18](#):

„Пък и аз ти казвам, че ти си Петър и на тази скала ще съградя Моята църква; и портите на ада няма да я надвият. Ще ти дам ключовете на небесното царство и каквото вържеш на земята, ще бъде вързано на небесата, а каквото развържеш на земята, ще бъде развързано на небесата“ (Матей 16:18, 19).

„И ако съгреши брат ти спрямо теб, иди, покажи вината му между теб и него насаме. Ако те послуша, спечелил си брат си. Но ако не те послуша, вземи със себе си още един или двама и от устата на двама или трима свидетели да се потвърди всяка дума. И ако не послуша тях, кажи това на църквата; а ако не послуша и църквата, нека бъде за теб като езичник и бирник. Истина ви казвам: Каквото вържете на земята, ще бъде вързано на небесата; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано на небесата“ (Матей 18:15-18).

Тук Христос говори за правата и пълномощията, които е дал на Своята организирана църква. Когато тя действа съгласно тези директиви, тогава и Небето ще потвърди всяко нейно решение. „Връзване“ и „развързване“ образно означава приемане на членове и освобождаване на членове.

Днес Адвентната църква, снабдена с множество отдели, проповедници, мисионери, учители и лекари, е разпространена в цял свят и върши своето благородно дело за приключване на Божия спасителен план на земята.

Тройната ангелска вест

Някои мислят, че Бог е изоставил нашия свят и не се интересува, и не прави нищо за човечеството, че Бог мълчи, но това не е истина. Във всяка историческа епоха Бог е изпращал специална вест. Ап. Петър я нарича „настояща истина“ в гръцкия оригинал:

„Затова винаги ще бъда готов да ви напомням за тези работи, ако и да ги знаете и да сте утвърдени в настоящата истина“ (2Петър 1:12).

Това е истината, която е най-важна и доминираща за съответната епоха и общество.

Примерно настоящата истина за предпотопния свят беше, че след 120 години Бог ще унищожи непокаяните. Намираме я в Битие 6:3, 13:

„И тогава Господ каза: Духът, който съм му дал, няма да владее вечно у човека; в блуждаенето си той е плът; затова дните му ще бъдат сто и двадесет години (...) И Бог каза на Ной: Краят на всяка твар се предвижда от Мен, защото земята се изпълни с насилие чрез тях; затова ето, ще ги изтребя заедно със земята“.

Йоан Кръстител и Исус отправиха съдбоносна вест до юдеите и тя беше настоящата истина за тях:

„А след като Йоан бе предаден на властта, Исус дойде в Галилея и проповядваше Божието благовестие като казваше: Времето се изпълни и Божието царство наближи; покаяйте се и повярвайте в благовестието“ (Марк 1:14, 15).

Така и днес Бог има една тържествена вест до всички хора, наречена „тройна ангелска вест“. Това е последната милостива покана, отправена до всеки човек преди Второто пришествие на Христос. Бог извиква в съществуване адвентния народ, за да оповести това последно предупреждение към жителите на планетата и да приключи Своята спасителна програма. Друга вест, друга покана, друга възможност няма да има!

И така, нека разгледаме съдържанието на тройната ангелска вест, дадена в Откровение 14:6-12:

„И видях друг ангел, че летеше сред небето, който имаше вечно-то благовестие, за да прогласява на обитаващите по земята и на всеки народ, племе, език и хора.

И каза със силен глас: Бойте се от Бога и Му въздайте слава, защото настана часът, когато Той ще съди; и се поклонете на Този, Който е направил небето и земята, морето и водните извори.

И един друг ангел, втори, следваше отзад и казваше: Падна, падна великият Вавилон, който напои всички народи от виното на своето разпалено блудстване.

И друг, трети ангел вървеше след тях и казваше със силен глас: Ако някой се поклони на звяра и на неговия образ и приеме белег на челото си или на ръката си, той ще пие от виното на Божия гняв, което е приготвено чисто в чашата на гнева Му; и ще бъде мъчен с огън и жупел пред святите ангели и пред Агнеца. И димът от тяхното мъчение ще се издига до вечни векове; и онези, които се покланят на звяра и образа му няма да имат отдих нито денем нито нощем, нито кой да е, който приема белега на името му. Тук е нужно търпението на светиите, на тези, които пазят Божиите заповеди и вярата в Исус“ (Откровение 14:6-12).

Това е настоящата истина за нашето последно време и трябва да доминира над всичко останало. Наричаме я тройна ангелска вест, защото се състои от три прокламации, предадени символично от трима последователни ангели.

Йоан вижда драматични събития. Небето изпраща до земята съдбоносни известия. Ангелите и тяхното летене посред небето внушават бързина и всесветско разпространение на това Божие дело. Вестта засяга всеки народ и всеки човек. Видението е символично и ангелите, като вестители, олицетворяват Божия народ, ангажиран в разнасянето на настоящата истина, а тя е вечното Евангелие. Думата „евангелие“ е от гръцки произход и означава „добра вест“. Вест на надежда, на радост, защото има спасение от греха и смъртта чрез жертвата и благодатта на Исус Христос. Това е вечното евангелие, защото има само едно евангелие и то е същото, съобщено още от началото на света. Но в различни епохи ударението е било поставяно на някои специални фази и евангелската вест се е предавала във форма, подходяща за съответната генерация. Първата ангелска вест прокламира вечното евангелие в специалната фаза на Божия съд. Силният глас на ангела подчертава важността на тези истини; всички трябва да ги чуят. Всички хора на последното време са поканени да изоставят своите модерни божества и да се обърнат с почит към Твореца, защото само Той заслужава поклонение. Тази покана е особено навременна днес, когато хората служат на съвременните богове – парите, вещите, удоволствията. Великата вест на първия

ангел акцентира върху Божия съд, като заявява: „Настана часът на Неговия съд“. Думата „часът“ внушава точно определено време за съд и истината, че краят вече е наближил.

За кой съд става дума тук? Това не е страшният езекутивен съд, защото трите ангелски вестии предшестват Второто пришествие (съгласно ст. 14 от същата глава) и защото предупреждението е съпроводено с апел за връщане към Бога, т.е. благодатното време още не е изтекло. Данииловите пророчества посочват, че това е изследователният съд, започнал в 1844 г.

Исторически, първата ангелска вест прозвучава за първи път в ранното адвентно движение, ръководено от Уилям Милър и сътрудниците му в периода 1831 – 1844 г. Комбинирайки Даниил 8:14 и Откровение 14:6, 7 те съобщават, че 2 300 денонощия завършват в 1844 г. и тази дата отбелязва началото на небесното заседание на Божия съд. Оттогава първата ангелска вест се носи по света надлъж и шир и ще продължава заедно с останалите две, докато има възможност за спасение, т.е. до приключване на благодатта за земните жители.

Да преминем към втората ангелска вест – стих 8. „Вавилон“ е очевидно някакъв символ тук и ние трябва да разберем смисъла му. В дните на ап. Йоан древният град Вавилон лежи в развалини. За да проумеем смисъла на този символ трябва да разгледаме накратко историческата роля на буквалния Вавилон. Още от основаването си (Битие, 11 гл.) той стана емблема на неверие и цитадела на бунт против Бога. На вавилонски „Баб-илу“ означава „врата на боговете“. Управниците на Вавилон го наричат така, защото желаят да вярват, че там боговете общуват с хората и редят земните работи. Но Бог и евреите го наричат „Вавилон“, което значи „объркване“, „смесване“.

Пророк Исаия идентифицира Луцифер като невидимия цар на Вавилон. Сатана решава да направи Вавилон център на своя план и на своето царство. А Божият град е Йерусалим. В Стария Завет двата града „Вавилон“ („бъркотия“) и Йерусалим („град на мир“) представят силите на доброто и злото, действащи в света. И така, Вавилон става символ на отстъплението и борбата против Бога. Буквалният и мистичният (духовният) Вавилон дълго време са били разглеждани като традиционен враг на Божията истина и на Божия народ.

В Новия Завет и специално в книгата „Откровение“ Йерусалим и Вавилон символизируют две духовни царства, Божието и сатанинското. Един друг пасаж от Откровението ще ни помогне да разберем окончателно смисъла на въпросния символ:

„И дойде един от седемте ангела, които държаха седемте чаши, и ми заговори: Ела, ще ти покажа осъждането на голямата блудница,

която седи над много води; а на челото ѝ имаше написано това име: Тайна; великият Вавилон, майка на блудниците и на земните гнусоти“ (Откровение 17:1, 5).

Тук се говори за блудница, която носи името Вавилон. В следващата глава ще разгледаме подробно библейския символ „блудница“. Сега ще кажем само, че този термин представлява отпадналите от истината църкви. Този текст показва, че в Откровението „Вавилон“ се употребява фигуративно и символизира всички отпаднали религиозни организации от античността до края на историята.

Втората ангелска вест посочва греховете на духовния Вавилон. Нека ги кажем открито. Световното християнство се е отвърнало от Божието Слово към човешки философии и традиции. Евангелската истина е замърсена и изопачена. Библейският доклад за сътворението е заменен с еволюционната теория, проповядвана на Запад даже и от амвоните на протестантските църкви.

Съвременният автор Джеймс Гилки заявява: „Либералните протестанти са изоставили вярата в дословната непогрешимост на Библията“. Един проповедник казва: „Ние вярваме, че Исус е бил човек (...) че е бил роден по обикновен начин (...) За нас Исусовата смърт по същество не се различава от смъртта на други герои“.

В модерния Вавилон се намират всички фалшиви доктрини на древния Вавилон – спиритизъм, астрология, и т.н. Така народите и църквите са „напоени“ от „виното“ на невятите учения. „Блудството“ алегорично означава незаконните връзки между църквата и света. Официалната църква е изоставила своя законен „съпруг“ Христос и се е съединила в учения, обичаи и живот със света.

Разкривайки заблудите в религията, втората ангелска вест оповестява тържествено падането на духовния Вавилон. Какво значи това всъщност? Това пророчество се изпълнява в голямото отклонение на протестантизма от чистотата на евангелието и означава, че в Божиите очи тези църкви са отстъпили от истината. Но внимавайте: Не хората в тези общества са паднали, а ученията и системите на тези църкви, т.е. чрез тях не може да се стигне до спасение.

В историко-пророческия контекст на тройната ангелска вест, втората е проповядвана за първи път в ранното адвентно движение, познато като милъризм, през лятото на 1844 г. Тогава тя е приложена за църквите, които обръщат гръб на първата ангелска вест. Значението на втората ангелска вест ще расте и ще достигне кулминацията си при обединението на религиозните сили под водителството на Сатана в края на земната драма.

Втората ангелска вест е зов за проверка на нашата религия. Какви верски учения сме възприели и поддържаме? Дали не се намираме несъзнателно в духовния Вавилон? Само в Божието Слово е истината:

„И сега ви препоръчвам на Бога и на Словото на Неговата благодат, което може да ви назидава и да ви даде наследство, между всички осветени“ (Деяния 20:32).

Третата ангелска вест е едно велико предупреждение. Тя е най-тържествената вест в цялата Библия и е тясно свързана с религиозните събития в последните дни. Информира ни предварително какъв духовен климат ще настъпи на земята и ни предупреждава да не бъдем измамани. Само Творецът е истинският обект на поклонение и обожаване. Но съгласно знаменитото пророчество в Откровение, 13 гл., което разгледахме в една от предишните глави, във финала на световната история ще се развие фалшиво поклонение в световен мащаб:

„И ще му се поклонят всички, които живеят на земята – всеки, чието име не е било записано в книгата на живота на Агнеца, заклан от създаването на света. Той упражняваше цялата власт на първия звяр в неговото присъствие и принуди земята и живеещите на нея да се поклонят на първия звяр, чиято смъртоносна рана беше оздравяла“ (Откровение 13:8, 12).

Да си припомним значението на символите: „Звярът“ е възстановената сила на папството след нанасяне на смъртоносна рана. Днес авторитетът на Римокатолическата църква расте в религиозните и политическите среди. „Образът на звяра“ е организация, действаща със средновековните папски методи, т.е. налагане на религиозни догми чрез гражданско законодателство, съединяване на църква и държава в САЩ. Но това означава преследване на онези, които не възприемат тези догми. „Белегът на звяра“ е отличителният знак на папизма, а именно неделният празник, въведен от Римокатолическата църква на мястото на съботната почивка. Съгласно четвъртата Божия заповед, денят, който Бог е отредил за освещаване, е седмият ден от сътворението – съботата. Тя е Божият печат.

И така, третата ангелска вест насочва вниманието ни към Божия Закон. Съобщава ни, че последният конфликт в духовната област ще бъде пак прастарата борба около Божия Закон, срещу който Сатана се е борил в небето.

Божият закон днес е потъпкан от християнския свят, но Откровение 14:12 ни казва, че все пак ще има един верен народ в последните дни, който ще съблюдава Божиите заповеди. Голямата битка ще се фокусира в дилемата: събота или неделя! Съдбоносният избор за всеки човек ще е: Да бъде послушен на Божиите заповеди и изисквания или да се поклони на звяра и да приеме неговия белег. Преди славното появяване на Христос в облаците, всеки ще е направил своя избор.

Онези, които решат да останат верни на Божията воля, ще бъдат презрени и преследвани, но тогава в този кратък интервал преди пришествието

Бог ще ги закриля. Както Даниил отказва да направи компромис с вярата си, приемайки смъртния декрет, и по чуден начин е избавен от лъвовете, така ще бъде и с онези, които устоят в последната криза. Вероотстъпниците обаче ще понесат Божия гняв, който при 7-те язви и огненото унищожение в края няма да бъде размесен с милост. Изразът „вечни векове“ на гръцки „ейс айонас айонон“ е изчерпателно обяснен в една от предишните глави. В нашия основен текст четем: *„Димът от тяхното мъчение ще се издига до вечни векове“*. Това образно означава, че резултатите от този божествен огън ще бъдат вечни. „Денем и нощем“ пък означава, че в самия период на наказанието няма да има почивка до пълното и окончателно унищожение.

Да опишем в края историко-пророческия аспект. След голямото разочарование на 22.10.1844 г., вниманието на ранните адвентисти е насочено към небесното светилище и към първосвещеническата служба на Христос в него. А в светилището е ковчегът на завета, съдържащ Божия закон:

*„И Божият храм, който е на небето, се отвори
и видя се в храма ковчега на Божия завет...“ (Откровение 11:19).*

В „Кратко слово към малкото стадо“ Джеймс Уайт, един от първите адвентисти, споменава за първи път текста на третата ангелска вест през май 1847 г. Тогава прозвучава и третата ангелска вест, която се присъединява към първите две. Оттогава трите ангелски вести се носят по света и са последната Божия вест на милост, но и предупреждение към загиващото човечество.

Откровение 14:12 резюмира тройната ангелска вест и посочва, че в резултат на прогласяването ѝ в целия свят, ще се оформи един народ, който ще има три отличителни белега:

1. Търпеливо ще издържа всички трудности на последната криза.
2. Ще защитава авторитета на Божия закон със слово и дело.
3. Ще живее и ще върши духовни подвизи чрез непоклатимата си вяра в Спасителя Исус Христос. Този прекрасен народ ще посрещне триумфално своя Господ в облаците.

Белези на истинската църква

Днес живеем в един разделен свят. Разделението е проникнало и в религиозната сфера. Хиляди църковни общества, изповедания, деноминации! Ако вярващите бяха се ориентирали решително към Библията като абсолютен авторитет, разделението би изчезнало и всички християни биха стигнали до пълно единство. Традиции и предания, религиозни философии и теологични спорове въвн от Библията разделят днес християнския свят.

Сега възниква болезненият въпрос: Можем ли днес да се ориентираме правилно в този лабиринт? Можем ли със сигурност да различим истинската църква от фалшивите? Има ли една-единствена истинска църква? Тези въпроси ще бъдат предмет на настоящата глава.

Понятието „църква“ е основно библейско понятие и означава не сградата за богослужения, а общността от вярващи. В Библията църквата е представена с един много характерен пророчески символ, символа „жена“:

„Защото ревнувам за вас с божествена ревност, понеже ви сгодих с един мъж да ви представя на Христос като чиста девица“
(2Коринтяни 11:2).

„Нека се радваме и се веселим и нека отдадем на Него слава, защото дойде сватбата на Агнеца и Неговата жена се е приготвила. И на нея ѝ бе позволено да се облече в светъл и чист висон; защото висонът са праведните дела на светиите“
(Откровение 19:7, 8).

В първия текст ап. Павел олицетворява коринтската църква с чиста девица. Божественият Годеник на църквата е Христос. Вторият текст говори за сватбеното тържество на Христос (Агнето). Неговата „съпруга“ е облечена в чист висон, символ на моралната чистота на църквата Му.

Но в Св. Писание са представени две съвършено различни жени като символи на църквата. Както ще видим по-нататък, почтената и морална жена е образ на истинската Христова църква, а блудницата, аморалната жена, символизира отстъпилата от истината църква. Тези две църкви и тяхната история са описани съответно в Откровение, 12 и 17 гл. чрез две жени, които се различават по характер, живот и външен вид.

Откровение, 12 гл., е грандиозно пророчество за историята на Божията църква от дните на Христос до последните времена. В нея ще открием първите три характеристики на истинската църква днес. А четвъртия белег ще намерим в Откровение, 14 гл.

И така, да прочетем Откровение 12:1-6:

„И голямо знамение се яви на небето – жена облечена със слънцето, с луната под краката ѝ и на главата ѝ венец от 12 звезди. Тя беше бременна и викаше от родилни болки, като се мъчеше да роди. И друго знамение се яви на небето, и ето, голям огненочервен змей, който имаше 7 глави и 10 рога, и на главите му 7 корони. А опашката му като завлече една трета част от небесните звезди, ги хвърли на земята; и змеят застана пред жената, която щеше да роди, за да изяде детето ѝ щом роди. И тя роди мъжко дете, което ще управлява всички народи с желязна тояга; и нейното дете беше грабнато и занесено при Бога, дори при Неговия престол. Тогава жената побегна в пустинята, където имаше място, приготвено от Бога, за да я хранят там 1 260 дни“.

Ето обяснението на пророческите символи за обща ориентация. Апостол Йоан вижда в това видение една прекрасна жена в небесна обстановка. Очевидно това е символично видение и символите трябва да бъдат идентифицирани в самата Библия. Съгласно горните обяснения, тази красива жена представлява истинската църква. Понеже в този пасаж тя е представена като раждаща Христос, а по-късно след възнесението на Христос като преследвана, тя е символ на църквата в Стария и Новия Завет. Жената е облечена със слънцето и е стъпила на луната. „Слънцето“ е Божията слава, открита специално в Новия Завет. В него истината и спасителният план са очертани със слънчева яснота. Луната няма собствена светлина, а свети с отразена от слънцето светлина. Тя е символ на старозаветната система от обреди и жертви, образи и пророчества, които само отразяват славата на Христос. Те бяха само „сянка“:

„Защото законът, като съдържа в себе си само сянката на бъдещите добрини, а не самата същност на нещата...“
(Евреи 10:1).

Христовият кръст хвърля дълга сянка – от Едем до Голгота. В Стария Завет истината и спасителният план са дадени „по-матово“, по-завоалирано, и се нуждаят от осветлението на Новия Завет.

Църквата е „стъпила върху луната“ и е „облечена в слънцето“. Старият и Новият Завет са еднакво Слово Божие, неделими един от друг. Взаимно се обясняват и допълват до пълно единство и завършеност на Божието Слово. Старият Завет без Новия е незавършен и неизяснен. Новият Завет без Стария е висящ, без основа. Затова и великият богослов ап. Павел заявява:

„Цялото писание е боговдъхновено...“ (2Тимотей 3:16).

Тук специално подчертаваме израза „цялото писание“. В тази чудна картина жената е увенчана с корона от 12 звезди. Короната е символ на победа. Църквата е побеждаваща и в края ще триумфира над силите на злото. Звездите в Библията са символ на видни, изтъкнати дейци и тъй като ударението е поставено върху новозаветната църква, несъмнено това са 12-те апостоли на Христос. Посредством *пролепис* (*предварително представяне*) църквата с 12-те апостоли е представена като напълно организирана още преди Христос да се яви на сцената. „Родилните болки“ показват силния копнеж на Божия народ през цялата старозаветна епоха да дойде Спасител.

Тук нямаме възможност за по-подробно тълкуване на пасажа; трябва да отбележим само, че змеят символизира Сатана, действащ чрез различни преследващи сили. Мъжкото дете очевидно е Христос и в ст. 5 се говори за Неговото възнесение. За нас сега е много важен ст. 6, който, комбиниран със ст. 13, 14, предсказва един дълъг, тъмен период на преследване на църквата Божия след Христовото възнесение:

„След като змеят видя, че бе свален на земята, той почна да преследва жената, която бе родила мъжкото дете. И бяха дадени на жената двете крила на голям орел, за да отлети на мястото си в пустинята, там, където я хранят за време и времена и половин време, скрита от лицето на змея“ (Откровение 12:13, 14).

Това е познатият ни средновековен период от 1 260 години на папско господство и преследване на верните Божии чада. В тези стихове той е даден два пъти; веднъж като „1 260 дни“ и втори път като „време и времена и половин време“. Читателят сигурно ще си спомни обясненията в една от предишните глави.

„Пустинята“, където трябва да съществува истинската църква, е символ на уединение, тъмнина и тежки условия за живот и описва състоянието ѝ в този период, отделена от обществото, прикрита от неприятелите, лишена от официално, легално съществуване. През Средните векове Божият народ, в лицето на изолирани, тайни общества, като валденсите, богомилите, хугенотите и др. такива, е преследван от официалната Римокатолическа църква. Този тъмен период приключва съгласно пророчеството в 1798 г., когато папската мощ е сломена.

Следователно истинската църква днес не можем да търсим в лицето на Католическата или Православната църква, защото до 1798 г. истинската църква е в „пустинята“, лишена от официална обществена дейност, докато Католическата и Православната църкви са официално съществуващи, господстващи по това време. Това е *първият или историческият белег* на истинската църква.

Следващите стихове на Откровение, 12 глава, минават през великата Реформация и в ст. 17 стигат до последните времена:

„Тогава змеят се разяри против жената и отиде да воюва против останалите от нейното потомство, които палят Божиите заповеди и свидетелството на Исус“ (Откровение 12:17).

Тук „останалите“ от потомството на жената представляват последната генерация верни християни и те са описани с израза: *„...палят Божиите заповеди и държат свидетелството на Исус“*. В този стих именно откриваме втория и третия белег на истинската църква. Но да ги поясним.

Вторият белег засяга Божия закон. Подчертава се, че църквата на остатъка издига авторитета на Божиите заповеди и ги поставя в основата на своя духовен живот. Няколко пъти в Откровението Божиите заповеди са предствени като атрибут на верния народ на последното време и последната вест. Фактът, че остатъкът е идентифициран по такъв начин, показва, че Божият морален закон ще бъде особено оспорван в борбата между змея и църквата.

Третият белег на истинската църква днес е свидетелството Исусово. В българския превод – „свидетелството за Исус“ – е неправилен. Правилното звучене на текста е „свидетелството Исусово“. Това се вижда, когато сравним този текст с Откр.19:10 последната част: *“...защото свидетелството на Исус е Духът на пророчеството...“*. Смисълът на всичко това е, че Христос свидетелства на църквата посредством пророчествата. Специалната работа на пророците е била да носят вестите на Исус. Чрез пророците Исус свидетелства за истината:

„Бог, Който в многобройни частични откровения и по много начини е говорил в старо време на бащите ни чрез пророците...“ (Евреи 1:1).

Третият белег следователно означава, че истинската църква на последното време ще се отличава с изявата на пророческия дар в нейната среда. Тя ще притежава вътрешно пророческо ръководство и ще разбира и познава основно библиейските пророчества.

И така, Духът на пророчеството е специален дар, с който Бог осенява Своя народ и го приготвя да устои в борбата с тъмните сили при тяхната последна атака.

И четвъртият белег на истинската църква днес е, че тя ще познава и ще проповядва тройната ангелска вест, съобщена в Откровение 14:6-12. Това е естествено и логично, защото тя е последната Божия вест до човечеството.

Следователно, ако една църква днес не съблюдава Божиите непроменими заповеди, тя не може да бъде истинската църква. Ако не притежава специалния Божи дар – Духа на пророчеството, тя не може да бъде истинската

църква. Ако не познава и не проповядва тройната ангелска вест, тя не може да бъде истинската църква.

Сега за съпоставка можем да хвърлим бегъл поглед върху Откровение, 17 глава, където е представена блудницата, символ на отпадналите църкви:

„...Ела, ще ти покажа осъждането на голямата блудница, която седи над много води; с която блудстваха земните царе и земните жители се опиха от виното на нейното блудстване (...) Жената бе облечена в пурпур и червено и украсена със злато (...) и държеше в ръката си златна чаша, пълна с гнусотии и нечистотиите от нейното блудстване. А на челото ѝ имаше написано това име: Тайна; великият Вавилон, майка на блудниците и на земните гнусотии. И видях, че жената се беше опила от кръвта на светиите и от кръвта на Исусовите мъченици...“ (Откровение 17:1-6).

Откровение 17:15 показва, че тя господства над много народи:

„Каза ми още: Водите, които си видял, където седи блудницата, са народи и множества, племена и езици“.

Жената държи в ръката си златна чаша, символ на евангелието, но това е само фасада, защото тази чаша е пълна с нечистота, т.е. фалшиви учения. Името на изневерилата на Бога църква според ст. 5 е: „Тайна, великий Вавилон“. Името представя характера и е тайна за непосветените и неразбиращите духовните истини на Божието Слово. Този текст показва, че блудницата има свои „дъщери“ – онези църкви, които приличат на нея в учения, живот и характер. Стих 6 говори, че тази фалшива религиозна система е избивала Исусовите мъченици.

Всички особености на описанието в Откровение, 17 гл., идентифицират Римокатолическата църква като блудница и Вавилон, а в историческия контекст на последните времена, във връзка с тройния религиозен съюз между спиритизъм, католицизъм и протестантизъм, всички отпаднали църкви са представени с тези символи.

Предвид съдбите и наказанията, които ще сполетят този духовен Вавилон, Бог отправя сериозен апел към всички искрени вярващи, да напуснат тези фалшиви религиозни системи:

„И чух друг глас от небето който казваше: Излез от нея, народе Мой, за да не участваш в греховете ѝ и да не споделяш язвите ѝ“ (Откровение 18:4).

И когато напуснат мистичния Вавилон, Исус ще се погрижи за тяхното спасение и в края ще ги обедини в едно (Йоан10:16):

„И други овце имам, които не са от тази кошара, и тях трябва да доведе; и ще чуят гласа Ми; и ще станат едно стадо с един Пастир“.

Христовата „кошара“ се състои от видимата Божия църква с изброените белези и всички искрени вярващи, ръководени от Светия Дух по света (невидимата Божия църква). Бог е организиран Своята видима църква да бъде носител на истината и светлина на света и да разнесе тройната ангелска вест. Истинската църква е била винаги обект на най-нежни грижи от Божия страна. Тя е Божията скъпоценност на земята:

„При Когото, като идвате като при жив камък, отхвърлен от човечите, но от Бога избран и скъпоценен, и вие като живи камъни се съградате в духовен дом, за да станете свято свещенство, да принасяте духовни жертви, благоприятни на Бога чрез Исус Христос“ (1Петър 2:4, 5).

При наличието на такъв конгломерат от заблуди и фалшификации в света, Божията църква е пазител, съхранител и крепител на истината в света:

„В случай, че закъснея, за да знаеш как трябва да се държат хората в Божия дом, който е църква на живия Бог, стълб и опора на истината“ (1Тимотей 3:15).

В края на световната драма Бог ще спаси Своята победоносна църква.

Духът на пророчеството

Пророческият дар е чудесен атрибут на Божия народ. Но защо е необходим той? И каква е същността му?

В Библията се изтъква, че човек се нуждае от Божествено ръководство. Това е смисълът на Йеремиа 10:23:

*„Господи, познавам, че пътят на човека не зависи от него;
не е дадено на човека, който ходи, да оправя стъпките си“.*

Още в началото, преди грехопадението, в невинното си състояние, той е бил обект на Божията грижа и съвети. Но грехът прекъсва личния контакт с Бога и трябва да се потърсят други пътища за връзка и общуване. Тогава се появява нуждата от пророческа дейност. Пророкът, като Божи представител и посредник, трябваше да предава Божията воля на човечеството. В Откровение 1:1, 2 е дадена веригата за поддържане връзката между Бога и човека:

„Откровението от Исус Христос, което Му даде Бог, за да покаже на слугите Си онова, което има да стане скоро; а Христос прати и го яви чрез ангела Си на Своя слуга Йоан, който възвести Божието Слово и свидетелството Исус Христово и всичко, което е видял“.

Както е изложено тук, тази верига се състои от пет звена: Бог, Христос, ангелът, пророкът, народът. Божиите поучения се предават по този канал. Но първите три личности са безгрешни, докато пророкът и народът са засегнати от греха. Това, което разкъсва връзката между Бога и човека, е грехът, беззаконието, както се подчертава в Исая 59:1, 2:

„Ето, ръката на Господа не се е скъсила, за да не може да спаси, нито ухото Му е затъпяло, за да не може да чува; но вашите беззакония са ви отлъчили от вашия Бог и вашите грехове са скрипи лицето Му от вас и Той не иска да чува“.

Така че веригата е прекъсната между ангела и пророка поради греха на човека. Необходим е посредник. В няколко глави от Евангелието на Йоан се изтъква, че се е наложило този посредник да е Светият Дух:

„А Утешителят, Светият Дух, Когото Отец ще изпрати в Мое име, Той ще ви научи на всичко и ще ви напомни всичко, което Съм ви казал“ (Йоан 14:26).

Чрез действието на Светия Дух, третото лице на Божеството, се осъществява връзката между ангела и пророка. Тази пророческа дейност е предмет на настоящата глава.

Божииите мъдри и милостиви действия спрямо човешкия род са посочени в един много характерен пасаж:

„Наистина, Господ Йеова няма да направи нищо, без да открие Своето намерение на слугите си, пророците“ (Амос 3:7).

Когато трябва да се съобщят Божиите намерения, когато Всемогъщият предприема нещо, засягащо човечеството, Той търси подходящ инструмент, за да предупреди хората и да им даде възможност да се приготвят. Този инструмент е пророкът. Думата, преведена с „пророк“, е от еврейския глагол „казвам“, „съобщавам“. Предсказването на бъдещи събития едва ли е първостепенната длъжност на пророческата служба. Пророкът е Божи говорител. Неговият пръв дълг е да говори за Бога думи на съвет, предупреждение, порицание и насърчение. Това е библейското разбиране на пророческото призвание.

Нека видим сега как общува Божият Дух с пророка за предаване на Божиите вести? В [Осия 12:10](#) Бог декларира, че е говорил чрез Своите пророци, като е използвал видения и сравнения:

„Говорих още и чрез пророците и им явих много видения; и чрез думите на пророците си служих със сравнения“.

На пророка се представят различни картини и му се дават обяснения. Връзката с околния свят се разкъсва и душата на пророка се възвисява. В това състояние той може да възприема информация от един друг свят. Понякога виденията действат много силно върху физиката на човека. Малко по-късно ще видим как е понасял виденията един от най-великите пророци, Даниил. Когато Бог защитава верността на Мойсей, Той обяснява трите начина на контакт с пророците:

„Той каза: Слушайте сега думите Ми. Ако има пророк между вас, Аз Господ ще му стана познат чрез видение, насън ще му говоря. Но слугата Ми Мойсей не е така поставен, той, който е верен в целия Ми дом; с него Аз ще говоря уста с уста, ясно, а не загадъчно; и той ще гледа Господния Образ...“ (Числа 12:6-8).

Божииите вести се предават чрез сънища, видения и специално за Мойсей „уста с уста“. Сънищата са може би една по-далечна връзка. По време на сън подсъзнанието е повлияно от Божия Дух и са наложени известни поучения. Но веднага трябва да предупредим читателя, че това са особени сънища. Съновиденията, дадени от Бога, са винаги в унисон с библейските учения и не на всеки човек Бог се явява насън. По-голямата част от човешките сънища нямат нищо общо с Бога, те се дължат на обикновени психологически и физи-

ологични причини. Библията ни предупреждава да не се увличаме по своите сънища, защото понякога и Сатана може да ни натрапи своите заблуди:

„Защото макар да изобилстват сънища и суети, и много думи, ти се бой от Бога“ (Екклесиаст 5:7).

Единственият сигурен източник на истина за нас си остава Библията. Тя ни предава ясна Божия воля. В Откровение 1:10 се говори, че Йоан е бил „обзет от Духа“:

„В Господния ден бях обзет от Духа и чух зад себе си силен глас като от тръба, който казваше...“.

Думите „обзет от“ са дадени курсивно (с наклонени букви), което означава, че в оригинала не съществуват. В гръцкия оригинал изразът гласи: „Бях в Духа“. Под действието на Св. Дух Йоан идва в особено състояние, при което забравя земните неща и духът му се изостря за небесните. Естествените възприятия отстъпват място на духовните.

Това е едно особено състояние на екстаз, възхищение. Но се повдигат два въпроса:

1. В кои исторически епохи действа пророческият дар? Само в библейските времена ли е имало пророци?

2. Има ли жени пророчици?

По първия въпрос е очевидно, че в старозаветни времена Бог е действал чрез редица пророци, някои от които са оставили в писмена форма своите пророчества. Такива са великите пророци Исаия, Иеремия, Йезекиил, Даниил и др. Но свещената история ни съобщава имената и на други пророци, които са извършвали своята служба всред народа, но не са участвали в канона на Св.Писания. Такива са Илия, Елисей, Натан, и др. Но пророческият дар не се ограничава само в Стария Завет. И в Новия Завет имаме указания за пророческа служба. В 1Коринтяни 12:28 ап. Павел изброява различните служби в църквата и говори за пророци:

„И Бог е поставил някои в църквата да бъдат: първо, апостоли; второ, пророци; трето, учители...“.

А в Деяния 13:1 са споменати поименно пророци и учители в християнската църква в Антиохия:

„А в Антиохийската църква имаше пророци и учители: Варнава, Симеон, наречен Нигер, киринеецът Луций, Манаин, който беше възпитан заедно с четверовластника Ирод, и Савел“.

Всичко това показва, че пророческият дух оперира и в новозаветни времена. Примерно, ап. Йоан, който е написал Откровението, е пророк в най-възвишения смисъл на думата и Откровението – най-грандиозното пророчество на Библията. Но нека направим още една стъпка напред. Изчерп-

ват ли се действията на пророческия дух с новозаветната част на Библията? Отговорът на този въпрос е в Ефесяни 4:11-13:

„И Той даде едни да бъдат апостоли, други пророци, други пък благовестители, а други пастири и учители с цел да се усъвършенстват светиите, за делото на служението, за съзидането на Христовото тяло; докато всички достигнем в единство на вяратата и на познаването на Божия Син, в пълнолетно мъжество, в мярката на ръста на Христовата пълнота“.

Идеалът на църквата, посочен в този текст, ще се осъществи напълно в края на благодатното време, непосредствено преди пришествието. Следователно, пророческата служба ще съществува до края на земната история и ние можем да очакваме и в наше време проявата на този специален дар. Дотук отговорихме на първия въпрос.

Що се отнася до втория, Библията ни посочва имената на жени пророчици като Мариам, Девора, Олда в Ст. Завет и Анна и четирите дъщери на дякон Филип в Новия завет. Тогава нашият извод е, че пророческият Дух работи и с жени.

Историята ни показва, че в критични моменти и когато предстоят особено важни събития в спасителния план, Бог дава по-голяма светлина чрез избрани от Него служители.

Примерно, когато решава да унищожи стария свят с потоп, Бог търси подходящо лице, за да съобщи намеренията Си. Това е Ной, който получава подробна информация и я предава на своите съвременници.

При първото идване на Христос, Йоан Кръстител е избраният инструмент. Той трябва да предупреди и подготви народа. Така и във връзка с последното съдбоносно дело на тройната ангелска вест и изследователния съд, Бог търси подходящи лица, за да осветли човечеството. Неговият избор се спира най-напред на двама мъже: Уилям Фой (1818 – 1893) и Хейзън Фос (1819 – 1893), които получават видения относно тройната ангелска вест.

Уилям Фой публикува виденията си и остава Христов служител до края на живота си^{*}, а Хейзън Фос, след остра душевна борба, решава да не съобщи видението на народа. Тогава Божият избор се спира на един слаб инструмент – 17-годишното момиче Елън Хармън по баща, а по-късно Елън Гулд Уайт, по мъж. Тя получава своето първо видение два месеца след голямото разочарование през декември 1844 г. по време на молитвена служба в един дом. Сюжетът на това първо видение е великата опитност на адвентния народ и неговото пътуване към небесния град.

Елън Гулд Уайт е родена на 26.11.1827 г. в гр. Горхам, щата Мейн. В 1840 г., на 13-годишна възраст, тя била дълбоко засегната от религиозното пробуждане, предизвикано от делото на Уилям Милър и се присъединила към

*Според нови данни

Методистката църква. На 30 август 1846 г. сключила брак с Джеймс Уайт, адвентен проповедник, и независимо от злополуката, преживяна в детството, тя надживяла своя съпруг с 33 години. От този брак се родили четирима сина, от които най-малкият и най-големият починали. Елън Уайт посветила целия си живот на Божието дело. Написала е многотомна литература, резултат от нейните 2 000 видения. Литературното ѝ наследство възлиза на около 43 900 страници в ръкопис. Притежаваме днес 53 книги от нейното перо, които представляват прекрасно ръководство за църквата на остатъка, освен 4 500 статии, публикувани в различни списания. Литературата на Елън Уайт е преведена на много езици. Тази забележителна жена е работила неуморно като говорител и Божи служител в три континента – Америка, Европа и Австралия. Тя завършва земния си път в Елмсхевън, Калифорния, на 16.VII.1915 г. на 87-годишна възраст.

Но за да я приемем за пророк на последната църква, трябва да подложим нейното дело на библейски пророчески изпит. Затова пък трябва да се запознаем с белезите на истинския пророк, дадени в Священото Писание. Едно сравнение с великите пророци на Библията показва някои телесни феномени, с които се отличават виденията на истинския пророк, за разлика от фалшивите:

„И така, аз останах сам да видя това голямо видение, от което не остана сила в мен, защото енергията ми се обърна в тлеене и останах безсилен. Чух обаче гласа на думите му и като слушах гласа на думите му, аз паднах на лицето си в несвяст, с лицето си към земята. И ето, до мен се допря ръка, която ме сложи, разклатен, на коленете ми и на дланите на ръцете ми. И ми каза: Данииле, мъжо възлюбен, разбери думите, които ти говоря, и стой прав, защото при теб съм изпратен сега. И когато ми изговори тези думи, аз се изправих разтреперан (...) В този момент един подобен на Човешки Син се допря до устните ми. Тогава отворих устата си и говорих, като казах на онзи, който стоеше пред мен: Господарю мой, от видението болките ми се върнаха и не остана сила в мен. Защо как може слугата на този мой господар да говори с този мой господар? Понеже веднага не остана никаква сила в мен, а и дъх не ми остана“ (Даниил 10:8-11, 16, 17).

В това знаменито видение Даниил обяснява своето състояние. Стих 8 и 9 показват, че в началото пророкът загубва своята естествена жизнена сила и пада на земята. След това, изпълнен със свръхестествена сила, той постепенно се изправя. В стих 17 е посочен вторият телесен белег – по време на видение пророкът не диша. В Числа 24:3, 4 е даден трети телесен белег:

„...Валаам, син Веоров, каза: и човекът, който има отворени очи, каза; каза онзи, който чу Божиите думи, който видя видението от Всесилния, който падна в изпълнение, но очите му бяха отворени“.

Два пъти се изтъква, че пророкът е с ясно отворени очи по време на видение, а не жуми като разните спиритически медиуми.

Това са трите външни телесни феномена. Но за нас са по-важни вътрешните, духовните белези на истинския пророк. Кои са те?

Първо: виденията, обясненията и ученията, които един претендент за пророк носи, трябва да бъдат сверени с духа на Свещеното Писание. Те трябва да бъдат в съгласие с фундаменталните учения на Библията:

„Нека прибегнат при закона и при свидетелството! Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях“ (Исаия 8:20).

Ако пророкът не говори според Божието Слово и поддържа становища, противоречащи на Библията, той е фалшив пророк.

Второ: Божият пророк трябва да възвеличава Исус Христос, а не себе си. В центъра на неговото учение трябва да стои личността на Спасителя:

„Възлюбени, не вярвайте на всеки Дух, а изпитвайте духовете дали са от Бога; защото много лъжепророци излязоха по света. По това познавайте Божия Дух: всеки дух, който изповядва, че Исус Христос дойде в плът, е от Бога, а никой дух, който не изповядва Спасителя, не е от Бога...“ (1Йоан 4:1-3).

Трето: Животът на пророка трябва да бъде морален и съобразен с Христовите принципи. Исус Христос посочва този белег в Матей 7:15-20:

„Пазете се от лъжливите пророци, които идват при вас с овчи дрехи, а отвътре са вълци грабители. По плодовете им ще ги познаете. Бере ли се грозде от тръни или смокини от репей? Също така всяко добро дърво дава добри плодове, а лошото дърво дава лоши плодове (...) И така, по плодовете им ще ги познаете“.

Трябва да проследим и духовните резултати от неговата дейност, т.е. какви плодове е родил.

Четвърто: Пророчествата, предадени от пророка, трябва да се изпълняват, защото Бог не греша:

„И ако кажеш в сърцето си: Как ще познаем кое слово Господ не е казал? Когато някой пророк говори от Господното име и словото му не се сбъдне, това слово Господ не е говорил; пророкът го е говорил своеволно, да не се боиш от него“ (Второзаконие 18:21, 22).

Ако предсказанията невинаги се сбъдват, явно е, че Божият Дух не ръководи този човек.

Нека измерим сега делото на Елън Уайт с този стандарт.

Най-напред **външните белези**.

Ранните видения на Елън Уайт са се произвеждали често по време на богослужение пред стотици очевидци. Когато влизала във видение, тя издавала три възклицания: „Слава, слава, слава...“. Няколко секунди като че ли потъвала в безсъзнание, след това се изправяла на крака и видението започвало. Очите ѝ винаги били ясно отворени, с приятно изражение и погледът – насочен по посока на видението. Многократни лекарски прегледи (д-р Келог, д-р Друмонд, д-р Браун) са установили, че по време на видение тя не дишала. Пулсът бил редовно, но нямало никакви признаци на дишане. Днес ние притежаваме свидетелството на много съвременници на Е. Уайт: Лафбъроу, Келог, Касъл, Лямсън, Сиили, Фаулър, Главър, Карпинтър, Бурдо, Джеймс Уайт, Бътлър... Ето част от едно изказване на Бътлър от 1874 г.:

„...Виденията на Е. Уайт са били наблюдавани от много хора, вярващи и невярващи (...) Времето, през което г-жа Уайт оставаше във видение, беше между петнадесет минути и три часа. През това време сърцето и пулсът продължаваха да бият, очите оставаха отворени и изглеждаше да съзерцават далечен обект (...) Интензивна светлина можеше да бъде доближена внезапно, без да се произведе и най-лекото мигане (...) Когато г-жа Уайт е във видение, дишането ѝ напълно спира. Този факт е бил проверяван от многобройни свидетели, между които и способни лекари, които не вярваха на виденията ѝ и биваха посочвани от публиката (...) Спокоен, достоен и впечатлителен, нейният вид внушаваше на свидетелите дълбок респект, голяма тържественост...“ („Ривю енд Хералд“ 09.06.1874 г.).

Следва анализът на **вътрешните, духовните характеристики**. Тук трябва да отбележим нещо много съществено. Литературата на Елън Уайт не измества Библията; тя е по-скоро един коментар, но боговдъхновен коментар на Библията. Самата тя нарича своите писания „по-малката светлина“, която е предназначена да води хората към „по-голямата светлина“ – Библията. Ето един цитат от „Свидетелства за църквата“, стр.17:

„Аз взех скъпата Библия и я заобиколих с различни свидетелства, дадени за Божия народ. Ако бяхте изследвали Библията с желание да разберете библейското становище и да постигнете християнско съвършенство, не бихте се нуждаели от свидетелствата (...) Не трябва да мислим, че написаните свидетелства ни носят някаква нова светлина, но те изразяват по-живо духовните истини, които са отдавна известни...“.

Елън Уайт представя така прекрасно личността, делото и духовния живот на Спасителя, както може би никой друг автор. Нейната личност се губи, а на преден план тя изтъква лъчезарния образ на Исус Христос. Нейният живот, удостоверен от хиляди хора, се е отличавал с простота, чистота и изключителна благотворителност. Пророческите ѝ предвиждания, отразени в нейните

произведения, се изпълняват по забележителен начин, защото са основани върху библейските пророчества. Можем да посочим два класически примера. Тя пише, че католици и протестанти ще се обединят, когато още не е имало никакви видими знаци за това. Твърди, че модерният спиритизъм ще се разпространи навсякъде още когато тези странни явления са били локализирани в малък район на Северна Америка.

И така, ние можем да приемем решително Елън Уайт като пророк на последната църква. Чрез литературата, написана от нея, Бог ни е снабдил с чудесно ръководство за големите кризи и последните трудни времена, които Божият народ ще преживее. Трябва да бъдем много благодарни, че голяма част от книгите на Е. Уайт са преведени и на български като „Патриарси и пророци“, „Пророци и царе“, „Копнежът на вековете“, „Великата борба“, „Възпитание“, „Притчи Христови“, „По стъпките на Великия лекар“, „Диета и храна“, „Пътят към Христа“ и др.

Драги читателю, в тази литература ще намериш най-ценни и актуални съвети за победоносен духовен живот.

Здравословен живот

Млад човек присъстваше на въздържателна служба в Адвентната църква. Темата беше за вредата от алкохола и тютюна. В края поговорих с младия човек и го запитах дали му е харесала нашата служба. Той ми отговори: „Не! Не ми хареса! Аз съм религиозен, но считам, че онова, което ям и пия, няма нищо общо с религията“.

Сега трябва да кажем, че Свещеното Писание поддържа диаметрално противоположно становище. Всичко, свързано с тялото, не е въвн от кръга на вярата, а е съществена част от библейската религия. В тази глава ще разгледаме здравните закони, дадени от Твореца в Библията. Като въведителен текст нека прочетем 1Солунци 5:23:

*„А сам Бог на мира да ви освети напълно; и дано се запазят непо-
кътнати духът, душата и тялото ви, без порок до пришествие-
то на нашия Господ Исус Христос“.*

Тук великият апостол споменава трите същности на човешката личност: дух, душа и тяло. Както виждате, тялото не е изключено от религиозните задължения и от освещението, което трябва да се постигне. Накратко за трите компоненти на човешката личност: Духът е най-висшата съставка. Тук влизат съзнанието, съвестта и мисленето. Душата е онази част от човешката природа, която се изявява чрез инстинкти, емоции, желаниа, импулси, а тялото е материалният субстрат – организъмът на човека.

Всеизвестна е връзката и взаимодействието между физическото и духовното състояние на човека. Децим Ювенал (60 – 127 г.пр.Хр.), римски поет, се провикнал веднъж: *Сана менс ин сано corpore!* – „Здрав дух в здраво тяло!“. Това е девизът на физкултурниците и той съдържа много истина, защото, когато човек е здрав, и волята му за борба срещу изкушенията е по-силна. Разбира се, има и болни хора със силен дух, но това са изключения. Цитираният принцип е много логичен, защото, ако човек трябва да развие добродетелен, христоводобен характер, това може да стане единствено в тялото. Без тяло няма характер, няма личност, няма човек. Духът, душата и тялото трябва да бъдат хармонично съгласувани, душата и тялото – да бъдат под контрола на духа, но нормалните потребности на тялото трябва да бъдат задоволявани. Лишаването на организма от здравословна храна и всички

необходимости, както при аскети и постници, не е още християнство. Да се поддържа тялото здраво, във възможно най-добро състояние е християнски дълг на човека. Ето и двата основни текста в този дух:

„Не знаете ли, че сте храм на Бога и че Божият Дух живее във вас? Ако някой оскверни Божия храм, него Бог ще развали; защото Божият храм е свят, а този храм сте вие“ (1Коринтяни 3:16, 17).

„Или не знаете, че вашето тяло е храм на Светия Дух, Който е във вас, Когото имате от Бога? И вие не сте свои си, защото сте били купени с цена; затова прославете Бога с телата си и с душите си, които са Божи“ (1Коринтяни 6:19, 20).

Тук е представен евангелският идеал за човека – тялото да бъде свети лице, в което Божият Дух желае да обитава. А в един храм не може да се внася всичко и да се прави всичко. Ап. Павел заявява: *„Ако някой оскверни Божия храм, него Бог ще развали“*. Смисълт е: Ако някой с лоши привычки и нехайство съсипе здравето си, той носи отговорност пред Бога. При един пияница, развратник или порочен човек тялото не е храм на Светия Дух, защото Божият Дух не може да владее и да управлява там. Бог бива прославен с тялото, ако човек живее разумно и въздържано, съгласно принципите на Христовото учение.

Основният въпрос на здравния закон се отнася до храненето. Да се запознаем с диетологичните възгледи на Библията.

Когато създава човека, Бог му определя и най-подходящата храна:

„Бог каза: Вижте, давам ви всяка семеносна трева, която е по лицето на цялата земя, и всяко дърво, което има в себе си плод на семеносно дърво; те ще ви бъдат за храна“ (Битие 1:29).

Райската диета се състои от чисто вегетарианска храна – зърнени храни и плодове. „Семеносната трева“ в този стих визира житните храни. Учудва ли ви тази диета? Конструкторът на някаква машина най-добре може да определи вида на горивото и режима, за да бъде машината трайна и да работи добре. Така и великият Създател на нашата човешка машина е определил най-добрата диета. След грехопадението обаче настъпват промени и в организма на човека. Затова се налага и една добавка към първоначалната храна – зеленчуците:

„...и ти ще ядеш полската трева...“ (Битие 3:18б).

„Полската трева“ в този текст визира зеленчуците. Кога месото е разрешено за консумация и защо? След потопа, описан в Битие, 7 и 8 глави, Бог постановява:

„Всичко живо, което се движи, ще ви бъде за храна; давам ви всичко, също както дадох зелената трева“ (Битие 9:3).

Можем да изтъкнем две причини за включването на месото в хранителния режим на човека.

Първо: Потопът е опустошил земята и растителността е била унищожена. А Ной и семейството му са осем души и трябва да бъдат изхранвани до появяването на нова растителност. Но има една втора, по-дълбока причина за допускане на месото. Човекът е станал наследствен грешник. Природата му е покварена и той върши зло. Бог е желаел милостиво да скъси човешкия живот, за да му се отнеме възможността за школуване в нечестието. И действително, ако разгледаме двете родословия, съответно в Битие, 5 и 11 гл. – първото, преди потопа, а второто, след разрешаването на месната храна – ще констатираме следния удивителен факт. Докато преди потопа средната продължителност на живота е била 800 – 900 години, то след потопа спада рязко до 175 год. Месото скъсява човешкия живот. Ако сега запитате кога изобщо е започнал човек да консумира месо, можем да допуснем, че Ноевите съвременници вероятно са яли месо преди Божието разрешение. Христовото изказване за предпотопния свят ни внушава тази идея. Той казва за тях: „ядяха и пиеха“, и може би, това е указание за престъпване на Божията наредба.

Но с разрешаването на месната храна Бог предписва и три ограничения, за да бъдат сведени до минимум вредните последици от месото.

Първото ограничение е непосредствено в следващия стих:

„Месо обаче с живота му – т.е. с кръвта му – да не ядете“ (Битие 9:4).

Кръвта не трябва да се яде, месото трябва да бъде измивано от кръвта. Защо?:

„Защото животът на тялото е в кръвта, която Аз ви дадох за да правите умилостивение на жертвеника за душите си (...) Затова казах на израилтяните: нито един човек от вас да не яде кръв“ (Левит 17:11, 12).

Кръвта е главен жертвен елемент, с нея става умилостивение и прощение на греховете по силата на живота. Тя е нещо свято, свързано със светите служби, и затова не трябва да се използва за храна. Тогава Бог е облякъл забраната в религиозна форма, но днес знаем, че кръвта е вредна и трудносмилаема храна. Второто ограничение намираме в Левит 3:17:

„Вечен закон ще бъде във всичките ви поколения, във всичките ви жилища, да не ядете нито тлъстина, нито кръв“.

Тлъстините не трябва да се консумират. Мотивът е изтъкнат в Левит 7:23-25:

„Кажи на израилтяните: Да не ядете никаква тлъстина (...) защото, който яде тлъстина от животно, от което се принася жертва чрез огън на Господа, този човек, който би ял от нея, ще бъде изтребен измежду народа си“.

Тлъстините също са жертвен елемент, те се изгарят на олтара. Едва в последните години медицината изясни вредата от животинските мазнини. В БТА „Паралели“ от 1979 г. четем в статия на д-р Иванов:

„Месната диета има още едно съществено неудобство, което е свързано със значителните количества мазнини в самото месо: 40 % от мазнините в нашата храна идват тъкмо от месото. А добре е известно, че животинските мазнини спомагат да се повишава холестеролът в кръвта, което води до ранно развитие на атеросклероза. Подчертава се, че съдържанието на холестерол в кръвта на вегетарианците е значително по-ниско. А това, особено за възрастните, е от голямо значение“.

И едно трето ограничение срещаме в Свещеното Писание. То се състои в известен подбор на животните. В Библията те са класифицирани в два типа относно храненето: чисти и нечисти. Чистите са разрешени за ядене, а нечистите – забранени. Най-систематично това разделение е дадено в Левит, 11 гл., която сега ще проучим, но трябва да се има предвид, че то датира много преди Мойсеевото време, още от времето на потопа. В книгата „Битие“ се посочва, че от нечистите животни са се приютили в Ноевия кораб само по една двойка, защото те не се използвали нито за храна, нито за жертвоприношение. Ето и това разпределение:

„Измежду животните всяко, което има раздвоени копита и е с разцепени копита, и преживя, него да ядете. Обаче от онези, които преживят, или от онези, които имат раздвоени копита, да не ядете следните: камилата, защото преживя, но няма раздвоени копита; тя е нечиста за вас; криещият се гризач, защото преживя, но няма раздвоени копита; той е нечист за вас; дивия заек, защото преживя, но няма раздвоени копита; той е нечист за вас; и свинята, защото има раздвоени копита и е с разцепени копита, но не преживя; тя е нечиста за вас. От тяхното месо да не ядете (...)

Измежду всички животни, които са във водите, да ядете следните: всички водни, които имат перки и люспи, в моретата и реките, тях да ядете (...) Измежду птиците да не се докосвате до следните: да не се ядат, понеже са скверни: орелът, лешоядът, черният лешояд, червената каня, черната каня според видовете ѝ, всяка врана според видовете ѝ, кукумявката, совата, чайката, ястребът според видовете му, малкият бухал, корморанът, големият бухал, белият бухал, пеликанът, рибарят, щъркелът, чаплатата според видовете ѝ, папунякът и прилепът.*

* Каня – вид голяма граблива птица

Всички крилати пълзящи, които ходят на четири крака, да бъдат скверни за вас (...) Измежду пълзящите, които пълзят по земята, следните да бъдат нечисти за вас: невестулка, мишката, големият гушер според видовете му, анакът, саламандърът, гушерът, къртицата и хамелеонът“ (Левит 11:3-22, 29, 30).*

Това разпределение на животните на чисти и нечисти е дадено накратко и във Второзаконие 14:4-20. За сухоземните животни са посочени два белега – подходящи за храна са онези, които имат раздвоени копита и преживят. Ако единият белег липсва, животното е нечисто. Специално са отбелязани камилата, заекът и свинята.

Камилата изглежда да е с разцепени копита, но има едно кълбо отзад на крака, прилично на пета и вероятно затова е обявена за нечиста.

В някои преводи в ст. 5 се споменава питомният заек, но в еврейския оригинал стои думата „шафан“, което означава „криещ се“. Това са кролиците, които Соломон споменава в [Притчи 30:26](#):

*„Кролиците, които са слаб народ,
но поставят жилищата си на канара“.*

Въпреки че не преживят буквално, кролиците имат предразположение към преживянето чрез движението на челюстите, чрез вид кътници, принадлежащи на преживните и чрез анатомичното устройство на стомаха. Питомният заек не е съществувал нито в Палестина, нито в Синай, но дивият заек е представен в тези области с четири разновидности. Тази биогеографска подробност сочи съвършената обективност на Библията. В ст. 6 се говори за дивия заек, който на еврейски се нарича „арнабет“.

Съгласно енциклопедично съчинение, публикувано под редакцията на проф. Грасе от Сорбоната, неотдавнашни изследвания показват, че питомният заек практикува двойно храносмилане, съвсем специален вид преживяне, наречено от специалистите „коекотрофия“. Както подчертахме, в нашия текст се говори не за питомния, а за дивия заек. Строго научно погледнато той не преживя, но сдъква храната си като преживно животно и този маниер прави впечатление на обикновения човек. Когато казваме, че слънцето залязва, никой не счита че се заблуждаваме, макар че строго научно слънцето изобщо не залязва.

Може би за нас най-сериозен е случаят със свинското месо. Всяко месо е токсична храна (токсини – отрови). Това се отнася с най-голяма сила за свинското месо, и понеже у нас твърде много се консумира, нека се спрем накратко на съвременните медицински изследвания. Свинското месо е богато на хистамин – вещество, играещо решаваща роля при всички възпалителни процеси и алергични заболявания (астма, сенна хрема, копривна треска...).

*Анак – вид гушер, често срещан в Палестина

Някои упорити гнойни циреи, абсцеси на потните жлези и обриви на кожата започват да оздравяват едва когато в храненето на болния се избягва свинското месо. Съединителната тъкан при свинята е особено богата на съра. Това довежда до ревматични заболявания и преждевременно износване на ставните хрущяли. Свинското месо съдържа големи количества холестерин, който склерозира кръвоносните съдове. Наличието на холестерин е свързано, освен това, с канцерогенни (ракови) изменения на клетката. Предимно в белите дробове на свинята са концентрирани носителите на епидемичния грип. А точно те се преработват масово във вид на колбаси. Натрупаният медицински опит показва, че през време на големи, повсеместни епидемии, грипът е пощадявал тъкмо мохамеданските страни, където е недопустимо консумирането на свинско месо. При това положение, в светлината на съвременните ни познания, свинското месо и свинската мас би трябвало все повече да отпаднат като хранителен продукт.

В нашия текст, след сухоземните животни са разгледани водните. Тук са дадени също два белега – чисти са онези, които имат перки и люспи. Може би не всичко можем да обясним от здравна гледна точка, но Бог, Който е създал всичко, ни ограничава не за да ни лиши от нещо добро, но за да ни предпази от заболявания. Един от най-добрите наши специалисти, доц. Маринов от Института по биология, счита, че при преминаване на рибните пасажи през нечисти води, люспите служат като защитна броня и не позволяват проникването на отрови в плътта на рибата. Употребяваните у нас риби без люспи са сомът, змиорката, калканът. Но тъй като тук са включени всички водни животни, а не само рибите, трябва да не се употребяват и мидите, раците, скаридите и жабите, защото са без люспи.

След водните животни са посочени птиците. При тях не е дадено общо правило, а поименно са изброени нечистите птици. Макар че не всички видове в този текст могат да бъдат идентифицирани, все пак това са предимно грабливи птици или такива, които се хранят с мърша или риба.

Стих 20 говори за крилатите насекоми, наречени „крилати пълзящи“.

Стих 29 и 30 забраняват пълзящи животни за консумация. Това е една смесена група, която включва влечуги, гризачи, и някои други животни. Текстът в [Левит 11:44](#) е много забележителен:

„Защото Аз Съм Йеова, вашият Бог; и така, осветете се и бъдете святи, понеже Аз Съм свят; и да не се оскверните с никакво животно, пълзящо по земята“.

Този стих показва, че има тясна връзка между святост и диетични принципи. Светостта следователно включва послушание и към здравните закони, дадени от Създателя. За да приключим тази глава, трябва да кажем няколко думи и за напитките и опиятите.

И тук е валиден общият здравен принцип в Библията. Всичко, което руши здравето, е грях. В Стария Завет няма строга забрана на спиртните напитки. Те са забранени само за духовниците и служителите на правосъдието (Левит 10:9; Притчи 31:4, 5). Бог толерира употребата на вино, както толерира и многоженството, само поради невежеството на старите времена. Но злините и вредните последици бяха ясно посочени на народа:

„Виното е присмехулник и спиртното питие – крамолник; и който се увлича по тях, е неблагоприятен“ (Притчи 20:1).

„На кого горест? На кого скръб? На кого каране? На кого оплакване? На кого удари без причина? На кого подпухнали очи? На онези, които се бавят около виното, които отиват да вкусят подправено вино. Не гледай виното, че е червено (...) че се поглъща гладко, защото после то хапе като змия и жили като ехидна. Очите ти ще гледат чужди жени и сърцето ти ще изригва развратни неща...“ (Притчи 23:29-33).

Апостол Павел изтъква в Деяния 17:30, че времената на невежеството са вече отминали и Бог е дал светлина по всяка точка:

„А Бог, без да държи сметка за времената на невежеството, сега заповядва на всички човеци навсякъде да се покаят“ (Деяния 17:30).

Днес, когато науката изясни, че алкохолът е протоплазмена отрова и Духът на пророчеството ни е доставил толкова познания по диететика, никой не би могъл да оправдае употребата на алкохол. Алкохолът е страшен социален бич, който деградира личността. Един мислител заявява, че във виното са се удавили повече хора, отколкото във всички морета и океани. Християнският идеал е пълно въздържание от алкохолни напитки, включително и бира, защото и тя е вредна. Нито чашка, нито капка! Библията предупреждава, че пияниците няма да наследят Божието царство:

„Нито крадците, нито сребролюбците, нито пияниците, нито хулителите, нито грабителите ще наследят Божието царство“ (1Коринтяни 6:10).

Съгласно Авакум 2:15, произвеждането, търговията и почерпките със спиртни напитки са несъвместими с християнския живот:

„Горко на онзи, който упоява ближния си – на теб, който изпиваш яростта си, още и ги опиваш, за да гледаш голотата им!“

Именити учени днес са на мнение, че един недобър хранителен режим е първичната причина за влечението към алкохол. На 22-я международен конгрес против алкохолизма в Хелзинки българинът д-р К. Нейчев изтъква:

„Една особено важна причина за употребата на алкохол е неправилното хранене (...) без вегетарианска диета няма сигурно лекарство против злото на алкохолизма“.

Той подчертава, че богатото на белтъчини месо засилва влечението към алкохола, особено ако е подправено със сол, пипер, оцет, горчица и др. Чудно е, че преди 3 000 години мъдрецът е посочил връзката между лошата диета и употребата на алкохол:

„Не бъди между онези, които се напиват с вино, между невъздържани хора, които преяждат с месо“ (Притчи 23:20).

Тук трябва да изтъкнем, че тютюнът е бавнодействаща, но много силна отрова. Хиляди загиват от сърдечен инфаркт и от рак на белите дробове вследствие тютюнопушене.

Арабското кафе и английският (китайският) чай съсипват нервите и сърцето, когато се употребяват системно. Всички наркотични средства трябва да бъдат радикално изоставени. Те водят до пълно израждане на личността и до ранна смърт.

Преяждането и с полезна храна е грях, защото е изключително вредно. В хранене, труд и почивка, в облекло и развлечения и във всяка дейност, златното правило на живота е въздържание и умереност. Този принцип може да бъде формулиран така: Пълно въздържание от вредните неща и умерена употреба на полезните.

Вдъхновеният богослов на християнството ап.Павел ни предлага в края един универсален духовен принцип:

„И така, ядете ли, пиете ли, вършите ли нещо, всичко вършете за Божията слава“ (1Коринтяни 10:31).

Това означава, че християнинът трябва да решава всички конкретни въпроси с осветения си ум. Ако нашите привички, хранителен режим и изобщо стил на живот, са здравословни, тогава живеем за Божия слава. Всичко това ще обуславя в края и окончателната оценка на нашия живот.

Библейско кръщение

Христовото учение е великата наука за спасението на човека. В него обредността е сведена до минимум. Двата основни обрета, които Христос е установил, са кръщението и причастието. В настоящата глава ще се запознаем с основите на библейското кръщение. Казвам библейско, защото съществуват и кръщения, които не отговарят на евангелския образец.

Съгласно Свещеното Писание, за окончателното уреждане на отношенията с Бога, човекът трябва да приеме и кръщение. В края на Своето поучение към апостолите Исус изрично подчертава това:

„И Исус им каза: Идете по целия свят и проповядвайте благовестието на всяко създание. Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен; а който не повярва, ще бъде осъден“ (Марк 16:15, 16).

Кръщението е посочено в този пасаж като необходимост за спасението на грешника. Впрочем, две са изискванията, които Спасителят изтъква тук:

Първо, абсолютно необходимото условие – повярването, и второ – кръщението. В края на 16-ти стих Исус казва: „Който не повярва, ще бъде осъден“. Защо тук липсва второто условие – кръщението? Отговорът е: в някои случаи, когато липсва физическа възможност за извършване на кръщение, Бог ще спаси човека само чрез искрената му вяра и приемане на истината. Такъв специален случай имаме в лицето на единия разбойник, разпнат до Христос. Дълбокото покаяние на този престъпник и изразената вяра в Христос са увенчани с уверението, дадено от Спасителя, че той ще бъде спасен. Няма физическа възможност за кръщение. Това са, разбира се, изключителни случаи. В общия случай кръщението е необходимо.

Богочовекът Исус Христос е идеален образец за нас във всичко, включително и в кръщението. То е докладвано в Матей 3:13-17:

„Тогава дойде Исус от Галилея на Йордан при Йоан, за да бъде кръстен от него. А Йоан Го възпираше, като Му казваше: Аз имам нужда да бъда кръстен от Теб, а Ти ли идваш при мен? А Исус му отговори: Остави Ме сега, защото така подобава да изпълним всичко, което е право. Тогава Йоан Го остави. И като се кръсти, Исус веднага излезе от водата; и ето, отвориха Му се небесата и видя, че Божият Дух слиза като гълъб и се спуска на Него; и ето,

глас от небесата, който казваше: Този е възлюбеният Ми Син, в Когото е Моето благоволение“.

Под действието на Божия Дух Йоан Кръстител познава в лицето на идеция към него човек Спасителя. Развълнуван е от тази среща и чувства неудобство той да кръсти Божия Син, но Христос го уверява, че това трябва да стане. За нас е изключително важен отговорът на Исус в стих 15. Той показва, че кръщението е част от Божието право, на което трябва да се покори всеки човек. Сам Исус не се нуждае от кръщение, тъй като е безгрешен, а кръщението е символ на очистване. Но Той минава през кръщението, за да ни даде пример, който трябва да следваме.

Тук присъстваме на една сублимна сцена на свята тържественост. В този момент става помазването и посвещението на Световния Изкупител. При това събитие трите лица на Божеството са събрани заедно. Бог-Отец манифестира от небето Своето благоволение към Сина, а Светият Дух под формата на светлинен гълъб озарява бъдещия Спасител.

Но да продължим с кръщението. Библията ни учи, че външният акт, чрез който един човек става член на Христовата църква е кръщението:

„И така, тези, които приеха поучението Му, се кръстиха; и в същия ден се присъединиха около три хиляди души“ (Деяния 2:41).

Какъв е истинският фон на този обред? Кръщението е религиозен обичай, чието начало се губи в предхристиянски времена. Той има своите предобрази в Стария Завет най-напред в церемониалните умивания, описани в Мойсеевото петокнижие, а по-късно и при така наречените „прозелити“. „Прозелитите“ са езичници, които възприемат еврейското вероучение. След обучаването им в правилата на истинската религия, те изоставят своето идолопоклонство и приемат вярата в Единия истински Бог. Това бива освидетелствано чрез кръщение. Че Йоан Кръстител не е бил първият, въвел кръщението, е ясно от древни източници. Не е известно точно кога е въведено кръщението на прозелитите, но незначителни детайли относно процедурата на обряда са спорни между школите на Шамай и Хилел в първия век след Христос. Тъй като по това време практиката е добре установена, много е вероятно кръщението на прозелитите да датира от предхристиянски времена (Талмуда).

Кръщението, извършено от Йоан Кръстител и наречено „кръщение на покаяние“, е преходен етап към истинското кръщение, въведено от Христос:

„Аз ви кръщавам с вода за покаяние; а Онзи, Който идва след мен, е по-силен от мен (...) Той ще ви кръсти със Светия Дух и с огън“ (Матей 3:11).

Сам Йоан счита кръщението си като подготовка за кръщението в името на Исус Христос.

Нека сега проучим посочените от Евангелието условия за кръщение. Кога един човек е подготвен за кръщение? Ще изброим три условия:

Първо – Матей 28:19, 20:

„И така, идете и създавайте ученици измежду всички народи и ги кръщавайте в името на Отца и Сина, и Светия Дух, като ги учите да пазят всичко, което Съм ви заповядал...“.

Кандидатът за кръщение трябва да бъде основно запознат с истините на Св. Писание. Той трябва да премине един системен курс на обучение в принципите на Христовото учение. Иначе той не би бил подготвен да живее като християнин.

Второ – Деяния 2:38:

„А Петър им каза: Покайте се и всеки от вас нека се кръсти в името на Исус Христос за прощение на греховете ви; и ще приемете този дар, Светия Дух“.

Кандидатът за кръщение трябва да се покае от греховете си и да започне да живее нов живот, съобразен с Божиите заповеди. Този текст посочва, че при кръщението вярващият получава прощение на греховете си и особената сила на Светия Дух.

И трето – Марк 16:16. Този стих е цитиран вече в началото на главата. Третото условие е искрена вяра в Спасителя, дълбоко обмисляне на пътя, който се поема, и сериозно и твърдо решение да се живее за Божия слава. Това изискване дякон Филип представя пред етиопския велможа:

„А Филип отвори уста и като започна от това писание, благовести му Исус. И като вървяха по пътя, стигнаха до вода; и евнухът каза: Ето вода, какво ми пречи да се кръстя? И Филип каза: Ако вярваш с цялото си сърце, можеш. А той отговори: Вярвам, че Исус Христос е Божият Син. Тогава заповяда да се спре колесницата и двамата – Филип и евнухът, влязоха във водата; и той го кръсти“ (Деяния 8:35-38).

Този финансов министър на етиопската царица вероятно е бил запознат с много неща от вярата, тъй като се връща от поклонение в Йерусалим и чете Библията. Под влияние на Божия Дух Филип повежда чудесен разговор с него, като му обяснява истината за Исус Христос като Спасител. Сигурно в разговора са стигнали и до кръщението. Осъзнал в душата си истината, този човек решава да освидетелства вярата си в Спасителя чрез кръщение.

Ето, това са предпоставките. Но трябва да отбележим, че мнозина правят грешка, която ще нарека „грешка на искреността“. Те считат, че за да са достойни за кръщение, трябва да станат съвършени и затова винаги отлагат кръщението си. Това е неправилно становище. Кръщението не е край на духовното развитие, а само начало. То е свещен договор между Бога и човека,

един завет, едно велико обещание и посвещение. В този двустранен договор човекът обещава да бъде послушен на Бога, а очаква от Него да Го закриля и да изработи спасението му. Обратно, Бог поема задължението да спаси човека, а очаква от него искрено послушание.

Тук му е мястото да кажем, че детското кръщение няма никакви библейски основания. Самите три условия са абсолютно несъвместими с него. Едно пеленаче не може да бъде запознато с Христовото учение, не може да се покае и повярва в Исус като личен Спасител. В свещения текст не са докладвани никакви случаи на детски кръщения. Първите исторически данни за детско кръщение изхождат от втората половина на 2-ри век сл.Хр.

Кръщението е форма, ритуал, но какъв е смисълът му? Какво духовно съдържание се влага в него? Ясно е, че на първо място то е символ на нравствено и духовно очистване, умиване от греховете. Но този обред има и по-дълбоко евангелско значение, представено от великия новозаветен бослов, ап. Павел в Римляни 6:3-6:

„Или не знаете, че всички ние, които се кръстихме да участваме в Исус Христос, кръстихме се да участваме в смъртта Му? Затова, чрез кръщението ние се погребяхме с Него да участваме в смърт, така че, както Христос бе възкресен от мъртвите чрез славата на Отца, така и ние да ходим в нов живот (...) като знаем това, че нашето старо естество беше разпънато с Него, за да се унищожи тялото на греха, за да не робуваме вече на греха“.

Ап. Павел ни казва тук, че кръщението е символично повторение на Христовата смърт, погребение и възкресение. Както Христос е умрял, бил е погребан и е възкръснал, така и вярващият трябва да умре за своите минали грехове, да бъде погребан във водния гроб и излизайки от водата, да възкръсне за нов живот, съобразен с Божията воля. Тук отварям една скоба. Световното християнство всяка година чества тези събития в живота на Христос чрез въведен от църквата празник, наречен Великден. Но в Свещеното Писание липсва такава наредба. Съгласно Божието слово, единственият правилен начин за възпоменаване на смъртта и възкресението на Исус е кръщението. В идеалния случай това трябва да стане веднъж в живота на всеки човек, при кръщението, а не всяка година под формата на празник, лишен от библейска аргументация.

Как трябва практически да се извършва кръщението? Съгласно заповедта на Исус, то трябва да се извършва в името на Отца и Сина и Светия Дух:

„И така, идете и създавайте ученици измежду всички народи, и ги кръщавайте в името на Отца и Сина, и Светия Дух“ (Матей 28:19).

В християнския свят се практикуват различни видове кръщения: чрез поръсване, чрез поливане и чрез потапяне. Първите два начина са незащитими

от библейска гледна точка. Кои са аргументите в полза на кръщението чрез пълно потапяне на кръщаемия във водата? Гръцкият глагол е „баптизо“, което значи „потапям“. Също така, добре е установено, че прозелитите са били кръщавани чрез потапяне. Съгласно Талмуда (древноеврейски сборник), цялото тяло е трябвало да бъде покрито с вода. Неотдавнашни открития в Кумран и Кайро показват, че юдейската секта есеи, всекидневно се кръщавали с потапяне, умивайки се символично от греховете си. В Кирбет Кумран, който вероятно е бил център на есеите, са открити няколко цистерни за вода със стъпала до дъното, използвани вероятно като баптистерии. Библейските текстове показват, че е била необходима много вода – Йоан 3:23:

„Също и Йоан кръщаваше в Енон, близо до Салим, защото там имаше много вода...“.

При случая с етиопския велможа се подчертава изрично – “влязоха във водата” и “излязоха от водата” (Деяния 8:38, 39).

Но най-силният аргумент в полза на кръщение чрез потапяне е самият символ – смърт, погребение и възкресение. Обредът не би отговарял на символа, ако тялото не бъде „погребано“ във водата.

И един последен въпрос: Допустимо ли е повторно кръщение и кога се налага то?

В Деяния 19:1-7 е описан интересен инцидент:

„А когато Аполос беше в Коринт, Павел (...) дойде в Ефес, където намери някои ученици. И им каза: Приехте ли Светия Дух, като повярвахте? А те му отговориха: Даже не сме чули дали има Свети Дух. И каза: А в какво се кръстихте? А те отвърнаха: В Йоановото кръщение. А Павел каза: Йоан е кръщавал с кръщението на покаяние, като е казвал на народа да вярват в Този, Който щеше да дойде след него, т.е. в Исус. И като чуа това, кръстиха се в името на Господ Исус. А те всички бяха около дванадесет мъже“.

Павел среща една християнска група в Ефес, чиито членове нямали пълни познания върху евангелските принципи. Те не познавали същността и ролята на Светия Дух – третото лице на Божеството. Тогава ап. Павел кръстил втори път тези вярващи. И това били дванадесет души възрастни хора.

Следователно, ако е извършено непълноценно кръщение, или ако имаме явно нарушение на библейските принципи и отпадане от вярата, налага се повторно кръщение. Естествено, това съвсем не е желателно, но при подобни особени случаи е допустимо.

Денят на кръщението е най-светлият ден в живота на всеки християнин. В този ден ти и аз поемаме добрия път, който води към вечно спасение и безсмъртие.

Светото причастие (Светопричастната служба)

Новозаветните обреди, в общи линии, представляват възпоменания на известни събития в живота на Исус Христос, които трябва да се повторят, в особен смисъл, в живота на християнина. В тази глава ще разгледаме втория основен обред, наречен Господна вечеря или Причастие. Нарича се още и Тайна вечеря.

Когато настъпва краят на Христовото земно служене, Той събира учениците Си за отпразнуване на последната Пасха. Това е старозаветен обред, извършван всяка пролет в продължение на 1 500 години от Мойсей до Христос. Пасхалното Агне символизира Спасителя и Неговата жертва. Пасхата има възпоменателен и символичен характер, т.е. сочи не само към освобождението на Израел от египетско робство, но и напред към по-великото избавление на човечеството от по-страшното робство на греха чрез делото на Христос. На тази последна пасхална вечеря Христос установява Господната вечеря, която замества старозаветната Пасха. Но преди да се пристъпи към светопричастната служба, друг обред подготвя вярващите за сватото общение с Христос, именно, умиването на нозете. Любимият ученик на Исус, ап. Йоан, е описал подробно тази сцена:

„А преди празника Пасха, Исус, като знаеше, че е настъпил часът Му да премине от този свят към Отца, като беше възлюбил Своите, които бяха на света, докрай ги възлюби.

И когато беше готова вечерята (...) стана от вечерята, свали мантията Си, взе престилка и я препаса. После наля вода в умивалника и започна да мие краката на учениците и да ги изтрива с престилката, с която беше препасан. И когато стигна до Симон Петър, той каза: Господи, Ти ли ще ми умиеш краката? Исус му отговори: Това, което аз правя, ти сега не осъзнаваш, но после ще разбереш. Петър Му каза: Ти няма да умиеш краката ми вовеки. Исус му отговори: Ако не те умия, нямаш дял с Мен. Симон Петър каза: Господи, не само краката ми, но и ръцете ми, и главата ми. Исус му каза: Който се е окъпал, няма нужда да умие друго, освен

краката си, а целият е чист, и вие сте чисти, но не всички. Защото Той знаеше кой щеше да Го предаде; затова и каза: Не всички сте чисти. А като уми краката им и Си взе мантията, седна пак и им каза: Знаете ли какво направих? Вие Ме наричате Учител и Господ, и право казвате, защото Съм такъв. И така, ако Аз, Господ и Учител, ви умих краката, то и вие сте длъжни един на друг да си миете краката. Защото ви дадох пример да правите и вие, както Аз направих на вас (...) Като знаете това, блажени сте, ако го изпълнявате“ (Йоан 13:1-17).

Най-напред, кратко пояснение на ст. 2. В някои преводи се казва „когато беше готова вечерята“, а в други – „и на вечерянето“. Информацията, дадена от останалите евангелисти, подкрепя последното звучене. Верният смисъл трябва да е „в процеса на вечерянето“.

Да проследим сега основните моменти на това събитие. В древния Ориент гостоприемството е било на голяма висота. Съществувал е интересният обичай, преди хранене един прислужник да измие нозете на гостенина. Това е било обичайно, хигиенно умиване. Но в този случай Исус и учениците са сами. Няма прислужник. Най-естествено би било някои от тях да свършат тази работа. Но обясненията в [Лука 22:24-27](#) показват, че Христовите ученици са в незавидно духовно състояние:

„Стана още и препирня помежду им кой от тях да бъде смятан за по-голям. А Той им каза: Царете на народите господаруват над тях и тези, които ги владяват, се наричат благодетели. Но вие недейте така; а по-големият между вас нека стане като по-малкия и който началства – като онзи, който слугува (...) Но Аз Съм всред вас като онзи, който слугува“.

Учениците са горди и никой не иска да се преклони пред другите. Тогава Исус, движен от любов и мъка, решава да им даде велик урок по смирение. Той става от вечерята, оставя мантията Си настрана и измива последователно нозете на всичките Си ученици. Всички са сконфузени и засрамени, но изразител на това смущение пак е Петър, най-прямият. Когато идва неговият ред, той категорично отказва да се подчини на Христос. Но Христос му обяснява, че това не е обикновено хигиенно миене и ако не Му позволи, не може да разчита на спасение. И така, съгласно думите на Исус, умиването на нозете трябва да представя по-висшето очистиране на сърцето от греховете. С други думи, ако Петър и всеки от нас не разреши на Исус да умие душата му от всяка нечистота, не може да бъде в Неговото общество на небето. Забележителни са обясненията на Спасителя в ст. 10. Те всички са „окъпани“, т.е. повярвали са в истината и греховете им са простени, но дяволът ги е изкусил отново и те се нуждаят пак от Христовата милост и благодат

за очистване. Точно както един изкъпан в банята човек е чист, но нозете му в сандалите са замърсени отново от прахта и трябва да бъдат измити. В края Христос им заявява, че е дал пример, който те трябва да следват неотклонно, и ако изпълнят поръчението Му, ще бъдат блажени. Заключителните слова на Господа не оставят никакво съмнение относно това, че Той е въвел един обред – умиването на нозете, който трябва да предшества Господната вечеря. Тази наредба има тройно значение:

1. Символизира очистване от грях. Кръщението символизира първоначалното очистване на душата от грях, а умиването на нозете – очистване от оскверненията след кръщението. Но както при кръщението, тази наредба има стойност само ако искрено покаяние и обръщане са прогонили греха от живота на вярващия. Без тази предварителна подготовка обредът е само една формалност без духовна стойност.

2. Символизира подновено посвещение в служба на Бога.

3. Олицетворява духа на християнското братство и е подходяща подготовка за съучастие в Господната вечеря.

Ето и коментарът на Духа на пророчеството:

„Този обред е определената от Христос подготовка за пристъпване към службата на свято причастие. Докато в сърцето се подхранват гордост, разногласия и препирни за първенство, то не е приготвено да влезе в общение с Христос. Ние не сме готови да вземем причастието – Неговото тяло и кръвта Му“.

„Тази служба никога не ще бъде прост обред за онези, които са проникнати от духа на служенето. Нейният постоянен урок е: „С любов служете един другиму“ (Уайт, Е. Копнежът на вековете).

След тази духовна подготовка при пасхалната вечеря, съгласно Матей, Марко и Лука, Христос учредява причастието:

„И когато ядяха, Исус взе хляб, благослови го и го разчупи, и като го даваше на учениците, каза: Вземете, яжте – това е Моето тяло. Взе и чашата и като благодари на Бога, даде им и каза: Пийте от нея всички! Защото това е Моята кръв на Новия завет, която се пролива за прощаване на греховете“ (Матей 26:26-28).

Всички текстове показват, че на тази вечеря Христос приключва старозаветната Пасха и я замества с причастието. Стих 26 от горния пасаж гласи: „Когато ядяха“, т.е. по време на самата вечеря, след като вечерята е започнала, Христос въвежда светопричастната служба. Най-напред Той им раздава хляба като символ на Неговото тяло, а след това виното като символ на Неговата кръв. Както тялото се нуждае от храна и пиене, така и душата трябва да бъде поддържана чрез истините на Христовото учение. Естествено словата на Исус тук не трябва да се вземат буквално, а фигуративно. Хлябът и виното на Господната вечеря

са само символи, а не действителна плът и кръв на Христос. Кръвта на Исус, пролята на Голгота, ратифицира, т.е. прави валиден Новия Завет. Без заместническата смърт на Спасителя за грешния човек, спасителният план не би станал реалност. Старозаветните вярващи биват спасени, очаквайки с вяра идещия Изкупител, докато новозаветните хора се спасяват, гледайки назад към смъртта на Христос на кръста.

Сега възниква въпросът: С какъв хляб и с какво вино трябва да се извършва светопричастната служба? Отговор – 1Коринтяни 5:7, 8:

„Очистете стария квас, за да бъдете ново тесто, тъй като сте безквасни; защото и Христос, нашата Пасха, беше заклан за нас. Затова нека празнуваме не със стар квас, нито с квас от злоба и нечестие, а с безквасни хлябове от искреност и истина“.

Квасът е символ на нечистота, развала и грях. Визирайки лицемерието на фарисеите, Исус казва на учениците Си да се пазят от фарисейския квас. Тъй като тялото и кръвта на Исус са чисти и безгрешни, те трябва да бъдат символизирани с безквасен хляб и безалкохолно вино, т.е. с гроздов сок. Господната вечеря е установена по време на Пасхата и празника на безквасните хлябове, така че не е възможно Исус и апостолите да са имали под ръка квасен хляб. А що се отнася до виното, трябва да отбележим, че в описанията на Причастието никъде в текстовете не е употребена думата „вино“, а „чашата“ или „тоя плод от лозата“.

И тук, както при кръщението и умиването на нозете, трябва да схванем духовното съдържание и смисъл на този ритуал. Пак ще се позовем на новозаветния богослов ап. Павел:

„Защото аз от Господа приех това, което ви и предадох, че Господ Исус през нощта, когато беше предаден, взе хляб и като благодари, разчупи и каза: Това е моето тяло, което е разчупено за вас; това правете за Мое възпоменание. Така взе и чашата след вечерята и каза: Тази чаша е Новият завет в Моята кръв; това правете всеки път, когато пиете за Мое възпоменание. Защото всеки път, когато ядете този хляб и пиете тази чаша, възвестявате смъртта на Господа, докато дойде Той“ (1Коринтяни 11:23-26).

От този текст става ясно, че Господната вечеря е свят спомен за великото дело, извършено преди 2 000 години от Спасителя на човечеството, спомен за страданията и смъртта на Исус Христос за нас. Съгласно ст. 26 от този пасаж, Господната вечеря “възвестява смъртта на Господа, докле дойде Той“. Следователно Причастието по забележителен начин свързва Първото и Второто идване на Христос и е предназначено да поддържа жива надеждата за Второто пришествие в умовете на християните от всички времена.

Как трябва да се пристъпва към светопричастната служба?

Много ценни са обясненията на апостола в 1Коринтяни 11:27-29:

„Затова, който яде хляба или пие Господната чаша недостойно, ще бъде виновен за грях против тялото и кръвта на Господа. Но да изпитва човек себе си и така да яде от хляба и да пие от чашата; защото който яде и пие, без да разпознае Господното тяло, той яде и пие осъждане за себе си“.

От този пасаж следва, че човек може да участва в Господната вечеря недостойно и да се провини в грях против Господа. Стих 28 посочва предварителната духовна подготовка, която трябва да се извърши. Достоен за Причастието ще бъде онзи, който изпитва себе си. А това означава основна проверка на духовния живот в последните месеци. Какви са били мислите и постъпките ми? Как съм живял? Какви са отношенията ми с близки и далечни, с братя и сестри? Ако има отбегнати отношения, те трябва да се уредят в духа на християнската любов. Трябва да искаме прошка и да простим, братският дух да се възстанови и в душата да настъпи мир. Всичко това трябва да стане, преди да пристъпим към светия обред.

И още един момент подчертава ап. Павел в този пасаж. За да участваме достойно в светопричастната служба, необходимо е „да разпознаем Господното тяло“. Какво значи това? Онзи, който посяга към хляба и виното нехайно, небрежно, формално, без дълбоко чувство за греховността си и без съзнанието за Христовата жертва, без святи чувства и посвещение, „яде и пие, без да разпознае Господното тяло“. Такъв човек ще бъде осъден.

Християнинът не трябва да се лишава по маловажни причини от Причастието. В старозаветните времена, ако някой израилтянин небрежи да участва в Пасхата, навлича на себе си Божието неодобрение (Числа 9:10-13). Така и днес, ако незначителни причини: болезнено честолюбие или някакви дребни спорове ни възпират да вземем Причастие под претекст, че сме недостойни, Бог няма да одобри това.

И един последен въпрос, за да приключим. Книгата „Деяния на апостолиите“, която ни запознава с чудната история на апостолската църква, ни внушава, че по всяка вероятност първите християни са извършвали тази служба много често, а не само веднъж в годината както Пасхата. Затова в църквата на адвентистите Господната вечеря се взема четири пъти в годината, т.е. на всяко тримесечие.

Молитвата

Молитвата е средството, чрез което човек влиза във връзка с Бога – господарят на земята говори с Вечния. За да получи небесните благословения, вярващият трябва да общува активно със своя Създател. Тази комуникация е двустранна: В Библията Бог говори на човека, а в молитвата човек говори на Бога; и така се осъществява един чуден разговор.

Трудно може да се изтъкне изключителното значение и необходимост от молитвен живот за християнина. Е. Уайт казва по този въпрос: „Молитвата е дишането на душата“ („Служители на евангелието“). С други думи, тя е така необходима за душата, както въздухът за тялото. Когато се молим пред Бога, ние дишаме небесна атмосфера. На друго място тя пише: „Истинска вяра и истинска молитва – колко силни са те! Те са като две ръце, с които молещият се се хваща за силата на безконечния Бог, за безграничната Любов“ (Пак там).

Но какво всъщност представлява молитвата?

„Уповавай се на Него, народе, на всяко време, изливайте сърцата си пред Него; Бог е прибежище за нас“ (Псалми 62:8).

Съгласно този текст молитвата е едно изливане на сърцето пред Бога. Това означава да кажеш на своя Небесен Баща всичко, което чувстваш в душата си, болките и радостите, нуждите и страховете; да споделиш проблемите си и всичко, което те вълнува, и да поискаш помощ, мъдрост и сила за всекидневната борба. Молитвата е сърдечен разговор с Бога като с най-близък приятел, Който може да ни разбере и да ни помогне. С Него можем да споделим и най-интимните си преживявания – Той никога няма да ни разочарова. Онова, което не смеем да кажем на никого, можем да кажем на Него, за да получим така необходимата мъдрост и благодат за всичко.

В Библията молитвата е посочена като необходимост – без нея няма истински духовен живот. Всички велики мъже на вярата са се борели и побеждавали чрез молитва. Сам нашият Спасител е бил човек на молитвата и е насърчавал учениците Си към това. Достатъчно е да вземем два случая:

„И на сутринта, когато беше още тъмно, стана и излезе, и отиде в уединено място, и там се молеше“ (Марк 1:35).

„През онези дни Исус се изкачи на планината да се помоли и прекара цяла нощ в молитва към Бога“ (Лука 6:12).

Особено необходима е личната молитва насаме. По примера на Исус, твърде благотворно въздейства утринната молитва в тишината, след като човек е освежен от нощния сън. Вторият текст ни съобщава, че Божият Син е посветил цяла една нощ на молитва към Своя Отец. Контекстът посочва, че Му е предстоял избор на първи помощници в спасителното дело – 12-те апостоли; и за да определи най-подходящите, Спасителят се е молил за мъдрост.

Свещеното Писание подчертава, че ние трябва да се научим да се молим. Христос ни подтиква към молитва с думите:

„Искайте и ще ви се даде, търсете и ще намерите, хлопайте и ще ви се отвори; защото всеки, който иска, получава; който търси, намира; и на този, който хлопа, ще се отвори“ (Матей 7:7, 8).

Но как да се молим? Преди всичко не с предварително заучени фрази и изящен стил, но съвсем непринудено, естествено и искрено, с най-обикновени думи, както детето идва при баща си, за да поиска нещо. В Матей 6:9-13 е даден пълният текст на едно молитвено поучение на Исус към учениците:

„А вие се молете така:

Отче наш, Който Си на небесата,

да се свети Твоето име! Да дойде Твоето царство; да бъде Твоята воля, както на небето, така и на земята! Дай ни днес насъщния хляб; и прости ни дълговете, както и ние простихме на нашите длъжници. И не ни въвеждай в изкушение, но избави ни от лукавия. Защото е Твое царството и силата, и славата до вековете. Амин!“

Това е известната на всички християни молитва „Отче наш“, наречена „Образцовата Господна молитва“. Нашите майки са ни научили да я казваме още в ранното ни детство. Но Исус не е дал тази молитва като стандартна формула, която да се повтаря постоянно, защото когато едни и същи слова се повтарят многократно, те се произнасят вече механически и умът не участва. В свещения текст са предадени молитви с различно съдържание и ап. Павел ни учи да се молим с „всякаква молитва и прошение“:

„Като се молите в Духа на всяко време, с всякаква молитва и прошение, бодърствайте в това с неуморно постоянство...“ (Ефесяни 6:18).

Съдържанието на молитвата се диктува от момента, от нуждите и обстоятелствата. Христос ни е дал молитвата „Отче наш“ като образец, за да ни научи как по принцип да се молим и какви елементи може да включва всяка наша молитва. Можем да се молим за своите ежедневни потребности, да бъдем предпазени от сатанинските изкушения, за нашите духовни нужди, за прощение на греховете и т.н.

Има обаче някои условия, които трябва да спазваме, за да бъдат молитвите ни чути и отговорени. Първото условие е вярата:

„А Исус отговори: Имайте вяра в Бога! Истина ви казвам: Който каже на тази планина: Дигни се и се хвърли в морето, и не се усъмни в сърцето си, а повярва, че онова, което казва, се сбъдва – ще му стане. Затова ви казвам: Всичко, каквото поискате в молитва, вярвайте, че сте го получили и ще ви се сбъдне“ (Марк 11:22-24).

Ако някои тежки проблеми ни изглеждат като непроходими планини по нашия път, искрената молитва, с пълно доверие в Божиите възможности, ще подвижи ръката на Всемогъщия и ще ги отстрани от пътя ни. Една проста, детинска вяра в Небесния Баща е условието за успех и победа над всяко зло. Когато представим в молитва нашата нужда или желание, трябва да останем спокойни и да очакваме най-добрата развръзка. Нека оставим Божията мъдрост и грижа да решат нашия въпрос и това решение ще бъде най-доброто за нас. Бог ще отговори, може би не както ние очакваме, но както и когато Той прецени за най-подходящо. Примерно, ние считаме, че ако Бог ни даде това благословение, ще бъдем щастливи и то ще стимулира живота ни, но Той е безкрайно по-мъдър от нас и може да прецени, че тъкмо желаното от нас ще ни опрости. Затова в отговор на нашата искрена молитва Той може да ни даде нещо друго, което действително ще ни помогне и облагодетелства. Най-големият враг на молитвата е съмнението:

„Но да проси с вяра, без да се съмнява ни най-малко; защото който се съмнява, прилича на морските вълни, които се тласкат и блъскат от ветровете. Такъв човек да не мисли, че ще получи нещо от Господа, понеже е колеблив, непостоянен във всичките си пътища“ (Яков 1:6-8).

Непостоянството, несериозността, колебанията обезсилват нашите молитви. Затова бъди усърден и постоянен в молитва, във вяра и в духовен живот.

Второто условие е послушанието:

„Който отклонява ухото си от слушане на закона, на такъв самата му молитва е мерзост“ (Притчи 28:9).

„И каквото и да поискаме, получаваме от Него, защото пазим заповедите Му и вършим това, което е угодно пред Него“ (1Йоан 3:22).

Бог твърде много цени стремежа в душата на човека да съобрази живота си с откритата Му воля, респективно с принципите на Божия закон. Както земните родители обичат децата им да са послушни, така и нашият Небесен Родител очаква послушание от Своите чада. Непослушанието, съчетано с молитва, представлява непоследователност и лицемерие. Бог е готов да излее богати благословения в живота на послушните християни.

Една трета предпоставка за чута и отговорена молитва, тясно свързана с втората, намираме в Псалми 66:18:

„Ако в сърцето си бях гледал благоприятно на неправда, Господ не би послушал“.

Сърцето е вътрешният мир на човека, светът на мислите и подбудите, тайният свят. Ако поддържаеме тайно съзнателни грехове, ние сме неискрени вярващи и молитвите ни ще бъдат отхвърлени.

Четвъртото условие е разположението на нашия дух:

„И когато се изправите на молитва, прощавайте, ако имате нещо против някого, за да прости и вашият Отец, Който е на небесата, вашите прегрешения“ (Марк 11:25).

Изискването на Исус тук е готовност да прощаваме на всеки оскърбител, да не храним злоба и отмъстителен дух към никого. Една стара максима гласи: „Човешко е да се греша, но божествено е да се прощава“. Ако някой ни е длъжник, да не забравяме, че ние сме много по-големи длъжници на Бога поради греховете си. Но съгласно думите на Христос в този стих и в образцовата молитва, Бог ще ни прости толкова, колкото ние простим на нашите съчовеци.

И едно последно условие се намира в Яков 4:3:

„Просите и не получавате, защото зле просите, за да пиете във вашите сладострастия“.

Това е предупреждение против себичните молитви. Бог е готов да удовлетвори реалните ни потребности, но не и нашите прищевки и егоистични желания.

Всяка добра молитва трябва да съдържа и благодарност, признателност към Великия Дарител за хилядите блага и добрини, с които ни обсипва.

Колко често да се молим? Един интересен отговор имаме от перото на ап. Павел в 1Солунци 5:17:

„Непрестанно се молете“.

Това не означава, че в пълно бездействие трябва да посветим цялото си време на молитва, но по-скоро да поддържаеме в душата си молитвен дух при цялата своя заетост в ежедневната работа. Няма никакви ограничения за време и място. Можем да се молим навсякъде и всякога – и у дома, и вървейки по улицата, и когато работим – по всяко време на денонощието можем да издигаме тихо нашите мисли към Небето. Никога не досаждаме на нашия Небесен Баща със своите молитви – напротив, насърчени сме по-често да се молим и да мислим за небесните неща.

Все пак обаче може да се възприеме един добър регламент. Правотоверните израилтяни в древността са се молили три пъти на ден – сутрин, обед и вечер:

*„Вечер, сутрин и на обяд ще се оплаквам и ще стена;
и Той ще чуе гласа ми“ (Псалми 55:17).*

Давид решава да вика към Господа вечер, заран и на пладне. Верният Даниил следва неотклонно този образец:

„А Даниил, щом научи, че била подписана писмената забрана, влезе у дома си и като държеше прозорците на стаята си отворени към Иерусалим, падаше на колената си три пъти на ден, молец се и благодарящ пред своя Бог, както правеше и преди това“ (Даниил 6:10).

Утринната и вечерната молитва са абсолютно необходими. Трябва да започваме и да свършваме деня с молитва. Сутрин ще благодарим на Бога за спокойната нощ и ще Го молим да ни даде добър успех в нашата работа, да ни предпазва от злини и да ни води по верен път, да ни подари благодат и сила за добри подвизи в полето на духа. Вечер ще поверим живота си в Неговите ръце, ще Му благодарим за благословенията, които сме получили и ще искаме прошка за нашите грешки и проявени слабости.

Мнозина питат каква трябва да бъде позата ни по време на молитва. Ето някои библейски примери: Анна стои права, когато се моли (1Царе 1:26), Давид сяда за молитва (2Царе 7:18), Соломон и Даниил коленичат, за да се помолят (2Летописи 6:13; Даниил 6:10). Когато е възможно, добре е да коленичим – това е подходяща поза на посвещение и смирение пред Бога, но можем да се молим и правостоящи, и седнали при други случаи.

И още нещо в края. Трябва добре да разбираме смисъла на молитвата. Тя не променя Бога, не е предназначена да Го склони и убеди в нещо, а променя нас и ни довежда в хармония с Неговата воля, за да бъде животът ни плодоносен. Молитвата ни прави Божии сътрудници в Неговото велико дело.

Драги читателю, използвай по-често този небесен ключ, с който можеш да отвориш небесната съкровищница и да получиш несметни духовни богатства, които Бог е готов да даде на всеки искрен молител!

Библейският пост

В тази глава ще разгледаме една духовна дейност, която води началото си от старозаветни времена. Какво означава пост и трябва ли днес да постим?

В Свещеното Писание намираме една-единствена заповед за пост, свързана с най-светия ден в старозаветното богослужение – Деня на умилостивението:

„Десетият ден на този седми месец да бъде ден на умилостивение; да имате свято събрание и да смирите душите си, и да принесете жертва чрез огън на Господа“ (Левит 23:27).

Счита се, че това смирение е било свързано с пост. Този празник се е падал през есента и за поста, свързан с него, се споменава в Деяния 27:9:

„Но след като беше минало много време и плаването вече беше опасно, защото и постът беше минал, Павел ги съветваше...“

Никъде другаде в Библията не срещаме божествени постановления за постене. След разрушението на Йерусалим и завладяването на Юдея от Навуходоносор в 586 г.пр.Хр., от евреите са възприети четири дни на пост за отбелязване на някои скръбни моменти във връзка с тази национална катастрофа. Те са посочени в Захария 7:5 и Захария 8:19:

„Говори на целия народ на тази земя и на свещениците: Когато постехте и скърбяхте в петия и в седмия месец през тези седемдесет години, наистина за Мен ли постехте, за Мен?“ (Захария 7:5).

„Така казва Господ на силите: Постът в четвъртия, постът в петия, постът в седмия и постът в десетия месец ще станат за Юдовия дом радост и веселие и весели празници; затова обичайте истината и мира“ (Захария 8:19).

Очевидно тези пости са човешко изобретение, въведени от първенците, а не божествена наредба. По времето на Христос правоверните евреи посят два пъти седмично. Древен еврейски трактат върху постенето от 1-ви век сл. Хр. – Мегилат Таанит – споменава за някои евреи, които посят редовно във втория и петия ден от седмицата, т.е. понеделник и четвъртък.

В Лука 18:12 се казва същото:

„Постя два пъти в седмицата, давам десетък от всичко, което придобия“.

Макар че еврейското предание свързва този обичай с историята, че Мойсей е започнал 40-дневен пост на Синай в един четвъртък и го приключил в един понеделник, някои библейски авторитети като Страк и Билербек считат, че мотивите са други (Страк и Билербек. *Коментар на Новия Завет*). Естествено и тези пости са установени от книжниците, а не чрез божествена заповед.

Но в Новия Завет Христос препоръчва поста за по успешна борба със силите на тъмнината. Един случай е описан в Евангелието от Матей, 17 гл. Нещастен баща довежда болния си от епилепсия син при Христовите ученици и търси помощ. Но апостолите не могат да помогнат. След малко пристига Исус и бащата отправя гореща молба към Него, ако може, да направи нещо за болното му дете. Спасителят изцелява момчето, но пред Христовите ученици възниква мъчителен въпрос. Когато по-късно в тесен кръг те питат Исус за причините на своя неуспех, Той заявява недвусмислено: „Поради вашето маловерие...“. Тогава Христос им посочва и лекарството:

„А този род не излиза, освен с молитва и пост“ (Матей 17:21).

Средството за превъзможване на неверието и всяка духовна слабост е молитвата. Но към молитвата Исус прибавя и поста като помощно средство. С това изявление Господ препоръчва на Своите последователи от време на време да постанат, за да имат по-голяма духовна сила.

Библейският пост не е религиозен ритуал и не трябва да се счита като заслуга пред Бога. Целта на поста е да се постигне яснота на мисълта и трезвеност на духа. Схващането на истината и на Божията воля значително се засилва чрез въздържателна диета. В този смисъл пълното въздържане от храна от време на време, стимулира духовното развитие на вярващия.

Нека разгледаме някои забележителни епизоди в Библията, свързани с пост. Докладвани са три случая на 40-дневен пост, които са наистина уникални.

Първият е с Мойсей:

„И Мойсей стоя там с Господа четиридесет дни и четиридесет нощи, без да яде хляб или да пие вода. И Господ написа на плочите думите на завета, Десетте заповеди“ (Изход 34:28).

Този велик водач на древния Божи народ прекарва два пъти по 40 дни в Божието присъствие, за да получи скрижалите на моралния закон и всички останали божествени наредби. И двата пъти той е в пост. В нашия текст се говори за второто му пребиваване в Божието присъствие. Изрично се изтъква, че през този 40-дневен пост той се е въздържал напълно от храна и вода, т.е. пълно неядене и непиене. Библейският пост не се състои в ограничаване от известни храни, не е някакъв подбор на храните, а се изразява в пълно гладуване. Във времето на поста нищо не се яде и нищо не се пие. Разбира се, не е определена продължителността на времето, но обикновеният пост трае един ден, 24 часа. Примерно от вечер до вечер или от обяд до обяд.

Да се пости от вечер до вечер означава в деня на поста да се прескочат закуската и обядът. Постът приключва вечерта и можем да вечеряме. Този ден е ден на размисъл, на повече молитва и смиряване пред Бога. Естествено, ако някои слаби организми не могат да издържат цял ден без храна, могат да постват до обяд, т.е. само няма да закусят.

Случаят с Мойсей и останалите два, които ще разгледаме, са необикновени пости, възможни само със свръхестествена сила от Бога и много крепка воля. В тези случаи Създателят поддържа организма по особен начин. Нуждите на тялото не се чувстват, защото копнежите на духа са основно удовлетворени в присъствието на Всевишния.

Вторият случай е с пророк Илия:

„И той стана, яде и пи, и със силата от онова ястие пътува четиридесет дни и четиридесет нощи до Божията планина Хорив“ (3Царе 19:8).

Илия пътува 40 дни в пълен пост. И третият случай е с Исус:

„Тогавя Исус беше отведен от Духа в пустинята, за да бъде изкушаван от дявола. И след като пости четиридесет дни и четиридесет нощи, най-после огладня“ (Матей 4:1, 2).

След кръщението Си Исус се оттегля в пустинята, за да бъде сам със Своя Отец и за да се подготви за делото, което Му предстои. Там Той прекарва 40-дневен пост. Изразът „най-после огладня“ означава и в този случай пълно гладуване през посочения период.

И така, дотук установихме основния принцип на правилното постене – пълно неядене и непие. В официалната църква са въведени няколко годишни пости като коледни, великденски и др., през които не се „блажи“, т.е. не се консумират известни храни. Но трябва да кажем, че те са установени от църквата и нямат библейска подкрепа. Библейският пост не е свързан с празници и с годишни времена, не е свързан и с причастието, а се диктува от нуждите и обстоятелствата. В Свещеното Писание няма никакви наредби за предварително установени пости. Един пример ще илюстрира много добре това:

„Тогавя Естир заповяда да отговорят на Мардохей: Иди, събери всички юдеи, които се намират в Суса, и постете за мен, не яжте и не пийте три дни, нощем и денем; и аз, и момичетата ми ще постим подобно; тогавя ще вляза при царя, което не е според закона, и ако загина, нека загина. И така, Мардохей отиде и извърши всичко, което му беше заповядала Естир“ (Естир 4:15-17).

Това е вълнуваща история от времето на знаменития персийски цар Ксеркс (485 – 465 пр.Хр.). Асуир е еврейското му име, а Ксеркс – гръцкото. Евреите по това време са под персийско робство и първият министър на царя, Аман, замисля пъклен план – унищожаването на всички евреи в Пер-

сийската империя. Но будният евреин Мардохей, осиновителят на красивата царица Естир, негова братовчедка, узнава това и го съобщава веднага на царицата. Той настоява енергично тя да се намеси и да предотврати това изстребление на Божия народ. Тогава Естир решава да предприеме това опасно дело, но като вярваща отправя молба към него и сънародниците си в столицата да постят заедно с нея три дни. С това тя желае да се постави под Божията протекция и ръководство. Развързката на тази трогателна история е резултат от чудесната намеса на Бога за избавление на народа Му.

Но сега за поста. И тук е посочено, че истинското постене означава пълно лишаване от храна и пиене, но и още нещо: Естир в момента решава да пости. обстоятелствата налагат. С молитва и пост тя търси Божията помощ и подкрепа в трудната ситуация. Следователно постът няма нищо общо със сезони и празници, не е предварително установен. Всеки седмичен ден може да бъде ден на пост и молитва съобразно нуждата.

А сега нека видим кое е най-същественото при поста, какво очаква Бог от нас при постенето.

Да разгледаме един интересен епизод от живота на древния пророк Йона, живял и действал в 8-ми в.пр.Хр. Като Божи служител той е натоварен да посети големия тогавашен град Ниневия и да предупреди населението, че гибел ги очаква, ако не се покаят. Йона е уплашен от това поръчение и решава да избяга от Божието присъствие. Качва се на един кораб, за да пътува по Средиземно море в обратна посока. Но Бог го намира и там. Разразява се силна буря и Йона, изхвърлен от кораба, попада в утробата на огромна риба, вероятно акулоки. Подобни случаи са описани и в друга литература. Но великият Бог ръководи цялата акция и Йона е спасен и избълян от рибата. Сега втори път Бог му поставя същата задача и Йона е вече готов да отиде:

„Господното слово дойде втори път към Йона и каза: Стани, иди в големия град Ниневия и му възгласи проповедта, която ти казвам. И така, Йона стана и отиде в Ниневия според Господното слово. А Ниневия беше твърде голям град. Необходими бяха три дни, за да бъде обходен. Тогава Йона, като започна да върви през града един ден път, викаше и казваше: Още четиридесет дни, и Ниневия ще бъде съсипана. И Ниневийските жители повярваха в Бога; и прогласиха пост, и се облякоха с вретиче – от най-големия между тях до най-малкия. Понеже вестта беше стигнала до ниневийския цар (...)

С указ от царя и от големците му в Ниневия бе обявено и прогласено следното: Хората и животните (...) да не вкусят нищо, нито да пасат, нито да пият вода; а човек и животно да се

покрыят с вретиче и нека викат силно към Бога, да! Да се отвърне всеки от лошия си път и от неправдата, която е в ръцете му (...)

И като видя Бог делата им, как се обърнаха от лошия си път, Бог се разкая за злото, което беше решил да им направи, и не го направи“ (Йона 3:1-10).

Този доклад показва, че Йона има огромен успех в мисията си в Ниневия. Цялото население начело с царя обръща сериозно внимание на предупреждението и в резултат градът е пощаден. Тук намираме четири аспекта на поста:

1. Външни прояви – обличане във вретиче и посипване с пепел. Така в Древния Ориент изразявали голяма скръб и траур. Вретиче означава груба и бодлива дреха, направена от козина. Външните елементи на поста са най-малко ефектни пред Бога.

2. Отказване от храна и пиене.

3. Отправяне молитви към Бога.

4. Изоставяне на греховете, покаяние, смирение пред Бога и коригиране на живота. Последният, 10-ти стих показва, че това е най-важното при поста.

Същественото не е гладуването, а промяната на живота и духовното разположение на христианина. В древните времена Бог изпраща чрез пророк Исаия тържествена вест до еврейския народ, като посочва, къде се корени причината за техния неуспех и за Божието мълчание:

„Защо постихме, казват, а Ти не виждаш? Защо смирихме душата си, а Ти не внимаваш? Ето, в деня на постите си вие се предавате на своите си удоволствия и изисквате да ви се вършат всичките ви работи. Ето, вие постите, за да се препирате и карате и да се биете нечестиво с юруци; днес не постите така, че гласът ви да се чуе горе. Такъв ли е постът, който Аз Съм избрал – ден, в който човек трябва да смирява душата си? Значи ли да навежда човек главата си като тръстика и да си постила вретиче и пепел? Това ли ще наречеш пост и ден угоден на Господа?

Не е ли това постът, който Аз Съм избрал: да развързваш несправедливите окови, да разхлабваш връзките на ярема, да пукаш на свобода угнетените и да счупваш всеки хомот? Не е ли да разделяш хляба си с гладния и да въвеждаш в дома си сиромаси без покрив? Когато видиш голия, да го обличаш и да не се криеш от своите еднокръвни? Тогава твоята светлина ще изгрее като зората и здравето ти скоро ще разцъфне; правдата ти ще върви пред теб и славата Господня ще ти бъде задна стража. Тогава ще призоваваш и Господ ще отговаря (...) Господ ще те води всякога, ще насища душата ти в суша и ще дава сила на костите ти;

и ти ще бъдеш като напоявана градина и като воден извор, чиито води не пресъхват“ (Исаия 58:3-11).

Бог не приема техния пост, защото не изоставят злите си дела, враждите и жестокото отнасяне с хората. Те са горди и равнодушни към бедните и нуждаещите се. Остават си същите непокаяни хора. Постенето им е формално. Не се поддават на облагородяващото влияние на Божия Дух. Ето и в този знаменит пасаж от Исаевото пророчество пак се подчертава най-същественото при поста – промяната на живота.

Има няколко вида пости: лични, групови и общоцърковни. Няколко вярващи могат да се споразумеят за провеждане на групов пост в определен ден за някакъв специален случай – болест, трудност, проблем и пр. В някои особени моменти и нужди може цялата църква да бъде призована да пости в определен ден. Действително, много слабости и грехове и непреодолими трудности могат да бъдат победени с пост и молитва. В полето на духа най-големите подвизи са извършени не чрез богата ерудация, таланти и способности, а чрез искрена молитва и пост.

Дар за Господа

Бог е направил наистина твърде много за нас, за да ни освободи от фаталните последици на грехопадението. Провеждането на спасителния план, центриран в изкупителната жертва на Божия Син, коства на Бога най-скъпоценното Му притежание. Но Той не се е поколебал да направи всичко това за човечеството, с което е манифестира безконечната Си любов към нас. Тогава за нас естествено се появява въпросът: Какво ние бихме могли да направим за Него, за да изразим нашата признателност, ако изобщо това е възможно?

Съгласно Свещеното Писание, онова, което Бог очаква от нас, може да бъде сумирано в три неща:

1. Римляни 12:1, 2:

„И така, моля ви, братя, поради Божиите милости, да представите телата си в жертва жива, свята, благоугодна на Бога, като ваше духовно служене. И недейте се съобразява с този век, но се преобразявайте чрез обновяването на ума си, за да познаете от опит каква е Божията воля – това, което е добро, благоугодно на Него и съвършено“.

След като изтъква Божиите добрини към света в предните глави, великият апостол призовава в този текст вярващите да отговорят на Божиите милости с нещо – да бъдат „жертва жива и свята“. Това означава пълно посвещение на живота, на онова, което имаме и сме, на Бога, за разлика от старозаветните животински жертви. Това е основно и всеобхватно изискване. Нашият мироглед и поведение трябва да бъдат променени и съобразени с божествените принципи. В този пасаж подчертаваме думата „свята“ – „жертва свята“.

2. Изход 31:13-15:

„Кажете също така на израилтяните: Съботите Ми строго да пазите, защото това е знак между Мен и вас във всичките поколения, за да знаете, че Аз съм Господ, Който ви освещавам. И така, да пазите съботата, защото ви е свята (...) Шест дни да се работи, а седмият ден е събота за свята почивка, свята на Господа...“.

Много сериозни и строги са изискванията, свързани със съботата. Сигурно това не е случайно. Тук се изтъква, че съботата е белег на принад-

лежност, знак на особена връзка с Бога. Няколко пъти в този текст се казва, че съботата е „святая“. Пак подчертаваме думата „святая“. Това означава, че една седма част от времето ни е свято и принадлежи на Бога. Това е второто изискване. Безспорно самото посвещение обхваща и времето ни, но тук става дума за отделяне на една седма част за по-специални цели; това е свято време. Читателят ще си спомни, че този въпрос е разгледан обстойно в предишните глави.

3. Левит 27:30, 32:

„Всеки десятък от земята, било от посеви на земята или от плода на дърветата, е Господен; свят е на Господа. И всеки десятък от едър и дребен добитък, десятъкът от всичко, което минава при преброяване под овчарската тояга, да бъде свят на Господа“.

Главният поминък на евреите е било земеделие и животновъдство. Една десета част от всички доходи са свети средства и принадлежат на Бога. За трети път подчертаваме думата „свят“ и в този пасаж. Стих 32 говори за начина на отделяне десятък от добитъка – „всичко, което минава при преброяване под овчарската тояга“. Равинската литература обяснява, че когато израилтянинът иска да даде десятък, той затваря агнетата и телетата в кошара с тясна врата, през която може да мине само едно животно. Майките са оставяни навън и когато се отвори вратичката, младите животни се втурват, за да отидат при майките си, а стопанинът стои с прът, натопен в боя, и докосва всяко десето животно. Това означава „минаване под овчарската тояга“.

И така, нашата признателност към добрия Небесен Баща можем да изразим чрез представяне на тялото си в жертва „святая“, чрез отдаване на „святото“ време – съботата, и „святите“ средства – десятъка, на Бога.

От кога датира десятъчната наредба? Фактически, тя не е нова за Мойсей. Първият човек, за когото се споменава в Библията, че е отделил десятък е Авраам:

„Така и Салимският цар Мелхиседек, който беше свещеник на Всевишния Бог, изнесе хляб и вино и го благослови, като каза: Благословен да бъде Аврам от Всевишния Бог, Създател на небето и на земята; благословен и Всевишният Бог, Който предаде неприязелите ти в твоята ръка. И Аврам му даде десятък от всичко“ (Битие 14:18-20).

Племенникът на Авраам – Лот – е отвлечен и ограбен; Авраам отива със своите хора, за да го освободи. Бог го благославя в тази справедлива кампания и той се връща като победител. В текста се говори за тържественото му посрещане от един велик свещеник и цар на гр. Салим (старото име на Йерусалим), Мелхиседек, който като метеор се появява тук и изчезва в историята. Апостол Павел обяснява в Посланието си към евреите, че той е чудесен символ на Исус Христос като наш Първосвещеник. Авраам е посрещнат

с хляб и вино – главните продукти на Ханаан – в знак на благодарност за мира и просперитета на страната. Тогава той дава десятък от плячката на свещеник Мелхиседек. Всичко това показва, че Авраам е добре запознат с тази свещена институция. В израз на признателност към великия Дарител на всички блага, бащата на вярата отделя десятък.

Вторият докладван случай е Яков:

„Тогава Яков направи обрек и каза: Ако Бог бъде с мен и ме опази в това пътуване, на което отивам, и ми даде хляб да ям и дрехи да се облека, така че да се завърна с мир в бащиния си дом, тогава Господ ще бъде мой Бог и този камък, който изправих за стълб, ще бъде Божи дом; и от всичко, което ми дадеш, ще дам десятък на Теб“ (Битие 28:20-22).

Яков е беглец от своя бащин дом поради гнева на брат си Исав. Той е пренощувал на открито и Бог му се явява насън, за да го увери в Своята помощ и закрила. Думите на Яков тук в никакъв случай не изразяват съмнение в Божиите обещания, а едно позоваване на Божиите думи към него. Понеже Бог любезно му е обещал, че ще бъде с него и ще го благослови, Яков от своя страна, обещава да бъде верен на Бога през целия си живот. Обърнете внимание на израза относно десятъка. Той казва: „От всичко, що ми дадеш, ще дам десятък на Теб“. Това означава най-малко две неща: Яков признава, че всичко, което получаваме, иде от големия Дарител на всички блага. Те са Божии и от Божиите блага той ще върне една десета част на Него. И второ, макар че Яков не е могъл да връчва десятъка си лично на Бога, а вероятно на някой свещеник от типа на Мелхиседек, той изразява убеждението, че всъщност го дава на Бога. Десятъкът е свят и принадлежи на Бога.

Така и ние бихме могли по примера на Авраам и Яков да имаме същото убеждение и същата практика относно светия десятък, който е Божи.

В еврейската икономика Бог въвежда стройна десятъчна система:

„Господ каза още на Аарон: Ти да нямаш наследство в тяхната земя, нито да имаш дял между тях; Аз Съм твоят дял и твоето наследство между израилтяните.

А на левиевите синове, ето, Аз давам в наследство всички десятъци в Израел, заради службата, която вършат, службата в шатъра за срещане (...) Защото десятъците, които израилтяните принасят за възвишаем принос на Господа, давам в наследство на левитите; затова казах за тях: Те да нямат наследство между израилтяните. И Господ говори на Мойсей: Кажу на левитите: Когато вземате от израилтяните десятъка (...) тогава да принасяте от него десятък от десятъка за възвишаем принос

на Господа; и от тях да давате на свещеника Аарон възвишаем принос на Господа“ (Числа 18:20-28).

Когато евреите се установяват в Ханаан, земята е разделена на дванадесет части, макар че народът се състои от тринадесет племена. Яков има дванадесет сина, от които произлиза израилевият народ; но тъй като един от синовете, Йосиф, има двама сина, Манасий и Ефрем, общо племената стават тринадесет. Бог нарежда Левиевото племе, което е посветено на духовна работа, да остане без териториално наследство. Това са свещениците и левитите – два типа духовници. Тяхното внимание трябва изцяло да бъде посветено на служба на Бога и да не се раздвоява с обработване на ниви и градини. Точно затова те са лишени от земя. Но за да бъдат обезпечени материално те и семействата им, Бог установява десетъчната система. Останалите дванадесет племена трябва да отделят десетък и да го принасят на Бога – не на свещениците, а Бог ще плаща на Своите служители. Това се вижда ясно от Божиата наредба в текста. Левитите, от своя страна, след получаване на десетъка, трябва да отделят десетък от десетъка и да го предават на свещениците. Дали свещеник Аарон е отделял десетък, не знаем. Десетъкът се е давал в натура и може би Аарон го е изгарял.

Евреите са отделяли и така наречения втори десетък, предназначен за други цели:

„Непременно да даваш десета част от всичките си произведения (...) и десетата част от житото си, от виното си и от маслото си, и първородните от говедата си и от овцете си да ядеш пред Господа, твоя Бог, на мястото, което избере, за да настани там името Си (...) и да дадеш парите за каквото и да е нещо, което пожелаеш, за говеда или за овце, или за вино, или за спиртни напитки, или за каквото и да е нещо, което би пожелал (...) В края на всяка трета година да изваждаш целия десетък от произведението си през онази година (...) така че левитът (защото той няма дял, нито наследство с теб), чужденецът, сирачето и вдовицата, които са в градовете ти, да идват, да ядат и да се наситят; за да те благослови Господ, твоят Бог, във всичко, което вършиш“ (Второзаконие 14:22-29).

Контекстът показва, че тук не става дума за обикновения десетък, предназначен за поддържане на духовенството. Може би се смущавате от допускането на вино и спиртно пиене. Трябва да кажем, че Бог никога не е бил съгласен с това и е посочвал лошите последици от употребата на алкохол, както видяхме в една от предните глави. Но поради невежеството Той го е толерирал, както е търпял и многоженството, с което също не е бил съгласен. Но в Новия Завет Христос посочва първоначалния Божи идеал за

семейството – моногамията (едноженството), а по-късно ап. Павел заявява, че Бог е търпял времената на невежество, но сега когато е дадена много светлина по тези въпроси, Той заповядва на всички да се коригират:

„А Бог, без да държи сметка за времената на невежеството, сега заповядва на всички човеци навсякъде да се покаят“ (Деяния 17:30).

Вторият десятък се е използвал за общонародни тържества и за благотворителни цели. На тези свещени семейни празници са били канени икономически слабите – левити, чужденци, сираци и вдовици. Бог е определял мястото на тези тържества и те са били предназначени за стимулиране на религиозния живот на народа. Този втори десятък се е консумирал на всяка трета и шеста година. В седмата година земята си е почивала и не се е изисквал никакъв десятък.

Освен втория десятък, израилтяните са принасяли и първи плодове от посевите и първородните от добитъка. И като се сумират двата десятъка и всички останали дарения, оказва се, че това е било приблизително една четвърт от доходите на Божия народ в древността. По този начин се е проверявала и развивала щедростта на вярващите и всичко това е било възпитателно средство за надвигане на себелюбието.

Нека сега преминем към Новия завет. Потвърдена ли е десятъчната система от Исус Христос и апостолите? Становището Си по този въпрос Христос е изразил в Матей 23:23:

„Горко на вас, книжници и фарисеи, лицемери! Защото давате десятък от джоджена, копъра и кимиона, а сте пренебрегнали по-важните неща на закона – правосъдието, милостта и верността; но тези трябваше да правите, а онези да не пренебрегвате“.

Тук Спасителят бичува лицемерието на фарисеите. Те стриктно спазват външните форми, дават десятък от тези треви, а същевременно вършат задкулисно големи неправди. Но с тези думи Исус одобрява и потвърждава десятъчната система. Той заявява, че тези неща трябва да се правят. В Лука 10:7 Христос подчертава, че работникът заслужава заплатата си:

„И в същата къща отсядайте, и яжте и пийте, каквото ви сложат; защото работникът заслужава своята заплата...“

И ап. Павел говори за възнаградението на Божиите служители, макар че не споменава буквално десятъка:

„Не знаете ли, че тези, които свещенодействат, се хранят от светилището; и че тези, които служат на олтара, вземат дял от олтара? Така и Господ е наредил, проповедниците на благовестието да живеят от благовестието“ (1Коринтяни 9:13, 14).

Сравнявайки службите на старозаветния свещеник и новозаветния проповедник, великият апологет на християнството заявява, че Бог е наредил

проповедниците да бъдат издържани от църквата. Право е Божият служител да посвети времето и силите си на Божията кауза и да не търси препитание в друга област. Изобщо в Новия Завет десетъчната институция никъде не е отменена. И днес тя е с неоченима стойност за Божието дело в целия свят. Бързото разпространение на тройната ангелска вест е възможно благодарение на Божиите свети средства..

За съвременния християнин отдаването на една десета част от всички приходи е личен въпрос, въпрос на съвест и признаване на Твореца като източник на всички блага. Но Бог обещава Своите изобилни благословения на верните Си представители:

„Ще краде ли човек от Бога? Вие обаче Ме крадете. И казвате: В какво те крадем? В десетъците и в приносите. Вие сте наистина проклетни, защото вие – да! – целият този народ – Ме крадете. Донесете всички десетъци в съкровищницата, за да има храна в дома Ми, и Ме опитайте сега за това, казва Господ на Силите, дали няма да ви разкрия небесните отвори, да излея благословение върху вас, така че да не стига място за него.

И заради вас ще смърря онзи, който поглъща, и той няма вече да поврежда произведенията на земята ви; и лозата ви на полето няма да хвърля плода си преждевременно, казва Господ на Силите. Всички народи ще ви облажават, защото ще бъдете желана земя, казва Господ на Силите“ (Малахия 3:8-12).

В дните на пророк Малахия юдеите са неверни в десетъка и Бог ги обвинява в кражба. Апелът за вяност, отправен към тях, е валиден и за нас днес. Верността в материалните приношения ще се оплоди в неочаквани благословения в личния живот и семейството, както в материалната, така и в духовната област.

Християнски образци

На всеки християнин трябва да бъде ясно, че Христовото учение не е някаква обикновена религия, т.е. не се състои във външни форми, обреди и догми, а е самият живот, здрава житейска философия, стил на мислене и живеене. В тази глава и в следващата ще отговорим на въпроса: Как трябва да живее един добър християнин, т.е. кои са основните принципи на практичното християнство.

Всеки човек си избира своя път в живота, изгражда си свой стереотип, който го удовлетворява. И той самият е убеден, че това е право и добро. Но Св. Писание ни посочва, че този възглед е погрешен и води до лоши, а понякога и непоправими резултати:

*„Всички ние се заблудихме като овце, отбихме се всеки в своя път и Господ възложи на Него беззаконието на всички ни“
(Исая 53:6).*

*„Всички пътища на човека са чисти в собствените му очи, но Господ претегля духовете (...) Има път, който се вижда прав на човека, но краят му е пътища към смърт“
(Притчи 16:2:25).*

Първият текст ни казва, че всички сме се отклонили от правия път в заблуди и беззакония. Вторият изтъква, че нашето виждане, нашите понятия за благоприличие и разумност не съвпадат винаги с Божието становище; и ако разчитаме само на своя ум, последиците от избрания път могат да бъдат фатални за нас. Ето съвета на мъдреца:

„Уповавай се на Господа от все сърце и не се облягай на своя разум. Във всичките си пътища признавай Него и Той ще оправя пътеките ти. Не мисли себе си за мъдър; бой се от Господа и се отклонявай от зло“ (Притчи 3:5-7).

Човешкият ум е погрешим. Айнщайн казва, че в повечето случаи неговата мисъл се отклонява в крива посока и това е характерно за всеки грешник.

Затова, когато ще решаващ различни проблеми в живота си, не разчитай твърде много на себе си, а на Божията мъдрост. Не бъди самонадеян, съветвай се с по-опитни и дългогодишни вярващи, а най-много с Божието Слово и ще си спестиш много грешки и разочарования.

За да бъдем предпазени от объркване, Бог ни е дал велик Образец, Когото трябва да следваме. Това е нашият Спасител Исус Христос:

„Който казва, че пребъдва в Него, е длъжен да постъпва, както е постъпвал Христос“ (1Йоан 2:6).

Изучавайки и съзерцавайки земния живот на Христос, ние трябва да се стремим да живеем, да мислим и постъпваме като Него при различните ситуации. И ап.Павел ни предлага едно общо правило за ежедневието във Филипяни 4:8:

„Най-после, братя, всичко, което е истинно, което е честно, което е праведно, което е чисто, което е любезно, което е благодатно, ако има нещо добродетелно и ако има нещо похвално – това зачитайте“.

Това е прекрасен принцип и ръководно начало, което трябва да определя поведението на християнина. Ако перифразираме думите на апостола в този стих, той би звучал така: Ценете винаги доброто, честността, истината, правдивостта, любезността – това поддържайте и практикувайте, на негова страна заставайте. Това е наистина един основен и универсален критерий за християнско поведение.

Сега нека преминем към същността. Ще разгледаме три основни въпроса: Отношението на християнина към света, езикът на християнина и външният вид на християнина.

1. Нашето отношение към света – 1Йоан 2:15, 16:

„Не обичайте света, нито каквото е на света. Ако някой обича света, в него няма любов към Отца. Защото всичко, което е в света – похотта на плътта, пожеланието на очите, и тщеславието на живота, не е от Отца, но от света“.

В този пасаж ап. Йоан дефинира изчерпателно света, светския дух, изобщо светското като антипод на духовното и Божието. Разбираме от това обяснение какво всъщност в света не трябва да обичаме; покварата, нечистотата, суетата, които са характеристики на светския живот. Фактически апостолът подчертава трите форми на греха: Похотта на плътта, пожеланието на очите и гордостта, в някои преводи – тщеславието на живота.

Похотта на плътта описва грубите прояви на греха – извращения апетит, порока и разврата. Съвременният човек е разюздан и необуздан в удовлетворяването на първичните си инстинкти, страстта доминира над разума.

Пожеланието на очите говори за нечистите импулси и суетните желания в душата на човека. Обикновено гледаме това, което желяем. Има много неща, които не трябва да гледаме, защото са непочтени, безполезни и вредни. Онова, което очите и ушите възприемат, трябва внимателно да се цензурира. Кино, театър, телевизия, спортни зрелища, музика в повечето случаи

са коварни средства на Сатана за обезличаване на духовните ценности. В Библията няма догми, а полезни съвети и добри принципи за възвисяване на душата, за стимулиране на духовното развитие. Християнинът е свободен човек, с просветен от Божието Слово разум и трябва сам да решава каква да бъде духовната му храна и какви да бъдат развлеченията му. Светските „храмове“ и местата за удоволствия не са подходящи за един дух, който желае да служи на Бога и да спечели небесната награда.

Третата форма на греха Йоан нарича „тщеславието“ на живота. Желанието за земна слава, известност и признание заслепява духовния поглед и отклонява човека от истинския смисъл на живота – опознаване на истината и развиване на благороден, христоводобен характер. Характерът е единственото нещо, което ще занесем в небето. Всичко друго ще остане тук и ще бъде изпепелено. Трябва да коментираме и следния текст:

„Не се впрягайте заедно с невярващите; защото какво общо имат правдата и беззаконието или какво общение има светлината с тъмнината? И какво съгласие има Христос с Велиал? Или какво съучастие има вярващият с невярващия?“ (2Коринтяни 6:14, 15).*

Този съвет на ап. Павел може да бъде разгледан най-малко в два аспекта. Най-напред става дума за брака. Фатална грешка би било, вярващ да се свърже с невярващ в брак, или използвайки терминологията на апостола, вярващ и невярващ да се впрегнат в колесницата на живота. Семейството е връзка със съдбоносни последици за партньорите и не е лесно да се сработят два характера. Такъв „смесен“ брак ще бъде обречен на гибел, защото целите, стремежите и вкусовете на двете страни са съвсем различни, често противоположни. Вярващата страна ще търси духовните ценности, религия, църква, връзка с Бога, докато невярващата ще се стреми към светски удоволствия и развлечения. Затова Свещеното Писание забранява такива бракове. Аргументът е много убедителен – какво общо имат правдата и беззаконието, светлината с тъмнината.

Но този текст ни казва и още нещо: говори и за избор на приятели и обществена среда, в която вярващият трябва да се движи. Човек е социално същество и живее със себеподобните си. Разумният християнин ще търси приятели и среда между вярващите, между онези които споделят неговите идеали, честни и почтени християни, защото влиянието на приятели и среда е безспорно. Библията заявява:

„Не се заблуждавайте. „Лошите другари поковаряват добрите нрави“ (1Коринтяни 15:33).

А народната пословица казва: „Каж ми какви са приятелите ти, за да ти кажа какъв си и ти“.

*Велиал – използва се като синоним на Сатана (Библ. речник)

2. Говорната способност на човека е висш дар, с който сме облагодетелствани от Небето. С езика изразяваме нашите мисли и чувства, общуваме помежду си и изграждаме социални отношения. Затова езикът трябва да бъде основно повлиян от Христовото учение, да бъде възпитан и облагороден от Божията благодат. Ето добрия образец в тази област:

„Никаква гнила дума да не излиза от устата ви, а онова, което е добро за назидание според нуждата, за да принесе благодат на тези, които слушат“ (Ефесяни 4:29).

„Нито срамотни или празни приказки, нито подигравки, които са неприлични неща, но по-добре благодарение“ (Ефесяни 5:4).

„Гнила дума“ означава неприлични изрази и епитети, нецензурни думи. Речникът на вярващия трябва да бъде прочистен от тази нечистота. Цинични анекдоти и вицове не са подходящи за езика му. Христовият последовател трябва да говори обмислено и въздържано. Онова, което казва, да бъде добро и полезно за слушателите. Думите на един човек са указание за вътрешното му съдържание. Христос казва, че от препълването на сърцето говорят устата.

Колко много хора прекарват с часове в празни приказки, клюки и неприлични шеги. Спасителят отбелязва, че за всичко това носим морална отговорност пред Бога:

„И ви казвам, че за всяка празна дума, която кажат човеците, ще отговарят в деня на съда. Защото от думите си ще се оправдаеш и от думите си ще се осъдиш“ (Матей 12:36, 37).

Тук можем да добавим и Колосяни 4:6:

„Това, което говорите, да бъде винаги с благодат, подправено със сол, за да знаете как трябва да отговаряте на всекиго“.

Народът казва: Еди кой си говори „безсолни“ приказки, което означава безсмислени изрази, безвкусица. Съветът на ап. Павел тук е: думите ни да бъдат „с благодат, подправени със сол“. Разговорите, които водим, да бъдат насърчителни и думите ни – любезни към всички. Освен това, съгласно втората част на този стих, възпитаният християнин трябва да бъде учтив и почителен към всички и способен да защитава по подходящ начин вярата си.

3. Нека се спрем и на външния вид на християнина. Става дума за облекло и прическа, един твърде деликатен въпрос. Ето и съответните пасажи:

„Вашето украшение да не е външно, т.е. плетене косата, кичене със злато или обличане със скъпи дрехи, а скритият в сърцето живот, с нетленното украшение на кротък и тих дух, което е скъпоценно пред Бога“ (1Петър 3:3, 4).

„Така и жените да украсяват себе си със скромна премяна, със сrameжливост и целомъдрие, не с плетена коса и злато или бисери, или скъпи дрехи, а с добри дела, както подобава на жени, които са се посветили на благочестието“ (1Тимотей 2:9, 10).

Общият принцип произтичащ от тези стихове, е скромността. Св. Писание ни съветва да избягваме външните украшения и да се стремим към вътрешната душевна красота. Истинското достойнство на човека не се състои в модерните дрехи, екстравагантната прическа и гримираното лице, а в неговите нравствени качества – в човечността, кротостта и добродетелите.

Пръстени, обеци, гривни и всякакви други накити и бижута не са подходяща украса за един вярващ човек, който се стреми към небето. Всяка екстравагантност в облеклото и външния вид говори за духовна празнота и суетност, докато скромният външен вид свидетелства за вътрешна дълбочина. Изразът „скъпи дрехи“ в нашия текст е по-скоро отричане на ексцентричните кройки и модели, отколкото на хубавите платове. Изобщо облеклото трябва да отговаря на три изисквания: Първо, да бъде здравословно, второ, да бъде морално, и трето – да бъде естетично. Типичен е случаят с първите хора:

„Тогава се отвориха очите и на двамата и те познаха, че бяха голи; и съшиха смокинови листа и си направиха препаски (...) И Господ направи кожени дрехи на Адам и на жена му и ги облече“ (Битие 3:7, 21).

Смокиновите листа не бяха достатъчни, защото само частично покриваха тялото, докато кожените дрехи бяха и здравословни, и прилични. Днес в повечето случаи модата на жените цели откриване на тялото и затова е несъвместима с християнската етика. Обърнете внимание на следния пасаж:

„Жена да не носи мъжко облекло, нито мъж да се облича с женска дреха; понеже всички, които правят така, са мерзост за Господа, твоя Бог“ (Второзаконие 22:5).

С течение на времето известни форми са се обособили като мъжко облекло, а други, като женско. Бог забранява заличаването на границите, защото това води до груба неморалност.

Тези препоръки в никакъв случай не означават занемаряване на външния вид. Чистоплътнос, естетично облекло, подходящо за индивида, възрастта, професията, ще свидетелстват за вярата и висшите нравствени идеали на един християнин, на една християнка.

Християнски социални отношения

В предната глава подчертахме, че християнството не е нещо абстрактно, отделено от живота, а е тясно преплетено с него. При всички положения на делничната действителност, у дома, в работата, в обществото християнинът трябва да бъде християнин. В тази глава ще се спрем на християнските социални отношения.

Една от най-важните задачи на вярващия е грижата му за възпитанието на децата. Това е свещен дълг на всеки християнски родител. Децата са скъп дар от Небето, но той е свързан и със свята отговорност да бъдат те възпитани и подготвени както за земните си отговорности, така и за Небето. Родителите трябва да оформят навиците и да моделират характера на детето още от първите му години. Педагогиката счита, че възпитанието на детето започва, преди то да се роди, още по време на бременността, чрез навиците, храненето, мислите и настроенията на майката:

„Възпитавай детето отрано в подходящия за него път и то няма да се отклони от него дори когато остарее“ (Притчи 22:6).

Онова, което направите за децата до третата, седмата и дванадесетата им година, ще остане за цял живот. Всичко, което ще дойде по-късно, ще бъде като надстройка върху този фундамент. Тази длъжност беше поставена на голяма висота в семействата на древния Израел:

„Слушай, Израилю, Йеова, нашият Бог, е един Господ; и да възлюбих Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа и с всичката си сила. Тези думи, които ти заповядвам днес, нека бъдат в сърцето ти; и на тях да учиш прилежно децата си, и за тях да говориш, когато седиш в дома си, когато ходиш по пътя, когато лягаш и когато ставаш“ (Второзаконие 6:4-7).

Подрастващите в еврейските домове е трябвало да бъдат насочвани към Божието Слово чрез родителския пример и чрез неуморно възпитаване. Авраам е посочен като образец на добър възпитател за своя дом:

„Защото съм го избрал, за да заповяда на синовете си и на дома си след себе си да пазят Господния път, като вършат правда и

правосъдие, за да направи Господ да стане с Авраам онова, което е говорил за него“ (Битие 18:19).

Бог декларира лично увереноста Си, че Авраам ще предаде скъпоценната вяра на децата си. Възпитанието е велико и трудно изкуство. Много грижи и труд трябва да се положат, за да се създаде един човек и да се подготви за Божието царство. И в Новия Завет срещаме това увещание към родителите:

„И вие, бащи, не дразнете децата си, а ги възпитавайте в учение и наставление Господне“ (Ефесяни 6:4).

Ап. Павел се обръща към главата на семейството и му вмениява в дълг тази грижа, но изтъква, че християнският родител не трябва да прибегва до насилие над съвестта, а мъдро и тактично да внедрява истината в душата на детето.

Какви отношения трябва да поддържа един Христов последовател с всички хора, особено с близки и съседи? Следният пасаж от посланията на апостол Павел е забележителен в тази насока:

„На никого не връщайте зло за зло; промисляйте за това, което е добро пред всички човеци. Ако е възможно, доколкото зависи от вас, живеете в мир с всички човеци. Не си отмъщавайте, възлюбени, а дайте място на Божия гняв; защото е писано: „На Мен принадлежи отмъщението, Аз ще отплатя, казва Господ. Но ако е гладен неприятелят ти, нахрани го; ако е жаден, дай му да пие; защото това като правиш, ще натрупаш жар на главата му“. Не се оставяй да те побеждава злото, а ти побеждавай злото чрез добро“ (Римляни 12:17-21).

Това са духовно-социални бисери и техният основен смисъл е, че християнинът има висшето призвание да бъде миротворец. Със своето присъствие и поведение той трябва да съдейства за мирно уреждане на всички конфликти. Отстъпчив, етичен и благ, той внася светлина и топлина в човешките отношения, смазва скърцащите колела на житейската колесница. Обърнете внимание на точността на съвета в ст. 18: *„Ако е възможно, доколкото зависи от вас...“* Вярващият трябва да направи всичко възможно с добрия си дух да живее в мир с всички – не само с добрите, но и с опърничавите. Но при известни случаи, въпреки усилията и добрата воля, не се постига разбирателство. Всеки контакт създава трудности. Тогава има само едно разумно разрешение. Без да се озлобява и да храни лоши чувства, християнинът трябва да намали контактите до минимум, но да не прибегва никога към лична разправа и отмъщение.

Един прекрасен пример на добросъседски отношения са Авраам и племенникът му Лот:

„Така Аврам излезе от Египет – той, жена му и всичко, което имаше, заедно с Лот, и замина към южната страна. Аврам беше

много богат с добитък, сребро и злато (...) Също и Лот, който придружаваше Аврам, имаше овце, говеда и шатри. И понеже земята не ги побираше да живеят заедно (...) появи се спречкване между Аврамовите и Лотовите говедари (...) Тогава Аврам каза на Лот: Да няма, моля ти се, спречкване между мен и теб, и между моите и твоите говедари, защото ние сме братя. Не е ли пред теб цялата земя? Моля ти се, отдели се от мен; ти ако идеш наляво, аз ще ида надясно; или ако ти идеш надясно, аз ще ида наляво“ (Битие 13:1-9).

Получават се спречквания не между Авраам и Лот (те едва ли биха допуснали това като Божии представители), а между техните говедари. Авраам тук е образец на християнски взаимоотношения, защото проявява изключително себеотрицание и е готов на всякакви отстъпки. Колко добър е този дух, така хубаво изразен с думите: „Да няма, моля ти се, спречкване между нас, защото сме братя“. Така трябва да постъпва в споровете всеки искрен вярващ.

И още един важен извод: Когато между хората се появят затруднения – между братя и сестри, родители и деца, по-добре е да се разделят и да уредят спорните въпроси в братски дух, с най-голяма отстъпчивост, отколкото да имат постоянни търкания.

Сега трябва да се спрем и на още един вековен социален проблем – отношенията между слуги и господари, работници и работодатели. Този основен въпрос на библейската социология трябва да бъде изяснен тук.

Бог е създал човека свободен и никога не е одобрявал класовото деление. Социалното неравенство е една от лошите последици на греха. В старозаветни времена Бог е толерирал това положение на нещата поради невежеството, но в Мойсеевия граждански кодекс са включени клаузи, които защитават робите против неправда. Християнството не е революционно учение, но чрез бавното и сигурно навлизане на възвишените морално-етични принципи в римския свят, са подронени устоите на робовладелския строй и той рухва. Пак християнската любов премахва в 19-ти век робството в Америка. Библията не е класова книга. Тя не защитава интересите на определена класа, а безпристрастно брани правдата и истината в социалните отношения, безразлично дали това са отношения между слуги и господари, или работници и работодатели, ръководители, директори, защото без йерархия не може. Свещеното Писание строго осъжда всяка експлоатация и неправда, извършена спрямо бедните и беззащитните (Яков 5:1, 4-6):

„Елате сега вие, богатите, плачете и ридайте поради бедствията, които идат върху вас. Ето, заплатата за работниците, които са жънали нивите ви, от която ги лишихте, вика; и виковете на жътварите влязоха в ушите на Господа на силите. Вие

живяхте на земята разкошно и разпуснато (...) Осъдихте, убихте Праведния...“.

Ето и някои характерни текстове, които се отнасят еднакво за подчинен и господар:

„Слуги, покорявайте се на господарите си по плът със страх и трепет, в простотата на сърцето си, като към Христос. Не работете само за пред очи, като човекоугодници, а като Христови слуги изпълнявайте от душа Божията воля; и слугувайте с добра воля като на Господа, а не на човеци; понеже знаете, че всеки роб или свободен ще получи от Господа същото добро, каквото върши. И вие господари, правете същото на тях, като се въздържате от заплашване; понеже знаете, че и на тях, и на вас има Господар на небесата, у Когото няма лицеприятие“ (Ефесяни 6:5-9).

„Господари, отдавайте на слугите си безпристрастно това, което е справедливо, като знаете, че и вие имате Господар на небесата“ (Колосяни 4:1).

Следващият въпрос, който трябва да бъде осветлен в тази глава, се отнася до съпругеските отношения. В Свещеното Писание откриваме произхода на семейството. Бракът не е човешко изобретение, а има божествен произход. Бог венчава първата човешка двойка. Двете институции, останали от Едем, са съботата и бракът. Те носят райски характер и са отредените от Бога средства за постигане на изгубения Едем. Затова от духовно-библейска гледна точка домът е една от най-големите ценности на земята. Бог е дал прости и ясни правила за съпругеските взаимоотношения, та бракът да бъде стабилен и домът щастлив. Тези принципи не се познават и не се спазват в съвременното общество и затова семейството е разрушено и щастието е изчезнало. Семейният кодекс е даден от ап. Павел в Ефесяни 5:22-25, 28:

„Жени, подчинявайте се на своите мъже като длъжност към Господа, защото мъжът е глава на жената, както и Христос е глава на църквата (като само Той е Спасител на тялото). Но както църквата се подчинява на Христос, така и жените нека се подчиняват във всичко на своите мъже. Мъже, обичайте жените си, както и Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея (...) Така са длъжни и мъжете да обичат жените си, както своите тела. Който обича жена си, себе си обича“.

Както виждате, библейската еманципация се различава от гражданската; тя не е абсолютна. Най-напред е дадено задължението на жената. Бог е наредил мъжът да бъде глава и отговорник на семейството. За доброто на целия дом той трябва да бъде признан и уважаван като такъв. Но контекстът показва, че той има право на всичко това, ако се грижи и закриля дома

си, както Христос покровителства църквата. Мъжът носи главната отговорност за запазването и просперитета на семейството. Добрият съпруг, макар и силен, ще бъде нежен спрямо жена си. Любовта в семейството не трябва да е предполагаема, латентна, а да се упражнява с любезни думи, нежни взаимни грижи, признателност и оценяване. Всяка диктатура и деспотизъм са несъвместими с брака. Авторитет не се налага насила, а се печели и заслужава. В християнския дом всички семейни проблеми се решават не еднолично и своеволно, а с взаимно обсъждане, в дух на отстъпчивост и разбиране. Един мислител е описал много сполучливо добрия дом. Той казва: „Домът е царството на бащата, един цял свят за майката и рай за децата“.

Накрая ще разгледаме и отношенията на вярващия към земните власти. Двамата велики апостоли Павел и Петър определят ясно тези отношения в следващите пасажии:

„Всеки човек да се подчинява на властите, които са над него; защото няма власт, която да не е от Бога; и колкото власти има, те са определени от Бога. Затова, който се противи на властта, противи се на Божията наредба; а които се противят, ще навлекат осъждане на себе си. Защото владетелите не причиняват страх на добротвореца, а на злотвореца. Искаш ли да не се боиш от властта? Върши добро и ще бъдеш похвален от нея“ (Римляни 13:1-3).

„Покорявайте се заради Господа на всяка човешка власт – било на царя като върховен владетел, било на управителите като пратеници от него, за да наказват злотворците и за похвала на добротворците“ (1Петър 2:13, 14).

Християнинът трябва да бъде добър гражданин на своята страна, съвестен изпълнител на законите, със своя труд и честност да допринесе за благото на своя народ, включвайки се във всяко благородно мероприятие. Така той ще докаже превъзходството на своята вяра и ще бъде добър свидетел на Бога. Христовият ученик не е смутител на реда, не е призван да прави революции и да сменя власти. Той трябва да уважава и почита земните авторитети. Но ако една земна власт се намеси в съвестта, тогава християнинът трябва да остане верен с цената на всичко на Божия закон. Такъв случай имаме в историята на апостолите:

„Строго ви забранихме да поучавате в това име; но, ето, изпълнили сте Йерусалим с учението си и възнамерявате да докарате върху нас кръвта на този Човек. А Петър и апостолите отговориха: Подобава да се покоряваме на Бога, а не на човеците“ (Деяния 5:28, 29).

Синедрионът, този висш съдебен орган, е забранил проповедта в Христово име в Йерусалим. Тогава апостолите твърдо заявяват, че е редно да

изпълняват Божията заповед, а не човешката. Съветът на Божието Слово към вярващите е да стоят настрана от политическите борби и конфликти. Първите стихове на Яков, 5 гл., говорят за класовите борби в последните дни от земната история. След богатите и бедните в ст. 7 – 9 апостолът се обръща към една трета група – вярващите, и ги увещава да не участват в тези борби за уреждане на материални въпроси. Христос ни дава прекрасен пример за неучастие в спорните политически въпроси с отношението Си към Пилат Понтийски, римски прокуратор в Юдея:

„Исус отговори: Моето царство не е от този свят; ако царството Ми беше от този свят, служителите Ми щяха да се борят да не бъда предаден на юдеите. А сега царството Ми не е оттук“
Йоан 18:36).

Христос заявява, че е служител на една много по-хуманна кауза – спасението на човечеството от вечна гибел – и затова не се занимава с борби за земна власт.

От изложеното в тази глава следва, че в основата на всички социални отношения е любовта към Бога и към ближния.

Божието Триединство

В тази глава ще дадем обяснение върху един от най-трудните въпроси на библейската теология – същността и естеството на Бога. Тук нашият интелект чувства нищожеството си, а самото ни докосване до този въпрос трябва да се съпровожда с благоговение и страхопочитание. Много се е спекулирало с Божиата същност и аргументите на спорещите страни са били, според историята, причина за кървави войни и дълбоки разцепления в християнската църква.

Термините „троица“ или „триединство“ не се срещат никъде в Библията, но учението за триединната същност на Божеството е там. Свещеното Писание ни учи, че Бог се състои от три лица: Отец, Син и Свети Дух. Но това не са трима богове, а Един Бог в три лица, три отделни Личности. Трудно е да се асимилира, нали? Но ако аз бих могъл да разбера Божието естество, това би ме смутило, защото бих се почувствал велик и мъдър като Него. Как мога да се поклонявам на такъв Бог? Благодаря, че Той е по-велик от моя интелект и от моята логика. Нека се преклоним пред Безкрайния Бог:

„Можеш ли да измериш Божиите дълбочини? Можеш ли да издириш Всегогъщия напълно? Тези тайни са високи до небето; какво можеш да сториш? По-дълбоки са от преизподнята; какво можеш да узнаеш?“ (Йов 11:7, 8).

Тук трябва да отбележим, че Божието естество не е единствената тайна в Писанието. Има и други неща, непостижими за нашия ум. Богочовешката природа на Христос, това че Той е и Бог, и човек в една Личност, сътворението на света, възкресението на мъртвите, са все въпроси, които превъзхождат капацитета на нашия малък ум.

Нека разгледаме по-обстойно същността на Божието триединство. Две съвършено ясни твърдения се открояват в Библията. Първото ясно учение на Св. Писание е Божиата единственост – Второзаконие 6:4 и Марк 12:29:

„Слушай, Израилю, Йеова, нашият Бог, е един Господ“.

Същевременно обаче в Библията срещахме пак ясното учение за Божиата троичност. Забележителен в това отношение е Битие 1:26:

„Бог каза: Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие...“

На еврейски глаголет трябва да се съгласува по род и число, т.е. съществително в множествено число нормално върви с глагол в множествено число! В този текст обаче, Бог – *Елохим* е в множествено число, а глаголет употребен с *Елохим* е в единствено число! Дълбокият смисъл на това е, че Бог е три в едно, че трите лица на Бога действат като едно!

Какви са отношенията между трите лица? Съвършено единство в мисли, планове и намерения, но отделни, независими личности със специални функции. Докладът за кръщението на Спасителя е един от редките пасаж, където трите Личности едновременно манифестират Себе Си, ясно разграничени:

„И като се кръсти, Исус веднага излезе от водата; и ето, отвориха Му се небесата и видя, че Божият Дух слиза като гълъб и се спуска на Него; и ето, глас от небесата, който казваше: Този е възлюбеният Ми Син, в Когото е Моето благоволение“
(Матей 3:16, 17).

Христос, Божият Син, се кръщава и се моли на Отца. Отец заявява, че това е Неговият възлюбен Син; Светият Дух под формата на светлинен гълъб трепти над главата на Сина.

Констатираме пълна съгласуваност в действията на трите Лица при сътворението на света, създаването на човека, изкуплението, боговдъхновението на Писанията и т.н.

Всяко едно от лицата е наречено Бог:

„В начало беше Словото; и Словото беше у Бога; и Словото беше Бог (...) И Словото стана плът и живя между нас; и видяхме славата Му, слава като на Единородния на Отца, пълно с благодат и истина“ (Йоан 1:1, 14).

„А Господ е Духът; и където е Господният Дух, там е свобода“
(2Коринтяни 3:17).

В първия текст Синът е наречен Бог, а във втория – Духът. И трите личности са представени в Библията като вечни, всемогъщи, всезнаещи, святи. Те са равни, с еднакъв ранг и достойнство. Всяка от тях е съществувала винаги и не може да се каже, че Отец е съществувал преди Сина и Духа. В Новия Завет намираме формулата на троичността:

„И така, идете и създавайте ученици измежду всички народи, и ги кръщавайте в името на Отца и Сина, и Светия Дух“
(Матей 28:19).

Най-удивителното е, че всяко от трите лица (всеки хипостас) е цялото, не част от цялото! Ако трябва да си послужим с нашата човешка математика, Бог не е $1+1+1=3$, а $1.1.1=1$.

Съвременната теория на множествата, която стана основа на математическия анализ, се зароди в трудовете на немския математик Георг Кан-

тор (1845 – 1918). Но колцина знаят, че интересът към тези проблеми на самия Кантор, който бил дълбоко вярващ човек, е възникнал от размишленията му над качествата на Светата Троица! Вълнувалият умовете парадокс, как всеки хипостас на Троицата може да бъде тъждествен на тяхното единство, доведе до Канторовата теория на множествата.

В рамките на тази глава е основателно да включим и пояснения върху естеството на Отца, Сина и Духа и една човешка дефиниция за Бога.

Как да си представим Бога?

Всяка човешка представа за Него е невярна и непълна, защото ограничава Безкрайния. Не трябва да си Го представяме като човек. Изобщо, почти нищо не можем да знаем за Неговото физическо битие. В Битие 1:26 четем, че човекът е създаден по Божия образ и подобие, но това сходство трябва да се разбира повече в нравствен, интелектуален и духовен смисъл, отколкото във физически. Ап. Павел заявява:

„Който сам притежава безсмъртие, обитавайки в непристъпна светлина; Когато никой човек не е видял, нито може да види; на Когато да бъде чест и вечно господство. Амин“ (1Тимотей 6:16).

А в Йоан 1:18 четем, че Божият Син, Исус Христос, е изявил Отца:

„Никой никога не е видял Бога; Единородният Син, Който е в лоното на Отца, Той Го изяви“.

Но Синът не е разкрил нищо от Божието физическо битие, а характера Му. Той ни посочва, че Отец е безкрайно добър и любвеобилен Небесен Баща, свят, праведен, истинен и верен, съвършен във всичките Си действия. Има едно забележително изказване на Спасителя относно естеството на Бога:

„Бог е дух и онези, които Му се покланят, с дух и истина трябва да се покланят“ (Йоан 4:24).

Това е дефиницията на Христос за Бога – „Бог е Дух“: Най-напред това определение отрича пантеистичното начало (сливане на Бога с природата). Бог е надсветовно (трансцендентно) Същество, абсолютно различен от Своето творение (света). Второ, Бог не може да бъде ограничен по време и място. Той е извън времето и пространството, независим от времето и пространството. Бог е висша морална, интелигентна и духовна Личност, не безлична сила. Той е Творец и Вседържител.

Дотук, в обясненията относно Отца, употребявахме понятията „Бог“ и „Отец“, равнозначно (като синоними). Това не бива да ни смуцава.

Сега да се спрем на Сина, второто лице на Божеството. За Него имаме много повече данни, защото Той е посредникът в отношенията на Бога към човечеството. На три места в посланията си ап.Павел окачествява Христос като образ на Бога. Сам Христос заявява:

„Аз и Отец сме едно“ (Йоан 10:30).

Той декларира пълното покритие и единство на Отец и Син в характер, нравствено естество, воля. Божествеността на Христос е била най-много атакувана, но е и най-ясната истина на Новия и Стария Завет. Ето един класически пример от Духа на пророчеството:

„Христос е предвечен, самосъществуващ Божи Син. Никога не е имало време, когато Той да не е бил в тясно общение с вечния Бог (...) Той е равен на Бога, безкраен и всемогъщ (...) От вечността Той е посредник на Завета...“ (Уайт, Е. Евангелизъм).

Великият теолог на Новия Завет обсъжда Личността и положението на Сина в знаменития пасаж Колосяни 1:15-17, който е бил предмет на много дискусии през вековете:

„В Него, Който е образ на невидимия Бог, първороден преди всяко създание; понеже чрез Него бе създадено всичко, което е на небесата и на земята, видимото и невидимото, било престоли или господства, било началства или власти, всичко чрез Него бе създадено; и Той е преди всичко, и всичко чрез Него се сплотява“.

Христос е описан като „Първороден преди всяко създание“. Гръцки „протокос“ – първороден. Ранните църковни отци прилагат това определение за Христос като вечен Син на Бога. В IV в. сл.Хр. александрийският епископ Арий създава арианската ерес – причина за много диспути и борби в църквата. Той твърди, че Христос е първото и най-съвършено творение на Бога. Това налага свикването на първия вселенски събор в Никея (Мала Азия) в 325 г., който постулира, че Христос е роден, а не сътворен.

Следователно терминът „първороден“ трябва да се приеме като фигуративен израз, а не буквален. Той представя Сина като пръв по ранг, образ, взет от първородния в едно царско семейство. Думите „роден“ и „първороден“ означават, че положението на Христос е уникално и абсолютно. В нашия текст Павел изтъква позицията на Христос, за да посрещне аргументите на фалшивите учители, които твърдят, че Христос е сътворен и отричат Неговата супремация (върховенство).

Във връзка със спасителния план Христос прие човешко естество, което ще запази завинаги. Той бе възкресен с прославно, духовно тяло, каквото ще имат праведните при възкресението. Но човешкото естество на Христос е добавено към божественото Му естество, което не е намалено.

Следващата глава ще посветим на Светия Дух, третото лице на Божеството. Сега ще кажем само, че Той е най-тайнствената Личност на Триединството. Светият Дух е едновременно навсякъде, изпълва всичко, всепроникващ и все пак отделна Личност. Боговдъхновената писателка Е. Г. Уайт отбелязва, че природата на Светия Дух е тайна и че мълчанието по този въпрос е злато.

Двата най-крупни факта, двете най-велики изяви на Божеството са сътворението на света и изкуплението на човечеството. Можем да си изясним до известна степен функциите на всеки хипостас в сътворението и изкуплението.

Първо – как са участвали трите лица в сътворението на света? Ап. Павел нарича Бога „Създател на всичко“:

„И да осветлявам всички в наредбата относно тайната, която от векове е била скрита у Бога, Създателя на всичко“ (Ефесяни 3:9).

Отец е великата Първопричина за съществуването на всичко. Наблюдавайки света, не можем да избегнем мисълта за един Създател:

„Защото всяка къща се строи от някого; а Този, Който е устроил всичко, е Бог“ (Евреи 3:4).

Световноизвестният изобретател Томас Едисон (1848 – 1931) имал фина религиозна душевност. Когато веднъж се изкачил на Айфеловата кула в Париж, той вписал в златната книга следните слова: „На господин Айфел, на инженера, на смелия майстор на огромното изключително майсторско произведение на модерното инженерно изкуство, посвещава тези слова един мъж, който изпитва най-голяма почит и най-голямо удивление пред всички инженери, особено пред най-великия между тях – Бога“.

Можем да направим едно съвсем бледо сравнение – да си представим Бога-Отца като Инженер Проектант. А за Сина се казва, че всичко е било създадено чрез Него – Евреи 1:2, Колосяни 1:16:

„В края на тези дни говори на нас чрез Сина, Когото постави наследник на всичко, чрез Когото и направи световите“.

Вторият текст – Колосяни 1:16 – е вече цитиран по-горе. Христос е Деятелят. Той привежда идеите на Отец в изпълнение и затова може да бъде сравнен с Инженер Изпълнител. Ролята на Духа в сътворението е отбелязана в Битие 1:2:

„А земята беше неустроена и пуста; и тъмнина покриваше бездната; и Божият Дух се носеше над водата“.

Образно, носещ се над бездната, над хаотичната материя, за да внесе ред и порядък. Божият Дух е активен агент при формирането и организирането на материята.

Второ – изкуплението. Отец участва с любовта Си:

„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, но да има вечен живот“ (Йоан 3:16).

Любовта се измерва с величината на жертвата. Отец няма по-скъпо нещо от Сина. Когато Синът страда, Отец страда с Него. Божията любов ще бъде

предмет на изучаване през цялата вечност. Тежестта на спасителния план обаче пада върху Сина. Той е Жертвата и доброволно е дал Себе Си за нас:

„Благодат и мир да бъде на вас от Бога Отца и от нашия Господ Исус Христос, Който даде Себе Си за нашите грехове, за да ни избави от настоящия нечист свят, според волята на нашия Бог и Отец“ (Галатяни 1:3, 4).

На Голгота виждаме едно велико страдание и една велика любов!

Духът се намесва по особен начин в принасянето на Христовата жертва:

„То колко повече кръвта на Христос, Който чрез вечния Дух внесе Себе Си без недостатък на Бога, ще очисти съвестта ви от мъртвите дела, за да служите на живия Бог!“ (Евреи 9:14).

След възкресението на Спасителя, Светият Дух ръководи спасителния план на земята. Известно уточняване на ролята на трите лица в изкуплението имаме във 2Коринтяни 13:14:

„Благодатта на Господ Исус Христос и любовта на Бога, и общението на Светия Дух да бъде с всички вас“.

И накрая, имайки предвид Божието триединство, към кого да се обръщаме в молитва? Подходящо и нормално е молитвата да бъде отправена към Отца, чрез Сина и в Духа. Не е погрешно, разбира се, да се молим: „Господи Исусе“ – това се среща в Библията. Можем да се молим и на Светия Дух.

Да бъде вечна слава на Отца и Сина и Светия Дух! Амин!

Светият Дух

В настоящата глава ще се спрем по-подробно на разностранната дейност и функция на Светия Дух. Преди всичко трябва да отбележим, че най-скъпият Дар на небето за човечеството след Христос е Светият Дух, но това трудно се осъзнава от вярващите. Относно действието на Божия Дух е необходимо още в началото да установим един ясен критерий. Ап. Петър заявява, че Библията е написана под вдъхновението на Светия Дух:

„Защото никога не е идвало пророчество по човешка воля, а светите човеци са говорили от Бога, движени от Светия Дух“
(2Петър 1:21).

Божият Дух е Автор на Писанието и очевидно Той трябва да действа винаги в съгласие с Писанието. Той не може да си противоречи. Следователно всяка дейност и проява, приписвани на Светия Дух, които не се съгласуват с ясните концепции на Словото, са фалшификации и не произхождат от Духа. По този повод великият реформатор Мартин Лутер коментира: „Не се хвали много с Духа, ако нямаш откритото Слово (...) защото Светия Дух е изразил Своята мъдрост, съвет и всички тайни в Словото и ги е разкрил в Писанието“. В Стария Завет срещаме тук и там изявления за работата на третото лице на Божеството, но в Новия Завет Христос ни дава много ясни указания и обяснения за това. Следните две изказвания на Спасителя хвърлят светлина по този въпрос:

„А когато дойде Утешителят, Когото Аз ще ви изпратя от Отца, Духът на истината, Който изхожда от Отца, Той ще свидетелства за Мен“ (Йоан 15:26).

„А когато дойде Онзи, Духът на истината, ще ви упътва към всяка истина; защото няма да говори от Себе Си, но каквото чуе, това ще говори, и ще ви извести за идващите неща. Той Мен ще прослави, защото от Моето ще взема и ще ви известява“
(Йоан 16:13, 14).

Изводът от тези и редица други текстове от Новия Завет е, че след възнесението на Христос Светият Дух има нов ранг, ново предназначение. Той идва като Заместник и представител на Христос и поема ръководството на

спасителния план на Земята. Ръководи спасението на всеки човек, оглавява всяка църква. Той е Генералният Директор на Божието дело в целия свят.

В какво се изразява работата на Божия Дух за спасението на отделната личност? Всъщност всички духовни процеси, свързани с покаянието, с осъзнаването на истината, с приемането на Исус като Спасител, с новородението, усъвършенстването и спасението са невъзможни без влиянието на Светия Дух:

„Обаче Аз ви казвам истината – за вас е по-добре Аз да отида, защото, ако не отида, Утешителят няма да дойде при вас; но ако отида, ще ви Го изпратя. И когато дойде, Той ще обвини света за грях, за правда и за съд; за грях, защото не вярват в Мен; за правда, защото отивам при Отца и няма вече да Ме виждате; а за съд, защото князът на този свят е осъден“ (Йоан 16:7-11).

Този текст обобщава целокупната дейност на Духа. Но нека посочим конкретно и последователно основните Му действия в спасителното дело.

Първо, Той „обвинява света за грях“. Това означава, че довежда човека до покаяние, пробужда в него чувство за греховност. Действайки вътрешно на съвестта, Светият Дух го пробужда духовно и му посочва спасителния път, открит чрез жертвата и правдата на Христос. С увеличаване на действието Му, и ако вярващият се поддава на облагородяващото Му влияние, усетът за чистота и нравственост се засилва. Отново Светият Дух е, Който убеждава, че Христос е Божи Син и довежда до вяра в Него като личен Спасител:

*„...И никой не може да нарече Исус Господ, освен със Светия Дух“
(1Коринтяни 12:3).*

Смисълът е, че само чрез влиянието на Духа човек може да бъде убеден, че Христос е Господ, да Го признае и приеме като такъв. Никой човек, колкото и способен и силен да е, никакъв земен фактор не може да извърши това. Новородението и освещението на характера, които разгледахме обстойно в предишните глави и без които спасението на човека е немислимо, се извършват също чрез свръхестественото действие на Светия Дух:

„Той ни спаси не чрез праведни дела, които ние сме извършили, а по Своята милост, чрез окъпването, т.е. новородението и обновяването на Светия Дух, Когото изля изобилно върху нас чрез Исус Христос, нашия Спасител“ (Тит 3:5, 6).

Божият Дух е запечатващият агент:

„...В Когото като и повярвахте, бяхте запечатани с обещания Светия Дух, Който е залог за нашето наследство...“ (Ефесяни 1:13, 14).

Това означава потвърждение и вътрешно уверение за богосиновност и приемане, залог и уверение в това, че ще ни се даде вечен живот и безсмъртие.

Що се отнася до Божия печат, това изяснихме в една от предишните глави. Тук се подчертава, че Светият Дух е Този, Който извършва запечатването.

Но то не е окончателно за един християнин, защото, съгласно думите на ап. Павел в Ефесяни 4:30, може да настъпи и разпечатване:

„Не наскърбявайте Светия Божия Дух, в Когото сте запечатани за деня на изкуплението“.

В това незавидно състояние можем да изпаднем, ако оскърбяваме Божия Дух чрез непослушание и отхвърляне на наставленията Му.

Относно естеството на Светия Дух трябва да бъде ясно, че Той не е само някакво „влияние“, някаква божествена енергия, а Личност, третото лице на Божеството. Макар че е навсякъде едновременно, изпълва всичко, вездесъщ, Той е все пак Личност. Кое ни убеждава в това? Цялото многообразие на действията Му. Библията ни Го представя като Един, Който говори (Деяния 21:11), поучава, обвинява, свидетелства, оскърбява се, убеждава, може да бъде лъган (Деяния 5:3, 4). Всичко това може да се отнася само за една Личност, това са качества на Личност.

Сега трябва да разгледаме една специална дейност на Божия Дух, с която днес много се спекулира, именно така наречените дарби на Светия Дух.

Понякога, само когато това е необходимо за благо на Божието дело, чрез Светия Дух се дават изключителни способности и силата на Духа в по-особена форма. Тези специални дарби са изброени в 1Коринтяни 12:7-11, 28-30:

„И на всеки се дава проявяването на Духа за обща полза. Защото на един се дава чрез Духа да говори с мъдрост, а на друг да говори със знание чрез същия Дух, на друг – вяра чрез същия Дух, а пък на друг – изцелителни дарби чрез единия Дух; на друг – да върши чудеса, а на друг – да пророкува; на друг – да разпознава духовете, на друг – да говори разни езици, а пък на друг – да тълкува езици. А всичко това се върши от един и същи Дух, Който разделя на всеки поотделно, както иска (...) И Бог е поставил някои в църквата да бъдат: първо апостоли, второ пророци, трето учители, други да правят чудеса, някои имат изцелителни дарби, други с дарби на подпомагане, на управляване, на говорене разни езици. Всички апостоли ли са? Всички пророци ли са? Всички учители ли са? Всички вършат ли чудеса? Всички имат ли изцелителни дарби? Всички говорят ли езици? Всички тълкуват ли?“.

Този текст е забележителен и се нуждае от пояснения и библейски анализ. Трябва да се подчертаят два основни пункта:

Първо: съгласно ст. 7 тези специфични изяви на Духа не са за лично свидетелстване и уверение в спасението, а за „обща полза“, т.е. за проповядване на евангелието и за усъвършенстване на църквата, за вършене работа в Божието дело.

Второ: в ст. 29 и 30 особено се подчертава разделянето на дарбите. Граматическата форма на въпросите на гръцки показва, че се очаква отрицателен отговор. Това означава, че не трябва да очакваме една и съща дарба да се проявява във всички членове на църквата, или един вярващ да при тежава всички дарби. Няма унифициране, а разпределяне на тези особени таланти по волята на Светия Дух. Тези два аспекта са изключително важни.

Не всички членове на църквата получават някоя от специалните дарби на Духа, но това не значи, че спасението им се осуетява. Тук трябва да изтъкнем, че спасението на един човек не зависи от дарбите, а от плода на Светия Дух:

„А плодът на Духа е: любов, радост, мир, дълготърпение, благост, милосърдие, вярност, кротост, себеобуздание...“
(Галатяни 5:22, 23).

И така, Божият Дух действа по два канала: плодът и дарбите. Първият е абсолютно необходим за спасението на личността, а вторият се дава при специални ситуации в зависимост от нуждите на църквата и от момента.

Особено се злоупотребява с дарбата „езици“. За първи път новооснованата християнска църква получава тази способност на Петдесетница – старозаветен еврейски празник в 50-тия ден след Пасхата. Ето и описанието на това уникално събитие:

„И когато настана денят на Петдесетница, те всички бяха на едно място. И внезапно стана шум от небето като фученето на силен вятър и изпълни цялата къща, където седяха. И им се явиха езици като огнени, които се разделяха и застана по един над всеки от тях. И те всички се изпълниха със Светия Дух и почнаха да говорят на други езици, според както Духът им даваше способност да говорят. А тогава в Йерусалим пребиваваха юдеи, благочестиви човеци, от всеки народ под небето. И като се чу този шум, насъбра се народ; и се смутиха защото всеки един ги слушаше да говорят на неговия език. И всички се чудеха и маеха, като си казваха: Ето, всички тези, които говорят, не са ли галилеяни? Тогава как ги слушаме да говорят всеки на нашия собствен език, в който сме родени? Партяни, мидяни и еламита, и жители от Месопотамия, от Юдея и Кападокия, Понт и Азия, Фригия и Памфилия, от Египет и от онези страни от Ливия, които граничат с Киринея, и посетители от Рим – и юдеи, и прозелити, критяни и араби, слушаме ги да говорят на нашите езици за великите Божии дела“ (Деяния 2:1-11).

Защо е необходимо това? Във връзка с пасхалните празници много поклонници от всички краища на света пребивават по това време в Йеруса-

лим. Те са евреи по произход, но са пръснати още от миналите векове сред различни народи и затова не разбират арамейския език на апостолите. За да чуят и разберат добрата вест за спасение чрез Христос и да я разнесат навсякъде, след като се завърнат в родните си места, Бог надарява апостолите с дарбата „езици“. Но това не са някакви нечленоразделни звуци или несъществуващи езици, а както се вижда от текста, говорими, съществуващи езици на различни етнически групи. Нуждата на Божието дело в този исторически момент налага това за бързото разнасяне на евангелската вест по света. Днес църквата едва ли се нуждае от такава манифестация на Светия Дух, след като Библията е преведена практически на всички езици и ежегодно се разпространява в огромни тиражи. А и навсякъде има евангелизатори, проповедници, мисионери, които владеят съответните езици. Разбира се, ако някаква много специална ситуация наложи това, Бог и днес би могъл да извърши същото чудо в полза на евангелизацията.

Втора функция на дарбата „език“ можем да видим в опитността на ап. Петър в Корнилиевия дом:

„Докато Петър още говореше тези думи, Светият Дух слезе на всички, които слушаха словото. И обрязаните вярващи, които бяха дошли с Петър, се смаяха, че дарът на Светия Дух се изля и на езичниците, защото ги чуваха да говорят чужди езици и да величаят Бога...“ (Деяния 10:44-46).

В умовете на апостолите и изобщо на евреите съществува предрасъдъкът, че езичниците са изключени завинаги от спасението. За да бъдат убедени Петър и придружаващите го скептично настроени еврейски християни, че Бог приема езичниците, изливането на Духа се манифестира по този особен начин. Корнилий и неговото семейство са езичници и този феномен е уверение и за тях, че мисията на ап. Петър носи печата на Небето.

Друг подобен случай е описан в Деяния 19:1-7:

„А когато Аполос беше в Коринт, Павел, след като беше минал през горните страни, дойде в Ефес, където намери някои ученици. И им каза: Приехте ли Светия Дух, като повярвахте? А те му отговориха: Даже не сме чули дали има Свети Дух. И каза: А в какво се кръстихте? А те отвърнаха: В Йоановото кръщение. А Павел каза: Йоан е кръщавал с кръщението на покаяние, като е казвал на народа да вярва в Този, Който щеше да дойде след него, т.е. в Исус. И като чува това, кръстиха се в името на Господ Исус. И когато Павел положи ръце на тях, Светият Дух слезе на тях; и говореха други езици и пророкуваха. А те всички бяха около дванадесет мъже“.

Светият Дух осени тези християни, за да подкрепи великото дело, което променя Ефес от град, всецяло посветен на езическата богиня Артемида (Дияна), в град, спечелен за Христовата кауза. По-късно Ефес става център на християнския живот в този район в продължение на няколко века. При Петдесетница от тази специална дарба се възползват евреи от всички части на империята, а сега тя е дадена в центъра на езичеството, за да привлече вниманието на народа към Христовото учение. Една по-особена форма на дарбата „език“ е спомената в 1Коринтяни, 14 гл. Подробното разглеждане на този богословски въпрос излиза въвн от рамките на тази книга. По всяка вероятност Павел говори тук за изразяване на дълбоко възхищение в състояние на духовен екстаз, а не за някаква фалшификация на дарбата „език“. Целта на неговото изложение е да порицае злоупотребата с Божията специална дарба от коринтяните.

Но трябва да кажем, че Сатана се е опитал в по-късни времена да фалшифицира Божия дар. Несвързани възкличания се срещат често в езическото поклонение, но и под маската на християнството от време на време са се появявали така наречените езици. Но когато тези демонстрации се сравнят с характеристиките на този дар в Свещеното Писание, веднага се вижда, че те са нещо съвсем различно от проявите на Светия Дух в апостолските времена. Очевидно тези манифестации трябва да се отхвърлят като фалшиви. По-горе подчертахме, че споменатите дарове на Божия Дух не са необходими за спасението на отделната личност. В подкрепа на това могат да бъдат посочени светли имена в библейската история, които не са били облагодетелствани с дарбата „език“. Примерно Йоан Кръстител е бил изпълнен със Светия Дух (Лука 1:15), без да е говорел езици. Праведните съпрузи Захарий и Елисавета са били завладени от Божия Дух (Лука 1:67, 41), без да получат специалната дарба „езици“. Мъченикът на вярата – дякон Стефан – е бил „мъж, пълен с вяра и със Светия Дух“ (Деяния 6:5), но никъде не се докладва, че е говорел чужд език.

Да, нека още веднъж да обобщим и изтъкнем великата истина, че за да бъде спасен човек, трябва под влиянието на Светия Дух да се покае, да се новороди, да се очисти от грехове и пороци и да получи прекрасните качества, наречени „плодът на Духа“ (Галатяни 5:22, 23).

В Библията и в Духа на пророчеството имаме скъпото обещание за едно последно мощно изливане на Светия Дух преди края на благодатното време, наречено „късен дъжд“ (в сравнение с „ранния дъжд“ на Петдесетница). Това необикновено събитие в църквата и в света, заедно с чудесните му резултати, е описано подробно в двете книги „Великата борба“ и „Опитности и видения“ от Е. Уайт. Трябва сериозно да се готвим за тези тържествени времена, които не са далеч и които може би ще ни изненадат.

В края на това разглеждане ще обясним понятието „грех против Светия Дух“ или както апостол Йоан го нарича, „смъртен грях“ (1Йоан 5:16, 17), или „непростим грях“. Христос говори за него в Марк 3:28-30:

„Истина ви казвам, че всички грехове на човешкия род ще бъдат простени и всички хули, с които биха богохулствали; но ако някой похули Светия Дух, за него няма прошка до века, а е виновен за вечен грях. Това каза Той, защото казваха: Има нечист дух“.

Христос декларира, че всеки грях и хула ще бъдат простени, с изключение на греха против Светия Дух. Какво означава това и за какви грехове става дума?

Католическата църква посочва като смъртни престъпления някои тежки нарушения на Божия Закон като убийство, прелюбодейство, симония^{*} и пр. Но Христос прощава на блудници и на разбойника на кръста. Ясно е тогава, че не става дума за такива провинения. Следователно, грехът против Светия Дух означава продължително и съзнателно отхвърляне предупрежденията на Божия Дух против някакъв грях, порок или нередно дело. Светият Дух непрекъснато – може би в течение на месеци и години – ни умолява да приключим с някой грях, който може и да не е някакво „крупно“ престъпление. Но ние го толерираме и го вършим постоянно, докато съвестта ни се притъпи и гласът на Божия Дух престане да се чува вече. Той е изчерпал всичките си възможности и се е оттеглил. Този грях е непростим не защото Бог не желае да го прости, но защото се препречва пътя на Светия Дух за довеждане на грешника до осъзнаване на греха и до покаяние. Той е отишъл толкова далеч, че не чувства нужда от покаяние. Затова може да се случи най-парадоксалното – като смъртни грехове да останат някои по-дребни деяния, които от обществото се считат за позволени неща. Специално в нашия случай книжниците виждат чистия живот на Спасителя, осъзнават този факт под влияние на Светия Дух и въпреки това го приписват на дявола. Така те се провиняват в грях против Светия Дух, защото съзнателно се противопоставят на нежното му влияние.

Дано това никога не стане с нас!

^{*}Симония - продажба и покупка на свещен сан, а в по-широк смисъл, всякакъв вид търгуване с духовни ценности

Еволюция или сътворение

Ако приемем, че Вселената е обективна реалност, неизбежно питаме за произхода на света, Земята, Космоса, живота. Отговорите могат да бъдат сумирани в две основни предположения като начална отправна точка:

1. Един космически Интелект, способен да замисли и конструира материалния Универс, е създал всичко.

2. Неорганична материя, способна да се самоорганизира чрез еволюционни процеси до съвременната сложност на Всемира, е създала всичко.

И двете концепции са недоказуеми, но ние ще разгледаме аргументите и предимствата на вярата в сътворението.

Във въведението на изданието от 1971 г. на „Произход на видовете“ Л. Харисон Матюз казва: „Вярата в еволюционната теория е съвършено подобна на вярата в сътворението – и двете са концепции, които вярващите знаят като истина, но никоя от двете не е била годна за доказване до днес“.

В първата глава на нашата книга разгледахме общо произхода на света и живота от една Велика Първопричина. В настоящата глава ще се спрем по-специално на двете основни концепции за съществуването на живия свят – еволюция или сътворение.

Нека направим кратък исторически преглед. Първата цялостна теория за еволюцията на организмите е създадена от Жан Ламарк (1744 – 1829). След това идва теорията на Чарлс Дарвин (1809 – 1882). Но тъй като по-късните биологични изследвания показват несъстоятелността на тези теории, днес е на мода така наречената синтетична теория, която понякога се нарича неодарвинизъм, защото представлява съчетание между мутационизма и дарвинизма. Основната идея на всяка еволюционна философия е развитие на организмите от по-прости към по-сложни форми, или преминаването на едни видове в други под влияние на някакви фактори. Но именно тези фактори остават винаги неизвестни. Съвременната синтетична теория счита, че случайните мутации са направлявани от естествения подбор, а това означава, че слепият случай е създал чудния органически свят. Мутациите

представляват изменения на хромозомите и гените в клетката под влияние на различни физични и химични фактори.

Експерименталните изследвания обаче показват, че мутациите не създават нови (несъществуващи дотогава) органи и видове. Само променят цветовете и форми на съществуващи органи и довеждат до тяхното израждане.

Професор Джузепе Сермонти, генетик, пише в сп. „Фигаро“ (Париж) от 26 октомври 1991 г.: „Така мутациите, които се произвеждат върху фамозната двойна спирала на ДНК, съставляваща основата на нашите гени, не са никога конструктивни. Мутациите могат да бъдат изгодни, но не и позитивни, защото са винаги загубата на нещо, загубата на една функция. Примерно, за къртицата е изгодно да е сляпа, но не може да се каже, че тук има прогрес, че има положителна еволюция. Всички познати мутации са такива – те не дават нещо действително ново“.

В последните години се появиха различни взаимноотричащи се идеи. В последните две десетилетия забележителен брой учени, които не вярват в библейското сътворение, написаха книги, критикуващи еволюцията. Нека сега разгледаме аргументите в полза на сътворението на живия свят.

Грегор Мендел (1822 – 1884) установява закономерностите в унаследяването на родителските белези и с това поставя основите на съвременната генетика. Последната се развива днес като стройна експериментална наука и показва стабилността на видовете. С това древният библейски постулат: „Всяко по вида си“ се потвърждава блестящо:

„И Бог каза: Да произрасти земята крехка трева, трева семеносна и плодносно дърво, което да ражда плод, според вида си (...) и стана така. Земята произрасти крехка трева – трева, която да дава семе, според вида си (...) И Бог създаде големите морски чудовища и всяко одушевено същество, което се движи, които водата произведе изобилно, според видовете им, и всяка крилата птица според вида ѝ (...) Бог създаде земните зверове според видовете им, добитъка – според видовете му, и всичко, което пълзи по земята, според видовете му...“ (Битие 1:11, 12, 21, 25).

В книгата си „Фундаментална биология“ биологът Франк Марш въвежда понятието „барамин“ („сътворен вид“) за отбелязване на границите на изменчивостта. Това са основните биологични типове, които Бог е създал в началото при сътворението. Вътре в „барамина“ може да се оформят видове, но никой барамин не е еволюирал в друг барамин. Той разработва по-нататък тази концепция през 1976 г. и счита, че някои съвременни видове произлизат от един-единствен барамин и че експерименталните данни показват, че някои съвременни видове, поставени в различни родове и даже семейства, биха могли да принадлежат към същия барамин.

Творецът е създал организмите с чудното адаптационно свойство (приспособяване към нови условия), т.е. структурата им позволява вариации в твърде широки граници, за да оцелеят при промяна на условията. Но тези вариации са винаги вътре в здравите граници на основния тип. Тези граници не могат да бъдат прескочени. Този вариабилитет на организмите позволява създаването на различни сортове и породи в рамките на основния тип. Съществуват различни сортове пшеница, 200 – 300 сорта домати в Европа, около 5 000 сорта круши, над 500 сорта грах, над 200 породи кучета, около 35 породи свине, до 150 породи гълъби, до 150 породи коне и др.:

*„Колко са разнообразни Твоите дела, Господи! С мъдрост
Си направил всички тях; Земята е пълна с Твоите творения“
(Псалми 104:24).*

Друг силен аргумент против еволюционизма и трансформизма е съвременната биологична картина на света. Всички биологични форми са прекъснати (дискретни), липсват преходни форми. Кокичето, лалето, розата, кучето, котката, лъвът, са ясно оформени и дискретни. Ако в природата съществуваше еволюционен закон, трябваше всеки момент да наблюдаваме хиляди междинни форми. Имайки предвид този фундаментален факт, еволюционистите отправиха надеждите си към земните пластовете и вкаменелостите. Те очакваха, че точно там са погребани междинните форми. Но дългогодишните изследвания показаха същата прекъснатост и в палеонтологичната летопис. И между вкаменелостите липсват междинни форми. Ето изказването на един от най-големите капацитети в палеонтологията, Дж. Симпсън. В „Темпове и форми на еволюцията“, макар и еволюционист по убеждение, той пише: „Постоянното отсъствие на преходни форми се наблюдава не само сред бозайниците, но представлява само по себе си почти всеобщо явление (...) В зората на еволюционната палеонтология се предполагаше, че основните „дупки“ ще бъдат запълнени в резултат на нови открития. Обаче постепенно ставаше все по-ясно, че независимо от забележителните успехи в намирането на представители на второстепенните преходни групи, основните „групи“ остават незапълнени (...) Ако преходните форми не са съществували, то очевидно, никога няма и да ги намерят“.

Следователно, генетиката, съвременната биологична картина и палеонтологията – тези три фундаментални основания – ни водят неизбежно към приемане на един уникален акт – сътворението на живия свят от Създател. Онези, които приемат сътворението се наричат креационисти (креация – сътворение).

Библията започва с кратък и лаконичен доклад:

„В началото Бог сътвори небето и земята“ (Битие 1:1).

В този първи уводен стих Бог е представен като Творец на всичко съществуващо, като Първопричина и Единствена Причина, съществуващ преди света, преди материята, времето и пространството, отделно и независимо от онова, което е създал.

Светът е създаден в едно далечно „начало“. А „небето и земята“ означават целия материален свят. Творческият доклад в Битие, 1 глава, е предназначен изключително за нашата земя. Разбира се, едно детайлно разглеждане на тази глава излиза въвн от рамките и целите на тази книга. Ще се спрем само на някои основни положения и особени моменти.

Съгласно Битие, 1 глава, земята е създадена и устроена за шест буквални 24-часови дни. Библейската критика и желанието да се съгласува това изложение на сътворението с геологичните ери на еволюционната хипотеза, са довели някои до тълкуването на творческите дни като неопределени периоди от хиляди и милиони години. Но както ще видим, библейският разказ е пределно ясен.

Доказателства за буквалността на шестте творчески дни.

1. Битие 1:5, 8, 13, 19, 23, 31:

*„Бог нарече светлината Ден, а тъмнината нарече Нощ.
И стана вечер, и стана утро, ден първи. Бог, нарече простора Небе.
И стана вечер, и стана утро, ден втори.
И стана вечер, и стана утро, ден трети.
И стана вечер, и стана утро, ден четвърти.
И стана вечер, и стана утро, ден пети.
И Бог видя всичко, което сътвори; и ето, беше твърде добро.
И стана вечер, и стана утро, ден шести“.*

За всеки творчески ден е казано недвусмислено:

„И стана вечер, и стана утро...“.

Ефектите вечер и утро са свързани неизменно с един буквален ден и са несъвместими с идеята за дълги периоди.

2. Непосредствено след шестдневното сътворение в Битие, 1 глава, четем за учредяването на почивния ден – Битие 2:2:

„И на седмия ден, след като Бог завърши делата, които беше създал, на седмия ден Си почива от всички дела, които беше създал“.

Този текст е свързан с текста на четвъртата заповед от Декалога:

„Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела; а на седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа (...) защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко, което е в тях, а на седмия ден си почива; затова Господ благослови съботния ден и го освети“.
(Изход 20:9-11).

Мотивировката тук би била невъзможна, ако творческите дни бяха дълги периоди от хиляди години, защото в един и същ пасаж, именно Изход 20:9-11, понятието „ден“ не може да има различни значения; в стихове 9 и 10 да означава буквален ден, а в стих 11 – дълъг период.

3. Ако творческите дни се приемат като периоди, биха се получили противоречия, граничещи с нелепости. Примерно, какво би станало с растенията, създадени в третия ден, без светлина през хиляди и милиони години? Какво би станало с животните и човека, създадени в 5-ия и 6-ия ден, през хилядите години мрак? Защото всеки ден се състои от светла и тъмна част. Ако дните са дълги периоди, едната половина на периода ще бъде светла, а другата тъмна. При това Адам, създаден в шестия ден, трябва да е живял хиляди години!

Бог не се нуждае от дълги периоди, не са Му били потребни и шест дни:

„Защото Той каза и стана; Той заповяда и се затвърди“

(Псалми 33:9).

Божие Слово – израз на Неговата воля – се превръща в действителност, енергия, материя, звезди, светове. Но Бог е устроил нашата малка земя за шест дни, за да се определи регламентът на времето за планетата и човечеството.

Съвременните научни хипотези считат, че възрастта на Земята възлиза на 4,6 милиарда години. Това предполага геологични ери с продължителност от милиони години. Как се стига до тези милиони и милиарди? Днес възрастта на земята се определя по-скоро от съдържащите се в тях вкаменелости, отколкото чрез взаимното разположение и състав на тези пластове. А възрастта на вкаменелостите се определя съвсем произволно чрез изкуствено построена и недоказуема еволюционна хипотеза. Възрастта на вкаменелостите не може да се определи строго научно. Многократността и сложността на земната история е непроследима.

Най-новите методи на геолозите за датиране на земните пластове се базират на радиоактивността на някои елементи, които постепенно се разпадат. Примерно, уранът се разпада с течение на времето, докато се превърне в обикновено нерадиоактивно олово. По наличните находки на олово, и като се вземе предвид периода на полуразпад на урана, се определя възрастта на скалните пластове. За да бъде валидно това изследване обаче, трябва да се направят няколко допускания:

1. Че когато разтопеният материал е изригнал от земните дълбочини на повърхността, в него не е имало начално олово, или ако е имало такова, това количество трябва да се знае.

2. Скоростта на разпадането трябва да е била винаги постоянна.

3. Трябва да не е имало добавка или загуба на уран или разпадните му продукти през цялото време на радиоактивното разпадане.

Но нито едно от тези условия не може да се провери експериментално! Освен това креационистът счита за напълно възможно при създаването и организирането на Земята в първите творчески дни, Бог да е създал хармонични количества минерали, примерно уран и олово до него и т.н. В такъв случай всякакви опити да се изчисли възрастта на земната материя с помощта на радиоактивното излъчване ще бъдат безсмислени.

Някои особени моменти в разказа за сътворението възбуждат въпроси: Първият творчески акт е създаването на светлината:

„И Бог каза: Да бъде светлина. И стана светлина. И Бог видя, че светлината беше добро; и Бог раздели светлината от тъмнината. Бог нарече светлината Ден, а тъмнината нарече Нощ. И стана вечер, и стана утро, ден първи!“ (Битие 1:3-5).

Първичната светлина е дошла от неизвестен източник, за да произведе ефекта ден и нощ. Това не бива да ни удивлява, защото огромните звезди са съществували вече по време на устройването на Земята:

„Къде беше ти, когато основах земята? Извести, ако си разумен. Кой определи мерките ѝ? (ако знаеш) (...) Когато звездите на зората пееха заедно и всички Божии синове възкликаваха от радост?“ (Йов 38:4-7).

Но как да обясним появата на растения преди слънцето, тъй като растенията са създадени в третия ден, а слънцето – в четвъртия? Отговор: Светлината и изобщо електромагнитната енергия в целия диапазон, включително и топлинната част, вече са съществували. Растенията са създадени в такива физически условия. Не сме разбулили напълно тайната на светлината. Още по-малко можем да си представим първичната светлина, нейните свойства и въздействие. Но за краткото време на част от третия ден, чрез творческия потенциал на Бога, при съществуващите вече условия – светлина, въздух, вода – е създадена земната флора.

В четвъртия ден са създадени Слънцето и Луната. В еврейския оригинал е употребен тук глаголт „аса“ – направи от съществуващата вече материя. Материята на Слънцето и Луната е била създадена от Бога в началото (в Битие 1:1 е употребен глаголт „барà“ – създавам от нищо). Но до четвъртия ден тя не е била организирана, за да изпълнява функциите на светила, съществувала е под формата на някаква дозвездна материя. В четвъртия ден Бог е организирал тази праматерия в Слънце и Луна и те за пръв път са огрели Земята. В Битие 1:16 четем още: „Създаде и звездите“. Думата „създаде“ е дадена курсивно (с наклонени букви), което показва, че тя не съществува в еврейския оригинал. Както споменахме вече, звездите са създадени преди творческата седмица. Защо тогава Мойсей споменава звездите тук? Понеже разглежда светилата, той споменава между другото и звездите.

Той иска да изтъкне великата истина, че всички небесни тела са създадени от Бога, а не са продукт на саморазвитие на материята и Вселената. Косвено Мойсей отрича фалшивата философия за вечността на материята.

И така, има ли вярващият солидна база за вярата си, има ли убедителни предпоставки за миросгледа си?

Наистина, сътворението е уникално дело, което не можем да проумеем напълно. Но въз основа на личния си религиозен опит получаваме непоклатима увереност в истинността на Божието Слово. В духовния ни живот се поражда доверие в Бога. Така ние сме готови да приемем и онова, което Той ни разкрива в Словото Си в области, в които разумът и изследванията не могат да проникнат и по-специално в библейската космология на Битие, 1 глава.

Езици, ръкописи и канон на Библията

Библията е велико богочовешко дело. Тя е написана от „колектив“ от около 40 пророци и апостоли, вдъхновени от Божия Дух. Това означава, че при написването на различните части на Священото Писание, писателите не са изложили своя мироглед, опит и разсъждения, а Божието Слово, с което са били вдъхновени. Затова, както коментира ап. Павел в 1Солунци 2:13, Библията не е човешко, а Божие Слово:

„И затова, ние непрестанно длагодарим на Бога затова, че като приехте чрез нас словото на Божието послание, приехте го не като човешко слово, а като Божие слово, каквото е наистина, което и действа между вас, вярващите“.

Но тъй като при написването на Библията са взели участие и човешки същества, а Бог зачита индивидуалността, тя е сборник с разнообразен стил, език, речник и ерудиция. Или с думите на религиозната писателка Е. Уайт, писателите на Библията не са Божии писалки, а Божии писатели. Боговдъхновеността на Библията е идейно-смыслова, а не вербална (словесна) боговдъхновеност. Да поясня: Това означава, че Бог не е диктувал думите и изреченията, а е вдъхновил идеите и мислите на библейските писатели.

Как е съставена Библията, на какъв език е написана в оригинал? Как се е получила исторически тази колекция?

Библията се състои от две основни части: Стар Завет и Нов Завет. Старият завет се състои от 39 книги (части) и е съставен в периода от около 1500 г.пр. Хр. до около 400 г.пр.Хр. Новият Завет се състои от 27 книги (части) и е написан между 50 и 100 г.сл.Хр. Общо Священото Писание представлява сбор от 66 книги (части), отбелязани от Йоан Хризостом в 4-ти век или в началото на 5-ти век сл. Хр. с думата „Библия“ – гръцко съществително в множествено число, означаващо „книги“. Този термин след това е бил транспониран на латински, а по-късно и на много други езици и разглеждан в единствено число – „книгата“ – за да се отбележи, че тази колекция от 66 книги е книгата *пар екселанс*, превъзхождаща всички други книги, Книгата на книгите.

Дълбокото и неоспоримо единство от „Битие“ (първата книга на Библията) до „Откровение“ (последната книга на Библията), въпреки различието на

автори, среда, обстоятелства и времена, показва, че Библията носи сигнатурата на Бога, Божия белег и печат. Старият Завет е написан на древноеврейски език, за разлика от арамейския, който вследствие вавилонския плен на евреите е станал техен матерен, говорим език по времето на Христос. Изразът „еврейски език“, употребен от Лука в Деяния 21:40; 26:14 (Лука е автор на книгата „Деяния на апостолите“), се отнася до арамейския, а не до еврейския. И така, Старият Завет е написан в оригинал на древноеврейски език с изключение на някои глави от Ездра и Даниил, които са написани на арамейски. Родината на арамейския е Месопотамия и той става интернационален език в Древния изток при вавилонци и перси. Многото арамейски изрази в Новия Завет показват ясно, че той е бил езикът на Исус. По времето на Христос Старият Завет се четял все още на еврейски и много хора не могли да го разбират. Затова по-късно били направени преводи на Стария Завет на арамейски – така наречените „таргуми“.

Новият Завет е написан в оригинал на гръцки. В съвремението на Христос и апостолите, гръцкият език е универсалният език на Римската империя. Към края на IV век той е разпространен в целия свят. Но за разлика от класическия гръцки, на който са написани произведенията на големите гръцки писатели, Новият Завет е написан на обикновен, народен език – диалект „койне“ – което значи „обикновеният“. Тук можем да съзрем пак действието на Провидението. Новият Завет е написан на диалекта „койне“, за да бъде достъпен за всички хора.

А сега няколко думи за старите ръкописи (манускрипти) на Стария и Новия Завет.

Древните са употребявали различни материали за писане – глинени или дървени плочки, парчета варовик или керамика, пергамент, приготвен от животински кожи и папирус, предшественикът на нашата хартия, приготвен от папирусното растение, виреещо в блатата. Най-старите известни папируси са от Шестата египетска династия във втората половина на третото хилядолетие пр. Хр.

До 1947 г.сл.Хр. най-старият известен ръкопис на част от еврейската Библия (Стария Завет) беше фрагментен папирусов лист, съдържащ Декалога (Божия морален закон) и Второзаконие 6:4, 5. Този документ е от около 100 г.пр.Хр. Но през 1947 г. и в следващите няколко години бяха открити стотици древни библейски свитъци в пещерите край Мъртво море, датирани във II в. пр.Хр. Това бе най-голямото и сензационно откритие на библейски ръкописи в съвремението. Днес вече по-голямата част от Ст. Завет може да се чете от еврейски свитъци от Христово време или по-рано.

В християнската ера над старозаветния еврейски текст са работили поколения съвестни еврейски учени, наречени масорети. Тези хора са направили усилия да осигурят точното предаване на текста на еврейската Библия

(Ст. Завет) на бъдещите поколения и са публикували резултатите от своя труд в монографии и коментари към Библията. С изключение на свитъците от Мъртво море, всички съществуващи най-стари еврейски библейски ръкописи са от късния масоретски период. Най-ранният датиран ръкопис на еврейската масоретска Библия е едно копие на последните пророци, което днес се намира в Санкт Петербург и е написано в 916 г.сл.Хр. Други прочути копия на еврейската Библия са Кодекс Лаудианус в Оксфорд от 10-ти век, съдържащ почти целия Стар Завет, Кодексът Бен Ашер от Алеп от 10-ти век и др., които се намират в различни колекции и библиотеки. Голямата загриженост, с която са били правени ръкописите от еврейските книжовници, е гаранция за точността на съществуващите библейски копия. Свитъците от Мъртво море, които ни снабдиха със стотици ръкописи, около 1 000 години по-стари от познатите преди това ръкописи на Еврейската Библия (Масоретска Библия), показват, че текстът на Стария Завет ни е предаден практически в същата форма, в която Христос го е познавал.

Новият Завет е представен с огромно количество древни ръкописи на гръцки и преводи на сирийски, латински и коптски.

През 1930 г. бяха открити знаменитите три новозаветни папирусни кодекса, които носят наименованието на собственика Алфред Честър Бийти, написани в 3 в.сл.Хр. Друг изключително важен папирусов фрагмент, открит в 1935 г., е папирус Райландс, по името на библиотеката „Джон Райландс“ в Манчестър, на която е бил продаден. Всички папирусни експерти считат, че е бил написан в първата половина на 2 в.сл.Хр., а някои именити европейски учени са го датирали във времето на император Траян (98 – 117 сл.Хр.). Макар че съдържа само части от Йоан 18:31-33 отпред, и ст. 37, 38 отзад, този фрагмент е от огромна стойност. Той смълча онези критици, които датираха произхода на четвъртото евангелие (Йоан) към края на 2-ри век сл. Хр. Фактът, че Евангелието на Йоан е било написано в Мала Азия и в началото на втори век е разпространено така, че едно копие е било в обръщение в Египет по това време, е силен аргумент в полза на приемането, че то е било съставено в апостолско време.

Най-старите пергаментни кодекси на Библията на гръцки (Стар и Нов Завет) са прочутите Кодекс Ватиканус и Кодекс Синаитикус от 4-ти век сл. Хр. и Кодекс Александринус от 5-ти век сл. Хр., и още множество други ръкописи.

Тук е мястото да споменем и сред многото древни преводи на Библията няколко знаменити превода: гръцкият превод на Стария Завет, известен като „превод на 70-те тълковници“ (Септуагинтата), започнат в 3-ти век пр. Хр. и завършен към 150 г.пр.Хр., латинският превод на Библията (Вулгатата), направен от Йероним в 4-ти в. сл. Хр., и сирийският превод „Пешита“, направен в 5-ти в.сл.Хр. от Рабулла, епископ на Едеса.

Остава да изясним фундаменталния въпрос за канона на Библията. Думата „канон“ се е употребявала от гърците за обозначаване на правило, обличено с авторитет. За първи път църковният отец Ориген (ок.185 – ок.254) употребява думата „канон“ за означаване на колекцията от библейски книги, признати като правило на християнската вяра и практика. Как е бил формиран канонът на Библията? Всичко показва, че Бог е ръководил тази работа чрез посветени мъже. Авторът на първите пет книги от Стария завет е Мойсей, велик, боговдъхновен вожд на народа. Редица текстове в Мойсеевото петокнижие показват, че Бог е наредил на Мойсей да напише наредбите и постановленията (Изход 17:14; 34:27). А когато цялото петокнижие, наречено „книгата на закона“, е било написано, то е било поставено до ковчега на завета, съдържащ скрижалите (двете плочи) на закона, т.е. на свято място:

„А когато Мойсей написа наредбите на този закон докрай, тогава Мойсей заповяда на левитите, които носеха ковчега за плочите на Господния завет: Вземете тази книга на закона и я сложете край ковчега за плочите на завета на Господа, вашия Бог...“
(Второзаконие 31:24-26).

Това е началото на старозаветния канон. Следващият автор – Исус Навин – е направил същото с едноименната книга:

„И така, в същия ден Исус склучи завет с народа и му постави закон и постановление в Сихем. И Исус написа тези думи в книгата на Божия закон. После взе голям камък и го изправи там, под дъба, който е близо до Господното светилище“ (Исус Навин 24:25, 26).

Задълбоченото изучаване на всички налични данни води до заключение, че колекцията от старозаветни свещени книги с каноничен характер е била окончателно оформена в 5-ти в.пр.Хр. от колектив, оглавяван от двамата велики водачи от възстановителния период след вавилонския плен, Ездра и Неемия. Тези двама мъже са притежавали забележителна интелектуална и духовна ерудиция и са били от душа посветени на Божията кауза. Юдейското предание, чрез различни автори, потвърждава това заключение. Фактът, че Старият Завет не съдържа по-късни книги, е също така силен аргумент в полза на този възглед. Превеждането на Септуагинтата в 3-ти в.пр.Хр. е друго доказателство за съществуването на старозаветен канон по онова време. Исус Христос и апостолите определено са вярвали в авторитета и боговдъхновеността на еврейската Библия, както се вижда от многочислените позовавания на текстове от Стария Завет.

Съвременният християнин трябва да бъде наясно и по въпроса за еврейските апокрифни книги, чиято автентичност (достоверност, истинност) не може да се докаже. Те съдържат учения, нехармониращи с основните истини на каноничните книги. Въпреки че тези фалшиви писания са били отхвърлени от апостолите и от християнските писатели до средата на 2-ри

в.сл.Хр., и от самите евреи, те намират злополучен прием в християнската църква към края на 2-ри в.сл.Хр. Оттогава те не са изхвърлени от Католическата църква. Реформаторите вземат твърдо решение за отхвърляне на апокрифите, но след тяхната смърт тези книги отново са въведени в някои протестантски църкви. Последните са окончателно отхвърлени от тези църкви в 19-то столетие.

За съжаление Българската Синодална Библия съдържа 11 апокрифни книги, плюс добавени 13-та и 14-та глави и един дълъг пасаж в 3-та глава на книгата „Даниил“, която се състои в оригинал само от 12 глави, а също и един апокрифен пасаж към 10-та глава на книгата „Естир“.

Всеки християнин може да бъде уверен в божествения произход на 39-те старозаветни канонични книги, чрез които апостолите доказват здравината на своята вяра и доктрини. Фактът, че тези книги са надживели няколко национални катастрофи на еврейския народ в древността и коварните атаки на тъмните сили в християнската църква и вън от нея, е силно доказателство за това, че те са се радвали на божествена протекция.

Сега можем да преминем към формирането на новозаветния канон от 27 книги. Събирането на Свещените писания на Новия Завет има своя прототип в канона на Стария завет. В целия гръцки свят гръцкият превод на Стария Завет става Библия на християнството. С нея християните възприемат еврейската доктрина за боговдъхновеност, така че в книгите на Стария Завет те виждат Божие, а не човешко слово. Освен Стария Завет, ранната християнска църква притежава „Словата на Господа“, получени от Исус или от апостолите като очевидци. Църквата счита, че думите и пророчествата на Исус са толкова боговдъхновени, колкото и тези на Стария Завет. В най-ранния християнски период се забелязват начални стъпки във формирането на новозаветен канон. Още при първото поколение се появяват написани доклади. Лука, в пролога на своето Евангелие – Лука 1:1-4 – свидетелства, че в неговото съвремие съществуват няколко работи, описващи живота и ученията на Исус. Може да се приеме, че болшинството от църквите притежават написано Евангелие преди края на първи век. Доказателство за това са цитатите на ранните църковни отци от него. Думата „евангелие“ се появява в Новия Завет в единствено число като термин, означаващ добрите вести на Исус. Юстин Мъченик, към 150 г.сл.Хр., е първият, който употребява множествената форма „евангелията“ (гръц. *ta euaggelia*), като обозначение на писаните разкази за Исусовия живот. Освен евангелията, и други християнски произведения циркулират в ранната църква – на първо място посланията на ап.Павел, а след това и други послания.

Първият човек, който иска да установи канон, е бил еретикът Маркион към средата на II век. Църковният историк Евсевий, пиещ около 325 г., в своя разбор на канона разкрива, че християните окончателно са „разделили

сламата от житото“ на новозаветните писания, преди християнството да е станало призната държавна религия в началото на IV век.

Изобщо развитието на новозаветния канон дава убедителни доказателства, че и тук ръката на Провидението е водела. Историята показва, че решенията, довели до канон от 27 книги, не са били дело на вселенски събори или папски декрети. По-скоро канонът се е развил постепенно в период от около три-четири столетия под влиянието на Божия Дух.

В тази божествено дирижирана селекция два основни критерия са ръководели ранните християни при решаването на въпроса кои книги заслужават място в Писанията и кои не. Първият критерий е авторството. Християните считат, че евангелската вест за Исус и спасението може да бъде представена най-автентично от хора, които са били с Исус. Следователно, били са приети онези книги, които са дело на апостол или другар на апостол. Така „Послание на Варнава“, „Пастирът от Хермас“ и други апокрифи са окончателно откъснати от канона, макар и фаворизирани от някои ранни християни, защото било установено, че произхождат от следапостолския период. Вторият критерий на ранната църква при подбора на канона е съдържанието. Той изисква оценяването на една книга от гледна точка на вътрешната последователност, съгласие с останалата част от Писанията и съобразена с християнската опитност. Несъмнено, чрез този принцип първите християни са отхвърлили множество гностически евангелия и апокалипсиси.

И още нещо в края. На българския читател трябва да е известно, че първата книга, която братята Кирил и Методий са превели на църковнославянски език след изнамиране на славянската азбука в IX век, е Библията. А на български език Библията е преведена от колектив, съставен от американските мисионери в Цариград д-р Алберт Лонг и д-р Илайъс Ригс, Константин Фотинов, Христодул Костович и Петко Р. Славеиков, и е отпечатана в 1871 г. Това е първата българска Библия.

В заключение нека кажем, че Библията не трябва да стои в библиотеки и книгохранилища, за да се покрива с прах, а да бъде настолна книга за всеки просветен човек. Тя трябва да се чете и изучава задълбочено с молитвено проникновение, да бъде ежедневна духовна храна. Нашият Спасител настоява тя да бъде системно изучавана:

„Изследвайте Писанията, понеже мислите, че в тях имате вечен живот, и те са, които свидетелстват за Мен“ (Йоан 5:39).

А в Деяния 17:11 се изтъква, че ежедневното изследване и приемане на истините на Свещеното Писание е признак на благородство:

„И беряните бяха по-благородни от солунците, защото приеха учението без всякакъв предразсъдък и всеки ден изследваха Писанията да видят дали това е вярно“.

Библиография

1. *Библия*, превод на ББД, София, 2003
2. *Адвентен библейски коментар*, I – VII том, 1953 – 1980
3. *Борн*, М. Моят живот и възгледи. София, 1981
4. *Верне*, Д. Библията и науката. Франция, 1971
5. *Гьокнер*, М. Нашият свят случайност или сътворение. Хамбург
6. *Кларк*, Х. Битката около Битие. САЩ ,1977
7. *Мелконян*, А. Мъдростта на небето. София, 1963
8. *Одом*, Р. Господният ден около кръглия свят. София
9. *Панчовски*, д-р Ив. Религия на естествениците. София, 1941
10. *Пенов*, д-р Д. За произхода и целта на света. София, издание на Св. Синод, 1957
11. *Ровински*, В. Бунтовният кораб. Варна, 1977
12. *Уайт*, А. Елън Г. Уайт, „Вестител на остатъка“. Вашингтон, 1969
13. *Уайт*, Е. Великата борба. Нов живот, София
14. *Уайт*, Е. Възпитание. Нов живот, София
15. *Учение и живот на адвентистите от седмия ден*, Берлин, 1975
16. *Флори*, Ж. Разолофомазоандро, Х. Еволюция или сътворение, Франция, 1974
17. *Хайде*, д-р М. Прославете Бога в телата си. Берлин, 1977
18. *Християнска наука за българите от католическо вероизповедание*, 1946
19. *Цорхер*, Ж. Природа и съдба на човека. Сп. Сервир, 1976
20. *Чайи*, Ф. Подготовка за последната криза. САЩ ,1966

Съкращения на библейските книги

Стар завет

Пример: 3Царе 17:14 означава Трета книга на царете,
17-та глава, 14 стих.

<i>Битие</i>	Битие	<i>Екклесиаст</i>	Екклесиаст
<i>Изход</i>	Изход	<i>Песен</i>	Песен на песните
<i>Левит</i>	Левит	<i>Исаия</i>	Исаия
<i>Числа</i>	Числа	<i>Йеремиа</i>	Йеремиа
<i>Второзаконие</i>	Второзаконие	<i>Пл. Йеремиа</i>	Плачът на Йеремиа
<i>Исус Навин</i>	Исус Навин	<i>Йезекиил</i>	Йезекиил
<i>Съдии</i>	Съдии	<i>Даниил</i>	Даниил
<i>Рут</i>	Рут	<i>Осия</i>	Осия
<i>1 Царе</i>	1-ва книга на царете	<i>Йоил</i>	Йоил
<i>2 Царе</i>	2-ра книга на царете	<i>Амос</i>	Амос
<i>3 Царе</i>	3-та книга на царете	<i>Авдий</i>	Авдий
<i>4 Царе</i>	4-та книга на царете	<i>Йона</i>	Йона
<i>1 Летописи</i>	1-ва книга на летописите	<i>Михей</i>	Михей
<i>2 Летописи</i>	2-ра книга на летописите	<i>Наум</i>	Наум
<i>Ездра</i>	Ездра	<i>Авакум</i>	Авакум
<i>Неемия</i>	Неемия	<i>Софония</i>	Софония
<i>Естир</i>	Естир	<i>Агей</i>	Агей
<i>Йов</i>	Йов	<i>Захария</i>	Захария
<i>Псалми</i>	Псалми	<i>Малахия</i>	Малахия
<i>Притчи</i>	Притчи		

Съкращения на библейските книги

Нов Завет

Пример: 1Коринтяни 1:25 означава *Първото послание на апостол Павел към коринтяните, 1-ва глава, 25 стих.*

<i>Матей</i>	Евангелието от Матей
<i>Марк</i>	Евангелието от Марк
<i>Лука</i>	Евангелието от Лука
<i>Йоан</i>	Евангелието от Йоан
<i>Деяния</i>	Деяния на апостолите
<i>Яков</i>	Посланието на Яков
<i>1 Петър</i>	Първото послание на Петър
<i>2 Петър</i>	Второто послание на Петър
<i>1 Йоан</i>	Първото послание на Йоан
<i>2 Йоан</i>	Второто послание на Йоан
<i>3 Йоан</i>	Третото послание на Йоан
<i>Юда</i>	Посланието на Юда
<i>Римляни</i>	Посланието към римляните
<i>1 Коринтяни</i>	Първото послание към коринтяните
<i>2 Коринтяни</i>	Второто послание към коринтяните
<i>Галатяни</i>	Посланието към галатяните
<i>Ефесяни</i>	Посланието към ефесяните
<i>Филипяни</i>	Посланието към филипяните
<i>Колосяни</i>	Посланието към колосяните
<i>1 Солунци</i>	Първото послание към солунците
<i>2 Солунци</i>	Второто послание към солунците
<i>1 Тимотей</i>	Първото послание към Тимотей
<i>2 Тимотей</i>	Второто послание към Тимотей
<i>Тит</i>	Посланието към Тит
<i>Филимон</i>	Посланието към Филимон
<i>Евреи</i>	Посланието към евреите
<i>Откровение</i>	Откровението на Йоан

Агоп Тахмисян, роден 1933 г. във Варна, завършва строително инженерство в София през 1957 г. и веднага постъпва като служител в Църквата на адвентистите от седмия ден. Работи като пастор повече от 40 години, от 1990 до 2000 г. е председател на Съюза на ЦАСД, а от 2000 до 2005 г. е директор и преподавател в теологичен институт. Изнесъл е стотици беседи и лекции на библейска, морално-етична, здравна и научна тематика. Автор е на редица научно-богословски статии и книги; „Библейска космология“, „Геологията и библейският потоп“, „Библейски апокалипсис“, „Даниил и човешката цивилизация“ и настоящата „Основни учения на Библията“, претърпяла шест издания. Ползването на няколко западни езика му дава възможност успешно да се занимава и с научна дейност. Публикувал е статии в Годишника на СУ по физика, свързани с релативистичната космология.